„La gran tradición de la poesía rumana, desde Mihai Eminescu hasta Tudor Arghezi... se ve asumida en cada verso de Dorcescu, acrisolada en cada una de sus palabras, y enlaza con algunas de las grandes preocupaciones que, desde Mallarmé hasta Luzi o Bonnefoy, determinan el lenguaje y el mundo de la más viva poesía europea de la modernidad. No será inútil llamar la atención sobre Dorcescu como *poeta europeo*... Porque lo importante es que en la obra misma de Dorcescu están puestas algunas de las claves más hondas de la modernidad poética..."

(Marea tradiție a poeziei române, de la Mihai Eminescu până la Tudor Arghezi... se vede asumată în fiecare vers al lui Dorcescu, sublimată în fiecare din cuvintele sale, și se leagă cu unele dintre marile procupări care, de la Mallarmé până la Luzi sau Bonnefoy, determină limbajul și lumea celei mai vii poezii europene a modernității. Nu va fi inutil să se atragă atenția asupra lui Dorcescu ca *poet european*... Fiindcă important este că în însăși opera lui Dorcescu sunt puse unele din cheile cele mai adânci ale modernității poetice...)

Andrés Sánchez Robayna

Ecclesiast

Din nou răsare soarele-n zadar.
Și, ca și ieri, zadarnic va apune.
Zadarnici sori, zadarnicele lune
Măsoară-un timp zadarnic, iar și iar.
Zadarnic ieși în prag. Zadarnic pleci.
Și-apoi te-ntorci. Și iar le faci cu schimbul.
Străbați în van zadarnice poteci.
Căci spațiu-i mai zadarnic decât timpul.
Și tu ești mai zadarnic decât tot.
Și totu-i mai zadarnic decât tine.
Strivite de mesajul cosmoglot,
Cuvintele, sărmanele, nu pot
S-absoarbă taina tainicului cod –
Și vin la ușa Tainei să se-ncline.

Eugen Dorcescu

FRAGIL
ISBN 978-606-32-0021-2

Eugen Dorcescu

nirvana

Cea mai frumoasă poezie

Eugen Dorcescu

nirvana

Cea mai frumoasă poezie

Eurostampa

Thanatica oglindă

Cobor tremurător în labirint,
când răsăritul – sabie de-argint –
despică zidul cerului. În rana
de-azur însângerat tresare geana
acelui ochi de dincolo: *Nirvana*.
Se rup din infinit, se scurg pe-aproape
și străzi pustii, și nori prelungi, și ape
și, rând pe rând, culorile se-mbină.
O, verde indicibil! Grea lumină
în negrul râu, în sumbrele portaluri!
Voi, sălcii verzi, din sălcii verzi, din valuri!
Voi, ochi! O hierofantică privire
înfige turnu-n gol (A nemurire!),
deasupra dimineții pieritoare…
Cum să pătrund în grotele solare?
Cum să vă tulbur apele, preapiinul?
Voi, ochi! Profunzi și tandri ca veninul.

Eugen Dorcescu

EUGEN DORCESCU

CEA MAI FRUMOASĂ POEZIE

FRAGIL

EUGEN DORCESCU

CEA MAI FRUMOASĂ POEZIE

Selecţie, schiţă biobibliografică,
notă asupra ediţiei şi eseu hermeneutic

de

Mirela - Ioana Borchin

Editura Eurostampa
Timişoara, 2015

Colecția
Fragil

Coordonator de colecție
Eugen Georgescu

Coperta
Andrada Suciu

© 2015, Eugen Dorcescu

Coperta a IV-a: poetul Eugen Dorcescu,
portret în bronz de Aurel Gheorghe Ardeleanu

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României
DORCESCU, EUGEN
Nirvana / Eugen Dorcescu ; notă asupra ed.: Mirela-Ioana Borchin. - Timişoara : Eurostampa, 2015
ISBN 978-606-32-0021-2

I. Borchin, Mirela Ioana (ed.)
821.135.1-1

Editura Eurostampa
Timişoara, Bd. Revoluţiei din 1989 nr. 26
Tel/Fax: 0256 204 816
edituraeurostampa@gmail.com
www.eurostampa.ro
Tipărit la Eurostampa

Olimpiei-Octavia. In memoriam

EUGEN DORCESCU, SCHIȚĂ BIOBIBLIOGRAFICĂ

Poet, prozator, eseist, lingvist, traducător din limbile franceză şi spaniolă, editor, membru al Uniunii Scriitorilor din România şi cetăţean de onoare al Timişoarei, Eugen Dorcescu s-a născut în 18 martie 1942 la Târgu Jiu, ca fiu al soţilor Eugeniu şi Alexandra Berca, ambii învăţători. Sub influenţa părinţilor şi, mai târziu, grație școlii temeinice pe care a urmat-o cu seriozitate, şi-a însuşit respectul pentru valorile perene, care i-au marcat existenţa. Opțiunea pentru calea spirituală, singura adecvată idealurilor sale, s-a cristalizat în cursul studiilor liceale. După ce, în 1961, a absolvit Liceul „Frații Buzeşti", din Craiova, a continuat să aprofundeze cunoaşterea ştiinţelor umaniste la Facultatea de Filologie din Timişoara, unde a găsit în dascălii dintâi ai Universităţii, dar şi în unii colegi, oameni capabili să îi menţină vie pasiunea pentru carte, în formele clasice ale culturii, şi să îi rămână aproape în ascensiunea sa, într-o durabilă amiciţie intelectuală. Tot la Universitatea din Timişoara şi-a cunoscut soţia, pe Olimpia-Octavia Berca. Strălucită absolventă a aceleiaşi facultăţi de filologie, cercetătoare cu importante contribuţii în stilistică, în istoria şi în critica literară, Olimpia-Octavia Berca i-a fost mereu alături într-un destin uman, profesional şi artistic, asumat în modul cel mai elevat cu putinţă.

Din 1966, anul absolvirii facultăţii, a fost reţinut, în calitate de cercetător, la Filiala din Timişoara a Academiei Române, unde a ajuns cercetător ştiinţific principal, adică la un grad echivalent cu acela de profesor universitar. A făcut cercetare în domeniul lingvisticii, cu precădere în stilistică. În 1975, a obţinut titlul de doctor în Filologie, cu teza *Structura lingvistică a metaforei în poezia română modernă,* coordonată de Prof. Univ. Dr. G. I. Tohăneanu. Susţinerea tezei a fost precedată de publicarea cărţii intitulate *Metafora poetică,* la Editura Cartea Românească din Bucureşti (1975). Modelul semantic al metaforei a fost definitivat mult mai târziu şi publicat în *Poetica non-imanenţei,* apărută la Bucureşti, la Editura Palimpsest, în 2009. Prin urmare, Eugen Dorcescu a abordat poezia nu doar ca poet, ci şi ca teoretician şi analist al textului poetic, concentrându-se asupra problematicii figurii figurilor, în speţă, a metaforei.

După două decenii de cercetare ştiinţifică, şi-a început activitatea editorială ca redactor (1985), redactor-şef (1985-1989) şi chiar director (1990) la Editura Facla din Timişoara. Experienţa de lingvist, dar şi cea de autor de carte l-au ajutat în munca de redacţie, performanţele sale atrăgând încrederea şi preţuirea celor din breaslă, care îl considerau a fi unul dintre editorii de elită ai ţării.

Ca scriitor, a debutat în 1970, în revista „Luceafărul" din Bucureşti, încurajat fiind de Alexandru Philippide, Ştefan Bănulescu şi Cezar Baltag. Debutul editorial a avut loc în 1972, când, cu acordul şi sub autoritatea lui Mircea Ciobanu, Marin Preda şi Mihai Gafiţa, i-a fost publicat la Editura Cartea Românească volumul de poezie **Pax magna**. Tot atunci, la îndemnul renumiţilor săi editori, şi-a ales pseudonimul Eugen Dorcescu, preluând numele mamei de dinainte de căsătorie.

La foarte scurt timp de la debut, în 1976, a devenit membru al Uniunii Scriitorilor. Şi-a onorat calitatea de scriitor profesionist printr-o operă originală, care cultivă stilul înalt, în foarte multe sensuri, evocând, din unghiuri diferite, în situaţii reale sau imaginate, dramaticul zbucium al Fiinţei,

al condiţiei umane particularizate. Puternicul filon spiritual, definitoriu pentru opera lui Eugen Dorcescu, vine dintr-o neclintită, şi tot mai legitimă, aspiraţie spre Nirvana, treapta ultimă şi inefabilă a existenţei întru mântuire.

Activitatea literară şi receptarea critică

I. Evidenţierea activităţii scriitorului Eugen Dorcescu presupune trecerea în revistă a producţiilor din domeniul literar, realizate în mai multe direcţii:

1. Scrierea unor volume de poezie, de proză sau de eseuri literare:

a) cărţi publicate în ţară, în limba română:

- în variantă tipărită:

  Pax magna, poezie, Editura Cartea Românească, Bucureşti, 1972, 106 p.; **Metafora poetică**, eseu, Editura Cartea Românească, Bucureşti, 1975, 153 p.; **Desen în galben**, poezie, Editura Facla, Timişoara, 1978, 55 p.; **Embleme ale realităţii**, eseu, Editura Cartea Românească, Bucureşti, 1978, 182 p.; **Arhitectura visului**, poezie, Editura Facla, Timişoara, 1982, 54 p.; **Culegătorul de alge**, poezie, Editura Facla, Timişoara, 1985, 48 p.; **Dodoacă şi Biciuşcă**, proză fantastică, ilustraţii de Estera Takács, Editura Facla, Timişoara, 1986, 66 p.; **Castelul de calcar**, proză fantastică, ilustraţii de Done Stan, Editura Ion Creangă, Bucureşti, 1988, 68 p.; **Căsuţa fermecată**, povestiri, ilustraţii de Andreea Flondor - Străin, Editura Junimea, Iaşi, 1989, 56 p.; **Epistole**, poezie, Editura Dacia, Cluj - Napoca, 1990, 72 p.; **Cărarea din insulă**, proză fantastică, ilustraţii de Andreea Flondor-Străin, Editura Excelsior, Timişoara, 1991, 84 p.; **Psalmii în versuri**, text coperta a IV-a G. I. Tohăneanu, Editura Excelsior, Timişoara, 1993, 68 p.; **Cronică**, poezie, text coperta a IV-a G. I.

Tohăneanu, Editura de Vest, Timişoara, 1993, 72 p.; **Piticul arămiu**, povestiri, ilustraţii de Emil Grama, Editura de Vest, Timişoara, 1995, 70 p.; **Abaddon**, poezie, Editura Amarcord, Timişoara, 1995, 64 p.; **Psalmii în versuri**, ediția a II-a, revăzută şi adăugită, Editura Marineasa, Timişoara, 1997, 96 p.; **Ecclesiastul în versuri**, Editura Marineasa, Timişoara, 1997, 48 p.; **Pildele în versuri**, Editura Marineasa, Timişoara, 1998, 56 p.; **Poezii despre şi pentru Raluca**, ilustraţii de Ortansa Ilie, Editura Excelsior, Timişoara, 1998, 16 p.; **Scrisori la un prieten**, scrisori literare, Editura Excelsior, Timişoara, 2000, 132 p.; **Exodul**, poezie, text coperta a IV-a Adriana Iliescu, Editura Augusta, Timişoara, 2001, 76 p.; **Omul de cenuşă**, poezie, antologie de autor, cu o prefaţă de Adrian Dinu Rachieru, scurtă crestomaţie critică („Opinii") şi biobibliografie de Olimpia Berca, text coperta a IV-a Virgil Nemoianu, Editura Augusta, Timişoara, 2002, 302 p.; **Elegii**, poezie, text coperta a IV-a Adriana Iliescu, Editura Mirton, Timişoara, 2003, 70 p.; **Biblice**, volum antologic, conţinând **Psalmii**, **Ecclesiastul**, **Pildele** şi **Rugăciunea Regelui Manase**, text coperta a IV-a Valeriu Anania, Editura Marineasa, Timişoara, 2003, 200 p.; **Moartea tatălui,** poezie, prefaţă de Ion Arieşanu, Editura Marineasa, 2005, 78 p.; **Basme şi povestiri feerice**, volum antologic, Editura Eubeea, Timişoara, 2005, 316 p.; **L'histoire d'une névrose**, Unsprezece povestiri francofone, Editura Mirton, Timişoara, 2007, 196 p.; **În Piaţa Centrală**, poezie, prefaţă de Virgil Nemoianu, text coperta a IV-a Virgil Nemoianu, Editura Marineasa, 2007, 100 p.; **drumul spre tenerife**, poezie, Editura Eubeea, Timişoara, 2009, 102 p.; **Poetica non-imanenţei**, eseu, Editura Palimpsest, Bucureşti, 2009, 272 p.; **Elegiile de la Bad Hofgastein**, poezie, Editura Mirton, Timişoara,

2010, 50 p.; **Nirvana**, poezie, Editura Mirton, Timişoara, 2014, 50 p.

- în variantă online:

  Omul din oglindă, poezie, antologie de autor (2003–2009), Editura online Semănătorul, Bucureşti, 2009;

  Abyssus abyssum invocat, poezie, antologie tematică de autor, Editura online Semănătorul, Bucureşti, 2009;

  113 Poezii, antologie de autor (1972-2012), Editura Calameo, 2014.

b) cărţi publicate în străinătate:

- traduse în limba spaniolă:

  Eugen Dorcescu, **el camino hacia tenerife**, traducere: Coriolano González Montañez şi Eugen Dorcescu, Idea Ediciones, Colección Atlantica, Santa Cruz de Tenerife–Las Palmas de Gran Canaria, Spania, 2010, 120 p.;

  Eugen Dorcescu, **Poemas del Viejo – Poemele Bătrânului**, ediţie bilingvă, spaniolă-română, traducere: Rosa Lentini şi Eugen Dorcescu; prefaţă: Andrés Sánchez Robayna, Ediciones Igitur, Montblanc (Tarragona), Spania, 2012, 70 p.

c) cărţi publicate în ţară, în variantă bilingvă:

Eugen Dorcescu, **Las elegías de Bad Hofgastein**, ediţie bilingvă, spaniolă-română, traducere şi prefaţă: Coriolano González Montañez; text coperta a IV-a: Andrés Sánchez Robayna; ilustraţia copertei I: „Cristales del crepúsculo", 2003, pictură abstractă de Fernando Sabido Sánchez, Editura Mirton, Timişoara, 2013, 103 p.

2. **Prezenţa în volume colective şi antologii** (**selectiv**):

Poeti romeni contemporanei, coordonatori Cezar Ivănescu, Mihai Ungheanu şi Ion Marin Almăjan, Traducere Viorica Bălteanu, Città di Mazara del Vallo, Italia, 1986;

Lucian Alexiu, **Casa Faunului**. *40 de poeţi contemporani transpuşi în engleză, franceză şi germană*, Editura Hestia, Timişoara, 1995;
O mie şi una de poezii româneşti, antologie de Laurenţiu Ulici, Editura Du Style, Bucureşti, 1997;
Andrés Sánchez Robayna (Ed.), **Ars poetica** (**Versiones de poesía moderna**), *Editura Pre-Textos,* Valencia, Spania, 2011*,* cuprinzând traduceri din poezia europeană, precum şi din alte spaţii geografice şi culturale, de la romantism până în strictă contemporaneitate;
Antología poesía universal: Más de 9.100 poetas de 175 países – Editor: Fernando Sabido Sánchez, Madrid, 2012.

3. Colaborarea la reviste literare:
„ABC cultural" (Spania), „Adevărul literar şi artistic", „Agero" (Germania), „Albina românească", „Alga" (Spania), „Amfiteatru", „Analecta literaria" (Argentina), „Anotimpuri literare", „Ardealul literar şi artistic", „Arhipelag", „Banat", „Caligraf", „Casa de l'Est" (Spania), „Cetatea lui Bucur", „Columna", „Confluenţe Literare", „Convorbiri literare", „CRÍTICA" (Revista cultural de la Benemérita Universidad Autónoma, Puebla, Mexic), „Cronica", „Cuadernos del Matemático" (Spania), „Discobolul", „Dorul" (Norresundby, Danemarca), „Familia", „Farul creştin" „Focus Vest", „Harul", „Il punto" (Italia), „Impegno" (Mazara del Vallo, Italia), „Învierea", „Kulturen Jivot" (Macedonia), „Letras rumanas" (Spania), „Libertatea" (Novi Sad, Serbia), „Limba română", „Limbă şi literatură", „Luceafărul", „Lumina", „Meridianul Timişoara", „Naţiunea", „Nou orizont" (Spania), „La opinión de Tenerife" (Spania), „Orient latin", „Orizont", „Orte" (Elveţia), „Paralela 45" (Timişoara), „El Perseguidor" (Tenerife, Spania), „Poesis", „Poezia", „La Provincia" (Gran Canaria, Spania), „Reflex", „Romanian Vip" (Australia), „Rostirea românească", „Saeculum", „Singur", „Steaua", „Tabor", „tenemoslapalabra" (Spania), „Vatra veche", „Viaţa Românească" etc.

4. **Traducerea de opere literare** (***din limbile franceză şi spaniolă***):
Pierre Loti, **Doamna Crizantema**, roman, Editura Excelsior, Timişoara, 1998, 137 p.;
Coriolano González Montañez, **Călătoria**, poezie, Editura Mirton, Timişoara, 2010, 72 p.;
Rosa Lentini, **Tsunami şi alte poeme**, poezie, Editura Mirton, Timişoara, 2011, 60 p.;
Andrés Sánchez Robayna, **Umbra şi aparenţa–La sombra y la apariencia**, ediţie bilingvă spaniolă-română, traducere şi prezentare: Eugen Dorcescu, Editura Mirton, Timişoara, 2012, 107 p.
Alte traduceri (în reviste): Baudelaire, Lamartine, Leconte de Lisle, Ernesto Suárez, Elkin Restrepo, Fernando Sabido Sánchez, M. Cinta Montagut, Goya Gutiérrez.

5. **Realizarea unor ediţii critice**:
Constantin Diaconovici Loga, *Gramatica românească* (în colaborare cu Olimpia Şerban-Berca), Editura Facla, Timişoara, 1973, 179 p.

*

II. Dacă numărul şi varietatea preocupărilor literare ale lui Eugen Dorcescu vorbesc despre extensia cantitativă a operei sale, în acest moment de bilanţ este poate chiar mai grăitoare situaţia receptării critice a multiplelor scrieri care îi poartă semnătura. Recunoaşterea publică a valorii marelui poet timişorean este demonstrată de tabloul referinţelor critice, al premiilor şi distincţiilor obţinute de-a lungul vremii:

1. **Referinţe critice** (**selectiv**):

a) în reviste:
Ion Arieşanu, „Caligraf", 8, 2004; „Orient latin", 1-2-3-4, 2005; Constantin Stana, „Caligraf", 6, 2005; Alexandru Ruja,

„Orizont", 8, 2005; Virgil Nemoianu, „El vuelo de Ícaro. La opinión de Tenerife", Spania, 23 martie 2008; Iulian Boldea, „Apostrof", 2, 2008; Ion Arieşanu, „Banat", 4-5-6, 2008; „Agero", Stuttgart, Germania, 15 mai 2008; Graţiela Benga, „Viaţa Românească", 6-7, 2008; Mircea Lăzărescu, „Banat", 1, 2009; Olga Alexandra Diaconu, „Agero", 15 februarie 2009; Maria-Diana Popescu, „Albina românească", februarie – martie 2009; Maria-Diana Popescu, „Agero", 23 martie 2009; Alexandru Ruja, „Orizont", 3, 2009; Ilinca Ilian, „El vuelo de Ícaro. La opinión de Tenerife", 28 martie 2009; Constantin Buiciuc, „Banat", 8, 2009; Maria-Daniela Pănăzan, „Cetatea culturală", 9-10, 2009; Ioan Lilă, „Paso doble", 10, 2010; Marcel Turcu, „O carte pe zi", 3 decembrie 2010; Cezarina Adamescu, „Agero", 18 martie 2010; Cezarina Adamescu, „Banat", 11, 2010; Cezarina Adamescu, „Agero", 1 ianuarie 2011; Constantin Stancu, „Vatra veche", 3, 2011; Iulian Chivu, „Observatorul", Toronto, Canada, 10 martie 2011; „Banat", 2, 2011; Alexandru Ruja, „Orizont", 4, 2011; „Orient latin", 4, 2011; „Banat", 3, 2012; Andrés Sánchez Robayna, „Orizont", 3, 2012; Jaime Siles, „ABC. Cultural", Madrid, 24 martie 2012; Coriolano González Montañez, „El Perseguidor", Santa Cruz de Tenerife, 28 martie 2012; Coriolano González Montañez, „Paralela 45", 2 octombrie 2012: „Banat", 3, 2012; Iulian Chivu, „Naţiunea", 11 octombrie 2012; „Agero", 20 octombrie 2012; Olimpia Berca, „Agero", 25 octombrie 2012; „Vatra veche", 12, 2012; Andrés Sánchez Robayna, Coriolano González Montañez, „Banat", 9, 2012; Constantin Stancu, „Banat", 11, 2012; Constantin Stancu, „Banat", 12, 2012; Cezarina Adamescu, „Naţiunea", 8 septembrie 2013; M. Cinta Montagut, „El Perseguidor. El vuelo de Ícaro", Tenerife, 17 noiembrie 2013; Iulian Chivu, „Vatra veche", 12, 2013; Ioan Vasiu, „Palia Expres", 10, 2014; Ilinca Ilian, „Orizont", 3, 2014; Nicoleta Onica, „Banat", 1-2, 2014; Adrian Dinu Rachieru, „Paralela 45", 6 mai 2014; Cornel Ungureanu, „Orizont", 11, 2014; Iulian Chivu, „Agero", 12 ianuarie 2015; Iulian Chivu, „Naţiunea", 13 ianuarie 2015;

Cezarina Adamescu, „Confluențe Literare", 18 ianuarie 2015; Petre Don, „Arca", 1-2-3, 2015; Iulian Chivu, „Portal Măiastra", 1, 2015; Mirela-Ioana Borchin, „Naţiunea", 11 aprilie 2015; Alexandru Ruja, „Orizont", 4, 2015; Mirela-Ioana Borchin, "Agero", 16 iulie 2015 etc.

b) în volume:

Marian Popa, *Dicţionar de literatură română contemporană*, Editura Albatros, Bucureşti, 1977, p. 195; Florea Firan, *Profiluri și structuri literare*, Editura Scrisul Românesc, Craiova, 1986, p. 272-273; Alexandru Ruja, *Parte din întreg*, I, Editura de Vest, Timişoara, 1994, p. 171-179; Laurenţiu Ulici, *Literatura română contemporană*, Editura Eminescu, Bucureşti, 1995, p. 194-195; Olimpia Berca, *Dicţionar al scriitorilor bănăţeni*, Editura Amarcord, Timişoara, 1996, p. 54-57; Carmen Odangiu, *Jocul cu umbra*, Fundaţia Culturală „Ioan Slavici", Arad, 1996, p. 44-50; Gheorghe Mocuţa, *La răspântia scriiturii*, Editura Mirador, Arad, 1996, p. 64-70; Gheorghe Luchescu, *Din galeria personalităţilor timişene*, Editura „Dacia Europa Nova", 1996, p. 101-102; Mircea Zaciu, Marian Papahagi, Aurel Sasu, *Dicţionarul scriitorilor români*, D-L, Editura Fundaţiei Culturale Române, Bucureşti, 1998, p. 125-126; Alexandru Ruja, *Parte din întreg*, II, Editura Excelsior, Timişoara, 1999, p. 80-87; Aquilina Birăescu, Diana Zărie, *Scriitori şi lingvişti timişoreni,* Editura Marineasa, Timişoara, 2000, p. 76-78; Alexandru Ruja, *Literatura română contemporană. Poezia I*, Editura Universităţii de Vest, Timişoara, 2002, p. 183-198; *Dicţionarul general al literaturii române, C-D,* Academia Română, Editura Univers Enciclopedic, Bucureşti, 2004, p. 721-722; *Dicţionar al scriitorilor din Banat*, Editura Universităţii de Vest, Timişoara, 2005, p. 263-268; Aurel Sasu, *Dicţionarul biografic al literaturii române*, Editura Paralela 45, Piteşti, 2006; Alexandru Ruja, *Printre cărţi,* Editura Universităţii de Vest, Timişoara, 2006, p. 221-232; Paul Eugen Banciu, Aquilina Birăescu, *Timişoara literară. Dicţionar biobibliografic al membrilor Uniunii Scriitorilor – Filiala Timişoara*, Editura Marineasa, Timişoara,

2007, p. 95-98; Ion Arieşanu, *Printre înţelepţi*, Editura Eubeea, Timişoara, 2008, p. 11-16; Alexandru Ruja, *Printre cărţi – prin ani*, Editura Universităţii de Vest, Timişoara, 2009, p. 49-56; Sorina Ianovici-Jecza, Olimpia Berca, *Poezia lui Eugen Dorcescu, comentată de... . Crestomaţie critică*, Editura Brumar, Fundaţia Triade, Timişoara, 2009; Iulian Boldea, *Aproximaţii*, Editura Ideea Europeană, Bucureşti, 2010; Constantin Stancu, *Abisul de lângă noi sau o călătorie iniţiatică alături de Eugen Dorcescu*, Ebook, Editura Hatzegworld, 2010; ediţia a II-a, revizuită şi adăugită, 2013; Constantin Buiciuc, *Oglinda lui Narcis, II*, Editura Marineasa, Timişoara, 2011; Boris Crăciun, Daniela Crăciun-Costin, *Dicţionarul scriitorilor români de azi*, Editura Porţile Orientului, Iaşi, 2011; Alexandru Ruja, *Lecturi – cărţi – zile*, Editura Universităţii de Vest, Timişoara, 2012; Iulian Chivu, *Lecturi intermitente*, Editura Tipo Moldova, 2013; Alina Kristinka, *Literatura română. Dicţionarul autorilor români contemporani*, Editura Arial, Ploieşti, 2013; Cezarina Adamescu, *Întâlniri afective*, Editura InfoRapArt, Galaţi, 2013; Iulian Chivu, *Lecturi reflexive*, Editura Tipo Moldova, Iaşi, 2015;

Marian Popa, *Istoria literaturii române de azi pe mâine, II,* Editura Semne, Bucureşti, 2009, p. 469 - 471 etc.

2. Premii, distincţii:

- Premiul pentru Poezie al Asociaţiei Scriitorilor din Timişoara, acordat în 1983, pentru volumul **Arhitectura visului**, 1982;
- Premiul pentru Poezie al Filialei Timişoara a Uniunii Scriitorilor din România, acordat în 1994, pentru volumele **Psalmii în versuri**, 1993; şi **Cronică**, 1993;
- Premiul pentru Eseu al Filialei Timişoara a Uniunii Scriitorilor din România, acordat în 2001, pentru volumul **Scrisori la un prieten**, 2000;

- Premiul Salonului Național de Carte „Cart Vest", acordat în 2000, pentru volumul **Scrisori la un prieten**, 2000;
- Diploma de Excelență a Direcției pentru Cultură, Culte și Patrimoniu cultural național a județului Timiș, 2002;
- Diploma și medalia „Pro cultura timisiensis", 2002;
- Premiul de Excelență, pentru întreaga operă poetică cu temă religioasă, acordat de Societatea culturală „Patrimoniu", Timișoara, la Festivalul internațional de creație literară religioasă „Lumină lină", ediția I, Timișoara, 2004;
- Diploma de Excelență pentru întreaga activitate literară, acordată de Filiala Timișoara a Uniunii Scriitorilor din România, 2006;
- Premiul literar „Nikolaus Berwanger" pe anul 2006, pentru întreaga creație poetică, decernat de Filiala Timișoara a Uniunii Scriitorilor din România;
- Premiul pentru Poezie al Uniunii Scriitorilor din România, Filiala Timișoara, acordat în 2010, pentru volumul **drumul spre tenerife**, 2009;
- Premiul de Excelență al Municipiului Timișoara pentru Poezie pe anul 2010;
- Premiul „Opera Omnia", pentru întreaga creație literară, acordat de Uniunea Scriitorilor din România, Filiala Timișoara, 23 noiembrie 2012;
- Premiul de Excelență al Municipiului Timișoara pentru întreaga creație literară, 23 noiembrie 2012;
- Titlul de Cetățean de Onoare al Timișoarei, decernat la 1 august 2014.

Într-o sinteză reductivă, dar axiologică, opiniile istoricilor și criticilor literari situează poezia lui Eugen Dorcescu foarte sus pe o axă valorică:

> „De pildă: câtă lume își dă seama că Eugen Dorcescu e unul din marii noștri poeți contemporani...? Cu riscul repetiției, spun că Dorcescu trebuie socotit drept unul din cei mai însemnați și mai valoroși poeți actuali ai

literaturii române, de fapt unul din relativ puținii poeți adevărați care funcționează în ultimele două decenii la Dunăre și Carpați".

(*Virgil Nemoianu*)

„EUGEN DORCESCU (Timişoara, 1942) es una de las voces más representativas de la actual poesía rumana...Su poesía tiene un fuerte acento religioso-metafísico y existencial".

(*ABC*, Madrid, supl. *„ABC Cultural"*, 13 nov. 2010. Selección y coordinación de Amalia Iglesias Serna)

„Nu va fi inutil să se atragă atenția asupra lui Dorcescu ca *poet european*, în ciuda faptului că împrejurările sociale şi culturale ale ţării sale, pe durata prea multor ani, l-au izolat, în mare măsură, în limitele propriei limbi, şi doar în vremea din urmă această operă a început a fi cunoscută în restul continentului. Fiindcă important este că în însăşi opera lui Dorcescu sunt puse unele dintre cheile cele mai adânci ale modernității poetice...."

(*Andrés Sánchez Robayna*)

Principalele argumente pentru această evaluare axiologică sunt originalitatea de viziune şi expresie, afirmarea unui orizont spiritual foarte înalt şi complex, amprenta inconfundabilă a unui autor cult, care scrie elegant şi profund despre adevăruri tulburătoare:

„E necesar de precizat că Eugen Dorcescu nu merge pe niciunul din drumurile bătătorite de înaintaşi, el nu este un scriitor de clişeu, originalitatea lui constă în chiar frumuseţea şi robusteţea limbajului, uneori frust, dar vioi, antrenant, fără să imite pe nimeni. În acest sens, el este cât se poate de original, chiar dacă ştie că nu poate să placă tuturor, îşi păstrează fiorul liric şi metaforic

propriu, fără să ţină cont de canoane, de şcoli, de grupări literare. Cu adevărat este un scriitor neasemuit.
Cu atât mai puţin îi pasă de opinia criticilor.
În felul acesta îşi păstrează intactă forţa de creaţie şi originalitatea".

(*Cezarina Adamescu*)

„...farmecul indicibil al liricii lui Eugen Dorcescu. Aliaj subtil, inextricabil între senzaţie şi spirit, între trăire şi reverie, între profan şi sacru".

(*Adriana Iliescu*)

„Eugen Dorcescu – ultimul psalmist al mileniului al doilea".

(*Ion Pachia Tatomirescu*)

„Gândul greu. Acesta este Eugen Dorcescu: gândul greu".

(*Marcel Turcu*)

„O adâncă scrutare a sensului transcendenţei – uneori inseparabil unit cu lecţiile misticii occidentale – îşi dă mâna, în această poezie, cu o viguroasă căutare metafizică («metafizică, nu filosofică», insista Juan Ramón Jiménez), al cărei centru sau axă este fiinţa în faţa eternităţii... Marea tradiţie a poeziei române, de la Mihai Eminescu până la Tudor Arghezi – o tradiţie pe care în Spania, sau în limba spaniolă, o cunoaştem, din nefericire, cu totul insuficient, se vede asumată în fiecare vers al lui Dorcescu, sublimată în fiecare din cuvintele sale, şi se leagă cu unele dintre marile procupări care, de la Mallarmé până la Luzi sau Bonnefoy, determină limbajul şi lumea celei mai vii poezii europene a modernităţii".

(*Andrés Sánchez Robayna*)

La apariţia „Nirvanei", mesajele de condoleanţe s-au asociat cu memorabile observaţii critice:

„Querido Eugen, la sensibilidad de tu alma de poeta percibe el dolor con una mayor extensión y un nivel de intensidad más profundo que otras sensibilidades, pero, amigo mío, pese a esa enorme pérdida que ha sido la de tu amada esposa, hay algo que te une a ella que sigue vivo, que no ha muerto ni morirá jamás, es ese amor único del que tu hermoso poemario que le dedicaste a ella es un fiel reflejo. El amor de tu esposa sigue vivo en tu interior, alumbrando con su brillo a tu corazón, como una estrella en la noche oscura de tu dolor...
Querido Eugen, ...Creo que este poemario (Eugen Dorcescu, NIRVANA, Editura Mirton, Timişoara, 2014) que le has dedicado es un maravilloso homenaje y tributo de tu amor a Olimpia-Octavia. Es tu propio Taj-Mahal hecho poesía".
(*Mónica Delia Pereiras*)

„NIRVANA este un splendid dar al iubirii dat iubirii".
(*Marian Popa*)

M.-I. B.

NOTĂ ASUPRA EDIȚIEI

Nirvana. Cea mai frumoasă poezie conține o selecție de texte, preluate din toate volumele care formează partea „laică" a creației poetului Eugen Dorcescu. Această opțiune de antologare a fost motivată atât de faptul că poemele sacre nu pot revela o viziune originală a autorului asupra universului referențial, cât și de aceea că versiunile stihuite ale textelor biblice (**Psalmii**, **Ecclesiastul**, **Pildele**, **Rugăciunea Regelui Manase**) sunt deja cuprinse în antologia intitulată **Biblice**.

Pentru realizarea prezentei selecții, ne-am folosit nu doar de volumele de versuri ale lui Eugen Dorcescu (de la cel de debut, **Pax magna**, din 1972, până la cel mai recent, **Nirvana**, din 2014) și de antologiile tipărite sau apărute online (**Omul de cenușă, Omul din oglindă, 113 Poezii**), ci și de texte publicate în reviste (**Añoranza, Chipul, Cuvântul, Dorul, Epilog, Heiligenblut, Postbiografie, Vulturul nopții 1**) sau inedite, puse la dispoziție de autor (**El hombre de cenizas, Lanțul cu ghioagă, Omul de cenușă 1, 2, 5, Omul din oglindă 8** și **19, Samsara, Sufletul liniștii**).

Unele volume, pe care le-am considerat a fi megapoeme, au fost introduse integral (**Poemele Bătrânului, Moartea tatălui, Elegiile de la Bad Hofgastein** și **Nirvana**).

Titlul antologiei este omonim cu cel al ultimului volum, apreciat de critică drept apogeu al creației lui Eugen Dorcescu.

Am identificat în **Poemul 26** din **Nirvana** arta poetică a scriitorului, pe care am plasat-o la începutul antologiei. Astfel, textul respectiv apare de două ori în această carte: în deschiderea ei, cu titlul **Nirvana** şi precizarea **Ars poetica**, dar şi în locul cuvenit din volumul de provenienţă, ale cărui coerenţă şi integritate trebuiau respectate. La fel se întâmplă cu **O arhi-elegie**, text ce deschide **Poemele Bătrânului,** dar figurează şi în volumul **Nirvana** (2014). Subtitlul antologiei reprezintă un determinant al **Nirvanei.** În ocurenţă de subtitlu, **Cea mai frumoasă poezie** admite două lecţiuni: una legată de idealul spiritual şi artistic al poetului, cealaltă referitoare la unitatea ideatică şi estetică a operei sale lirice.

În vederea structurării logice a antologiei, s-au renumerotat toate poemele neintitulate în volume. Din această cauză, numărul lor de aici nu mai coincide cu cel pe care îl aveau în cărţile din care au fost extrase. De asemenea, unele texte au suferit modificări, minore din punct de vedere cantitativ, dar considerate de autor ca fiind necesare pentru exprimarea unor idei fundamentale sau pentru ameliorarea formală (marcarea cu majuscule şi italice a unor lexeme-simbol, reformularea unor versuri, adăugarea unor secvenţe de mici dimensiuni, subintitularea unor poeme, reintitularea, reorganizarea formală a unor texte – de la redimensionarea strofelor, la punctuaţie şi la respectarea normelor ortografice în vigoare etc.). Au fost schimbate titlurile a două volume: **Elegiile** au devenit **Poemele Bătrânului** (aşa cum a fost intitulată cartea la traducerea sa în spaniolă – **Poemas del Viejo**), iar **În Piaţa Centrală** a fost integrat cu titlul **Piaţa Centrală**. Cu totul sporadic, s-a recurs şi la dislocări, atunci când noua poziţie a unui poem era reclamată de necesitatea de adecvare contextuală şi stilistică (**Vechi cântec de călătorie** a fost adus, din **drumul spre tenerife**, în **Pax magna**).

Reorganizarea poemelor, schimbarea titlurilor unor cicluri sau poezii, spre a se evita suprapuneri, care ar fi putut genera confuzii între un volum antologat şi o secţiune/ un

poem din cuprinsul său, precum şi revizuirea unor texte sunt înscrise în logica unei noi opere, cu identitate proprie: **Nirvana**. **Cea mai frumoasă poezie**. De aceea, am introdus titluri ca **Thanatica oglindă**, în loc de **Culegătorul de alge**; **Hallelu Yah**, în loc de **Exodul**; **Vulturul nopţii**, în loc de **Piaţa Centrală**; **Numai Tatăl nu este**, în loc de, iarăşi, **Piaţa Centrală**.

Autorul a fost consultat asupra tuturor intenţiilor şi operaţiilor care au dus la alcătuirea acestei antologii, a cărei formă finală beneficiază de acordul său.

M.-I. B.

NIRVANA

– Ars poetica –

Vom sta alături, uşă
lângă uşă.
În două urne
gemene-n mormânt.
Cu mâna ta firavă, de
cenuşă,
vei bate-ncet, mă
vei chema plângând,
şi-ţi voi răspunde
că acolo sunt,
dar că nu pot
deschide sumbra uşă
a morţii, că sunt mort,
că nu mai sunt
acela care-am fost.
O grea cătuşă
ne leagă cu teluric
legământ.
Să ne desprindem, deci,
tu – gând, eu – gând,
şi-aşa ne vom uni din nou,
zburând,
şi liberi,
şi eterni,
şi jubilând,
ca flacăra zvâcnită din
cenuşă.

PAX MAGNA

(1972)

Logica frumosului

Cum am putea să strângem frâu cu frâu
Spumoşii cai ai undelor amare?
Să scalzi, ca-n ameţeala unui *Râu*,
Pustiul alb în umbră şi răcoare?

Când templul vechi e pulbere şi scrum,
Mâncat de dinţii mării fără saţiu;
Şi mucede statui ascultă cum
Albastrul timp se năruie în spaţiu?...

A n i v e r s a r e

În ţara desfătată de stihii,
Lângă băltirea fluviilor, calmă,
Te-aştept, de mohorâte dinastii,
Cu trandafirii sângelui în palmă.

Regină bolţii mele de granit,
Acelaşi cântec ploaia să înceapă –
Plimbându-ne-n rădvanu-i liniştit
Aşa cum suntem, apă lângă apă.

S u f l e t u l l i n i ş t i i

Nicio grabă nu ai,
creangă de brad,
de la un trunchi, la altul,
prin negura cetinii,
semne făcând.
În iarbă
şi-n pănuşele verzi,
nevăzutul suflet al liniştii
zburdă.

V e c h i c â n t e c
d e c ă l ă t o r i e

Floarea florilor de-ai fi,
tainic te-mpresoară
soarta florilor de-o zi,
florilor de-o vară.
Ierburile-au năpădit
scară,
trepte,
uşă,
floare cu parfum
mâhnit,
floare de brânduşă!
Lângă paltinii trufaşi,
ancoraţi în stele,
zâna
primilor mei paşi
strânge
pietricele.
Pasărea uitării,
grea,
trece şi tresare,
floarea sângelui să-ţi bea,
floare
de-nserare...

DESEN ÎN GALBEN

(1978)

1

Rămâi la geam. La geam, în umbră, stai
Sub brize reci. Desen în galben. Iată
Dinspre vitralii marea-ntunecată
Cu vele risipite-n evantai.

Peste pavaje umbrele se scurg
În negură, spre ulmii blânzi. E jarul
Ce trece lin, prin suliţi, în amurg;
Sunt norii ce-şi topesc în geamuri varul.

Cadran de vânt. Pe trepte bate rar
Călcâiul lui în aspre coridoare.
Amurgul frânge-n ziduri crengi de jar –
Explozii în amurg, ocrotitoare.

2

Nu luptător, nu nalt zugrav, ci pal
Biciuitor al ploii. Alba castă
A lucrurilor scade. Val cu val
Izbind în dig. Şi creastă după creastă.

Imensul baldachin unduitor –
Sub zarva lui, pe umedele dale,
În unghi, spre adâncimi, peste fundale,
Ca două puncte-n vid profilul lor.

Ce tulburi avalanşe! Norii grei
Trecând peste abis ca nişte grape!
De sarea zării plini, de boarea ei:
Înot profund în fericite ape.

3

În albe nopți, când mesele se-ntind,
Când sfincșii dorm cu facle stinse-n gură,
Stau față-n față: El călătorind
În jilțu-nalt, cu flăcări pe armură.

Și umbra lui, alăturea de el,
Cu umbra dimpotrivă se-ntretaie.
Alămuri blânde. Zale de oțel.
Tăceri de vizieră. Vâlvătaie.

Cu negre lănci tăcerile ucid
Cuvintele pierdute prin unghere.
Tăcuții fluturi. Gheara lor pe zid.
Îmbrățișați de-a pururi în tăcere.

4

Arcadele și geamurile. Lor
Te-adaugi blând. Ninsoarea li se-abate
Cu gest închis, cu umblet foșnitor,
Arcade repetând, înnegurate.

S-aștepți la zid, să calci în largul lui
Și bolta să te prindă. Când răsare
Sub zidul vechi, sub mușchiul lui verzui,
Sub ploaia lină-a ceasurilor rare.

Arome calde. Iarna a deschis
Cuptor mărunt și zarurile-și arde.
Trec siluete-n margine de vis,
Într-un hieratic dans de halebarde.

5

În pieţe largi, cu sfincşi înceţoşaţi,
Cu negre scări, cu străji între binale,
De-a latul poliedrele străbaţi:
E pasul tău un lanţ prelung pe dale.

Şi geamurile curg. Beteala lor,
Ce umple zidul, golurile-şi lasă
În *Râu* sfărmat, în tulbure izvor.
Pe dale umblă zaruri de mătasă.

Binom atins de umbră la mijloc –
Desişul blând şi dunga lui fierbinte.
Aruncă luna-n geamuri spini de foc.
Se-aprind molcóm şi pâlpâie veşminte.

6

Ce palid dans! Ce larmă în adânc!
Călcâiul toacă piatra, scara piere
Şi-n lungi spirale treptele se frâng –
Te soarbe uşa-n cercuri de tăcere.

Să intri-n miezul ei ca-ntr-un abis
Cu aripi blânde, galbene petale.
Cărări fierbinţi la mijloc s-au deschis.
Te-apleci şi sorbi. Arsura te prăvale.

Desen în galben. Umede culori
Călătorind sub bolţi. Privire lină.
Doi ochi imenşi, doi ochi tremurători,
În subţiate conuri de lumină.

7

E-un lanţ de fum de-aici până la ea,
La tulburea cetate. Scara, iată,
Colindă înălţimea. Scara grea
Şi balustrada ei înaripată.

E colb şi zarvă. Uliţele curg,
Mânjite gros de soare spre câmpie.
Călătoreşte burgul în amurg:
Un nufăr tremurând în veşnicie.

Prea fericit binom rătăcitor!
În calme săli, cu soarele-n zăbrele.
Acel înot, acelaşi dublu zbor!
Sub umeri: gol. Deasupra-n larguri: stele.

8

Sub bolţi intrând. Pe laturi, clara zi
Destramă umbre. Rumen se deschide
Geam după geam. Deasupra – bolta gri.
Armuri bătrâne tremură-n firide.

În faţă treci. Şi cel pe care-l ştiu.
Dar braţul tău spre-adâncuri se îndreaptă,
Trist luminând abisul cenuşiu:
Un nou contur pe-ntunecata treaptă.

Ţin lancea-n unghi. O sprijin dedesubt
Şi pliscul ei în negură se prinde,
Rupându-i pânza. Zbor neîntrerupt,
În neclintite, netede oglinde.

Căci e şi nu-i. Şi fierul sună larg
În dur bazalt şi palma nu atinge
Decât ecou şi zvonuri ce se sparg.
E frig sub bolţi. Sub bolţi în valuri ninge.

9

La straja doua, podurile gem
Sub lespezile lunii. Stau deoparte
Tăcuţii sfincşi, cu aripile ghem,
Uniţi adânc în fluviu, ca în moarte.

Bat ceasurile. Scama lor de-argint
Colindă încăperile. Şi cade
Pe dalele de piatră, tresărind.
Prin geamuri intră luna, în cascade.

E vremea iar? Acum, când lângă zid
Trec roiurile nopţii cete, cete?
Se-aprinde blând în vis, se-aprinde-n vid,
În faţă chiar, alături, în perete.

10
(**Armura**)

În unghiul cald, oprit sub baldachin,
Mă-ntorc spre zid. Sub streaşină, căldura
Rodeşte tainic. Bolta curge lin.
Mă-ntorc spre zid şi-mi scot încet armura.

În urmă cad creneluri. La asalt,
Ruina lor sporise, zarva încă
Pătrunde fumul, stâlpul său înalt.
Aici e-o apă calmă şi adâncă.

S-o treci înot. S-o-ntuneci dedesubt
Şi spuma ei de piept să ţi se prindă.
De-o parte şi de alta – valul rupt.
Şi tu, şi val, răsfrânţi ca-ntr-o oglindă.

Afară – colb. Tărâm necunoscut,
Visat acum, când luna bate-ntinsul.
Şi ieri, şi azi, la fel ca la-nceput,
Armura neagră-n colţ şi-aşteaptă insul.

ARHITECTURA VISULUI

(1982)

G r o t ă

Ascunsă în discretele reţele,
Sub voaluri moi de aer, rareori
Lăsată în bătaia de culori
A soarelui năvalnic din perdele –

Prea rar în câmp şi poate niciodată
În magmele pădurilor, pe când
Curbatul trunchi, energic fremătând,
Palpită-n preajma ei şi se dilată.

În taină şi-n răcoare s-a deschis –
Fierbinte *Râu* îi picură la poale.
Bolţi fragede. Aromă de migdale.
Tu, cale de-ntuneric! *Précipice*.

P e r l a

Conturul perlei. Labiile ei.
Ea tremură-n abis. Ea se răsfrânge
Într-o fântână roză de scântei.
E un havuz în jurul ei, de sânge.

Dar marea către larg? Dar norii duşi
Spre limitele zării? Clară apă,
Călătorind pe-al zărilor urcuş –
Larg plaja se desface să le-ncapă.

Şi fanta ei. Şi umbra dimprejur.
Lumina ei în noapte şi tăcere –
Cobor în mare palid şi impur;
Planează-n mine blând, ca o durere.

Z b o r

În faţă – marea. Zidurile – sus.
Nisip de raze flutură-n clepsidră.
Se-ntunecă cetatea la apus,
Cu soarele pe umeri ca o hidră.

Rar, către ţărm, trecând peste crenel,
Tăişul vreunei raze se răsfrânge.
Tu curgi mereu, te-amesteci în tunel
Şi raza lasă-n urme gropi de sânge.

Oricât de-ncet, ai mers şi iar ai mers.
O pată eşti. Cetatea-i doar o pată.
Acum abia întregul univers
Cât fiinţa ta pierdută se dilată.

S c a r a

Urc scara iar – în gând – şi nu ajung.
În ivăr mâna-mping ca-ntr-o mănuşă.
Treptele gem. Fuiorul lor prelung
Acelaşi e şi dincolo de uşă.

Trec peste prag, dar pragul curge drept.
Alături, uşa însăşi e-o părere.
O clipă doar foşneşte lângă piept
Şi lunecă la margini în tăcere.

Ce trepte sui? Ce poartă să deschid?
Strigătu-ncearcă bolţile de-a rândul –
Spre calma încăpere fără zid,
În care se-nfăşoară numai vântul.

T a b l o u

Tăcute şi-nrămate. La un loc
Cu umbre vechi, ţinându-se de mână,
Pocalu-ntorc. Pe chipuri, la mijlóc,
Se-adună-n tremur creţuri de ţărână.

Către fundal, curg pajişti. E-un abis
De frunze, o maree de verdeaţă.
Soarele alb, cu ochiul larg deschis,
Priveşte din adânc spre suprafaţă.

Şi-acum e soare. Palidul ecou
Al vocilor prin crânguri se destramă.
Priveşti în vin, în limpede tablou,
Şi chipul tău e plin, până la ramă.

C o l i n ă

Te-ntâmpină colinele. Şi vezi
În fiecare zare doar o pată
De negură. Doar antice livezi
Şi-n adâncimi – cetatea ferecată.

Coboară drumu-n albe cotituri
Şi parc-ar prinde-o-n gură. Parc-o pierde.
Săbii de foc aleargă peste muri,
În pure adâncimi de abur verde.

Ea este-aici. Acesta-i chinul meu.
În zare ca-n oglindă-i scufundată.
Urc spre crenel, pe pantă urc mereu
Şi n-o zăresc întreagă niciodată.

C r i s t a l

Sub pânze stau, ca un catarg de fum.
Şi vântul umflă pânza. Ţărmul creşte,
Din dunga lui de negură şi scrum,
Ca o spinare rumenă de peşte.

Şi iată-l, îmbăiatul în văpăi!
Nisip sub tălpi. Ce umedă aramă!
Calc, rar, pe ţărm. Te-ntorci. Şi ochii tăi –
Două cărări de negură – mă cheamă.

Aşa ne prinde soarele-n amurg,
Ca-ntr-o imensă cameră obscură:
Noi doi pe stânci. În urmă, negrul burg.
Şi pescăruşi ce dorm cu alge-n gură.

L a c u l

Ghitarele-nnoptate. Zarva lor
O soarbe marea. Aburul armurii,
Astrul ceţos, austrul călător
Împodobesc drapelele şi murii.

Astfél încât colinele pătrund
În zare unduind şi se răsfiră
Cu zale argintate peste prund.
Respiră lacu-n lună, ca o liră.

Oglindă-i cerul, tulbure-n chenar:
Îl vezi pe prund şi-l simţi cum se scufundă.
Aluneci lin, pe albul patinoar,
În cetăţuia cerului rotundă.

C e r c

Priveliște prin geamul împâclit:
O roată-ntr-un chenar de halebarde.
Și uliţele, lung, spre răsărit,
Le toacă roata-n capăt și le arde.

Ce straniu-i burgul! Pântecele lui
Din piatră vineție amuțește
Când freamătă-n havuzul cu statui
Cea dintâi spiță-a roții, ca un pește.

Vin tot mai rar și stau tot mai puțin.
Simt roata alergându-mă din spate.
Urc spre donjon, hieratic și deplin –
Mă mut încet cu totul în cetate.

C l o p o t

Nu te-ndoi: e-o salbă de cămări
Și-n fiecare flacăra așteaptă.
Șerpuitoarea uliță de scări
I-aruncă fiecăreia o treaptă.

O, candidă-ntocmire! Cât de pal
Sclipirea lor, a treptelor, se-adună!
Pulsează-n adâncime ca un val
Rostogolit pe *Râu* în jos de lună.

Iau scara-n pași și-mi pare că m-afund.
E-un clopot scara: sună-n întuneric.
Eu sunt ecoul pietrelor, rotund.
Sunt piatra chiar. Sunt clopotul himeric.

G e o m e t r i e

E o fâşie lâncedă-ntre părţi.
Întregul nu-i. Şi el e doar o parte.
Ca în păienjenişul unei hărţi,
Nedespărţit e tot ce se desparte.

Nici el, nici celălalt n-au început.
Sfârşitul lor – şi-al tău – nici nu există.
Nu-s limite. Finalul cunoscut
E o-ntocmire tulbure şi tristă.

Nimic din ce te-ndeamnă să măsori
N-are-nceput, sfârşit sau jumătate.
Nimic nu-i pur: sunt noduri doar şi sfori –
Imensa lumii promiscuitate.

O g l i n z i

Oglinzile sunt pline cu absint.
Mii de făpturi roiesc în casă. Scara,
Pe care urci, e-o urnă de argint,
Ca o livadă-n floare primăvara.

Sub paşii tăi, ecoul, dedesubt,
În bolgiile scării, se-mpreună
Cu însuşi el, vuind neîntrerupt
Şi rece răsuflând din văgăună.

Dar sus orice oglindă e un far,
Cu o lumină blândă, înmiită.
Călătoreşti pe albul patinoar
Şi mii de inşi, în zare, te imită.

A m u r g

O urmă temătoare de licorn
Însângerează pajiştea. E-o rază
Pe care răsuflarea unui corn
Ca într-o pantă limpede se-aşază.

Cuprinşi de lunecare, iată-i duşi
Pe lungi cărări, în negre labirinte.
Deschide codrul uşi, albastre uşi,
Rămâne cornul veşnic înainte.

Gonesc şi-acum, gonesc în infinit –
Cu funii verzi îi fură Paradisul.
Lichidul corn, cel mult prea vălurit,
E depărtarea însăşi, e abisul.

R e f l u x

Din nou e rândul grotei. Până când
Privirea-i dantelată mă va strânge?
O sferă e, de abur şi de sânge,
Sporeşte-n întuneric, tremurând.

Aşa precum petalele se rup
Când, sub petale, vântul le apleacă,
Se strâng pereţii. Goana lor buimacă
E-a unui trup în taina altui trup.

Şi dincolo – un soare rece, gri,
Lumina mării, cerul… Sărbătoare
A celui pur şi liber. O, splendoare
De-a nu simţi, de-a fi, de-a nu dori!

A n t h r o p o s - e r g o n I

Frumos şi pur, aşa ca la-nceput,
Mă aflu pe un ţărm necunoscut,
Un ţărm rotit din zare până-n zare,
Cu vânt amar, cu scoici şi-n depărtare
Cu argintate, tulburi estuare.
Mi-s zilele şi casa de nisip;
Nici nu mai ştiu: sunt chip, sunt arhetip?
Când trupul meu se-apleacă peste unde,
Cel din adânc tresare şi se-ascunde –
Şi totuşi, fără caznă, mă regăsesc oriunde.
Căci între împrejuru-mi şi suflet nu-i nimic:
Nu pot şi nu încerc să le despic
Cerul de cer şi soarele de soare,
Marea de mări, uitarea de uitare.

CULEGĂTORUL DE ALGE

(1985)

P r o l o g

April pe durul Mart cu ochii verzi
Spre alt tărâm al negurii-l împinge.
În urmă vin alaiuri de livezi,
Departe-n faţă-i chiciură şi ninge.

E jos, e sus frumosul carusel?
Porţi prin oraş o mască de armindeni –
Mereu la fel. Şi rimele-s la fel:
Prieteni, caruselu-i pretutindeni.

Totu-i să fii în stare să-L găseşti
Pe-Acela care e*. Pe-Acela care
E dincolo de cruguri, de poveşti,
De curgere, rotire şi uitare…

* În *Ieşirea* 3,14, Dumnezeu se defineşte pe Sine Însuşi astfel: *'Èhyèh 'Ashèr 'Èhyèh* (ebr.); gr.: *Égô eïmi ho ôn*; lat.: *Ego sum qui sum*. Vezi *Les Saintes Écritures,* 1995, p. 92.

T h a n a t i c a
o g l i n d ă

1

Dau iar ocol cetății. Turnul lasă
o neclintită umbră mătăsoasă
pe zid, pe iarba crudă, pe cărare.
Şi soarele, pierdut în înserare,
aruncă-n geamuri flacăra-i fugară…
Voi reveni. Vei reveni? Pe scară
e numai pasul razelor, e gerul
ce leagă strop de strop. Cum leagă fierul
verigă de verigă. Ființa-mi, iată,
pătrunde-ncet în noapte, ca o pată,
spre carnea mişcătoarelor petale,
spre apele umbroase şi egale,
să le străbată lin. Tăcuta floare
de nufăr se roteşte-n depărtare,
părând că se arată, că se-ascunde…
Voi reveni. Vei reveni? Răspunde!

2

Ar trebui să-i ştiu înfăţişarea.
Se-nfruntă amintirea şi uitarea
(Uitarea? De prea multă amintire!)
şi-o tulbură. Un val în răzvrătire
ce-amestecă şi alge, şi nisipuri.
Apoi, din miriadele de chipuri,
o clipă numai, valul o arată,
cuminte, liniştit. Ca altădată,
când cercetam, beat de dorinţă, zarea
aprinsei mări… Şi apele, şi sarea
solzoasă de pe stânci. Şi depărtarea…
Ar trebui să-i ştiu înfăţişarea.

3

O nouă zi, o nouă înserare.
Din beznă, creşte luna peste mare
(O, mări livreşti, cu valuri argintate!)
Aici, banale uliţi. Spre cetate
trimit un gând, apoi un altul. Spune
cel reîntors că burgu-i o genune
în care-alunecăm, pe negândite.
În apa lui, pe prunduri limpezite,
călătorim. Tremurătoarea floare
de nufăr mă visează. Lună? Soare?
O nouă zi, o nouă înserare…

4

Cobor tremurător în labirint,
când răsăritul – sabie de-argint –
despică zidul cerului. În rana
de-azur însângerat, tresare geana
acelui ochi de dincolo: *Nirvana*.
Se rup din infinit, se scurg pe-aproape
şi străzi pustii, şi nori prelungi, şi ape
şi, rând pe rând, culorile se-mbină.
O, verde indicibil! Grea lumină
în negrul *Râu*, în sumbrele portaluri!
Voi, sălcii verzi, din sălcii verzi, din valuri!
Voi, ochi! O hierofantică privire
înfige turnu-n gol (A nemurire!),
deasupra dimineţii pieritoare…
Cum să pătrund în grotele solare?
Cum să vă tulbur apele, preaplinul?
Voi, ochi! Profunzi şi tandri ca veninul.

5

Nişte coline vii, tremurătoare,
Sub cerul înnorat. A doua zi,
Le străbăteai, cu ochii fumurii,
Ca după-o prelungită-mbrăţişare.

Căci noaptea se sfârşise. O făclie
De ceaţă putrezise lângă geam.
Şi eu, privind în zare, mă trezeam
Din minerala toamnei amnezie.

Dar visul umple iarăşi jumătate
Din albia lăuntricelor văi.
Colinele sunt – iată – sânii tăi
Şi eu, curbatul *Râu* ce le străbate.

6

Întoarce-te spre mine. Eşti un val
de aer auriu, patriarhal,
în care-ncerc, de veacuri, să pătrund.
De veacuri, luna picură pe prund
şi *Râul* se destramă în pustiu,
ca o spirală-n vid, ca un crochiu.
Crochiuri suntem. Singuri, înotând
într-un ocean de beznă, larg şi blând,
într-un ocean matern, primordial…
Întoarce-te spre mine, eşti un val.

7

În dimineaţa slută ca o mască,
doreşte chipu-n van să-şi recunoască
tiparul, simulacrele uitate.
(Dezgustătoarea lor intimitate!)
Doar sufletul, la fel ca şi-altădată
(Ba chiar mai mult!), e-o candidă, curată
fântână în amiază. Între ele,
rulmenţii cărnii, durele mărgele,
sudorile şi sângele… Lumina
s-a răspândit adânc la rădăcina
acestei asamblări misterioase.
Te pierzi în burg, pe schele gri de oase,
şi alte schele-ţi trec pe dinainte,
cu mişcătoare coarne de cuvinte,
cu ochii moi şi buzele de iască –
În dimineaţa slută, ca o mască.

8

Se zbate ca o flacără. Tresare.
Mişcarea ei e-o bruscă lunecare
prin faţa mea şi – poate – pentru mine.
O simt. O desluşesc. Şi simt în vine
răcoarea tenebroaselor stamine.
E-un vast platou. Desigur, amintirea
a-ndepărtat enorm împrejmuirea,
a smuls din margini pietrele şi zidul.
Acum, în jur, e vidul, numai vidul,
şi-n mijloc eu şi flacăra. Şi floarea.
Mireasma-i încă neştiută, boarea,
îndepărtata-i carne, răsuflarea…
Cum s-o ajung? Dar n-ai ajuns-o, oare?
O ai în vis. Rămâi în vis. Te are.
Se zbate ca o flacără. Tresare…

9

Atins de maladie ca de-o spadă,
însângerez deşertul de zăpadă,
sub arcurile zării, violete.
Puternic respiram cândva. Prin plete,
se-nvălmăşea văzduhul ars de soare.
O, vremea! O, zăpada călătoare!
Adăugare doar, adăugare…
Şi iată-mă: o nouă strălucire
mi se desface-n zâmbet, în privire,
carnalul soare umple labirintul.
Tu, palid chip! Cu ochi ca hyacintul
şi gura tremurând în întuneric.
Sunt parte doar. Sunt golul emisferic
ce îşi aşteaptă golul. O cascadă
de sânge cald e noaptea. Dulce pradă
sub uriaşa stelelor rocadă…
Atins de maladie, ca de-o spadă.

10

Desigur, e un *Râu*. De ce n-ar fi?
Îl găzduiesc arcanele pustii,
îl găzduieşte visul tot mai des.
Păduri înlăcrimate. Sumbrul şes
al timpului întors la început.
Un *Râu* familiar (Re-cunoscut?),
un *Râu* ce mă zdrobeşte, ca un scut.
Şi-n depărtarea lui, spre care calc
(Pavaj de vis sub lună, drum de talc),
tresari. Tablou-ntreg îl reînvii,
reaprinzând lunarele-ţi făclii.
Acelaşi *Râu* suntém? De ce n-am fi…

11

Acolo unde amintirea-ncepe,
la marginea mirificelor stepe,
urci înspre dunga tainicei crevase,
cu palmele-n nisip, întunecoase…
Nisipul vineţiu, de sub picioare
şi de sub mâini, începe să coboare,
norii se-ntorc şi ceaţa se desprinde,
purtând spre-abis hieraticele-i grinde.
Urci sau cobori? În urmă-i? Înainte?

12

Ce cald adie dulcea ta sudoare
în palida amiază! Dulce floare,
făptura ta străbate primăvara.
Câmpi înfloriţi. În *Râul* negru, ceara
desişurilor galbene de floare
aprinde facle. Dulcea ta sudoare
e chiar aroma câmpurilor pline
de raze verzi, de marmure feline,
de soare verde, sânge crud, de clare
alei înnebunite, rotitoare…
Mă vezi? Curg în mireasma-ţi, în privire,
o umbră sunt, un gest, o presimţire
a negurii ce-ai fost. Un strop de rouă
pe-ntinderea de iarbă. Brumă nouă,
ce-acoperă, în zorii cruzi, cetatea.
Singurătate-mi eşti. Singurătatea.

13

Mă tăvăleşte-n brazde, ca pe-o grapă,
un demon, cu pulpanele de apă,
în nori de fosfor bolţile se-ngroapă.
De ce mă mir? Acesta este locul,
acolo-s vatra, cleştele şi focul,
acolo te găsesc. O sărutare
pe fierul gol, pe umbra-ţi ce tresare,
pe flacără… Se risipeşte drogul
privirii de-altădată. Inorogul
transcrie-n vid, pe ziduri, *Decalogul*.

14

Un soare furtunatic se deşiră
peste desenul burgului. O liră,
la care, iarăşi, valurile cântă.
Dar unde-i valul? Gândul se frământă
asemeni unui *Râu*. Priveşti prin geamuri
cum razele zvâcnesc, ca nişte hamuri,
cum, negri, caii zidurilor saltă…
Ce limpede-i genunea! Recea daltă
a razelor o drămuie. Cetatea
îşi caută-n abis eternitatea
şi gândul tău se caută pe sine.
Iar trupul? Se desparte-ncet de tine,
topindu-se-n astralele lumine
(Cum piere-n soare roiul de albine).

15

Ca-ntr-o fântână tulbure coboară
imensa iarnă. Tulbure şi rară
e ţesătura zării. Până-n zare
întinzi un braţ, în lenta respirare
a cerului. Eşti viu. Se vede bine
cum iernile se scurg, prelung, prin tine,
ca nişte valuri reci, diamantine.
Se vede chipul, umbletul… Departe,
trec siluete albe către moarte,
în veşnic rotitoarea reverie.
Un lup pierdut, o dungă cenuşie,
punctează visul. Noaptea se repede
în calea lui. Prea limpede se vede
curbatul salt al timpului. Coboară
zăpada peste vreme. Te măsoară
subtilele-i trasoare – ca o gheară.
(Tu, cel ce vei pieri întâia oară).

16

Orice se-ntâmplă-i numai pentru a
Te desena mai clar. E numai pentru
A decupa în vid făptura ta:
Un cerc sporind întruna către centru.

Tot mai aproape stelele apun –
Tot mai departe soarele răsare.
Doar amintirea-n urmă, ca un tun,
De undeva, din ceață, peste mare.

Dar până-atunci, ce tulbure, ce greu
E sufletul! Încearcă să cuprindă
Ecoul unui chip (Un himeneu
Pierdut într-o thanatică oglindă).

Trubadurul din vis

Depuis cinq ans entiers chaque
jour je la vois,
Et crois toujours la voir pour la
première fois.
(Racine, *Bérénice*)

1

Retras între uitate panoplii,
La calme-ntretăieri de coridoare,
Ascult cum cresc ruginile-n zăvoare,
Cum urcă-ncet ţărâna-n temelii.

Nimic nu-i mai statornic decât sunt
Eu însumi, privitorul. Braţul cade
Abia simţit, sub lungile arcade,
Ca o bucată udă de pământ.

Nu-mi recunoşti privirea? Negrul spin
Al aşteptării sufletu-mi străbate…
Vai, două trestii suntem, aplecate
Peste genunea nopţilor ce vin.

2

Nu dorul, ci perpetua-ntâlnire
Cu cine nu-i. Cu cine totuşi este
În bolgiile calme, în aceste
Sumbre-ncăperi din propria-mi zidire.

Ce-i strada? Întâmplarea? Spaţiul unde
Întinde visul plasa lui verzuie –
Spre chipul care trece, care nu e,
Tresare-o clipă cel care se-ascunde.

E plin de frunze soarele. Luceşte
În lentele-i vârtejuri arzătoare.
O, paradisiacă degradare!
Îmi amintesc. Exist. Îşi aminteşte?

3

Atât a mai rămas: o umbră pală,
O albă frunză pâlpâind în noapte.
Nu două chipuri sunt, ci două şoapte,
Două priviri, sub dâre lungi de smoală.

Abia acum cărarea se arată –
E decupată-n negură, o simte
Piciorul tău cum taie, ca un dinte
Necruţător, în talpa ta brumată…

Dar şi tăria drumului se curmă.
Regrete? Îndoială? Penitenţă?
Îmi strâng în palme propria absenţă:
Acolo suntem noi. Acolo-n urmă.

4

E, oare, marea-n negură? Ascult
Cum, lângă tâmple, apele palpită.
Alergi pe ţărm, alergi cândva demult,
Râzând, prin iarba mării, înflorită.

Sub norii limpeziţi, acelaşi sur
Păienjeniş de valuri şi catarge –
Sângele tău îmi tremură-mprejur,
Ca o pădure rumenă de alge.

Te voi găsi? Ceasornicul solar
Îşi deapănă-n abisuri faţa spartă.
Şi tu te-nalţi din valuri, iar şi iar,
Spre chinul rotitor care ne poartă.

5

Primeşte-mă la umbra ta! E seară.
Copacii cad, pe rând, în asfinţit.
Vei împânzi oraşul desfrunzit
Cu umbletul tău cald, de căprioară.

O rază, ca o lance, din amurg,
Lovind în plin, îţi înfloreşte gura.
Şi palmele ce-mi mângâie armura
Pe lespezile inimii se scurg.

Ce singuri suntem! Tremură, departe,
Un clopot răsfirat ca un ecou –
Mă voi topi în ochii tăi din nou
(În al *Nirvanei* tulbure halou),
Gustând – a câta oară? – dulcea moarte.

6

Un glas în noapte. Stăruie şi-acum,
Când alte nopţi se-amestecă. Tresare,
Pe lespezi, ca o burniţă de scrum,
Inexistenţa lui asurzitoare.

În colţuri simulacrele adorm,
Pieziş, ca-ntr-o armură părăsită.
Îşi plimbă luna ochiul ei enorm
Pe-un bulevard adânc, de ebonită.

Câte zigzaguri tulburi într-o zi!
Şi noaptea, cum îţi ştie adierea!
Cădem în somn, ca două păsări gri –
Tăcerea fără capăt, doar tăcerea…

7

Un tainic *Râu* la unda lui ne-adapă,
La valul lui perfid, neliniştit.
Plutind pe străzi, vibrăm necontenit,
Ca două ramuri oglindite-n apă.

Priveşte-le: se-apropie şi iar
Se depărtează. Ritmic le desprinde
Şi le uneşte-n clarele-i oglinde
Un val ameţitor, tentacular.

Aceeaşi legănare ne pătrunde –
De fiinţa mea te prinzi şi te desprinzi.
Iar eu mă zbat în verzile-ţi oglinzi,
În gândul tău, ca ramura-ntre unde.

8

Întoarce-te, frumoaso, în abis…
Făcliile se sting. Imensa lună
Deasupra mării ochiul şi-a deschis
(Celestul ei pahar de mătrăgună).

În plasa lunii toate se susţin:
E luna doar, din zare până-n zare.
Făptura ta umbrită piere lin,
Ca o garoafă neagră-n depărtare.

Pe ţărm şi-n suflet urmele s-au şters.
Prin amintire nimeni nu mai trece –
Adorm pe stânci, pierdut în univers,
Visând pe umeri gura lunii, rece.

9

Mă-ntorc, în ziua clară, spre cetate.
Păduri în zare. Albe drumuri. Calme
Păşuni ce ţin amiaza-ntreagă-n palme.
Şi moartea, ce ne mână-ncet din spate.

Spre orice punct, aceeaşi depărtare.
Jur-împrejur, o singură fiinţă –
Îmi amintesc (E, oare, cu putinţă?),
Îmi amintesc de tine cu oroare.

Se-ntunecă urcuşul. Noaptea vine
Şi mie însumi chipul mi-l arată.
Sunt fericit. Sunt singur. Eu sunt, iată!
În negrul burg e loc doar pentru mine.

EPISTOLE

(1990)

În codrii fără capăt

În codrii fără capăt, verdea zare
A frunzelor, a ierburilor, lin
M-acoperă, de vis şi vreme plin,
Într-un vârtej de umbre mişcătoare.
Copitele, pe drumul de pământ,
Se-aud distinct, ca inima. Şi-n gene
Port toată mierea dulcilor poiene
Ce mă-nsoţesc vibrând, din când în când.
În vis e cavalcada? Sau aieve?
Imensa bucurie de a fi
Etern, într-o eternă noapte-zi,
Îmi umple gându-asemeni unei seve.
Am fost. Voi fi. Fusesem. Sunt. Ce preţ
Mai au acum *aproape* şi *departe*?
În ochiul amintirii fără moarte
Alunecă şi cal, şi călăreţ.
Mă recunosc în mine însumi. Sunt
Cel ce purtase-o tulbure armură,
Cel ce ascultă-n dimineaţa pură
Copitele pe drumul de pământ.
Şi-naintez sub coama foşnitoare
A negrilor stejari. Spre tine vin,
Frumoasa mea, de vis, de vreme plin –
În codrii fără capăt, verdea zare...

A v a t a r I

Dormeam. Se prelingea din trupul meu
Fluidul somn, împrospătând pământul
Ca o difuză negură. Şi eu
Spre trupul meu veneam, recunoscându-l.

Înaintam în negură. Eram
Fiinţa care-mi seamănă. Şi care
Se recunoaşte-n sine. Cum un ram
Îşi recunoaşte umbra plutitoare.

Şi-am tresărit simţindu-mă. În trup
Eram cu mine însumi împreună...
(Când m-am trezit, alături un lup
Se oglindea în *Râul* alb şi-n lună).

E p i s t o l ă I

Pe cât ai fost, pe-atât nu eşti –
Surâde soarele-n fereşti,
Stă neclintită apa grea
A zării-n care urma ta
A fost, fusese şi era...
E blondă vremea. Zorii lini
Umplu cetatea de lumini,
Îmi umplu sângele de vis,
Îmi schimbă calea spre abis,
Spre trupul tău întredeschis.
Eşti şi nu eşti. În spaţiul vid,
În fiinţa ta mă reînchid,
Din noapte smuls, dorind, iubind,
Te-aştept, te caut, te colind,
Călătorind, călătorind...

P o a r t a

Cette absence bien supportée,
Elle n'est rien d'autre que l'oubli...
(Roland Barthes)

Poarta e-nchisă umbros, ca o hersă.
Se-aude încă sub bolți
urletul pietrei muşcate de dinții
înaltelor grile,
urletul care – el abia, numai el –
te-a trezit.
Eu (mărturisitorul, dovada)
stau între sobrele jilțuri,
ascult şoapta armurii, aud
un pas volatil ce se-apropie.
Ca nişte ibişi de fier, ca nişte cocori,
halebardele murmură. Nu vei ajunge.
Talpa găseşte aceeaşi treaptă mereu.
Cum voi numi transparența aceasta? Acest
reziduu intact, perfect definibil?
Tremuri în plasele lunii pe țărm,
ca un peşte de aur...
„Uitare-i vei zice, desigur,
o, trubadurule..."

E p i s t o l ă I I

Eşti, totuşi, de carne şi sânge, acum,
la marginea mării. Ca la-nceputul fără
sfârşit al vechilor mituri...
Sunt beat de lumină, de salinele spume,
de briză,
precum norii, precum nisipul. Simt
în carnea mea răscolindu-se
numai clipa de-acum, numai clipele
pe care (Vai!) închipuirea
le zămisleşte.
Căci, iată, negrele valuri umplu ţărmul,
pietrişul. Şi cuvintele gurii mele
sunt pline de alge.
Un mâl înmiresmat ţi-e sărutul,
trupul – vacuum fremătător.
Şi umbra mea singură călătoreşte în
negură, asemenea negurii...

R ă s p u n s u l

Trubadurule, vino! E noapte.
O caldă cetate aşteaptă, un
labirint, în care umbra te caută
iar, implorând.
Un pat răvăşit, o fereastră,
un trup (clar desenat de
săgeţile sângelui), sudoarea,
aromele lunii... Dar tot ce
doreşti e numai absenţa.
„Am venit", îţi şopteşte. „Locul
meu e aici?" Şi te priveşte zâmbind,
neştiind,
aşteptându-ţi – ca o grotă –
răspunsul.

M a r e a

Nu mai ai chip. Ai chipul celor
ce nu există.
Încerc uitării să-i dau un nume
şi numele tremură,
asemenea staturii mele, oglindite
în *Râu*...
Îmi amintesc
marea – vălurind, vălurind –,
năvoadele încărcate
de soare,
razele, zarea... Îmi amintesc?
Fiinţa uitării se iveşte
iarăşi, printre ruine,
se-ncheagă lin în adânc,
tresare iarăşi,
recunoscându-te.

S t r i g ă t u l

Cine eşti?
Ai deschis uşa, surâzând,
arătându-ţi,
în crepusculul atât de drag mie,
ochii verzi, arzători,
dinţii albaştri. Gestul
cu care spinteci lumina
e aidoma unei frunze din multele
frunze ce alunecă-n *Râu*.
Cum să-l găsesc? De ce să-l mai caut?
Mă întind pe nisip, uitarea
mi se aşază sub tâmplă domol,
ca o piatră.
Curg frunze pe *Râu*, curge şi soarele
odată cu ele. E o amiază
fără hotar. Îţi aud
strigătul,
veşnic întors
în cealaltă parte...

Ca o plantă ceţoasă

Ai adormit, desigur,
şi noaptea
te dizolvă în beznă.
Oglinzile, zidul
sunt o stavilă şubredă,
întunericul cald,
visător (trupul tău)
se dizolvă în întunericul rece.
Ca o plantă ceţoasă urci
spre ferestre,
întâmpinându-mă. Însumi
departe sunt, în aceeaşi ceaţă
diafană, fierbinte, în aceeaşi carne a
negurii prins. Îmbrăţişarea – reptilă
difuză – devoră întinderea...
Am adormit, desigur. Şi noaptea
mă dizolvă
în beznă.

Epistolă III

Pe plajele sângelui tău
sunt urme de paşi, urme adânci,
sinilii, ce-mi acoperă drumul.
Nu le ştiusem. Călătoream, îmi zâmbeai,
îţi smulgeai, pe furiş,
din colţul gurii, algele sumbre.
Dar ochii aveau (cum să ştiu?)
o ezitare lichidă, o lentoare de piatră,
pe care
plajele tulburi le cunoşteau.
Şi astfel
rotirea s-a întors către sine,
dezvelindu-te, grăindu-mi,
luminându-ne brusc,
în imensitatea zării
ermetice...

Cornii sălbatici

Urma
(pe care ai lăsat-o
trecând) se aseamănă unei
cărări incomprehensibile unde
(între arborii negri)
sufletul gustă fructul rar,
fructul aţâţător, dureros,
al ororii.
Desigur sângeră,
dar cuvintele curg, încercând
să salveze întâmplările, clipa.
Şi soarele dezveleşte cărările-n lung,
îmi clatină umbra,
rupe în două noapte şi zi,
mă-nfăşoară cu drumul
pustiu,
printre cornii
sălbatici.

D e s e n

Canicula
forează văzduhul. Şi câmpiile
se deprind cu melancolia
distanţei, a lutului...
Trece un tren. *Râul*
 îşi apleacă spre vid
vineţia volută.
Trece un ins. Lumea coboară
în privirile lui, descompunându-se,
precum nisipul.
Trece o zi. Luna de cretă
o desenează subtil
în pupilele-ţi negre...

A l t e
c u v i n t e

Reintru în noapte, în zi,
în ţesătura lor de lumină
şi umbră (de cuvânt şi
tăcere),
cu bucuria aceluiaşi (etern)
început. Acum, putem zâmbi,
cuvintele nu se mai aseamănă
sângelui. Verbele nu mai ating,
nu mai mângâie, nu mai lovesc,
numele nu mai are greutate, asperitate,
aromă. Particulele nu mai sunt braţe,
priviri... Acum, primăvara separă
seninătăţi abstracte, monosemantice.
Stau îndelung în noaptea de mai,
contemplându-mă. Luna
geometrizează reminiscenţe pustii.
Ca nişte fragede ierburi,
cresc alte cuvinte
(le simt!),
înspre abis
împingându-te...

L u n a
d e p l a t i n ă

... cuvintele au puterea teribilă
de a otrăvi amintirea
şi de-a o ucide cu vremea.
(Georges Duhamel)

O prezenţă lipsită de cuvânt,
o prezenţă pe care
absenţa rostirii o reclădeşte
stingând-o.
Îţi pune un deget la buze
înserarea. Şi trubadurul
coboară treptele înfiorat,
sub luna de platină căutându-te
iarăşi... Freamătă plopii. Frunzişul
fărâmiţează întunericul
până departe. Vai, faţă de ordinea, faţă
de geometria rostirii,
ce confuzie, ce magmă vitală aici!
Faţă de amintirea plăpândă,
câtă uitare!... Te tace conştiinţa. Sensul
ţi se scurge din nume încet
(precum un amestec de noapte şi sânge
prin spărtura armurii),
sensul ţi se scurge din nume treptat,
revenind
în uimita-mi substanţă...

N e g u r a
l a c u l u i

Numele e făcut pentru a
fi rostit (între zăbrelele numelui,
chipul tău îşi tulbură zâmbetul).
Dar îl tac (strivindu-l – sub clipele
negre, fremătătoare –,
strivindu-l, la razele lunii, sub
sălcii,
ca pe-o viperă verde...).
Şi tăcerea, în jur, creşte,
cum creşte noaptea în jurul
călătorului singur: din şoseaua pustie,
din pădure, din câmpie, din mare...
Şi iată numele
de fiinţa ta se desprinde încet,
dispersându-te... Noaptea
sporeşte. Sporeşte tăcerea.
Glacială şi limpede,
luna îmi iradiază adâncul,
glisând
– de sine însăşi desprinsă –
peste negura lacului.

D i a l o g u l

Doarme trupul
sub privirile lunii.
Şi numai trezindu-mă, în zori,
mi-l pot aminti (cum a fost,
cum va fi fost: cvasiastral, legănat,
scufundat în vitroasele ape...). Şi totuşi,
cuvintele (ele însele clare, dar carnale,
telurice) au roit neîncetat în adânc.
Adevărata trezie e somnul?
Ore în şir (cât timp m-am aflat
în strânsorile lunii), gura ta
s-a strivit de grilajele tulburi,
întrebând, răspunzând... Şi apoi?
Apoi a venit întunericul. Şi o şoaptă
mai densă, mai grea. O şoaptă vitală,
răvăşitoare, precum lumina.
Întunericul nu-i
decât un fel de-a vorbi *cu tine însumi*
(*cu mine însuţi*?)
la nesfârşit...

L i m i t a
n u m e l u i

Mă apropii de limita numelui
(acum, sub luna intensă,
iradiantă).
E un labirint părăsit,
o incintă deşartă.
Luna se prelinge pe pavajul de piatră,
mângâie zidul, lasă,
la cotituri mereu ajunse (mereu
neajunse),
densităţile umbrei,
densităţile beznei...
Pătrund oare aievea (în vis?)
în această feerică pustietate?
O curiozitate, o nerăbdare hibridă,
o delăsare adâncă îmi poartă
şi gândul, şi pasul. Străbat
o amintire de ieri (mineralizată,
străveche).
Străbat... Te străbat.
Şi tu
eşti umbra
ce se retrage din cale-mi,
pe trepte...

L u n a

Am regăsit-o în zori
(în zorii târzii de septembrie),
sculptată în vid,
halucinantă,
plină de taina, de stranietatea
eternei, sinucigaşei sale
insomnii.
O tresărire, o voluptate rece,
o însingurare astrală. Sinele meu,
fiinţa mea în apele lunii... Şi strada
mult mai sonoră acum,
prelungind liniştea pe panta
dintre lumină şi beznă.
E şi acesta un loc (şi o clipă)
în care erai.
Îmi întorc, îmi dezlipesc chipul
din abisul păstos
şi trec mai departe. Înaintez şi
aştept (cu o angoasă indicibil de
dulce) să simt
palmele lunii pe umăr,
braţele ei călătoare
smulgându-mă...

D e a s u p r a
l a g u n e i

Ca o lagună tulbure, abia însorită
(ce mineralizează lumina şi norii),
indistinct e limbajul în care trăiai...
În amurg,
apele separă – net – cer şi pământ,
distanţa, golul distanţei (şi-al
mării!...). Şi coridoarele negre,
în împletirea cărora visul şi glasul
deliberează, vibrând.
Acesta-i cuvântul.
Şi chipul. Rostesc. Tăcerea şi negura
fac cercuri, absorb ecoul,
înmugurindu-l.
Întind braţul
şi piatra chipului tău se destramă,
curgând,
ca o neagră cenuşă,
deasupra lagunei...

O c t o m b r i e

Toamna
coboară
prin trupul pădurilor, lin,
cu palmele, cu gura
pline de sânge.
Imperceptibil coboară,
e un mers neclintit.
Până şi timpul (deodată cu
fiinţa) e numai lumină,
e numai spaţiu, e-un dezgust
ruginiu... Simt: legăturile semnului
s-au desprins undeva. Simt cum
aluneci în referinţa amorfă,
în insignifianţa materiei.
Şi legăturile semnului
(tentacule ale conştiinţei ce sunt)
se întorc (flămânde, libere, devoratoare),
căutându-mă,
urmărindu-mă,
prin delirul pădurii...

R â u l

Într-o tăcere deplină, privirea-şi destinde
infinitele (duble) imagini.
Sunt frumoase, sunt misterioase, bizare
aceste văi
în care se scurg
(în care dispar şi revin)
imperceptibile fluxuri.
Iată, de-o parte e *Râul*,
e cerul ceţos, e pădurea de sălcii.
O concreteţe ameţitoare, negând
încăperile reci ale sinelui.
Şi-n inima ei – concreteţea secundă,
ideea peisajului, chipul
pe care amintirea privirii
(amintirea privită)
îl aduce din vid... Şi atunci
îi laşi închipuirii cealaltă jumătate a
vieţii. Împăcat, fericit,
lansat într-o singurătate
multiplă.
De-o parte, *Râul*. De cealaltă,
Râul...

E p i s t o l ă I V

Ce-mi mai poți spune,
tu, biată făptură,
adiind – ca oricare alta –
a floare, a moarte?
Senina pietate a zilei,
noaptea,
iertătoare, străveche,
ne cunosc îndeajuns...
Voi urma calea lor,
îngăduința lor strivitoare.
Voi iubi fără trup. Mila,
dezgustul: ce desfătare amară!
Câtă liniște-n jur! Sufletul
pâlpâie-ncet în amurg,
printre viscerele-ți tulburi.

Între
veghe şi somn

Trec umbrele zorilor
dintr-o încăpere într-alta,
purtând
casca de fier a migrenei pe
frunte. Eşti doar o grimasă,
un gest indecis între veghe şi somn,
te clatini
pe spațiul acela îngust dintre două
tărâmuri... Persuasivă
este numai absența, căci tu
te-ai retras, te ascunzi în privirea
dimineții livide. Şi pieri,
când soarele năvăleşte prin fisurile
nopții,
când umbrele (lăncieri sumbri)
se-ntorc în abis,
risipindu-ți, cu tălpile,
ființa...

O fereastră deschisă

Te scriu, iată,
minus-cuvintele.
Te rosteşte substanţa
ermetică, grea,
dindărătul tăcerii...
E fascinantă, desigur,
şi treapta aceasta. E fascinant
peisajul ce se dezvăluie-n jur.
În locul fervorii – un rictus.
În locul privirii – un ornic
zdrobit. În locul glasului –
glasul...
(Dar al celui ce sunt. *Doar*
al celui ce sunt.)

P l o a i e
d e v a r ă

O ploaie vehementă de vară
amestecă, înceţoşează distanţa.
Pătrunde
între nume şi chip (între nume
şi calda, palpabila lui
referinţă),
reanimându-le...
E doar o părere (o ascunsă dorinţă?)
În zare, în frunziş, pe faleză,
în pieţe,
teii desfac, solitari, acolada
miresmelor. O transformă în
nesfârşite volute,
târându-ne rătăcirea (şi somnul)
spre-abis. O clipă.
Luna iese din nori,
trasează în vid perimetrul cetăţii...
Apoi ploaia sonorizează din nou
întunericul aromat, întunericul umed,
peste negrele prunduri.
Adormi.
O insesizabilă, o lichidă mireasmă
(de amintire, de vis, de uitare)
ţi-e sufletul.

R e v e r i a

Reîntors la liniştea,
la reveria epistolei...
Calmele clipe se scurg.
Presupun că – survolând culmile negre,
adiind, rece, în brazi –
gândul se-alătură gândului,
gând cu gând
se-mbrăţişează-n văzduh.
Presupun că m-auzi.
Un strigăt (lăuntric?) m-a oprit,
subit, pe ultima treaptă,
mi-a întors chipul către apus.
Presupun că răspunzi...
Solitudinea-i tulbure
de copleşitoarea-ţi absenţă.

În adâncul pădurii

Soarele, luna – balansându-se lin –
macină numele,
izbindu-l, pe rând,
ca pe-un şarpe. Nu limfă
se scurge din rănile lui,
ci un abur, o ceaţă difuză
ce se pierd în amurg...
Aşa îl absorb frunzele, apele.
Aşa îl absorb
sufletul, gândul. În labirint se
prelinge, pierind
sub uriaşele lespezi.
Numai în vis
strivitele celule se-nfioară prelung,
tresărind,
cum tresar, când şi când, într-o
noapte de mai, licurici,
în adâncul pădurii...

Eu sunt o forţă antientropică

Soarele despică norii, vărsând,
între valvele lor cenuşii,
limfa-i fierbinte.
Ca-n adâncimea unei matríce plutim.
Şi lumea începe
în clipa aceasta.
Dar tu?
Amintindu-mi,
dintr-odată m-afund
în sfâşiatul crepuscul.
Dar tu? Căldura trupului e
străină, oroarea
o împânzeşte, zvâcnind.
Şi fiinţa, şi timpul, şi
spaţiul sunt reci, sunt ermetice.
Şi zorii
se voalează cu ceaţă... Dar eu?
Eu sunt o forţă antientropică.
Între norii trupului tău,
ca pe-o vargă amară
de corn
mă curbează dorinţa...

C u v i n t e
ş i
l u c r u r i

Ochii
temători ai distanţei
(cu tulburătoarea lor
indistincție)
îmi fixează fiinţa,
mă contemplă venind...
Dar în suflet, pe locul ştiut,
nu e nimeni.
Un munte, un *Râu*, o câmpie,
o noapte cu lună,
o zi... Cuvinte şi lucruri.
Atât de concrete, încât
nici nu poţi să le
numeri. Încât
numele chiar – dublul lor –
se volatilizează, pierind.
O, somnolenta, cruda, primordiala
referinţă-matríce! Somnul ei
împietrit! Îţi aud paşii undeva,
în abisul materiei. În vreme ce
conştiinţa-mi adie în jur,
ca un abur subtil,
ca o boare,
peste negrele pietre...

F r u n z e l e

Privirile tale aidoma sunt
adâncimilor *Râului*.
În singurătate şi
vis. În amurg.
Şi tu eşti
aidoma *Râului*. Şi
timpul. Şi gândul.
Numai frunzele se
zbat rotitor
în frumosul
noiembrie.
Măcinând soarele
în zbuciumul lor.
Frunzele – blândele,
încercatele frunze.
Departe, în urmă,
departe, în zare,
Râul le-absoarbe,
tremurător.

C ă l ă t o r i a

Deasupra apelor negre – cetatea.
Deasupra abisului (deasupra
sufletului) – chipul tău,
obturând *Râul*, obturând
pădurile toamnei,
însângerate.
Aidoma
unor telurice extrasistole,
se destramă, spre margini,
colinele.
Şi peisajul
te subţiază în ceaţă. Un drum,
zumzetul abia auzit
al motorului,
apa cu zimţi înspumaţi,
vertiginoasele poduri...
Şi, peste tot,
prezenţa difuză
a ceea ce nu-i,
ca boldul lăncii,
ce doarme în
carne...

V e i v e n i

Vei veni uneori (în zori? în amurg?)
să vezi (să-ți revezi)
lespedea numelui
prăbuşită în mine.
Nimic nu mai eşti:
deasupra golului,
un gol fără nume. Deasupra numelui,
un fără-nume uimit.
Vei veni totuşi
– substanţă informă, atrasă de
vid, ataşată neantului.
Căci lespedea numelui
se-nceţoşează în mine
pe veci…
Vei veni.
Şi astfel mereu împreună
vom fi…

A v a t a r I I

Trece
un lup roşu, un lup în flăcări,
aprins,
sub orizont, la marginea sufletului.
Şi sufletul
e o câmpie verde, înflorită,
pe-ntinderea căreia, în amiaza
albastră, adorm.
E soare. E o linişte aspră. Lumina
te-arată undeva, îndărătul grilajelor.
Şi frumuseţea toată mă priveşte
invers,
din anarhica-ţi moarte
smulgându-mă.

P e r f e c ţ i u n e a i n f o r m ă

Lipsit de orice confuzie, golul
e fertil, generează
acest roi de cuvinte
ce-mi sonorizează întunericul,
veghea…
Prezenţa
era un vector uniformizator, inhibant,
rectiliniu. Absenţa este
(desfid paradoxul) perfecţiunea
informă. Abia acum – ca absenţă –
exişti. Şi, brusc, luminozitatea
cuvintelor a umplut încăperea.
„Iată-mi destinul", şoptesc.
„Ce ploaie luminoasă
mi-e sângele!"

P ă d u r o a s a
c e t a t e

Am fost, desigur, foarte fericit
În sumbra, păduroasa mea cetate.
Căci, iată, amintirea ei străbate,
Ca un izvor prin straturi de granit,
Imensele depuneri de uitare
Ce-mi zac în suflet. Însumi mă scufund
Spre-acel inel de negură, rotund,
Iluminat intens de-un negru soare…
Acelaşi soare tânăr îşi aşterne
Pe chipul nostru umbrele şi azi –
Vechi citadini, hieratici şi nomazi,
Pe străzile cetăţilor moderne.

A l c h i m i e

Un final durativ,
aidoma toamnei. Rămâi
la ferestrele tulburi. În
adâncimile sângelui,
târând, noapte de noapte,
numele-ţi mort
peste prund.
Şi aburii chipului tău
mă-nveninează, îmi strivesc
inima, îmi
seceră somnul. Nicicând,
niciodată nu vei pieri.
Am aflat. Ştiu
prea bine.
Peisajul însuşi coboară
spre tine,
uitându-te. O alchimie
adevărată, înfricoşătoare,
profundă.
Mă-nfior
în voluptatea ororii.
M-alung.
Chipul meu a-nceput
să îți semene…

R ă s u f l a r e a p r ă f o a s ă

Inocenta perversitate a visului
te aduce în plină lumină
abia înspre zori. Şi lumina
izvorăşte
din albia soarelui, ca un *Râu*,
ca un lac. E o vrăjitorie, desigur,
fiindcă tu eşti
o imagine doar, un chip simulat.
În vreme ce eu
sunt acelaşi.
Dar perfecţiunea
numai aşa se atinge. Întind o
mână şi şterg
revărsările soarelui. Şi *Râul,*
şi lacul… Şi chipul tău străveziu.
Abia atunci adorm pe deplin,
abia atunci realitatea sângelui, a
ţărânii, a pietrelor mă reia,
mă inundă.
Dorm şi luna se apropie lin,
ca o vulpe de-argint.
Dorm. Şi îi simt
pe obraz
răsuflarea prăfoasă.

A n t i m a t e r i a

Eşti antimateria
reveriilor mele.
Iată,
în dreapta e muntele,
în stânga pădurea şi
Râul,
iar la mijloc paloarea
unor amintiri suprapuse.
De ele se sprijină
– înfiorându-se –
cuvintele tinere,
abia gândite.
Şi aluneci în vid. O absenţă
frenetică, anulatoare
netezeşte distanţa. Te elimină
lin.
Cum ceaţa desprinde încet,
de pe stânci,
o dâră de
sânge…

S p a s m
s i d e r a l

Asimilarea deplină
(demonică?)
e aceea a uitării
depline.
Iar uitarea definitivă
e o prezenţă hipnotică,
asemenea lunii.
Nu pot să m-ascund.
În negura inimii,
în negura sângelui,
în abisul sinelui,
eşti astrul nocturn de
care m-apropii. Şi intensitatea
(recea tărie a luminii)
sporeşte. Şi senzaţia
unui dezgust cunoscut. A unei
familiarităţi
ancestrale.
A unui spasm sideral…
Vai, una suntem,
ne unim
dinspre moarte!…

E p i s t o l ă V

Adaug o nouă epistolă
celei de ieri.
E ca şi cum
aş fixa, drept pilon,
un val oarecare în mijlocul mării.
Dar, în fond, numai cine
ştie că piere ajunge la ţintă.
Numai efemerul ce se
contemplă adânc
se-nţelege etern.
De-aceea nu te caut (şi nu te
găsesc) decât în *entropica*
vale a morţii. De-aceea chiar tu
dincolo de lutul,
dincolo de noaptea
chipului tău
te-ai retras. Şi apele mării
mă trec dintr-o clipă în
alta, dintr-o falie-n alta,
apele mării, sărate şi calde,
eroticele, înnebunitoarele
ape,
pulsându-şi oroarea în juru-mi
(ca un sânge străvechi,
limpezit…).

Un amurg romanesc

Un amurg romanesc,
invadat de brânduşe.
Pajiştile sunt aidoma cerului
– impalpabil, violaceu,
la apus.
Crude brânduşe
vibrează-n pământ
şi-n văzduh.
Iar sufletul meu
e asemenea muntelui.
Ce contopire, ce vertij, ce
indistincţie ameţitoare!
Prin noaptea tot mai cărnoasă înaintez,
ca prin sinele
tău.
Şi gura brânduşelor
– din pământ, din văzduh –
îmi încercuie gura.

F r u n z e ş i f u m

Cinica
sociofilie a toamnei
ne învăluie-n frunze
şi fum.
Ai învăţat, sunt sigur,
elocvenţa tăcerii.
Oroarea
ce-mi crispează cuvântul.
Căci, iată, strigătul tău
mă ajunge pe scările
negre,
brusc izbucnind
din corola incertă
a gurii.
Strigătul tău –
cald, şi vâscos, şi
thanatic –
ca o spumă de
sânge.

T h a n a t o - g y n e

Eşti mereu
la capătul dinspre
soare al aleii,
la capătul
zilei,
la capătul de neatins al
fiecărei clipe.
Eşti o fântână de frunze
clocotind în amurg.
Toamna
îţi trece prin sânge,
prin braţe, prin
vintre,
te umple de seva
ei rece,
răsare, cu brume cu tot,
pe dulcile denivelări
ale fiinţei…
În solitudinea
vagă şi limpede – tu:
reper fantomatic,
thanato-gyne…

A n t h r o p o s - e r g o n I I

Dimineața
e tremurătoare şi
pură,
ca o frunză de-arţar.
Brumele îi sterilizează
răsuflarea senină.
E clipa
când moartea se
uită pe sine,
când soarele,
cerul, străzile adânci
îți absorb existența.
Anthropos-ergon! Treptat,
balanţele sângelui
rezonează din nou
cu balanţele cosmice.
Treptat,
ghimpii uitării îţi umplu
sufletul iar,
ca un lan de
brânduşe…

S e m i o z ă

De fiecare dată,
pe locul în care
erai
regăsesc
(singure, vii, fericite)
cuvintele mele.
Şi drumul mi se scurtează cu
încă o zi.
Departe (la marginea
mării, în crenelatul
incendiu al munţilor
proiectaţi pe amurg),
apari, iar şi iar,
vălurindu-mi uitarea.
Şi gândul
îţi dă iarăşi ocol,
ca un lasou,
ca un nor, ca un
vârtej de nisip.
Astfel, călătoresc odată cu
vidul, cu fantomatica fiinţă
ce eşti. Odată cu
voluptatea ororii:
Înainte – cuvinte;
în urmă – cuvinte.

De rerum natura

Astfel cum stele pălesc când
se-nalță etericul soare.
(Lucretius)

În dimineața de iulie,
soarele –
absorbind strada
în infinit.
Ce amplitudine (clară, tăcută)
au pașii! Ce sonoră-i lumina!
Ce liniștite-s cuvintele!
Sufletul
se contemplă în
înseși adâncimile lui.
În fericirea de-a fi. Aici. Și
acum.
Și atât.
Semenii, norii, copacii
par a umple deplin
vacuitățile sensului.
O lectură concretă, foșnitoare, palpabilă,
o călătorie,
o înlăcrimată dispersie
în *De rerum natura* –
„Sic ubi non erimus…"

În iarba înflorită

Uitarea sporeşte polisemia
limbajului, a privirii, a gestului,
a peisajului. Prezenţa
e redundanţa însăşi, orice tresărire,
orice cuvânt, orice rază ce traversa
încăperea, orice şoaptă erau
încă şi încă o piatră
la zidirile sensului. Iar sensul?
Confluenţa sângelui în care să fii.
De fapt,
e numai un joc
în iarba-nflorită dimprejurul cetăţii.
Sună cornul departe (reminiscenţe!
reminiscenţe!). Sună totuşi, permanenţa
există. Dar sensul – cel căutat – pare un lac,
ce se scurge într-o mulţime de râuri,
pare un zid ce redevine pietriş. Şi tu
te pierzi, te retragi din grota
cuvântului, din orizontul privirii, din
meandrele gândului. Generoasa polisemie
te-nlătură. Ţie îţi vorbesc. Tu mă asculţi.
Dar, de fapt,
aleargă în jur cuvintele singure,
nepăsătoare, străine de noi,
ca nişte fluturi,
prin iarba-nflorită din preajma cetăţii…

R e v e r s

Întotdeauna vii când ploaia bate –
Virilul trup al plantelor vibrează
Ca algele-n acvatica amiază
(Erotice, neptunice, sărate).

Vitalul astru, iată, e aproape.
Dogoarea gurii lui mă înfăşoară
Cu-o apă viforoasă şi uşoară,
Ostracizând thanaticele ape…

În ele, vai, îmi adânceam înotul!
Dar astăzi le-am uitat. Pe coridoare
Lichida lună (dispersatul soare?)
Incendiază fiinţa mea cu totul.

Absoarbe-mă, o, tu dezlănţuire!
Corolă-a unei flori fierbinţi de sânge
Ce însumi sunt, ce-n tine se răsfrânge –
Abis mnemonic. Clipă. Nemurire?

CRONICĂ

(1993)

Cât aş vrea ca vorbele mele să fie scrise,
cât aş vrea să fie săpate pe aramă.
Să fie săpate pe veci, cu un condei de fier şi
de plumb, într-o stâncă!

(*Iov* 19, 23–24)

1

O cronică a fiecărei zile
(Pentru a fi citită cui? Şi când?),
A zilelor ce trec alunecând,
Gălăgioase toate şi sterile.

În miezul lor sunt oamenii. O ceată
Difuză, inumană, un coşmar.
Se duşmănesc, se sfâşie. Şi par
Mai singuri şi mai trişti ca niciodată.

Cu cât mai tare strigă, cu atât
Îi simţi cuprinşi de vid şi disperare.
Se-agaţă de un val în plină mare
Şi valu-i duce, sumbru şi urât.

Se schimbă veacul. Teascul vremii stoarce
Materia ce suntem. Într-un veac,
Vom şti de-a fost bogat, de-a fost sărac
Confuzul grup al bietei noastre arce.

2

Sătul de cărţi, colocvii şi idei,
De-aceste simulacre şi fosile,
Încerc să gust dulceaţa unei zile,
S-absorb, până-n rărunchi, otrava ei.

Prea bine ştiu că ziua-i pieritoare,
Că poate nici nu e (cum nici n-a fost).
Ştiu că nimic pe lume n-are rost,
Că tot ce astăzi este mâine moare.

Încerc să uit. Şi să mă las în seama
Pornirii simple, pure, de-a trăi.
O zi măcar să uit, atât: o zi,
Vorbind domol cu tata şi cu mama.

Dar, în ceţoasa noastră frământare,
Probabil ce nu trebuie dorim.
Nimic n-aştept, de fapt, Yah Elohim!
Tu-mi eşti şi fericire, şi uitare...

3

Copacii înfloriţi până la poale
Sub revărsări de soare şi azur,
Cu păsări şi albine împrejur,
Sunt chipul pur al amintirii Tale.

Şi *Râul*. Şi zburdalnicul ecou.
Şi pajiştea, cu verdea ei prezenţă.
Tot peisaju-i o reminiscenţă,
Cât pare el de proaspăt şi de nou.

Şi totuşi, în străvechea primăvară,
Mă pierd. Şi-s fericit. Un altul sunt.
Ins de ţărână, sânge şi Cuvânt,
Ce vede pomi şi flori întâia oară.

4

Realul coşmaresc, pe negândite,
A năvălit în plină veghe. Şi
N-a încetat de-atunci a se lăţi,
Fălos că ne sfărâmă şi ne-nghite.

Ne-am tot retras din faţă-i. Ne-am proscris.
Cum te agăţi de-o ramură, de-o stâncă.
Până-am găsit prăpastia adâncă
A visului. Şi am plonjat în vis.

O vreme, deci, am vieţuit visând
Şi am trăit aievea doar coşmarul.
Ne-am măsurat afectele cu parul:
Când Cain şi când Abel, rând pe rând.

Dar iată, ca o molimă, pătrunde
Coşmarul şi pe insula din vis.
Ocupă retractilul Paradis
Şi n-avem loc în univers niciunde.

5

Se străduieşte visul noaptea-ntreagă,
În ceea ce numim subconştient,
Se străduieşte, sobru şi atent,
Să cearnă, să discearnă, să aleagă.

Imensa informaţie sordidă,
Ce năvăleşte-n cuget ca un val,
Încearcă el, străjerul abisal,
S-o scoată din abis şi s-o ucidă.

E-o luptă şi incertă, şi cumplită,
Căci ofensiva creşte zi de zi.
Absurdele, stupidele armii
Sporesc în jur, ca marea, şi se-agită.

Dar visul nu cedează. Visul nu e
Supus decât divinului îndemn.
Din sufletul întins cruciş pe lemn
El smulge lănci şi-nsângerate cuie.

6

Acel tablou în care, pentru-o clipă,
Am nimerit, acea natură vie,
Ce exista şi ea, asemeni mie,
Ca tot ce din neant se înfiripă,

Mi s-a părut o crudă mascaradă,
O tragică batjocură, o farsă.
Părea că însuşi diavolul ne varsă
Din gura lui în pieţe şi pe stradă.

Am căutat cu teamă spre eternul
Ochi arzător, spre limpedele soare.
După-amiaza clară de ianuarie
Se-asemăna dramatic cu Infernul.

7

Există un păcat originar
Sub pietrele sărmanei noastre case.
Clădim pe carne, sânge şi pe oase
Şi – tocmai de aceea – în zadar.

Tot ce-i mizer ne-atrage şi ne-agită.
Suntem pierduţi, căzuţi, nefericiţi.
Ne ţine egoismu-nlănţuiţi
În mlaştina *Samsarei*, infinită.

8

E-atât de simplu: soare, primăvară,
Noian de flori, tramvaie aurii,
Adulţi hidoşi, alături de copii
Pierduţi în lumea lor imaginară.

Atât de simple-s toate câte sunt!
Atât de clare, limpezi, limitate!
Răsar pe rând şi-n scurtă vreme toate
Se-ntorc, duhnind a moarte, în pământ.

Doar către spaimă, neguri şi dezastre,
Doar spre-nţelesul ultim – niciun drum!
Divina palmă-acoperă şi-acum,
Şi-n veci de veci, fereastra lumii noastre.

9

Mă-nvăluie lumina şi mă-ncearcă
Din ochii ei nemăsuraţi, purtând
Pe râuri şi-n văzduh, nespus de blând,
Promisiunea sfântă, ca pe-o arcă.

Eu, pe pământ, abia mă regăsesc
În mijlocul pretextelor reale –
Către genune duce orice cale
Şi orice gând spre-un gol nepământesc.

E ritmic totul: pulsul, răsuflarea…
Cadenţele mă năruie. Altfél,
N-aş şti de timp, de spaţiu şi de ţel
Şi-aş vieţui ca frunza şi ca floarea.

10

O zi de vară limpede, precum
O pajişte la margine de drum,
În care nu e nimeni şi nimic.
Decât al înserării borangic,
Decât suflarea vântului hai-hui.

E ziua şi e locul nimănui,
Spre care în zadar nădăjduim…

Departe de esenţe vieţuim,
Asemeni unor fiare ce se strâng
În ţarcul lor nevolnic şi nătâng,
Rupându-se, urându-se, mâncând
Aceeaşi scârnă râncedă, pe rând,
Cu ochii injectaţi, cu trupul plin
De moarte, de duhori şi de venin.

O zi de vară limpede. Apoi,
Trimite Cerul noaptea peste noi,
Cu oştile şi negurile ei.
Spre noi, spre-aceşti ridicoli semizei,
Spre mişcătorul nostru ţintirim –
Să vină, să ne ia, să nu mai fim…

11

Un geam, un zid, copaci în depărtare.
Dar peisajul e indiferent.
Oricât ar fi, e nul şi e absent,
Dacă lipseşte sensul, să-l măsoare.

Şi cei ce-l populează sunt la fel:
O-nchipuire tragică şi goală,
Dacă nu-i umple seva ideală
A Celui ce trăieşte doar prin El.

De-aceea timpul stă sau timpul trece,
De-aceea tu exişti sau nu exişti:
O dramă cu actori nespus de trişti,
Ce-şi văd, peste genune, dublul rece.

Priveliştea aceasta te-nsoţeşte
Chiar când pluteşti în marele mister.
Sub mângâierea legilor de fier,
Trăieşti şi mori şi suferi omeneşte...

12

Anume întrupări îmi dau târcoale:
Gentile, adorabile, zglobii.
Pe negândite-apar, în plină zi.
Sunt oare mesagerii vrerii Tale?

Vorbesc domol şi totuşi câtă larmă
Trezesc în suflet glasurile lor!
Le-aştept, dar le privesc bănuitor,
Le-ntâmpin cu o tainică alarmă.

E cald ca în Infern. E-n miez de vară.
Şi iată-ne, pe stradă, în oraş,
Aliniaţi, în gânduri şi în paşi,
De nevăzuta diavolului gheară.

13

Revăd în vis aleea. Şi grădina.
Un parc imens, cu ulmi şi trandafiri,
Vibrând în briză lujere subţiri,
Dozându-şi tandru umbra şi lumina.

Unde-au plecat şi frunzele şi anii?
Unde-au rămas acei ce încă sunt?
Se-ascund în amintire ca-n pământ,
Se-ascund în codrii tainici, ca şuanii.

O lume-nvinsă. Nobilă acum,
Când la lumina zilei nu mai este.
Esenţa se retrage în poveste,
Accidentalul piere ca un fum.

Pierdutul timp reintră-n armonie,
Abandonându-şi tragicul sicriu.
E mult mai fascinant şi mult mai viu –
Căci, nefiind, continuă să fie.

14

Desenul diabolic se transformă:
Glisează dinspre tragic spre grotesc.
Mi-l pune dinainte să-l privesc
(Să mi-l asum?) o mână fără formă.

Trasându-l în abis, vicleana mână
Amestecă şi timp, şi loc, şi chip.
Ca-ntr-o ceţoasă ploaie de nisip,
Ne vântură-n vârtejuri şi ne mână.

Mă smulg cu greu din tulburea-i genune
Şi nopţi la rând şi zile-ntregi aştept
Celesta pace să-mi pătrundă-n piept –
Ea, care-ntrece orice-nţelepciune.

Aştept, dar pacea vine şi dispare.
Şi vine iar, şi iarăşi mi se ia.
Să uit aş vrea. Să fim doar noi aş vrea.
Dă-mi, Doamne, o pădure şi-o cărare...

15

În soarele de toamnă, pentru-o clipă
(Departe fiind de-al burgului tumult),
Lumina o primesc şi o ascult
Cum lângă geam, suavă, se-nfiripă.

Prezenţa nevăzută dimprejur
Exaltă peisajul, îl animă,
Trezeşte-o-nfiorare unanimă
În tot ce-i inocent, absent şi pur.

Ce-nseamnă ranguri, strigăte, putere?
Ce-nseamnă avuţii, lăudători
În faţa solitarelor splendori?
O, Doamne, integrarea-i decădere…

16

O clipă de-aş putea să uit măcar,
În dimineaţa limpede şi castă!
Dar soarele-n tiranica fereastră
De vizavi se oglindeşte iar.

Şi iar am certitudinea că noi,
Aceste biete umbre muritoare,
Ne-ncăierăm sub lună şi sub soare
Pentru-o finală groapă cu noroi.

Alergătura zilnică, şiragul
De oameni şi de ore ce se scurg!
Un vid imens, din zori până-n amurg,
Şi-apoi acelaşi vid îţi trece pragul.

Substanţa zilei piere ca un fum.
Ce-a mai rămas din gesturi, din cuvinte,
Din ce-a fost ieri, din ce-a fost mai-nainte?
Doar soarele cumplit de peste drum.

17

Intrând încet în toamnă, ca-ntr-o mare
De soare sângeriu şi de frunziş,
Te încolţeşte iarăşi pe furiş
Melancolia ta nimicitoare.

Nimic livresc în şirurile-aceste!
Şi cărţile, şi semenii nu sunt
Decât frunziş, cenuşă şi pământ –
Iar viaţa, o ermetică poveste.

Contemplă, deci, umana creatură
Cu dragoste fraternă. Cei mai mulţi,
Când au ajuns tomnatici şi adulţi,
Mor înecaţi în lacuri mari de ură.

18

Părăginit, oraşul îşi întinde,
Sub ploaie şi frunziş, în lung şi-n lat,
Ca un gigant ucis şi disecat,
Arterele murdare, suferinde.

Pe suprafaţa fostei forme curg
Active vietăţi, hrănindu-şi trupul.
Mulţime care mişună ca stupul
De viespi (sau cuib de viermi), în vechiul burg.

Aşa lucrează legile naturii:
Şi viespile, şi viermii trec în lut.
Sub ochii unui înger nevăzut,
Ce poartă-un zâmbet crud în colţul gurii.

19

Singurătatea netă şi deplină
E-o stare a fiinţei greu de-atins.
E-un stadiu euforic şi distins,
Ce te pătrunde lent, ca o lumină.

Iniţierea nu îţi aparţine.
Ţi-o dă Acel ce singur poate da,
Ce poate şi răni, şi vindeca –
Iubirea Lui în lancea ei te ţine.

De pildă, între mine şi oricare
Din cei ce-mi stau alături, la un pas,
S-a-nstăpânit treptat şi a rămas,
Sporind, o infinită depărtare.

Privesc şi înainte, şi-napoi,
În lumea mai pustie ca oricând.
Acum, când nesfârşit de singur sunt,
Mi se arată, clar, că suntem doi.

20

Atâta vreme-n turmă şi în gloată
Ai petrecut, tu, suflete, încât
Ai înţeles deplin ce e urât
Şi-ai cunoscut-o josnicia toată.

Urciorul milei plin e până-n gât,
Delicateţea piere, sfârtecată,
Purtată prin noroi şi răspurtată,
Precum o floare tandră pe un rât.

Revii în lumea ta ca dintr-o boală,
Lăsând în urmă groaznicul marasm.
Eşti pur şi liber. Intri într-un basm,

Departe de mulţimea infernală
(Pe care n-o învălui cu sarcasm,
Ci c-o iubire calmă, glacială...).

21

O toamnă dulce aripa-şi întinde
Deasupra viermuielii omeneşti.
E prima oară, iată, că zâmbeşti
(Privindu-te-n himerice oglinde).

Treptat, gălăgiosul anturaj
Şi-a revelat natura ireală.
N-a fost decât un vis sau o greşeală,
N-a fost decât o pată-n peisaj.

Deci vechea-ţi rătăcire se destramă
Şi toate îţi apar aşa cum sunt.
(Cum ar putea vreun om – ce-i doar pământ! –
Să-ţi mai inspire dragoste sau teamă?)

22

Am rătăcit destul, idilizând
Pe cei din jur (pe mine însumi poate).
Într-o lumină crudă astăzi toate
Se dezvelesc, hidoase, precum sunt.

Nu vreau să definesc şi să calific.
Pe cine să calific? Şi de ce?
Secretul libertăţii mele e
Un suflet chinuit şi hieroglific.

Suflet al meu! Ce calm şi ce aproape
De ţărmurile sensului plutim!
Ca nişte vechi corăbii din Kittim,
Răsoglindite-n biblicele ape.

23

În zori, oraşu-nzăpezit îmi pare
Obrazul Miriamei în deşert:
Brusc năpădit de lepră şi inert,
Zămislitor de spaimă şi oroare.

Oraş lepros, cu şanţuri şi gunoaie,
Cu-njurături, borfaşi, cu nunţi de câini!
Pe buze simt, în gură şi pe mâini
Saliva ta de stronţiu şi de zoaie.

Sunt singur ca-n deşert în plină stradă.
Sunt omul de cenuşă. *Ha' adham*!
Calc pe obrazul bietei Miriam
Desfigurat de lepră şi zăpadă.

24

Vorbea. Ca într-un gang. Ca-ntr-un coşmar.
Vorbea mieros, perfid. Cu ştaif. Cu jind.
Cu-accent de rectofil, injuriind
Un spirit uriaş şi tutelar.

Am încetat de mult să mă mai mir.
Şi totuşi, contemplând acest tablou,
Simţeam cum mă cutreieră din nou
Revolta, ca un fluviu în delir.

Există, deci, şi-asemenea rebut,
Mi-am zis uimit. Asemenea *bas-fond*!
Există-acest obraz noseabond,
Cu clară aparenţă de şezut...

În fine, noaptea s-a lăsat în jur,
Ştergând de pe fundal şi chip, şi glas.
Şi tristul ipochimen s-a retras
În existenţa sa de oxiur.

25

E ziua un pretext, un preambul
Pentru splendoarea nopții infinite.
Biblioteca timpului înghite
Mereu alt cer, ca pe un antic sul.

Sunt scrise-n pergamentul său oricare
Din cele făptuite zi de zi.
Un hronic sângeros al celor vii,
Depus cu grijă-n marile sertare.

Priviți cum soarele-n amurg rulează
Spre sine ceru-ntreg, din răsărit.
Și-apoi dispare-n goluri liniștit,
Legând jurnalu-i cosmic cu o rază.

26

În neîncăpătoarea colivie
A lumii, învrăjbiți, ne-nghesuim.
Căci nu suntém ce-ar trebui să fim
Și lumea nu-i ce-ar trebui să fie.

Modelu-nfățișat de *Marea Carte*
Ne e tot mai abstract și mai străin.
Ființe purtătoare de venin,
Murim încet și reproducem moarte.

Călătorim de-a valma, sub elipsa
Și țepii duri ai aștrilor de fier.
Și iată-n zare primul Cavaler
A răsărit, vestind Apocalipsa!

27

Un peisaj idilic. El rămâne
Acelaşi. Cum îl ştiu de când mă ştiu.
Îl secţionează *Râul* argintiu
Şi-l tulbură pădurile bătrâne.

De lumea viitoarelor cadavre
Adesea mă desprind, spre-a-l regăsi.
Mă smulg, o zi sau un fragment de zi,
Ca din abisul unei negre lavre.

Cât de uşor fiinţa-mi reînvaţă
Simbolicul, etericul limbaj!
Cât de uşor reintru-n peisaj:
Acrit de milă, zguduit de greaţă.

28

În visul tragic, paradisiac,
Sub pomii înfloriţi, în verdea vale,
Mi-apare iar conturul fiinţei tale,
Pe care-n van cuvintele-mi o tac.

Nu pot să ştiu, nu ştiu a prevedea
Momentul resurecţiei nocturne.
De-aceea, ca-n cenuşa unei urne,
Pătrund pierdut, uituc, în umbra ta.

Dar cum să scap de ură, de oroare,
De culpă, de uitare ori dezgust?
Le port şi-n vis. Şi, cu delicii, gust
Bunăvoinţa lor ucigătoare.

Până ce zorii mângâie cu botul
Ferestrele şi urmele-ţi le şterg.
Tresar, mă scol, şi iar învăţ să merg
În lumea unde ireal e totul.

29

Obiecte triste, simplu referent,
Obiecte – ca şi omul – muritoare
Sunt proiectate-n slavă şi splendoare
De ochiul nostru laş şi indecent.

În felu-acesta, însă, fiinţa lor
(Modestă, trivială, acefală)
Pătrunde-n fiinţa noastră ca o boală,
Ca un flagel cumplit, nimicitor.

Pătrunde, şi supune, şi devoră,
Anihilează eu şi supra-eu.
Abia atunci aflăm că un ateu
E-un idolatru care se ignoră.

30

O nouă zi deschide vasta cuşcă,
Cu ivăr, cu zăbrele de azur.
Şi fiarele se-mprăştie-mprejur,
Se urmăresc, se latră şi se muşcă.

N-au linişte decât atunci când dorm
Sau când, cu prefăcută nepăsare,
Sătule fiind, dar tot necruţătoare,
Digeră prada-n hăul lor enorm.

E un tablou grotesc, îngrozitor,
Pe care-l văd şi îl visez, văzându-l,
Închipuindu-mi stafia şi gândul
Cum traversează, albe, somnul lor.

31

Din negură, Balaurele iar
Îşi scoate-nveninata lui făptură –
Voi l-aţi hrănit, cu sânge şi cu ură,
Reînnoind un pact originar.

Acum, în serpentine vineţii,
Ne-acoperă văzduhul şi pământul,
Ne otrăveşte gândul şi cuvântul
Şi suflă moarte-n gura celor vii.

Cum să-l alungi? Cu lacrimi? Cu blesteme?
Cu bâte ghintuite? N-ai să poţi.
Vom trece, deci, prin Purgatoriu toţi –
Nu poţi ieşi din Lege şi din Vreme!

32

Aşa cum eşti – stridentă, pângărită –,
Un merit ai, imagine de fum!
Un merit ce se-arată-abia acum,
Când zgura vremii a trecut prin sită.

Nimic nu-nsemni. Eşti pulbere şi scrum.
O barcă veche-n larguri părăsită,
Un vreasc în crâng, o urmă de copită,
O floare ruptă şi-azvârlită-n drum.

Şi-atunci, de ce anume tocmai tu
Mi-ai sugerat întreagă înscenarea?
De ce şi amintirea şi uitarea

Făptura ţi-o dispută? Însumi cu
Uimire-mi pun întruna întrebarea.
Şi pot răspunde? Asta-i drama: Nu…

33

La orice colţ de stradă – o grimasă.
Şi-n perspectiva ei – străvechiul vid.
Paşi kilometrici umbra şi-o deschid,
Călcând în nori şi-n soare, ca-n melasă.

Un gang infect, surpat de igrasie,
Un chip sordid, cu bale şi urdori.
În jurul tău, umanele duhori
Se clatină, sporind, ca o piftie.

Cât vei mai fi în stare să suporţi
Acest Infern? Această degradare?
Tu, spectrul remuşcării viitoare!
Tu, încă viu, în lumea lor de morţi…

34

Domnia Celui Rău e mult mai tare
Decât am bănuit, decât crezum.
Cât s-a lăţit vedem abia acum,
Când ne pândim rânjind ca nişte fiare.

Acum abia pricepem cât de-adâncă
Şi ce tenace-i muşcătura lui.
Cum ne-a pătruns în carne, ca un cui
Înveninat, şi ne pătrunde încă.

Fiinţa ne e searbădă, pustie,
E frânt, zdrobit lăuntricul resort.
Ceva în noi de multă vreme-i mort
Şi nimeni nu-i în stare să-l învie.

Decât Acel care-şi cunoaşte lutul
Şi-l face şi-l desface după plac.
Olar divin, în veci şi-n veac de veac:
Yah Elohim – sfârşitul şi-nceputul.

35

În toamna neguroasă, ca o mare
De ceaţă, şi de frunze, şi de fum
(O toamnă de romanţă, de album,
În aparenţa ei înşelătoare),

Cel mai cumplit din toate câte sunt
E chiar delirul sensului. Fiinţa
Îşi pierde limpezimea, conştiinţa,
Exacerbându-şi forma de pământ;

E doar inevitabila tortură
A gândului (spre-a deveni mai pur!),
E corul cacofonic dimprejur,
Cu partituri de sânge şi de ură.

Acordurile straniei orchestre
Se iau şi se reiau fără istov.
Iubiţii mei, să nu-l uităm pe Iov,
Care-a trecut, curat, prin toate-aceste…

36

N-a fost şi nu va fi şi nici nu este
Decât substanţa lumilor celeste;
Iar magma care suntem nu există.
E-o glumă, o butadă alchimistă,
Un fals, o aparenţă, o părere…
De-aici, numai iluzii şi durere,
Antipatii, amoruri inutile,
Stupide fragmentări în nopţi şi zile,
Căderi, ambiţii, glorii, vanitate.
Yah Elohim le rânduieşte toate,
El ştie până când şi până unde.
Degeaba-ntrebi: răspunde, nu răspunde.
Degeaba speri: ţi-arată, nu ţi-arată…

O, Domnul meu, de s-ar sfârşi odată!

37

Aceste versuri clare, cum e unda
Izvorului din care, prunc fiind,
Luam în palme ramuri de argint,
Cu existenţă scurtă cât secunda,

Transcriu, în ireala geometrie
A verbului, a gândului, acel
Impuls nedefinit, ca un apel
Al sinelui spre ce-ar dori să fie.

Izvorul de demult, copilăria,
Confuziile vremii, zarva ei,
Stupiditatea semenilor mei,
Măririle de fum, nimicnicia…

Noianul de-ntâmplări, care-mi umplură
Durata, are-un vector? Are-un sens?
Şi-acest schelet de homo sapiens,
Cu urlete, lozinci şi gloanţe-n gură?

Dacă-nţelesul lumilor există,
Nu noi îl dăm. Noi nici nu-l bănuim.
Alunecăm încet spre ţintirim –
Definitiva noapte comunistă.

38

De fapt, eşti singur, şi pustiu, şi rupt
De ce-i deasupra, în părţi şi dedesubt,
Eşti suspendat, pierdut, fără să ştii,
În largi dimensiuni şi-n veşnicii.
Amnezic, prins în fleacuri şi credul,
Pulsezi în infinit, ca un pendul,
Nădăjduind (de ce?), din când în când,
Că Cineva te cercetează blând,
Că ţine seamă de fiinţa ta;
Că-n marile mulţimi ce-au fost şi sunt
O să rămâi şi tu. Cum pe-o sanda
Un strop abia vizibil de pământ.

39

– Suflet, lac într-o pădure,
Lac ascuns, întunecat,
Legănând un înecat
În adâncurile-ţi pure;

Umbra marilor copaci
Se alătură cu spicul
Stelelor, mascând nimicul
Despre care veşnic taci.

Ştii mai bine sau nu ştii,
Ştii mai bine decât mine:
Omeneştile ruine
Oare vor re-vieţui?

Însuţi fără moarte eşti?
De ce taci întruna? Spune!

– Înecatul din genune
E răspunsul ce-l doreşti…

40

Mi-aduc aminte-un deal: urcat cu greu,
Pustiu şi pârjolit, plin de crevase.
Cumplitul foc ceresc îl devastase.
Mi-aduc aminte-un deal: acela-s eu!

Celestul foc te pune la-ncercare
Din când în când. Te arde pân' la os.
Te lasă gol şi pur şi luminos,
În disperarea ta izbăvitoare.

Te circumscrie: infinit de mic,
Atol de duh pe-o mare genuină.
Nu te mai temi de orice-ar fi să vină –
Nu mai regreți că-n urmă nu-i nimic.

41

Asculți în noapte ploaia la fereastră,
Cum cade, cum se-adună strop cu strop.
Asculți în noapte biblicul Potop,
Reiterat, subtil, în vremea noastră.

Corabia așteaptă. Să te poarte,
În mediul ei restrâns și inocent,
Sfidând dezlănțuitul element,
Peste abisul creaturii moarte.

E ca într-o matríce. Cald și bine.
Minciună, ură, crimă nu mai sunt.
Urci treptele celestului mormânt
Și Domnu-nchide ușa după tine.

42

Tata
(ca și-acum zece ani, ca și-acum douăzeci,
ca și anul trecut)
îmi pune pe masă un vin
cum niciunde n-am mai băut.

Strugurii coagulează văzduhul şi-aduc
în aroma lor dulce
aromă de lut, de izmă, de nuc.
Toamna
pătrunde umed, colorat şi adânc
în pustiul zăvoi.
Râul defunct, *Râul* ştirb
e doar bolovani şi gunoi.
Colindăm şi ne-ntoarcem,
urmăriţi de vecini peste-ai gardului zimţi.
Mama şi tata
ne-aşteaptă de-o viaţă, tăcuţi,
ca două statui de bun-simţ.
Vâjâie focul. Căldura inundă
mădulare, pereţi.
Aud cum pe uliţă se tot duc
clătinându-se
megieşii orbeţi.
Bărbaţii, devoraţi de rachiu,
par nişte arbori betegi.
Femeile, pentru bani şi porumb,
violează moşnegi.
Aud, până-n zori, satul
bolnav, alcoolizat şi diform.
Satul, aşezat
pe oasele
strămoşilor puri, îngereşti, fericiţi,
care dorm.

43

Pe-alee-n faţa mea – un porumbel.
Descins din albăstrimi, ca Sfântul Duh.
Un mesager de raze şi de puf,
Chemându-mă, din lume, către El.

O clipă a durat. Sau nici atât.
S-a revelat o clipă Cel Ascuns.
Dar, cât a fost, a fost îndeajuns
Să-mi smulgă laţul morţii de la gât.

Verdeaţă-n jur. Copaci. Şi flori. Şi-un cer
În care urbea-ntreagă se topea.
Sorbeam adânc. Eram. Şi El era.
Şi-aştept să vină iar de nicăieri.

ABADDON

(1995)

Toată ţara e pustiită, pentru că
pe niciun om nu-l doare inima
de aceasta.
(*Ieremia* 12, 11)

… îngerul adâncului, al cărui
nume, în evreieşte, este Abaddon,
iar în elineşte are numele Apollion.
(*Apocalipsa* 9, 11)

1

Un duh eroic şi tragic a-nviat dintr-odată
cetatea ce părea definitiv
degradată.
Un duh care trece din suflet în
suflet, din privire-n privire,
un duh ce ne plasează departe
de ură, mai presus de iubire.
Schimbarea aceasta, desigur, e-o
cerească minune.
Muzica Duhul o cântă, cuvintele
Duhul le spune.
Întunericul însuşi face perceptibil misterul,
reflectoare, izvorând din abis,
spintecă şi deretică cerul.
Şi iată, în lucrarea divină, tiptil se
strecoară
(spre-a strica, spre-a răni) apocaliptica
Fiară.
Iat-o, cu privirile blânde, cu duioase suspine,
încearcă să surpe, să toarne venin,
să dezbine.
Stârneşte invidii, competiţii, dispute,
pe cel nefericit împotriva celui nefericit
îl asmute.
Se retrage apoi. Şi din jilţul Infernului
contemplă dezolanta risipă,
contemplă dezastrul uman, ce se lăţeşte,
ca o pecingine, clipă de clipă.
Se retrage în jilţ. Şi se bucură. Râde.
E-ncântată, uimită. Suntém (decât însăşi
crezuse) făpturi mult mai docile, mai
cumplite, mai hâde.

2

Pe vremuri, de Sfântul Ilie, în zăvoi,
la nedeie,
Râul înconjura mulţimea cu lichidele lui curcubeie.
Copii şi bătrâni se priveau tremurând
în bulboane,
pluteau deopotrivă în ape şi
nori, pluteau în vâltori diafane.
Viorile murmurau. Seara năvălea
dinspre *Râu*, dinspre dealuri,
ne-nveleam în răcoare şi-n vis,
ca nişte sinucigaşi fericiţi,
ce coboară lin, tot mai lin, pe prundişuri,
în valuri.
Încă din zori, ziua ne aduna în zâmbetul ei,
în cosmica ei desfătare.
Sorbeam vinul din cupe de flori,
aşezaţi la o masă de-azur, între lună şi soare.
Azi, unde era zâmbet, e doar o grimasă.
Şerpii alcoolului colindă şi-şi varsă
veninul din casă în casă.
Ochiul secat al izvorului, ochiul lui scurs
se prelinge şi plânge,
lăutarii, beţi, în amurg, îşi numără banii
şi se bat pân' la sânge.
În cele din urmă, peste lumea aceasta
perversă, inversă,
cerul trimite, ca atunci, pe Carmel,
un fragment de aversă.
Alergăm sub
norul teribil ce cuprinde
zenitul.

Alergăm, rătăciţi, căutând, prin
tenebrele ploii, pe
Ilie Tişbitul.

3

Intru
în dimineaţa cenuşie. Mă asistă
acoperişuri şi nori. Ca rafturile goale
dintr-o alimentară gri, socialistă.
Nimeni pe străzi. La ferestre – doar vântul.
Din când în când, un tramvai, gol şi el,
clătinându-şi avântul.
Astfel începem o zi. Dintre câte?
Zilele sunt un şir de surori
egal de urâte.
Trec de la una la alta, într-o mereu
reluată îmbrăţişare.
Amor nedorit, obligatoriu însă cu fiecare.
Mă trezesc, aşadar, între braţele tinerei zile,
rupt de ea, dar unit, ca o corabie
ce palpită spre ţărm de la sute de mile.
M-am desprins. Aceasta-i pedeapsa. Acesta-i
canonul:
Ca un vas ce s-a smuls, dar îşi simte şi-acum
şi-şi regretă
otgonul…

4

Dezamăgirea,
ca o ceţoasă nălucă, străbate oraşul.
Se priveşte-n vitrine, strânge prin pieţe,
fluierând liniştit, pungi şi hârtii cu fărâşul.

Dezamăgirea (narcisiacă, tautologică, dezamăgită)
stă şi contemplă beţivii în blugi
ce icnesc lângă stâlpi şi vomită.
Jos – alaiuri de câini vagabonzi, printre gropi şi
gunoaie.
Sus – alaiuri de ciori, dizolvându-se în pâclă şi
ploaie.
În săli părăsite se vorbeşte intens despre
bani şi cultură.
Şi-n timp ce vorbesc,
vorbitorilor le ţâşnesc muşte verzi şi miasme din
gură.
Tramvaiele taie noaptea-n firave felii verticale.
Macazul îi leagănă pe copiii ce dorm,
ca nişte libărci, prin canale.
Vin zorii. Vine amiaza. Ziua alunecă-n noapte.
Apoi zorii înregistrează din nou
murmurul cozii la taraba cu lapte.
Dezamăgirea (narcisiacă, tautologică,
dezamăgită)
s-a deprins, e blindată acum,
nu se mai teme, nu se irită.
Dezamăgirea – ceţoasă nălucă – o ştie prea bine:
oriunde ar merge, oriunde ar fi,
se-ntâlneşte numai şi numai pe sine.

5

Plouă. Furtuna, ca un vultur de vânt,
de nori şi de apă,
în căuşul oraşului abia dacă poate
să-ncapă.
Nevăzutele-i aripi se izbesc
violent de ferestre şi ziduri,

se preschimbă în lacrimi,
sapă şanţuri şi riduri.
Oraşul, chircit, se retrage în
sine.
Aspiră aromele umede, hohoteşte
în somn, cu suspine.
Aude cum acvila ploii izbeşte
cu pieptul
ferestrele, porţile, năvălind fără milă,
de-a dreptul.
Oraşul încearcă să doarmă, stihia
îl sperie.
Îi aminteşte că e mic, inutil,
că e doar un atom de mizerie.
Dar ploaia-l ignoră. Ea spală
şi duce la vale,
duce cu sine (ea ştie unde)
sângele mineralizat şi uitat
printre dale.

6

Unul dintre personajele imediat remarcate
în acest labirint de ciment
e troleibuzul resemnat, impotent.
Îl întâlneşti pe bulevarde, în staţii,
la intersecţii,
cu troleul căzut, ca în urma
unei eşuate erecţii.
Bărbaţi şi femei sunt cuprinşi
instinctiv de revoltă şi silă,
în faţa repetatei sale dovezi de
virilitate senilă.

Pufnesc, se foiesc,
privesc cât de greu se agaţă,
cât de greu îşi reintră în rol
nenorocita aceea de piesă legată cu
aţă.
Troleibuzul e pentru antropoizi o
permanentă jignire.
De-aceea, ei urcă şi coboară
pe scările lui enervaţi, scoşi din fire.
Ca un negru memento,
troleibuzul le cutreieră subconştientul,
fiinţa.
Aminteşte ratări. Prefigurează decrepitudinea
şi neputinţa.

7

Oamenii-câini lasă loc tot mai mult
câinilor pur şi simplu, câinilor-singuri sau
câinilor-grupuri.
Îi vezi peste tot, legănându-şi dolofanele
trupuri.
Au dobândit o alură de şefi, de stăpâni,
strada, curtea, parcul şi piaţa
le aparţin.
Simultan, omul decade, e temător, se fereşte,
cu un aer rătăcit şi cretin.
E de mirare totuşi că mai încearcă să se ferească.
Fiindcă, în genere, pare să se simtă
perfect în această lume câinească.
Mârâie chiar, se uită chiorâş,
nu vorbeşte, ci latră; nu mustră, ci muşcă.

Lăcomia îl poartă de lanţ, ura l-a
vârât într-o cuşcă.
Doar atât că-i biped. Că mâna îi seamănă
prea puțin cu piciorul.
Însă-i mult mai slugarnic, mai laş.
Câinele şi-a găsit, în sfârşit,
servitorul.

8

Dimineața,
în bietul nostru autobuz arhiplin,
toți masculii bipezi tuşesc
precum nişte asini.
(Comparația e nedreaptă, desigur,
e o blasfemie,
fiindcă asinul e-o nobilă ființă,
sacralizată aproape, aşa cum se ştie).
Tusea bărbaților
tresare ici-colo, apoi se dilată,
umple incinta cu miros de tutun şi
de vodcă abia digerată.
Ochii tulburi, urmele briciului
pe gât şi pe față
îți trezesc o senzație irepresibilă
de distanțare şi greață.
Femeile însele, mult mai aerate şi mai inteligente,
întorc spre fereastră privirea. Sunt
gânditoare, absente.
Două entități, pe cât de distincte,
pe atât de asemenea.
Printre care zăreşti metafizicul cer,
metafizicul zid,
dur, nepătruns, cum e cremenea.

9

Zilele trec, înnorate şi reci,
peste bolta de viţă, peste nuci,
peste treptele străvechiului beci.
Peste beciul cu aromele lui
de cartofi, de mere, de vin,
cu arome statornice, calde, cuibărite acolo,
în teluricul scrin.
Intru, în zori, şi las uşa deschisă
spre grădină, spre câmp.
Printre glezne mi se încurcă, piedică-mi
pune timpul beat, anacronic şi tâmp.
Timpul casabil, ce-şi risipeşte
pe lespezi clipele, şoptindu-mi: „Pierde-le!
Strânge-le!"
Şi le strâng, şi le pierd,
şi le pierd, şi le strâng,
odată cu vinul înnebunitor, înspumat,
cum e sângele.

10

Soarele,
ca o şarjă rece de fontă,
curge pe blocuri, pe străzi,
peste beţivii ce sorb bere blondă.
E-o tihnă, o domesticitate ciudată
în toate.
De sub aparenţe, demonul
vrea şi nu vrea să se-arate.
În piaţă, lume-buluc, cerşetori, mărţişoare,
câini vagabonzi, copii vagabonzi,
sub tirania aceluiaşi soare.

Sens nimicit. Tipărituri. Vorbărie.
Greve. Un accident de tramvai.
Stol de bancnote de-o mie.
Orice cuvânt e strivit între contra
şi pentru.
Timpul goneşte năuc,
într-un spaţiu incert, fără centru,
într-o lume pe care privirea
(nici aţipită, nici trează)
n-o contemplă (nici n-o priveşte măcar),
ci o halucinează.

11

Pe masă, buchetul alb-violet de zambile
tremură-n razele soarelui,
în crepusculul primăvăraticei zile.
Au fost retezate în zori. Şi acuma
umbrele morţii le urcă pe chipuri
ca bruma.
E o constatare utilă (deşi
poate amară):
câteodată fiinţa moare înainte să moară.
Se întâmplă ceva şi ce este
încetează să fie,
vieţuind totuşi o vreme apoi (vieţuind aparent),
numai şi numai din inerţie.
Un cuplu ciudat, fascinant, două substanţe
într-o singură formă.
Între tine şi tine – ce distanţă enormă!
Ce abis, ce neant, între tine şi tine!
Îţi supravieţuieşti, înaintând tot mai lin,
precum un vagon desprins, ce aleargă, uitat,
în câmpie, pe-nsoritele şine.

12

Am reintrat în parcul solitar,
Ce găzduieşte şi-astăzi în zadar
Clădirea-n care-am petrecut cândva,
Clădirea ce vibra şi vieţuia.
Acuma zidu-i scrum şi rumeguş,
E-al şerpilor şi-al viespilor culcuş,
Ferestrele sunt negre, parcă sorb
În hăul lor abisul unui orb.
Pe-alee creşte iarbă, cresc scaieţi,
Pe trepte dănţuiesc strigoii beţi
Ai unor ani ce iată nu mai sunt
Niciunde: în văzduh sau pe pământ.
Ruină? E mai mult decât atât.
E-mpărăţia marelui urât,
Ce creşte ca o plagă zi de zi,
Ce roade tot, profund, din temelii.
Cum să răspunzi estetic şi distant
Fragmentului acesta de neant?
Mai bine plec. Şi n-o să mai revin
Spre tristul colţ de lume în declin,
Ce plânge lent, cu lacrimi de gudron.

Adâncul. Nimicirea. Abaddon.

13

Dimineaţă de vară. Tulbure. Ploioasă.
Se-aude
cum trec zornăind tramvaiele ude.
După şobolani, după câini,
gândacii acum invadează oraşul.

Urcă pe scări, pe ferestre, pe zid,
măsoară, în galantare, salamul şi pâinea,
margarina sau caşul.
E-o Apocalipsă greţoasă, şi totuşi,
dacă ştii să priveşti, vei vedea, în abis,
înflorind, înflorind thanaticii lotuşi.
Cavalerii, cei patru, cu sabie, moarte,
arc şi balanţă,
colindă, nimicindu-ne lin, în infima
şi, deopotrivă, infinita distanţă.
Cavalerii nevăzuţi, Cavalerii prezenţi,
descriind înţelepte ocoluri.
Cavalerii sublimi, ce ne mână din urmă,
ne azvârl în neant,
ca pe-un nor de scheletice stoluri.

14

Bate vântul a secetă,
canicula tulbură zarea.
Ceru-şi presară deasupra arsurii terestre
cenuşa şi sarea.
Ştiam că sfârşitul o să fie prin foc,
precum scrie în *Carte*.
Să ne pregătim aşadar, simultan,
pentru viaţă şi moarte.
S-aşteptăm. Să plutim. Liberi, senini,
fericiţi, legănaţi de-amândouă.
Cum umblam altădată în zori,
prunc fiind, peste câmpul cu flori,
lăsând brazde albastre de rouă.

15

Se înnorează din nou spre apus. Dar nu
plouă.
Chiar şi iarba în zori e lipsită de rouă.
Roua – darul cel mai de preţ
al Cerului – nu ne
mai soseşte aici, în decăzuta genune.
Trebăluim în gunoaie, în smârc, în
ţărână,
purtând plase, sau scule, sau bani,
sau plaivazuri în mână.
Trebăluim în zadar. Înspre rău, nu-nspre
bine.
Câte trupuri şi case,
tot atâtea ruine.
Totu-i strict adecvat existenţei
terestre.
Câte chipuri livide, tot atâtea ferestre.
E o lume
pusă-n mişcare de lăcomie, de ură,
de frică.
Un sol steril, otrăvit,
din care lujerii nenumăraţilor idoli
fericiţi se ridică.

16

Degetul lui Dumnezeu a lovit oraşul
încărcat de blasfemii şi de crime,
l-a lovit cu vijelie şi apă,
şi cu întunecime.

Într-o clipă am devenit nişte umbre, nişte
frunze, nişte aşchii de ramuri,
învălmăşite-n mareea imensă,
în norii lăsaţi, ca nişte storuri,
la geamuri.
Unde-i trufia? Unde-i puterea
puterilor noastre?
Iată stejarii şi plopii se prăbuşesc şi
se frâng, aidoma unor lujere, aidoma
plăpândelor flori răsădite în glastre.
Apele gâlgâie. Apele negre,
înapoi şi-nainte,
ne cuprind în bulboanele lor, în
cumplite aduceri-aminte.
Aici e spărtura prin care
Providenţa inundă istoria,
aici, unde sângele pătează pavaje şi
ziduri, înroşeşte memoria.
Aici, unde sufletul contemplă
cu spaimă tavanul de fulgere,
ca pe-o dorită, teribilă, mântuitoare
mirungere.

17

Somnul
e mai cumplit decât veghea,
e uneori o adevărată tortură.
Ca şi când un monstru cenuşiu,
colţuros,
ţi-ar face respiraţie gură la gură.
Când te smulgi, ziua rea te izbeşte în
faţă,

îți aruncă-n obraji o găleată de
gheață.
Ce poți face? Cobori, cu o mină
distantă,
duhnitoarea, pestrița, insondabila
scărilor și a străzilor pantă.
Mergi, la fel ca și ieri, ca și azi, dacă
vrea Cel Etern, ca și mâine,
către locul de unde primești (robotind)
creițari pentru carne, legume și pâine.
Treptat, ai ajuns la credința
că și ziua-i un monstru, la fel de oribil,
pe care (de ce oare?) ți-l disimulează,
o vreme, conștiința.
Dar veghea și visul te strivesc
deopotrivă.
Între ele încerci să plutești, oscilând,
ca o navă-n derivă.
Ca o algă-n abisul marin, printre valuri
grețoase,
amare,
ca o algă lovită, pe rând,
de lună, de soare…

18

Atins de soare, stagnant, fără un val,
fără nicio direcție,
Râul pare artera unui cadavru,
deschisă în sinistrul salon de disecție.
Sângele stă. Se alterează. Duhnește.
De pe mal, un bătrân antediluvian
caută cu undița (subțire scalpel)
vreo umbră de pește.

Ziua începe sângerie, morbidă, infectă.
Ziua, pe al cărei derdeluş lunecăm,
ca pe-un ochi de insectă.
Ne oglindim infinit, dispărem,
ne amestecă unda
unui *Râu* nevăzut, cu un val nevăzut,
cu nisip sfărâmicios, ca secunda.
Astfel, hronicul urbei se dizolvă încet
în derizoriu, în moarte.
Semne-au fost, semne sunt, semne vin.
Un condei, un scalpel
le înscriu, le disecă apoi, în defuncta lor
carte.

19

Dimineaţă de iarnă. Muzica radioului se
destramă în frigul
de care reverberele străzii, livide,
îşi agaţă cârligul.
Câinii, prin ganguri, se scutură. În urma
lor, cu chipuri supte şi acre,
ies oamenii muncii, porniţi
spre ale muncii lor simulacre.
Plin de duhori şi de mâzgă, se trezeşte oraşul.
Trece un troleibuz deşelat. O motocicletă
străveche, fluturându-şi ataşul.
Trec, încoace şi-ncolo, bătrâni cu
sacoşele-n mână.
Şi copii. Detracaţi. Înjurând. Exasperaţi
că sunt tineri, în această lume agonizândă,
bătrână.

20

Semenii
se demonizează treptat. Strada e plină
cu umbrele lor, rătăcind în
neagra lumină.
Soarele însuşi pătrunde cu greu
şi topeşte
pasta aceasta ce fierbe, duhnind,
diavoleşte.
Prin parcuri, câini şi umane rebuturi
pângăresc orizontul, se-ascund
sub nevăzute, dar satanice scuturi.
Strada nu-i stradă, ci drumul
ce duce spre cădere şi moarte;
ziua nu-i zi, ci răgazul
cumplit ce doar de trecut ne desparte.
Viitor nu există. Casa nu-i casă,
scara nu-i scară.
Coborâm şi urcăm. Ne cuibărim, ca în uter,
în teribila gheară.

21

Una dintre pedepsele cu care Cel Veşnic
să mă lovească a binevoit
e somnul. Căci nu mai e somn,
ci un delir sinistru, cumplit.
Anecdotica lui e un fel de-agonie.
O trăiesc şi mă zbat, în timp ce negura,
ca un zgripţor, m-acoperă
şi mă sfâşíe.

Afară – claxoane, zgomot de paşi,
câini care latră,
toată rumoarea deprimantă, sordidă,
a oraşului-şatră.
Până când zorii, paşnici, jegoşi, mă aduc
iar în stradă,
mă împing în troleibuz (prietenul nostru),
cu adulţi şi copii la grămadă.
Ce-a fost ieri e şi azi. Şi mâine, şi poimâine,
la fel o să fie.
Ziua e monotonă şi rea. Seamănă ea însăşi
a insomnie.
Şi iată, treptat, după o impenetrabilă
voinţă, cadenţă,
nu numai somnul, dar şi veghea devine un
chin, penitenţă.
Iată-mă, indecis, fantomatic, pierdut,
ca la jocul de zaruri.
Căci nu pot să aleg. Nu-i nimic de ales
între două coşmaruri.

22

Copacii
florile ochilor şi le-au deschis.
Oraşul (plin de miresme, verdeaţă şi
flori) ar putea aminti de-un pierdut
Paradis?
Alungaţi din Eden, alungaţi din ei înşişi,
mizeri,
fie că-i primăvară, fie că-i vară sau iarnă,
oamenii-s azi ca şi ieri.
Să uit pentru o clipă. Să privesc
lângă *Râu*, cum răsar

flori de-ntuneric, flori de lumină,
ca-ntr-un paşnic coşmar.
Flori reflectate în ochi,
mlădiate în paşi, topite în voce,
flori – mesageri metafizici, ermetici,
înfricoşători –
în lumina feroce.

23

Aprilie a umplut iar oraşul de frunzare şi
flori,
pomii uzi, pomii grei se îneacă în aburi,
în raze, în vâltori de azur, în culori.
Beţivii aspiră alcoolul luminii,
se-mbată,
cu ochii-n văzduh, gâlgâind,
din tăbăcita lor beregată.
S-a înnobilat cât de cât fauna
dezorientată
şi tristă
ce foşgăie-n piaţă, vociferează, cere,
refuză, insistă.
O durere confuză răsare pe chipuri:
chircită, asemenea pirului
din ridate nisipuri.
Şi iată: un braţ nevăzut mă împinge
afară,
spre lumină, spre soare,
un altul m-aduce-napoi, în a solitudinii
infinită splendoare.
Zi de zi o-ntâlnesc pe bătrâna ce-şi
târăşte
coşul cu lapte şi pâine,

zi de zi traversez pasajul obscur,
ce adie a hoit, a şobolani şi a câine.
Zi de zi, câinii înşişi, cerşetorii băloşi
iau în stăpânire oraşul,
zi de zi, soarele ne adună, ca pe nişte
gândaci,
cu mătura lui, cu făraşul.
Fug. Mă afund în peştera sufletului,
în grota lui nesfârşită.
Alerg tot mai adânc. Să uit, să nu-mi
mai aud
eul empiric, trupesc, rămas la intrare,
să nu-l mai aud cum vomită.

24

Aievea (sau în vis?) de ani şi ani
Contemplu un conclav de paviani,
O sală cu maimuţe năzdrăvane
Îmbârligate-n staluri şi balcoane.
Se-agită, ţipă, mâzgălesc misive,
Sunt, rând pe rând, mieroase şi-agresive,
În timp ce una doarme, alta rage,
Stupide, ipocrite, coprofage.
De la o vreme, publicul de-afară
Ar vrea să le alunge, să dispară,
Că toate-n bloc şi-n parte fiecare
Sunt numai laşitate şi trădare.
Dar nu e cu putinţă. Deocamdată
Menajeria spatele ne-arată.
Ne râde-n nas cu botul ei poltron.

Adâncul. Nimicirea. Abaddon.

25

Se-ntunecă iarăşi. Vine ploaia de-aprilie,
precedată de vânt.
Ce poţi face? Stai şi contempli
Cele ce sunt.
Norii-şi coboară peste case, peste grădini,
peste pomii-nfloriţi patrafirul.
Alături, îşi aliniază oştile albe de cruci
cimitirul.
Cineva ţi-a dat suflu de viaţă şi ţi-a zis
că eşti *ha'adham*, că
eşti *om*.
Te-a pus peste spaime, peste durere, peste
întrebări fără răspuns intendent, *iconom*.
Cineva în carne şi duh te desparte,
purtându-te aşa, fiinţă dual㠹 devorată
de chin, dezbinată în sine, zi de zi,
pân' la moarte.
Lacrima norilor spală oraşul de străvechile-i
jeguri.
Contempli tabloul acesta grotesc
şi te-nneguri.
Intri, cu ploaie cu tot, în telurica
noapte.
E undeva o lumină? Suntem pierduţi?
Ne salvăm? Prin credinţă? Prin fapte?

26

Orașul
e pătruns de caniculă până la miez,
până-n schelet, până-n vertebre.
Râul, plin de plante aplecate-n aval,
pare a fi
chiar pletele urbei, mucegăite, funebre.
Orașul, ins cosmic,
fără chip, fără mască,
încearcă-n amurg să fugă de sine,
să intre în sine,
să nu se cunoască.
Schizoid, profund depresiv, gesticulează,
acuză, bănuiește sau
zace
în necruțătoarea, solara,
apocaliptica lui carapace.
Cât despre umbrele care-l străbat,
ele aleargă
din nimic în nimic, din himeră-n himeră,
cât e ziua de largă.
În acest infinit, în întinderea arsă, în
absența de spațiu și vreme,
nimeni nu vrea să ne dea un contur,
să ne vorbească în vis, să ne răsară în gând,
să ne cheme.

27

Azi-noapte, luna,
strălucind ca un crin la fereastră,
mi-a amintit (de ce oare?) marea,
țărmul pustiu, bezna ucigător de frumoasă,

salmastră.
Mi-a amintit
vremea când sângele însuşi amesteca viguros
în artere
pofta de viaţă cu frenetica morţii plăcere.
Acum
nu pot pune hotar între iarnă şi vară.
Nimic nu-i palpabil, concret (sau e
halucinant de concret) în tot ce mă-nconjoară.
Obiectele se dizolvă precum rumeguşul,
soarele îşi desfăşoară simultan
decăderea şi urcuşul.
Sensul se retrage pe furiş, ca un şarpe,
ca un dihor, ca o vulpe.
Se retrage fricos, ruşinat, vrea să se scuze,
să se disculpe.
Marea însăşi (cu lujerul lunii pe creste)
e numai o amintire cu aromă de alge
(şi mă-ntreb şi atât dacă este).
Stau şi contemplu inexistentele-i valuri
scânteietoare.
Căci acesta-i secretul: nu noi dispărem,
ci lumea dispare.

28

Aud, după-amiază, prin somn, vântul
cum se zbate, cum bate,
el, ce mi-a trezit totdeauna în suflet
un tremur adânc, de tinereţe
şi libertate.

Vântul ce umple cu mari zigzaguri
văzduhul,
vântul, asemuit în *Scriptură*
cu Duhul.
În urma lui, peste oraşul înţesat de beţivi
şi de câini,
vin şi norii, şi ploaia.
O lumină scăzută, cu iz de primăvară şi lacrimi,
năpădeşte odaia.
Ar putea fi frumos. Ar putea fi sublim.
Ar fi bine.
Dacă nu ne-am vădi, orişiunde şi-oricând,
prilej de dispreţ şi ruşine.
Plouă. Cerşetori zgribuliţi. Şefi burtoşi.
Vecinul mergând să-şi bea romul.
Înjurăturile, zbieretele, clevetelile s-au
oprit pentru-o clipă. S-a retras în bârlog
eroarea creaţiei – omul.

29

Sub cerul şi iernatic, şi urât,
M-afund în glodul zilei până-n gât,
Simţind pe piept, pe umeri sau pe mâini,
Atingeri reci de oameni şi de câini.
Fiinţa mea-i un geamăt, e un spasm,
Un strigăt mut, un jalnic isihasm,
Căci nu-s în stare duhul să-mi desprind
De trupu-n care pâlpâie tânjind.
Aştept un semn? Doar crivăţul dă zvon
Din miazănoapte – negrul său amvon.

Adâncul. Nimicirea. Abaddon.

30

Casa mea e o insulă pustie,
un luminiş de pădure.
Iar eu sunt un pustnic, cu trupul
secat şi cu pletele sure.
Nu-mi trebuie semeni, nu
mai vreau să citesc nicio carte.
Căci, şi unii, şi altele nu-nseamnă decât
Minciună, şi ură, şi moarte.
Ascult marea sau vântul unduind în văzduh,
murmurând noaptea-ntreagă.
Duhul îmi picură-n suflet
indicibila-i vlagă.
Somnul e-asemenea veghei, veghea
e-aidoma somnului.
Totul se-amestecă. Totul e pur, ne-nceput,
în grădinile Domnului.
Am uitat cine sunt. Mi-am uitat pergamentul,
mica glorie, pana.
Stau în zori, plin de rouă, pe prag.
Şi privesc: Domnul străbate *Poiana*.

EXODUL

(2001)

P r o l o g

Din când în când, ca azi, în sihăstrie-mi
Trec inventarul vieţii pe hârtie.
Un inventar care îmi dă de ştire
Că toate nu-s decât închipuire.
Ci iată câteva: *Poiana*-n soare,
Pârâul ce tresaltă şi tresare,
Bunici, părinţi, arome de livadă,
Lupi, răsărind ca florile-n zăpadă,
Păduri şi mări, călătorii, oraşe,
Reviste, cărţi, decenii ucigaşe,
Petreceri, cozi la pâine, râs, sudalme,
Frunziş de toamnă, răsfirat în palme,
Discursuri nebuneşti, idolatrie,
Împuşcături, politici, sărăcie,
Mari bolmojeli în preajmă, artă fadă,
Derută, câini, bătrâni, copii de stradă,
Eclipse şi cutremure – menite
A se uni cu-orbiri şi meningite,
Puhoaie, inundaţie, torente,
Învestituri hilare sau demente,
Război, democraţie, crime, bombe,
Ivindu-se atât: Ca să sucombe…
Construcţie de vid! Halucinată
De eul prăbuşit cu ea odată.
Nu suntem noi zidarul, nici unealta:
Schimbăm doar o iluzie cu alta.

S f â r ş i t d e v e a c

1

Doamne, ştiu bine
că voi veni, într-o zi,
nefericitul de mine,
în faţa
Celui ce-nseamnă Calea,
Adevărul şi Viaţa.
Cum voi fi-n stare
eu, care sunt doar
slăbiciune şi disperare,
cum voi putea să m-apropii
de lumina aceea
ce explodează până-n negura gropii?
Cum voi trece
dincolo de locuri, de vremuri,
eu, care şi-azi
nu trăiesc, ci,
de fapt, *mă cutremur*?

2

Nu există durere mai mare
decât gândul
că văd lume şi soare.
Era mult, mult mai bine
să rămân un grăunte de vid, un
grăunte de duh ne-ntrupat, un *necine*.
Numai atunci aş fi fost ce
nu sunt,
numai atunci aş fi fost doar cu Tine.

3

Caut, zilnic, şi jalnic, şi trudnic,
drumul greu şi îngust.
Mă împiedică trupul. Trupul meu
e-un izvor de dezgust.
Văd cum scade, cum se usucă
încet,
cum evoluează spre-alură
de-ascet, de schelet.
Nu mai dorm. Sau când somnul
pătrunde în veghe, confuz,
trupul meu e-un amestec de
văz, de-amintire, de vis, de auz.
Îl zăresc abia, când şi când,
fie-n lut dezmembrat, fie-n
foc şi-n văzduh fluturând.

4

E frig.
Ploaia diluviană de-aseară
a strâns oraşul, ca pe-un câine, covrig.
Şi totul e-atât de pustiu şi
urât,
că înşişi copacii şi-au pus
câte-o funie udă la gât.
Şi-acum, legănându-se-n vânt,
nu mai sunt, deşi
par că mai sunt.
Ca şi noi. Nu mai suntem
de mult.

E zadarnic neauzitul, crispatul,
disperatul inexistenţei noastre tumult.
Am pierit. Am descins,
incineraţi şi uşori, pe altarul
– şi el – de secole stins.

5

Prin somn, spre zori,
am recitat *Ecclesiastul*. Fragmente
pe care visul-veghe le-nşiră
sub privirile sale atente.
Ieri-noapte am fost chinuit în Infern,
pentru multa mea vină.
Azi-noapte, am fost îndreptat
tot spre-un abis, dar
spre-un abis de lumină.
Căci există şi-un abis de lumină, cum
zicea, acu'-i anu'
(sau poate mai mult),
iubitul meu prieten, mutat la Domnul,
Mircea Ciobanu.

6

La fereastră – o stea.
Mi-o arăţi.
Una ca ea
va veni într-o zi, să
sfărâme pământu-n bucăţi.
Dormi acum. Şi eu voi dormi.
Bolidul acela e-atât de
puternic, atât de cumplit,
că nici nu vom şti…

7

Pe străzile mâncate de vărsat
Plouă din nou, ceţos şi îndesat.
Oraşul îşi înfăşură cu bice
De apă chipul ros de cicatrice.

Încet, încet – şi înspăimântător –
Ţărânile îşi intră-n dreptul lor.
Inundă străzi, le-nceţoşează stopul,
Îşi reclădesc tenace biotopul.

Cumplite rădăcini, ca nişte coarne,
S-au fost pornit asfaltul să-l răstoarne.
Cresc buruieni pe poduri, pe trotuare,
Palpită viermi, insecte, rozătoare.

Ne-amestecăm cu ierburi şi cu câini.
Simţim pământ în gură şi pe mâini.
Pământ şi fum. Şi-un gust defunct şi fad:
Nu spre Eden cădem. Ci către Iad.

8

Noaptea, luna, pângărită şi tristă,
încearcă să mă încredinţeze că ea,
romanticul astru, încă există,
plimbându-şi pe cer
chipul schimonosit şi lipsit de orice mister.
Norii – cearşafuri şi pleduri murdare –
împrăştie, până jos, pe pământ,
picături şi miros de sudoare,
nemaiputând nici ei să-şi ascundă
mizeria, preluată din foşgăiala
noastră imundă.

Ca un scaiete sâcâitor, ca o căpuşă,
dezgustul te prinde pe stradă, te
pândeşte la uşă,
îi simți dunga cleioasă pe mâini, pe obraz
chiar şi în somn (fiindcă şi-n somn eşti
insuportabil de treaz).
Luna pluteşte, aşadar, în neant,
cum ar pluti în formol o tumoră, un
furuncul gigant,
o malformaţie din trupul lumii noastre
bolnave,
căzute sub scalpel, sub cuţit,
lunecând spre exit.

9

Aud mereu, am mai citit prin ziare
Că lupii-s rari, că specia dispare.
Aşa o fi. Şi nu e de mirare.
De fapt, în lumea ternă şi murdară,
Ce rost ar mai avea ceţoasa fiară?
Ea, care, nicăieri şi niciodată,
Nu s-a lăsat învinsă şi dresată?
Când lei şi tigri umblă-n două labe,
Dansează după bici şi cară roabe,
Când elefanţii-şi plimbă în arene
Imensul monument de lut şi lene,
Făcând să râdă, pentru-un hoit şi-o pâine,
Pe slugile bicisnicului câine,
Doar el, doar lupul singur, stă deoparte,
Nu poate juca dublu, nu se-mparte,
N-amestecă viaţă şi cu moarte.
Alege şi prigoana, şi pustia,
Îşi poartă, fantomatic, schivnicia,

Ştiind prea bine care este preţul:
Lui, glonţul, poate. Celorlalţi – dispreţul.

10

În sufletu-mi nocturn şi luminos,
Eu însumi stau în stratul său de jos,
Pe când tot eu aş vrea să fiu, dar nu-s,
În străvezimea lumilor de sus.
Nu-s nici la mijloc. Nu sunt nicăieri.
Sunt un şirag de zboruri şi căderi,
O dâră sângerie în abis,
Scris şi nescris pe-al Duhului zapis.
Amestec sunt de bine şi de rău,
Desprins şi nedesprins de chipul Tău.

11

Timpul s-a scurs,
aidoma *Râului* ce venea altădată
de la munte, de sus.
Râul ce, azi, nu mai e, s-a topit,
în pietrişul uscat şi arid,
răvăşit…
Răvăşit cum mi-e chipul, când,
fără să vreau, îl surprind
în oglinzile ochilor mei tresărind.
În oglinzile *Râului* mort şi-ngropat
în nisip.
În oglinzile ochilor unui chip
fără chip.

12

Îmbătrânind, constat că îmi e dor
de casă, de ogradă, de pridvor,
de cerul submontan, multicolor.
Aproprii simţământul şi-l devor,
are un gust dulceag, ucigător,
cobor în timp, şi urc, şi iar cobor –
Parfum de flori respir. Parfum de *fluor*…

13

Mi-amintesc uneori
primăvara mustind de zefiri şi culori,
iarba plină de rouă, roua
plină de flori,
Râul singur, purtând
ceruri, soare şi nori,
infinitul oprit între
noapte şi zori…
Mi-amintesc uneori
cum pe trepte de veşnic azur
coborai, cum cobori.

14

Se conturează câteva repere
În sumbrul univers contemporan:
Câţiva actanţi, ce umplu primul-plan
Al lumii noastre triste şi mizere.

Cei mai activi nebunii sunt. Nebunii
Ce dirijează mici afaceri mari.
Conduc, explică, tragici şi hilari,
Umflându-se-n deliruri ca păunii.

Beţivii-apoi. Din cârciumi şi tractire,
Din metalumea lor de alcool,
Plutesc, prin timpul gol şi spaţiul gol,
Spre şanţuri, balamuc şi cimitire.

În fine, câinii. Tot mai numeroasă,
Oştirea lor devoră, pas cu pas,
Acele zgârciuri care-au mai rămas
Din descărnata patriei carcasă.

15

Venim, Doamne, venim,
către *Temeiul dublei păci*, către
Ierusalim.
Mulţimile cresc până-n zare, tot
cresc,
urcând, unduind, spre
Ierusalimul Ceresc.
Fiecare umbră, fiecare ins
are-n mână
un toiag de
ţărână.
Fiecare merge şi plânge.
Nu mai poartă-n pietrişul din gură
nici măcar amintirea de carne, de
salivă şi sânge.

16

Simt, însumi, cum curg
ca un *Râu*, dinspre zori
spre amurg.
Şi noaptea, în somn,
mă contemplu curgând,
tot aşa, ca un *Râu* absorbit
de pământ.
Dar ascunsa-mi dorinţă-i
să n-am timp şi nici loc.
Vreau ca trupul (de care
mi-e greaţă) să fie, cândva, aruncat,
fără viaţă, în foc.
Vreau ca fălcile focului să-l despice,
să-l sfarme, vuind,
să-l preschimbe-n cenuşi fumegânde,
într-un jar arzător, trecător, de argint.
Într-un jar ce se stinge, treptat,
ca un ochi ce se-nchide, fericit
că-n sfârşit doarme-acum şi-a uitat…

17

(**R e m i n i s c e n ţ ă**)

Oştenii tulburi, strânşi în grea armură.
Oştenii tulburi, care stau deoparte,
Privindu-ne, din tulburea lor moarte,
Din viaţa lor hieratică şi dură.

O rasă sunt, o stirpe. Cine-i ştie
Pierduţi prin târguri, sate şi oraşe,
Clătindu-şi nevăzutele panaşe,
Strângând în pumn o spadă sângerie?

Dar ei se recunosc: După privire!
După privirea-n care visul încă
Păstrează ctitoria lui adâncă
De poezie şi de-mpotrivire,

Păstrează prea-himerica-i cetate,
În care el, viteazul, trubadurul,
În care el şi eu vom fi de-a pururi,
Cu bărbătească-ne singurătate.

18

(**T o t e m**)

Potăile au încolţit un lup.
Le-aude hămăind tot mai aproape.
Fac cerc în jurul lui, să nu le scape,
Se bucură că-l latră şi că-l rup.

Iar el stă neclintit în luminiş,
Sub grei copaci, sub cerul greu, în soare.
Priveşte-n tulburi lumi interioare
Cu ochii verzi şi reci, întredeschişi.

Apoi dispare lin, el ştie cum,
Căci haita latră laş, dar nu se-arată.
Dispare în pădurea eterată,
La care nu ajunge niciun drum.

19

Veacul nu
s-a trezit
nici măcar acum, la
sfârşit,
spre-a-şi deplânge
biografia greu-îmbibată de
sânge.
Şi iată. De data aceasta,
el însuşi stă să expire.
El,
cel ce-a preschimbat
sate, oraşe, ţări, continente în
cimitire.
Cu privirile lor, uriaşe şi
stranii,
eroii (sărmanii eroi) ne
numără paşii, trecători şi
uituci, peste cranii.
Pretutindeni, ţărâna e
plină
de a morţii vermină,
de o neagră lumină…
Aburul acestei lumini se
risipeşte-n văzduh, ne îneacă.
Aburul celor ucişi face ca
veacul să moară urât, şi
să tacă.
Stihiile îl priveghează, înfiorate,
şoptind: „Bine că pleacă!”…
Veac lung, monstruos, în
sinistra lui glorie:
Cel mai crunt asasin, între
semenii săi asasini, din
istorie.

2 0 0 0

1

În ziua care vine, care pleacă,
În noaptea de coşmar, insomniacă,
Un glas şopteşte: „Totul e o joacă".

Ce straniu glas! El însuşi ţi se pare
Hazliu şi, totuşi, plin de-nfiorare.
Animă dealul, valea şi câmpia,
Îşi strigă peste urbe veselia:
„Veniţi, să ne jucăm de-a sărăcia!"

Vrei sau nu vrei, te prinzi în ampla horă.
Vârtejul ei şi ritmul te devoră,
O gheară îţi înlănţuie mijlócul
Şi-ţi intră în rărunchi. Aşa e jocul…
E-un dans care-şi contemplă degradarea,
Râzând intens, cu muntele, cu marea:
„Veniţi, să ne jucăm de-a disperarea!"

2

Inscripţie pe casa de la ţară:
Decazi, sau înfloreşti în primăvară?
Zambile, spânz, bujori, lângă fântână,
Ridică şi-azi privirea din ţărână?
Şi ţesătura ţarinei vecine
E-un rai de cârlegei şi de caprine?…
Dintotdeauna spre întotdeauna,
Pluteau pe *Râu* când soarele, când luna

Şi brazde moi, în boarea diafană,
Curgeau din infinit către *Poiană*…

Otrava amintirii? Nostalgie?
Nimic. Numai dezmăţ şi sărăcie.
Acelaşi infiltrat de vorbe goale,
Scursoare din ecrane şi jurnale,
Aceleaşi arătări humanoide,
Diseminate-n găşti şi în partide.
Râu mort. Deal sterp. Anínul şi stejarul,
Târâţi spre birt, cu umărul sau carul,
Într-un cuvânt: Aceeaşi tevatură,
Unde se bea, se minte şi se fură…

Şi-n mijloc – tu, căsuţă de la ţară,
Strămoş defunct, care-a uitat să moară.

3

Spitalul, zumzet, freamăt, ca un stup,
E numai suferinţă, numai trup.
Dar, răsturnat în marele văzduh
Al verii, îţi vorbeşte despre Duh.
Aceasta-i rânduiala: Va urca
Ins după ins, la rând, Golgota sa…
Ce mici suntém, ce goi, ce trecători,
Scheletici, plini de răni şi de sudori,
Cu pieptul sau cu pântecul deschis…
Iar dincolo de toate – ce abis!
Te prinde ameţeala când priveşti
Mulţimea de fiinţe omeneşti
Purtând în orice ţipăt câte-un cui.
Dar mângâiate blând de mâna Lui.

4

Noiembrie. Lumina îşi restrânge
Puterea şi întinderea. Pe străzi,
Curg frunze, în agonice parăzi.
Copaci şi oameni ftizici scuipă sânge.

Vag simbolism. Amiaza întârzíe,
Uitată-n labirintul de ciment.
Un tânăr candidat independent,
Ce şi-ar dori o leafă-n parlament,
Îmi milogeşte votul cu-o hârtie.

La câțiva paşi, pe lespezi, se-ncovoaie,
Dormind, în jeg şi-n zdrenţe, un copil.
La fel: independent şi inutil,
Încovrigat sub frunze şi sub ploaie.

5

În ţara cu feţi-frumoşi, cosânzene, cu
zgripţori şi păsări măiestre,
scriitorului – când ajunge bătrân şi sărac –
i se spune: „Maestre!"
Sărac a fost el, nu e vorbă, şi
când era tânăr. Atunci, pentru o pâine,
ori muncea ca un rob, ori se gudura la
vreun ştab, ca un câine.
Acum, maestru fiind, nimeni nimic nu-i
mai dă, nimeni nimic nu-i mai cere;
poate să se incinereze cât vrea în
cuvânt, poate să se îngroape definitiv în tăcere.

Pâinea rămâne pe raft, din sticla de
vin nu mai picură nici măcar câte-un strop.
În ţara
lui jumătate-de-om-călare-pe-jumătate-de-
iepure-şchiop.

6
(**P s a l m**)

Lăudat să fii, Doamne,
pentru lumină şi soare,
lăudat pentru alba ninsoare,
lăudat pentru ploi, pentru grâne,
lăudat pentru luna şi stelele ce
clipesc primăvara în *Râu* şi-n fântâne.
Lăudat pentru bucata de pâine
şi pentru paharul de apă, date mie ieri,
date azi, date mâine.
Lăudat că eşti Duh. Că-mi vorbeşti
fie-n vis, fie-n suferinţă, fie-n gând.
Fiindcă eşti.
Lăudat pentru-nmiresmatele ierburi. Pentru
frunze şi flori.

Lăudat că-n final
mă omori…

7

Mi se pare credibil sau nu,
dar singura absenţă concretă a
zilei eşti Tu.
A zilei de azi, a zilei de
ieri,
a tuturor inutilelor mele
vegheri.
Noaptea, nu vii. Sau, când, totuşi,
apari,
absenţa Ta îmi ridică în sânge
nişte lujeri ucigător de amari,
fiindcă absenţa aceasta-i prea compactă, prea
grea,
încât mă şi mir că o pot
îndura.
E şi acesta un fel de a fi
şi-a nu fi.

Faptul că eşti şi nu eşti
e o zi.

8

Din când în când, în mine însumi, eu
Mi-L amintesc, subit, pe Dumnezeu.
O clipă (Vai, ce clipă!) umblu iar
În lumi fără de vreme şi hotar,
În lumea tuturor, şi-a nimănui,
În, nevăzută, concreteţea Lui.

O lume-n care sunt, am fost, eram,
Şi nici n-am bănuit că o ştiam…

H a l l e l u Y a h

1

Dincolo de nuci şi
de meri,
ca-ntr-un cosmic chenar,
se desenează grădina, cu
dovlecei, roşii, ardei şi mărar.
Grădina din care culegem, din
care prânzim.
Grădina sădită cu minunile Tale,
Yah Elohim.
De-aceea, la masă fiind,
simţim împrejur
paşii luminii. Iar fiertura şi pâinea
păstrează un gust de azur.
Gustul ce-n veci ne hrăneşte,
gustul ce-n veci ne-a hrănit.
Gustul trupului Tău
nesfârşit.

2

Noaptea,
pe cerul vânăt şi-nalt,
stele mari, stele mici, ca
nişte candele, ard.
Eu stau sub povara lor şi
Te-aştept.
Muntele poartă sfeşnicul lunii
pe piept.

Chiar dacă-aş trece munţii cu
pasul, marea înot,
tot Te-ai ascunde în
nevăzutul chivot.
Chiar dacă-aş sta zile-n şir,
nopţi la rând,
tot m-ai lăsa doritor şi
strivit şi flămând?
Ca în clipa de-acum, când
m-ating stele mici, stele mari,
ca în clipa de-acum, când doar Tu,
Cel mai prezent decât toate,
dispari.
Poate aceasta-i voinţa ce-ncerc
s-o cuprind:

Tu să Te afli pretutindeni
şi-oricând,
nefiind.

3

Nimic nou, desigur, sub
lună şi soare.
Fiindcă totu-i oglinda Celui Statornic,
Celui Etern, Celui ce nu cunoaşte schimbare.
Râul nu curge. Ziua nu trece. Frunza nu
moare.
Nici noi nu scădem. Nici noi nu
pierim.
Ni se pare.

4

Pe negândite, norii au
coborât peste munți.
Și-n urma lor, ploaia, cu
stropii mărunți.
Pulberi de negură, ude, ce
se cern și se cern,
ca-ntr-un muced
Infern.
Dar sufletul știe: tot Tu ești
și aici.
Bezna-i arípa unui
nemărginit licurici.
Bezna-i însăși lumina
întoarsă spre sine,
concentrată-n tăria strălucirii
depline.
Ploaia poartă arome de stânci și
zăpadă,
ochiu-ncearcă-a vedea și nu
poate să vadă.
(Ca un lup ce gonește spre
hăul în care-o să cadă.)

5

De pe șosea, se
vede muntele cel mai înalt, retezat,
o platformă de piatră, pe
care neatinsele brize se zbat.

De dincolo, lumina văzduhului
abia se arată,
abia amintind lumina
de dincolo încă, *neapropiată*.
Suntem atât de departe! Pe
şosea, în cenuşa amiezii,
împărţim lutul, şi iarba, şi
aerul, cu semenii, cu mieii,
cu iezii.
Suntem cumplit de departe! În faţă-i
Muntele. Şi lumina. Şi norul.
Şi-acea treaptă de piatră-n
văzduh, unde, la răstimpuri, Îţi
sprijini piciorul.

6

Pe casa de-alături e
desenată o cruce.
Pe cealaltă, la fel. Drumul însuşi
colindă din răscruce-n răscruce.
Munţii revarsă nori de
tămâie din imense potire.
Ceva din noi ştie, ceva din ei
ştie că totul e doar răstignire.
Vântul (sau Duhul) ne-o spune
când vine, ne-o spune când
iarăşi se duce.
Lacrima chiar, căzută pe piatră,
are formă de cruce.

7

Stând pe banca de
lemn, în aroma de mere şi fân,
m-am simţit, dintr-odată,
bătrân.
Fără spaime, nostalgii, sau regret.
Dimpotrivă, zdrobit şi tăcut, ca un
anahoret.
Nimic nou, nimic vechi între
cer şi pământ.
Numai sufletul meu, palpitând
nevăzut în duhovnicul vânt.
Ca şi trupul, firesc, pământesc,
învelit în lumina către care
tânjesc.
Şi mi-am zis că se poate…
Dumnezeu are grijă de
toate.

8

Vântul adie.
Norii-ating munţii cu
aripa lor cenuşie.
Sufletul meu
între cădere şi zbor
se sfâşíe.
Hallelu Yah! mai apuc să
rostesc.
Slavă Ţie!

Omul de cenuşă

1

Acesta e-nţelesul: Nu te ştiu,
Nu te cunosc, nici nu exişti. Sau, poate,
Eşti numai un scuipat de vizitiu,
Amestecat cu balega-ntre roate.

Iarba o spurci, drumeagul îl mânjeşti.
Sufletul – pur – alăturea se strânge.
Prin ferestruica paşnicei caleşti,
Gheara-ţi strecori, să-l zgârâi pân' la sânge.

Dar el e viu. Priveşte liniştit
Cum, la răstimpuri, caii îţi atârnă
Şi cum l-aştepţi şi-l ţii înlănţuit,
Peste grumaz, colanul lor de scârnă.

2

Adie burgu-n noapte a cadavre,
Ca labirintul unei negre lavre,
În care carnea încă se-nfioară,
Urcând spre bolţi, fluidă şi uşoară.

Cu ea deodată vina însăşi suie:
Ea-i nevăzuta boare amăruie,
Ce-acoperă pe cei ce umblă încă,
Pe cei ce dorm, se-mbracă şi mănâncă...

Trec bolgiile nopţii. Roşul soare
Reînnoieşte-aceeaşi întâmplare
A zilei, care vine, care trece.
Şi burgu-adie iar a lavră rece.

3

Străzi desfundate. Câini. Şarlatanie.
Cătune muribunde, târguri triste.
Inşi care-ar prefera să nu existe:
Fiinţe gri, în ziua cenuşie.
Famelice făpturi. Burduhănoase
Infra-făpturi; ochi interlopi, ce-aspiră
Să urce scara vremii, cum, pe-o spiră,
Se caţără libărcile greţoase.
Tablou-i nul. Nu-i nicio tragedie
În suferinţă, cât ar fi de dură.
Nici comedie nu-i în impostură.
Ci totu-i jalnic. Jalnica stihie
A unei lumi intrate-n fundătură:

Apocalipsă de periferie.

4

În târgul extraplat e toamnă iar.
Aşa cum a mai fost. Şi-o să mai fie?
Mucegăita ei dulcegărie
Se scurge-n zoaie groase pe trotuar.

Beţivii, fluctuanţi, în lumea lor,
Mănâncă, salivând, de prin gunoaie.
Oştiri de câini se scutură, se-ndoaie,
Se-mperechează-n văzul tuturor.

Spitalu-i arhiplin. În hol, pe scară,
Bolnavi şi rubedenii. Zeci de vraci.
Ce poţi să faci? Nimic nu poţi să faci:
Spitalu-i plin, de dă pe dinafară.

Investitori strategici îşi ridică
Alături mari palate. Pentru ce?
Ştiut fiind că vila noastră e
O urnă doar, ne-nchipuit de mică...

E toamnă, deci. Haoticul sezon.
Şi vidul din priviri are-o culoare
Cu-ntunecimi agonice şi-amare.
Pe străzi, năluci, incinerate-n soare,
Îmi glăsuiesc, arzând, la unison,
Topite-n trista lor halucinare:

Adâncul. Nimicirea. Abaddon.

5

Sunt fericit când soarele răsare,
când marea (poluată, totuşi mare)
destramă verzi hotare mişcătoare
în alte verzi hotare mişcătoare.

Şi-aşa la nesfârşit. Reverberaţii
de cositór ne trec prin plete. Spaţii
cu mângâioase mâini de radiaţii.

Crezându-se uitată, nevăzută,
e-o farmazoană-acolo, o hirsută
zeiţă, cronofagă, cronofilă...

Vai, jocuri de cuvinte! E-o reptilă
ce-şi potriveşte-n luciul mării chipul.
Cu câtă grijă-şi piaptănă nisipul,
cătând, prin scoici, inelul, rujul, clipsul...

Se-apropie-un dineu: *Apocalipsul*!

6

Mă aflu în pisc,
sub ochiul soarelui, de
vasilisc.
Iată-mă-n vale,
pe pajişti de vipere, cu
tălpile goale.
Dacă ceea ce spun ar
fi numai un vis,
nu aş fi spus, nu
aş fi scris.
Dar orice rostesc se
întâmplă...

Aspida îmi doarme în
perini, sub tâmplă.

C h i p u l

În *Facerea – Genesis, Bereshith* **–** ,
aşa cum bine ştie orişicare
din cei ce-n studiul ei s-au adâncit
– că-i credincios de rând sau eremit – ,
în *Facerea*, capitolul cutare,
se scrie clar, se spune desluşit,
că Domnul Dumnezeu l-a plămădit
pe-Adam din lut, după-al Său chip slăvit
şi după sfânta Sa asemănare.

Acestea două-s tot ce omul are
în timpul şi în spaţiul infinit.
Atâta numai: *chip* şi-*asemănare*.

Dar, vai, asemănarea s-a pierdut,
prin ispitire şi neascultare,
încă de-atunci, de mult, de la-nceput!
Iar chipul, sub cumplita-nsingurare,
a unui univers înduşmănit,
s-a adunat în sine, s-a chircit,
a decăzut din slavă şi splendoare,
a rătăcit, şi iar a rătăcit,
dar n-a găsit nici pace, nici uitare.
Şi iată-l, piere-ncet, schimonosit,
iar moartea-l ia cu totul, şi dispare...

Defunctul *n-are chip*. S-a reunit
cu lutul dintru care-a fost zidit
şi care-i urcă, lent, prin capilare,
sorbindu-i, în tărâmul nesfârşit
al pulberilor, vânăta paloare.

De fapt, cel mort e mort dintru-nceput,
de când asemănarea s-a pierdut.
Chipul nu-i chip, când nu-i asemănare.

*

Cat drept aceea-n sinea mea şi zic:
Fiinţa întru moarte nu-i nimic
decât reminiscenţă şi-aşteptare.
Fiinţa-i şansa ce s-a irosit
şi-acum reface-a erelor cărare,
nădăjduind în Cel ce S-a jertfit
în semn de mântuire şi iertare.

Fiinţa-i drumul tragic, istovit,
al *chipului* căzut spre-*asemănare*.

El hombre de cenizas

Îţi cer un lucru simplu: Când va fi
(E şi uman, e şi divin să fie),
Să-mi schimbi uscatul trup într-o făclie
Şi-ntr-un căuş de pulberi cenuşii.

Să faci, încet, cu urna câţiva paşi
Pe malul unei ape (Ştii tu care!),
Al unei ape repezi, sclipitoare,
Şi-n unda-i verde pulberea s-o laşi.

Astfél, va dispărea, pe veci, caduca
Făptură care-am fost şi nu mai sunt:
În volbura amneziculuí prund,
Sub umbra Catedralei Sfântul Luca.

Apoi, să uiţi, desăvârşit, aceste
Mici gesturi despre care ţi-am fost scris.
Căci totu-i mai nimic decât un vis
Şi mult mai trecător ca o poveste.

POEMELE BĂTRÂNULUI (ELEGII)

(2003)

Ne me rejette pas au temps
de la vieillesse;
Quand mes forces s'en vont,
ne m'abandonne pas!

(Psaume 71, 9)

…et il m'a dit: Ma grâce te suffit,
car ma puissance s'accomplit dans
la faiblesse.

(2 Corinthiens 12, 9)

La duración de nuestra vida es de setenta años,
la de los más fuertes, ochenta,
pero en su mayor parte no son más que
trabajos y miseria,
pues pasan aprisa y nosotros volamos.

(Salmo 90/89, 10)

1
(**O arhi-elegie**)

Sunt fericit când rup în
palma ei,
trecând prin parc, timizii
cârlegei.
Şi palma ei, la fel ca-n
prima zi,
tresare şi acum a tresări.
Sunt fericit pe strada veche. Ea
e ca şi-atunci, demult, în
preajma mea.
Am străbătut, de nu ştiu câte ori,
aleile cu arbori şi cu
flori,
pe care primăvara a-nceput
acelaşi zumzet arhicunoscut,
cu-aromă de stupină şi de stup.

Doar ea mă mai reţine-n acest trup.

2

Bătrânul
şi-a simplificat,
şi-a geometrizat
afectele. Spune
că ierarhia iubirilor sale
începe cu Yah Elohim, continuă
cu soţia, nepoţii, fiicele, cu
părinţii şi fraţii – cei după trup,
cei întru credinţă – ,

se opreşte la semeni,
diluându-se enorm, pentru a-i
cuprinde pe toţi, pentru a
se distribui egal fiecăruia,
se întoarce apoi, revine la
el însuşi, încrezătoare,
dar Bătrânul nu vrea
s-o primească, el ştie
că a iubi pe cineva dintre oameni
înseamnă
a dori să trăieşti tu în locul lui
– spre a-l feri de ororile vieţii –,
el ştie
că a urî pe cineva înseamnă
a dori să îl faci pe acela să
trăiască în locul tău,
şi Bătrânul nici nu se iubeşte,
nici nu se urăşte,
el nu mai trăieşte de mult în
locul său,
el nu mai trăieşte
în niciun loc
şi n-a murit încă.

3

Bătrânul nu vrea să-şi
amintească,
îi e de-ajuns ziua de azi, îi
e de-ajuns clipa de-acum,
acestea îi sunt cu atât mai necesare, cu
cât
nici nu le ia în seamă.

Nu le ia-n seamă,
în ciuda soarelui ce lâncezeşte pe
străzi,
în ciuda cerului care-nveleşte
neantul,
în ciuda copacului ce se zbate, se
zbate, nebuneşte, de
zile întregi, sub ferestre,
copacul acela tragic, ce nu
are nici ţel, nici origine,
care se zbuciumă doar,
ca un simbol naturist al
nonsensului.

4

Bătrânul priveşte, pe rând,
cele două crematorii cosmice,
soarele, luna.
Ce să aleagă?
Nu se poate decide,
fiecare din ele are
maiestatea, farmecul său.
Soarele poate oferi o incinerare
instantanee, fără amestec, o
trecere iute prin focul uscat, un
fel de uitare ce precedă
trecerea însăşi.
Luna, dimpotrivă, e foc lichid,
arderea e, probabil, mai lentă şi
trecerea se contemplă trecând.
Desigur,
totu-i o ipoteză, un joc, deoarece,
în ambele cazuri,

Bătrânul n-ar fi de faţă, el
e doar virtuala cenuşă,
pe care au spulberat-o, cândva,
flăcări definitive,
adieri virtuale.

5

Cadavrele încă vii din
oraş
i-au făcut Bătrânului o
primire indiferentă, o primire
prietenoasă,
era soare, era cald,
maşinile goneau care-ncotro,
copacii fremătau,
acoperind morminte de
aer,
adia, subtil, a trecere, a
descompunere, a
putrezire,
în vitrine soarele
– harnic paracliser –
aprindea candele, stingea
lumânări,
se făcuse din ce în ce mai cald,
cadavrele încă vii erau pline,
din creştet până-n tălpi,
cu viermi lungi de
sudoare.

6

Bătrânul ştie că
nimic nu-i posibil,
că totul e amăgire, farsă,
ambiguitate, autoînşelare,
Bătrânul ştie că n-a fost niciodată
toamnă, nici iarnă, nici
primăvară, nici vară,
Bătrânul ştie că el nu
a fost tânăr nicicând, că
nu e bătrân,
Bătrânul ştie – de unde să ştie? – că
nu a trăit, ştie – de unde să ştie? –
că nu poate să moară.

7

După-amiezele Bătrânului au
o frumuseţe sfâşietoare,
pe care el o refuză, o
neagă, nu fiindcă şi-ar
fi propus aceasta, ci
fiindcă frumuseţea nu mai ajunge
la sufletul lui,
mult prea încărcat de
otrava faptelor moarte, mult
prea strivit de osemintele
atâtor şi-atâtor după-amieze
defuncte.
Din fericire,
moartea însăşi simplifică
totul,

clarifică, elimină, şterge,
dezleagă,
cu dinţii ei galbeni,
ghemul insuportabil al
vieţii.

8

Bătrânul se întâlneşte, uneori,
cu grupuri de tineri,
tinerii îl întreabă, sunt curioşi
în ce chip tinereţea lui a
devenit o bătrâneţe atât de
bogată, atât de atractivă,
tinerii întreabă, întreabă şi
Bătrânul observă cum ei îmbătrânesc
întrebând,
Bătrânul rămâne acelaşi, bătrân,
se gândeşte
că el, fără să vrea, le trezeşte interlocutorilor
nu dragoste, nu admiraţie, ci
teamă,
teamă de ei înşişi, de
ceea ce ascund în ei înşişi,
de acel ceva care creşte, zi de zi, în
ei înşişi, de nufărul morţii, adică,
teamă de frumosul tablou al
indubitabilei treceri,
cu atât mai convingător, cu cât e
mai celebru,
teamă de tabloul dual, contradictoriu, al
trupului ce moare, pe
seama duhului,
ce trăieşte.

9

Bătrânul e tot mai
străin de oraşul unde
locuieşte de patru decenii,
Bătrânul e tot mai
străin de localitatea-i
natală,
Bătrânul e tot mai
străin
de obiecte, fiinţe, gânduri,
coşmaruri,
curând va fi înstrăinat,
complet înstrăinat,
chiar şi de sine însuşi,
aşa cum, de fapt, a şi fost
înainte de-a-ncepe să fie.
Dar simţământul ce-l surprinde, acum,
când se află faţă-n faţă cu
străvechea-i obsesie,
simţământul reavăn şi nou e,
spre uimirea lui, chiar *uimirea*.
„Ştiam, totuşi, prea bine", îşi
zice. „Întreaga viaţă numai aici
mi-a fost gândul. Însă am şi ajuns?"…
Iată-le: febrilitatea, emoţia,
negura
ultimului semnal,
ale ultimei borne…

10

Bătrânul a
observat o
mişcare ciudată a
obiectelor – în sens larg – ,
un fel de translaţie centrifugală,
copacii lunecă spre zare,
clădirile se-mprăştie lin, linear,
spre amplasamente distante,
oamenii cad în ameţitoare
tuneluri,
toate întind către el braţe
reale, iluzorii,
ca şi când le-ar chema sau
ele ar vrea să-i rămână în preajmă,
toate par a plânge tăcut,
depărtându-se,
în timp ce el stă şi
priveşte jocul acesta, drama
aceasta, comedia aceasta,
tragi-comedia aceasta,
stă în fotoliul său de
cenuşă,
impenetrabil,
fără nicio impresie, fără
nicio expresie.

11

Incompatibil cu
spaţiul, cu timpul,
Bătrânul îşi gustă, în
singurătate, acronia,

obligat, totuşi, prin pârghia
necruţătoare a gravitaţiei,
să rămână fixat într-un loc,
într-un topos, în spaţiul
de care nu-l mai leagă nimic,
în afara repulsiei.
Dar şi timpul deşiră şi
sfâşie – timpul, criminal nevăzut,
adânc implântat
în inima spaţiului, adânc
implântat în trupul
Bătrânului,
muşcându-i sufletul,
însângerându-i sufletul,
noaptea, mai ales,
noaptea târziu,
colindând prin coşmaruri,
ca o hienă.

12

Dimineaţa Bătrânului
are o culoare suspectă,
o culoare ce nu poate fi
definită.
Numai asemănările o sugerează
cât de cât
celui ce-ar vrea s-o cunoască.
Dar asemănările sunt fluide, se
scurg una în cealaltă,
îşi pierd identitatea,
în timp ce dimineaţa e o
identitate puternică, neclintită,
aidoma Bătrânului, care, şi el,
stă, filiform, subţire, tăios,

ca o nălucă,
în centrul
dimineţilor sale
laconice, evanescente,
inexistente.

13

Bătrânul nu iubeşte bătrânii,
nu iubeşte adulţii, nu
iubeşte tinerii,
nu se iubeşte pe sine.
Bătrânul iubeşte – cu o
disperare liniştită, mai
degrabă discretă –
frăţietatea tuturor acestora,
iubeşte taina care-i leagă pe
cei sortiţi morţii,
taina ce licăreşte, ca un
gând uitat, ascuns, mascat,
în orice privire,
o iubeşte, fiindcă ea este
singura cale de a pricepe
că rătăcim cu toţii,
de-a valma,
sub draperiile nefiinţei.

14

În zori,
când, rezemat de fotoliu,
Bătrânul îşi soarbe cafeaua,
întunericul încă
n-a părăsit de tot încăperea,

fereastra mai păstrează ceva
din limfa de gheață a
lunii,
Bătrânul însuşi mai păstrează ceva
din spaimele negre-ale
spectrelor ce i-au
traversat visele,
spectre
care-acum s-au retras,
aşteptând să revină,
aşteptându-l
să vină.

15

Ceața care a invadat
dimineața de aprilie
îi aminteşte Bătrânului
marea,
unde, cândva, îşi petrecea
vacanţele tinere, îi
aminteşte munții, unde,
cândva,
îşi petrecea vacanțele
mature,
îi aminteşte ceva de neamintit,
de nenumit,
ceva profund, şi tulbure, şi
dureros,
ceva situat la limita dintre
viață şi moarte,
un limb, pe care vremea
ucide durata,
sugrumând-o, diminuând-o,
împingând-o în nemărginitul

ocean al
nemărginitelor
ceţuri.

16

Existenţa Bătrânului e
îndeajuns de ciudată, el,
de fapt, nu mai trăieşte de
mult,
îşi supravieţuieşte, însemnările
lui sunt
memorii de dincolo de
cenuşă,
de-aceea, probabil, vede mai
limpede, aude mai clar,
înţelege mai exact,
de-aceea de pe mintea lui
s-a ridicat boarea insalubră
a cărnii,
de-aceea prezenţa lui atrage
şi respinge deopotrivă, altfel
spus: fascinează,
de-aceea, poate, cuvintele lui,
ţintite chiar spre mortul din cei ce
ascultă,
sunt atât de frumoase, de-adevărate, de
înfricoşătoare.
De-aceea, ceilalţi
îşi aduc brusc aminte că
sunt morţi, ascultându-l.

17

E cald ca-n toiul verii,
dar, simultan, trece, fâlfâind,
prin aerul iradiant, câte o
adiere de gheață,
copacii au înfățișarea unor
inși drogați,
delirează de-a lungul aleii,
Bătrânul trece pe cărarea ce
ocolește minunata biserică în
stil bizantin,
e învelit în stihare de vânt
verzui, răcoros,
e-aidoma unui străvechi
crochiu de lumină în
bezna soarelui negru,
trece prin preajma bisericii, o
ia pe aleea cu tei alienați,
ireali,
retrăiește voluptatea
uimirii
și nu înțelege de ce
totul, inclusiv bătrânețea, întârzie
mai puțin decât moartea.

18

Bătrânul nu știe să
se descurce în labirintul
vieții acesteia,
nu lingușește, nu dă deoparte, nu
cere, nu s-a îmbogățit,
îi ajung o bucată de

pâine şi-o cană cu ceai,
slava deşartă îl oboseşte,
ar vrea
să plece de-aici, să
locuiască departe, lângă
nişte fiinţe iubite,
el e discret, retras, n-ar
stânjeni pe nimeni,
ar citi, ar scrie, ar sta
pe o bancă la ţărmul
marelui *Râu*,
ar sta acolo, în preajma apelor
marelui *Râu*,
aşteptând ca însuşi soarele, ca
însuşi aerul, ca flacăra vremii,
ca flacăra sângelui
să-l devore încet, să-l incinereze
treptat, să-l
preschimbe în cea mai pură substanţă –
în etern volatila
cenuşă.

19

Bătrânul a
iubit marea şi apoi
a uitat-o;
a iubit muntele şi apoi
l-a uitat;
a iubit, cândva, nebuneşte,
Râul copilăriei sale, a
iubit pădurile, dealul,
Poiana,
a iubit *Pârâul*, zăvoiul,
merii sălbatici, care foşneau,

metalic, argintiu, în amiaza de
vară,
a iubit drumul, da,
drumul pustiu, vag-şerpuitor,
ce semnifica orice, dar,
în primul rând, semnifica
viaţa şi moartea,
pe toate le-a iubit şi
le-a uitat, fără niciun dram de
regret,
încât acum singurele fantasme de
care mai vrea să-şi aducă
aminte – rareori, e drept, rareori –
sunt însăşi uitarea – şi
voluptatea neagră
ce-o însoţeşte.

20

Bătrânul abia dacă gustă
din ce i se pune dinainte, pe
masă,
lui nu-i e foame
niciodată,
lui nu-i e niciodată sete,
mănâncă, bea un
pahar cu apă,
se ridică şi porneşte spre
uşă,
a şi uitat în ce a constat
meniul,
a şi uitat că a trecut ora
prânzului, nu
se gândeşte că se apropie, inexorabil,
ora cinei, că apoi va fi

micul dejun,
trupul lui se află, tot timpul,
sub zodia metabolismului bazal,
trupul lui e himeric, a
fost exilat, expulzat, renegat
de eul profund,
trupul lui umblă, doarme,
se hrăneşte şi suferă,
de unul singur,
e-o fiinţă străină, ca
de pe-o altă planetă,
o fiinţă faţă de care
Bătrânul încearcă un simţământ
puternic, tot mai puternic,
de suspiciune, de antipatie, de
silă.

21

Bătrânul a
dormit după-amiază, vreun ceas,
era obosit, străbătuse oraşul pe diagonală,
termometrele stradale, plasate din
loc în loc, arătau 22 de grade Celsius,
când a sosit acasă, răcoarea
şi liniştea apartamentului i-au
dat un simţământ copleşitor de
intimitate şi certitudine,
s-a întins pe pat, somnul
a venit către el din toate direcţiile,
l-a cuprins, l-a învins, l-a
supus, l-a transferat într-o
lume infinit mai bună,
fără cauze, fără efecte, fără
succesiuni, fără concomitenţe,

într-o lume plasată la
distanţă egală între
viaţă şi moarte,
într-o lume
la capătul căreia îl
aştepta
personajul cel mai ambiguu,
cel mai ermetic,
cel mai detestat dintre toate:
el însuşi.

22

Râul
îşi numără podurile, îşi
numără stelele,
îşi leagănă, între valurile verzui,
luna şi soarele,
trimite
spre parcul de-alături
o adiere cu aromă de mâl, de
mlaştină, de apă coclită,
Bătrânul culege câţiva cârlegei,
măsoară cu privirile turla catedralei,
mozaicul acesteia a înflorit miraculos,
sub soarele de primăvară,
cândva
Poiana era un pat de cârlegei, un
pat acoperit cu o cergă de
diafane miresme,
un snop de caprine izbucnea,
de fiecare dată, în aprilie, sub
nucul tenebros de la colţul grădinii,
Bătrânul se-ntreabă, uimit,
unde sunt toate acestea,

de ce – şi dacă – au fost, cu
adevărat, toate
acestea,
se-ntreabă, cu o uşoară
lehamite,
cât va mai trebui să umble
printre cârlegei, printre copaci,
printre râuri,
spre-a-şi găsi, în sfârşit,
răsuflând uşurat,
încăperea lui, numai a lui,
încăperea lui de
eter
şi cenuşă.

23

În gropile de pe
trotuar
s-a adunat, cu vremea, un
fel de esenţă a mizeriei,
pe care o studiază atent
câinii vagabonzi, cerşetorii,
gardurile strâmbe,
ba chiar şi cetăţenii
onorabili, săraci lipiţi, sau
îmbogăţiţi suspect de rapid,
o cercetează tinerii tembeli,
studenţi la universitatea fantomatică,
neatestată, cu nume original: Paranoia SRL,
o studiază, sprijiniţi în baston,
pensionarii ce revin de la CEC,
fără pensie, cu atât mai preocupaţi, aşadar, de
substanţa aceea, pitită în
tenebrele gropilor.

Numai Bătrânul trece pe-alături, nepăsător,
peisajul selenar al oraşului
nu-i face nicio impresie,
după cum nu-i face nicio
impresie eminentul ratopitec,
ce seamănă leit cu
un ursar de pe vremuri,
pe care Bătrânul, copil fiind, îl
discriminase,
aruncându-i în căciulă
o pară şi-o bucată caldă,
aurie, selenară, de mămăligă.

24

Bătrânul e absolut convins
că oamenii întregi la
minte
nu beau, nu înjură, nu se
bat cu ciomegele, nu
fac răzmeriţe,
oamenii întregi la minte
se întâlnesc, frecvent, cu
oameni întregi la minte
şi construiesc, reconstruiesc
întreguri umane întregi
la minte,
dar toate acestea sunt
pure elaborări abstracte,
închipuiri, utopii,
în voia cărora Bătrânul se
lasă uneori,
în timp ce contemplă,
jur-împrejur,
sub cortul itinerant prin

spaţiu, prin timp,
piramida prostiei,
saltul mortal, monstruos, al
demenţei.

25

Bătrânul începe să
se familiarizeze cu obscura-i
uimire – instantaneu apărută – ,
împarte numai cu sine însuşi
aventura de neînţeles a
existenţei,
tot acest nonsens ridicol şi
cinic,
pe care nici nu e cu putinţă să-l
comunici cuiva,
după cum nici celălalt nu ţi-l
poate împărtăşi ţie,
Bătrânul îşi duce zilele, nopţile,
pe umeri, fluierând, prin
pădurea simbolică,
prin câmpia simbolică,
prin pustia simbolică,
îşi cară zilele, nopţile,
speră
că soarele – uriaş crematoriu – va
nimici
mumifiatul său trup,
va volatiliza, în sfârşit,
sinistrul torţionar numit
conştiinţă.

26

Pe pod,
printre pietonii grăbiți,
aiuriți,
un câine s-a retras
să moară,
de fapt, moartea l-a
prins acolo, din urmă,
l-a culcat pe asfalt şi
i-a stors din nări
un ultim pârâiaş oribil
de sânge.
E un câine ancestral, o
relicvă,
a venit din magnificul parc
cu trandafiri – mândria oraşului – ,
aşa cum se poate deduce din
traseul picăturilor de
sânge,
treci pe-alături, mila, şi
groaza, şi greaţa
rămân singure - singure,
pe podul de beton armat, inutil,
în această lume, inutilă şi ea,
unde, dacă priveşti atent, nu
e nimeni,
în afară de vulturul negru al
morţii.

27

Gripa bântuie târgul,
târgul e un incubator de
viruşi,
soarele-i coace lin, îi protejează, le
dă drept hrană
viitoare cadavre,
câinii moţăie prin parcuri,
sfâşiind, la răstimpuri,
un adult, un
copil,
Bătrânul a prevăzut
bestializarea aceasta,
a tot vorbit despre cuplul
om - câine,
câinii încep să semene cu
oamenii,
sunt chiar mai cruzi decât
ei, mai energici, mai lideri,
Bătrânul a văzut, de curând,
– în vis? în închipuire? în cea mai
suprarealistă
supra-realitate? – ,
a văzut, deci, un
grup de foarte elogiaţi noo - piteci,
mamă, tată, fiu, toţi trei de
acelaşi sex,
făcând adânci plecăciuni şi
spunând unei javre, unei potăi,
unei cotarle:
„Să ne trăieşti, Măria Ta!”,
câinii au preluat iniţiativa,
curând îi vom întâlni
în birouri,

lătrând condescendent,
chiar zâmbind,
semnând hârtii, trimiţând la
munci, la războaie,
interpretând trecutul, fasonând prezentul,
decizând viitorul,
umplându-ne
de bale destinul.

28

Luna
i-a trimis Bătrânului un
mesaj încifrat,
pe care el îl decodează
foarte uşor,
construind un triunghi imaginar
între astru, umbra astrului în
fereastra de-alături şi
propriul suflet.
De fapt, soluţia e în acest din
urmă punct,
în suflet adică,
fiindcă acolo se află o bulboană
străveche,
un străvechi chip al
lunii,
o privire străveche – a Bătrânului,
a tatălui său, a bunicului său – ,
toate concentrate, ca-ntr-un cristal de
diamant,
într-un timp mineralizat,
într-un spaţiu verde,
proaspăt, răcoros, infantil,
acoperit de cenuşă.

29

Plouă.
Cerul presară cenuşă
lichidă peste posomoreala
Bătrânului,
încă din zori, ziua şi-a
deschis maxilarele, ca un
crematoriu în
aşteptare,
plouă,
în solul uscat, firele de apă
caută tuburile
sparte ale scheletelor,
undeva, adânc, foarte adânc,
zac milioane de schelete din
vremea Potopului,
Terra e, în fond, o vastă
încrengătură de schelete,
palmele lor descărnate împing
– aşa, de dragul nostru –
ceva iarbă, afară, la soare, în ploaie,
nişte zambile, nişte castani
înfloriţi,
spre-a ne face şi
mai sinistră aşteptarea, şi
mai de neînţeles amânarea.

30

Dimineaţa
îşi ridică alene
pânzele alburii înspre
cer,
pământul se arată privirii,
soarele, ascuns după nori,
trimite o lumină lâncedă, cu
iz de leşie,
Bătrânul abandonează cenuşile somnului,
le părăseşte fără bucurie, fără regrete,
doar cu o nesfârşită oboseală, cu
o dezolare ce aminteşte de
greaţă,
nu e o greaţă fizică, e
dezgustul pe care sufletul însuşi
îl resimte,
un dezgust integral, definitiv,
aproape letal,
un dezgust ce nu-ţi permite
nici să trăieşti, nici să mori,
ci doar să tânjeşti,
să-ţi contempli părăginirea, degradarea,
delirul,
să te contempli, rezemat de
balustrada vidului,
respirând aerul vidului,
privind în ochii vidului, ce
sfredelesc, imperioşi, nemiloşi,
oglinzile vide
ale dimineţii
defuncte.

31

Pare de necrezut, dar
Bătrânul a fost tânăr
cândva,
pare de necrezut, dar va
fi din nou tânăr,
va fi flacără tânără,
lumină tânără, izvorâtă din
flacără,
fum tânăr, plutind peste
apele *Râului*,
va fi lacrimă tânără, în
pleoapele celui ce priveşte
flacăra, fumul,
va fi cenuşă tânără,
presărată în apele străvechi, în
apele verzi şi bătrâne,
care curg spre zări bătrâne,
eterne,
va fi suflet tânăr, eliberat
de zgura memoriei carnale,
trupeşti,
va licări printre turle,
urcând
treptele veşnic tinere, ale
eternităţii
veşnic eterne.

32

Bătrânul nu se
întreabă de ce a
mai prins şi dimineaţa

aceasta,
îi e atât de străină, încât
o poate considera inexistentă,
cu puțin efort – în fond, fără
niciun fel de efort, doar cu acea
recentă uimire –
se poate considera inexistent şi
pe sine,
nici n-a trebuit să se
alunge din propria-i ființă,
a plecat singur, spontan,
extras de o forță necunoscută,
acum, nemaifiind, el
străbate mari împărății
părăsite,
calcă, neauzit, pe străzi
părăsite,
trece pe lângă edificii de-azur
părăsite,
se zăreşte chiar şi pe sine,
într-o *Poiană* părăsită,
în preajma unui *Râu* părăsit,
în proximitatea fostelor, importantelor
irealități
ale unei vieți
părăsite.

33

Bătrânului
i s-a făcut atât de lehamite
de ziua
ploioasă, de
înfățișarea orașului,
de piața duhnitoare,

de semenii murdari, săraci,
zbârliți, disperați,
i s-a făcut atât de
lehamite de sine însuşi, de
propria-i viață,
încât, întors acasă,
şi-a şters, cu
un gest decis, decisiv,
şi-a şters, de pe
pânza goală a zilei,
statura, umbra
şi urmele –
atât înapoi, cât şi
înainte.

34

Bătrânul a fost
bolnav, a înțeles, încă o
dată,
ce nenorocire, ce pedeapsă e
să ai trup,
mare greşeală trebuie să
fi făcut protopărinții,
de vreme ce li s-a dat şi
urmaşilor să poarte atâta suferință,
Bătrânul îşi detestă trupul
subțire, ascetic,
Bătrânul îşi caută, de ani şi
ani, sufletul,
îl simte, îl ştie, undeva, pe
aproape, în tenebrele sinelui,
îl caută, i se pare uneori că-i
pe cale să-l întâlnească,
dar recade în cadrele trupului,
ca-ntr-o armură,

rece, dureroasă, străină,
Bătrânul nădăjduieşte şi
suferă,
dă deoparte un fel de
perdele, un amestec de muşchi,
de nervi şi de sânge,
se cutremură de greaţă, ar
vrea
o clipă, măcar o clipă, să
iasă din acest fatal echivoc, din
acest paradox, din acest supliciu:
cu sufletul se află pretutindeni
şi-oricând,
cu trupul nu-i nicicând şi
niciunde.

35

Soarele – cu lumina lui,
răspândită, inegal, deasupra
oraşului –
i se pare Bătrânului că are o
alură de *sfinx*.
N-ar putea explica sursa şi
geneza acestei analogii,
nici nu se străduieşte să le explice,
trăieşte, pur şi simplu, imensa
oboseală a enigmei,
imensa povară a razelor
întreţesute,
imensa teroare
a soarelui ermetic, straniu, greu,
apăsător, inexistent,
ar vrea, timid, să
se smulgă din sine,

să fie liber, uşor,
să privească din văzduh panorama
primăverii înflorite,
intens şi vast înflorite,
apoi,
să se întoarcă în tărâmul secret,
la florile lui de
cenuşă.

36

Ziua înclină spre
seară,
primăvara e plină de
păduchii stropilor de ploaie
îmbibaţi cu soare,
Bătrânul stă în
fotoliul său de scrum,
nu face nimic
în afara enormului, supraomenescului
efort de-a trăi,
dintr-o altă lume, probabil,
i s-a plantat în sânge
răsadul ordinii, simetriei şi
asimetriei,
alişverişul, melanjul, metisajul
burgului îi fac rău,
îi vede iar, gudurându-se,
pe cei trei noo-piteci
monosexuaţi, autoproclamaţi,
îi vede, ba chiar îi aude
scheunând, şoptind, rând pe rând,
la urechea
cotarlei
lor adorate, a cotarlei lor

adulate: „Ai binevoit să simți,
nu-i așa?,
tocmai
te-am sărutat sub coadă, Măria Ta”…
Concomitent, iată,
și ratopitecul, cu înfățișare de
ursar,
a pornit la plimbare,
Bătrânul îi contemplă burta, gușa,
barba, ceafa,
zărește
lanțul și ursul,
ratopitecul
se desenează suprarealist pe
pânza-nserării, păduchii de apă-nsorită i se
preling din nas, din
urechi,
îi mișună-n plete, în
barbă
și – când vorbește poporului
suveran de pe străzi –
îi puiază – miriade – din
gură.

37

Bătrânul pregustă
plictisul fără seamăn al
morții,
festinul acesta funebru a
început de mult,
din copilărie aproape,
Bătrânul a trăit frenetic,
a iubit, a petrecut, a muncit,
dar, niciun moment, n-a

părăsit masa de ceaţă şi fum
a lui Thanatos,
prin umbrele ei îşi privea
convivii,
în negura ei îşi devora
plictisul, greaţa, lehamitea,
la acest ospăţ se află
şi-acum,
când primăvara nu-i altceva decât o
invazie subterană de
viermi
şi-o explozie celestă
de cenuşă.

38

Flăcările i-au vorbit
întotdeauna Bătrânului,
tot aşa cum i-a vorbit, misterios,
şi vântul,
astfel se vede el, acolo, pe
ultima treaptă,
un fuior de foc,
împletit cu
un fuior de vânt,
vântul ar avea,
în viziunea Bătrânului,
menirea să ia duhul cu
sine,
el, vântul, a fost şi a rămas
un fel de alter-ego fantomatic,
un vaier al eului,
adresat eului,
pe când flacăra destramă şi
sfârtecă trupul,
cu o dragoste vehementă,

totală,
a ucide înseamnă a
poseda fără limite,
flacăra, deci, absoarbe, în
trupul său fluid,
trupul rigid al Bătrânului,
îl desface, îl pierde printre
nenumăratele-i degete,
îi şopteşte:
„Te iubesc, te-am
iubit toată viaţa, voi
muri gândindu-mă la
tine".

39

Bătrânul ar
vrea să se trezească din
coşmarul acesta interminabil,
să afle, odată, ce-o să
se-ntâmple când el se
va despărţi de tot şi de
toate, chiar şi
de sine însuşi,
când cenuşa va pluti, învălmăşită, spre
poduri,
va da ocol pilonilor, se
va risipi, înaintând, pe apele verzi,
către zările curate şi putrede,
ar vrea să ştie dacă va fi cu
putinţă să anuleze, cumva, suferinţa
celui ce a presărat cenuşa în apă,
să-i spună
că nu există cenuşă, că
nu există *Râu*, poduri şi

zare, că
tot ce pare a fi e numai şi
numai coşmarul,
că, mai cu seamă, fatalitatea coşmarului nu
e totuna cu
eternitatea coşmarului.

40

Bătrânul a plecat,
fără să-şi ia
rămas bun de la sine însuşi,
nu neapărat fiindcă s-ar
detesta,
nu neapărat fiindcă ar fi
uitat,
ci din pricina unei nevindecabile
înstrăinări,
a blocării oricărei posibilități de
comunicare,
din pricina rupturii iniţiale
dintre carne şi duh,
pe care vremea a săpat-o
într-atât de profund,
încât zadarnic ar striga Bătrânul,
zadarnic ar gesticula, ar întinde
braţul,
zadarnic ar face semne,
celălalt nici nu-l zăreşte măcar,
după cum nici el nu-l zăreşte,
sunt două umbre rătăcite, în
negura grea, lipicioasă,
două umbre care
nici nu ştiu sigur dacă s-au
despărțit cu adevărat

sau dacă, nu cumva,
dorind a fugi de sine,
s-au întors înspre
sine.

41

Bătrânul a fost invitat
de un prieten – bătrân şi
acesta – la o
petrecere, dar
n-a vrut să se ducă,
preferă să rămână acasă,
spre-a-i ţine companie insului care
este
– celuilalt ins care este – ,
în ciuda faptului că îl
detestă,
acesta n-a fost, nu este un
companion prea incomod,
l-a însoţit pe Bătrân pretutindeni, l-a
dus în diverse locuri, l-a
readus acasă,
l-a ajutat să cunoască
semeni, peisaje, să traverseze
spaţiu şi timp,
merită, poate, un dram de
atenţie, un gest
de prietenie, un
strop de căldură,
cu atât mai mult cu cât,
simte Bătrânul,
se vor despărţi, în
curând,
spre a nu se mai

despărți
niciodată.

42

Forța ce-l mai ține pe
Bătrân între
barierele acestei vieți fără
sens
nu este plăcerea, nu este gloria,
nu este celebra „joie de vivre",
nu-i nepăsarea,
deprinderea,
ci numai şi numai
nădejdea plecării.
De fapt, se-ntreabă adesea
dacă nu cumva a şi
plecat, dar n-a
sosit încă,
dacă nu cumva,
abia odată ajuns în locul
acela,
îşi va începe,
instantaneu,
adevărata plecare.

43

Bătrânul cunoaşte exact
momentul
când el a încetat să
existe,
poate că menirea lui tocmai
aceasta este,

să evoce, cu anume claritate,
răgazul, etapa
dintre moarte şi moarte,
să consemneze ce se întâmplă în
această curgere, paralelă cu
marea curgere,
Bătrânul e neînchipuit de viu,
el vede altfel, aude altfel, înţelege
altfel,
un arc, un resort, o barieră
s-au rupt, undeva, în
adâncurile fiinţei sale,
s-au rupt şi l-au eliberat,
de-acum
scrie monografia pasajului,
monografia pre-existenţei,
despre care nimeni nu ştie
nimic,
dar care ştie totul despre
nimicnicia nimicului.

44

Bătrânul este
un om, încă viu, de
cenuşă,
semenii observă
statutul său ontologic aparte,
nu toţi, e adevărat, unii
însă
îl privesc pe stradă cu un
fel de bucurie a regăsirii,
alţii cu sfială, cu înstrăinare,
coteii cotarlei cu suspiciune şi
îngrijorare,

numai el nu ştie despre
sine nimic,
e uimit că există,
i se pare uneori că jocul acesta
a durat îndeajuns,
că monotonia, repetiţia
au bătătorit orice bucurie, orice
nouă cărare,
în urmă, veşnicia e tristă şi
aridă,
aidoma unei câmpii arse de
secetă,
înainte-i doar Duhul…
Şi gustul iute al
flăcării, şi
gustul cenuşii.

45

Bătrânul e atât de
singur, încât
a umplut, cu firava lui
substanţă, spaţiul şi
timpul,
Bătrânul e atât de
singur, încât
nu-şi mai află loc în
spaţiu şi timp, s-a ghemuit în
vechiul lui faeton de
cenuşă,
cu vizitiu de
cenuşă,
cu doi cai de
cenuşă,
stă rezemat pe tapiţeria

de scrum şi cenuşă,
străbate un peisaj
neînchipuit de pustiu,
neînchipuit de frumos,
operă a incinerării universale,
străbate un peisaj peste care
noaptea coboară definitiv,
o singură flăcăruie, un rest
al incendiului cosmic, îi
luminează,
de foarte departe,
drumul alb,
de cenuşă.

46

În aerul proaspăt
al dimineţii
se aud porumbei,
ploaia s-a oprit, soarele
amestecă norii cu
argint şi azur,
ar putea fi frumos, dacă
acest lucru ar mai fi
cu putinţă,
dar, după o anumită
bornă,
farmecul, fermecătorul nu
mai au acces,
poate doar sublimul, pe
care Bătrânul îl bănuieşte
undeva, dincolo de rama
tabloului, dincolo de
culori şi de pânză,
dincolo de somn şi

de veghe,
dincolo de amnezia totală
cu care începe
viaţa.

47

Trăieşti, îşi zice Bătrânul,
doar atât
cât îţi aminteşti ceea ce
a fost,
ceea ce ai fost
înainte de a trăi,
trăieşti doar atât
cât intuieşti ce vei fi
după,
în rest e o chinuitoare, o
interminabilă anamneză,
un joc trist şi înduioşător,
în timpul căruia, uneori,
în străfulgerări crude,
răsar, pe sumbrul ecran
lăuntric,
fragmente din existenţa ta
uitată, din
lumea uitată, din
fiinţa ta, ce nu te-a
uitat,
din fiinţa ta – din fiinţarea
ta –
pe care-ai
uitat-o.

48

Adie a frunză crudă,
a flori de nuc, de
mesteacăn,
norii înşişi revarsă un
şuvoi de mireasmă
suavă,
soarele,
cu obrazul mânjit de
cenuşă şi lacrimi,
polizează acoperişurile, străzile,
Râul,
pune în calea Bătrânului,
pe cărare, în iarbă,
mici harpe, melodii
esenţiale, îl îndeamnă să treacă,
să uite,
să-şi mute privirea
din privirile
morţii.

49

Bătrânul a
ieşit pe balcon,
în dimineaţa de aprilie,
brize umede, răcoroase,
îi răsfaţă cenuşa din plete,
oraşul vuieşte, vecinii
îşi arată chipurile boţite la
ferestre,
Bătrânul nu ştie exact ce
va face cu ziua de azi,

deşi o seamă de repere există,
nu ştie ce loc să-i găsească
în vidul teribil ce
urcă spre el din
marginea zărilor,
se vede pe sine,
singur, uscat, învelit în
neant,
pe balconul inutil, iluzoriu,
se vede, dinspre vid,
dinspre sine,
în postbiografia lui
prelungită.

50

Bătrânul se
miră
cum de mai poate-ndura
acest spectacol
grotesc,
la care asistă, în care-i
cuprins de atâta vreme,
ce forţă obscură îl împinge
mereu înainte, îl face
s-accepte absenţa
oricărei noime, murdăria
endemică, disperarea, minciuna,
perfidia, impostura
uzurpatorilor de-nţelepciune,
sărăcia sordidă, amatorismul,
mitocănia,
să fie mai slab
decât propria-i slăbiciune,

de ce voinţa de-a fi nu
se ofileşte, nobil şi trist, în
amurgul aristocratic, lăuntric,
de ce nu se-apleacă spre
sine,
de ce, lăstărind cu alt trup,
nu-l ia pe Bătrân şi
nu-l duce
în lumea
Celor ce sunt,
a celor ce nu pot, cu
niciun chip,
învăţa să
existe.

51

O caniculă timpurie
incendiază amintirile Bătrânului,
îl poartă prin burgul de
altădată,
prin pasajul subteran din
faţa Operei, pe
străduţa din vecinătatea
parcului, unde
cumpăra o ceaşcă de cafea,
sorbea lent cafeaua, fuma o ţigară,
îi plăcea canicula, întotdeauna
l-a fascinat,
a vorbit uneori despre viaţa şi
agonia caniculei,
focul l-a fascinat întotdeauna,
după cum apa i-a inoculat în
vene o lentoare thanatică,
verde,

iese acum pe terasa cuprinsă
de flăcări,
simte cum arde,
e clătinat de o ciudată beție a
morții
participative, nonsolitare,
se avântă-n vâltoarea de aer
încins, în văpaia pancosmică,
apoi coboară,
lin, tot mai
lin,
spre a reînvia,
în urna lui
de cenușă.

52

Fiicele Bătrânului nu
l-au uitat, deşi, de fapt,
nu-l mai ţin minte.
El nu le-nvinovățește, el nu
învinovățește niciodată pe
nimeni (poate tocmai de-aceea
nu-l mai ţin minte),
el contemplă liniştit marele
Râu al timpului (seamănă cu
Ibrul, îşi zice),
aşteaptă clipa când îşi
va îmbrăţişa mesagerul de
flăcări,
când va intra şi se va
face nevăzut în familia
focului,
când fiicele focului,

nepoţii focului vor
deveni
propria sa
familie.

53

Ratopitecul-ursar, sub
ochii bătrânului,
mătură oraşul,
îl mătură cu
minunata-i barbă,
e mult mai comod şi mai
rapid aşa,
ratopitecul-ursar trece, în
aplauzele mulţimii, pe
strada principală,
se aseamănă
utilajelor de salubrizare, uzate moral,
primite cadou din Occident,
are, aidoma acestora, o
viteză redusă, o mare turaţie,
o eficienţă uimitoare,
barba doar, din păcate,
mai păstrează un dram din
aerul patriarhal, romantic,
desuet,
al măturoiului
nostru balcanic.
Între timp,
la limita dinspre neant a
perspectivei,
s-a putut vedea clar (ce spectacol!)
cum cei trei
noo-piteci de elită,

cu înfăţişarea lor
acut-bestială, fanariot-anacronică,
indiscutabil-dementă,
s-a putut vedea clar cum
dispar,
aproape cu totul,
împinşi de caniculă,
împinşi de orgoliu,
sub coada-umbrar
a Marelui Câine.

54

Prietenii Bătrânului – puţini la
număr – îl întâmpină cu
mirare, se-ntreabă
de ce seamănă el tot mai
mult cu
năluca unui călător în pustie,
Bătrânul le înţelege
neliniştea,
tace,
înaintează-n pustia
toridă,
înaintează spre gura de
flăcări a soarelui,
pune vârful sandalei pe
prag,
experimentează, cu nemărginite
delicii,
crucificarea, căderea în
sorbul
vâlvătăii
finale.

55

Bătrânul
e prea obosit,
până şi moartea
i se pare un efort de
nesuportat,
va fi greu, foarte greu, îşi
zice,
chiar de s-ar întâmpla
tot atât de lin
precum retragerea umbrei
când scade lumina,
va fi greu, foarte greu, îşi
zice, dacă
nu Se va îndura Cel Veşnic şi
nu va întrerupe, cât ai clipi,
chinul duhului împotmolit în
carne,
chinul duhului ce se zbate,
gemând,
plin de limfă, de
sânge, de
remuşcările şi
ororile unui exil,
ale cărui motive poate că
i s-au spus,
dar el nu le cunoaşte.

56

Bătrânul se
încăpățânează să rămână
fidel
mizantropiei sale
generoase,
Bătrânul e atât de
bun, încât, cum s-ar putea
afirma, cum
s-a şi afirmat,
e de-a dreptul crud,
Bătrânul
îi iubeşte pe ceilalţi şi
se urăşte pe sine,
îşi urăşte prezenţa în
promiscuitatea oraşului,
în amalgamul de beţivi,
câini, cerşetori
şi investitori strategici,
îşi urăşte absenţa dintr-un
alt secol, dintr-o
altă lume,
îşi urăşte ziua de ieri,
fiindcă s-a înjosit s-o trăiască,
îşi urăşte
ziua de mâine,
fiindcă s-ar putea înjosi
părăsind-o.

57

Întrezăresc o singură
sărbătoare existențială, își
spune Bătrânul,
ieșind din coșmarul
nocturn și
călcând, ezitant, taciturn, în
coșmarul zilei ce tocmai
începe,
o singură sărbătoare, una
doar, plasată
la capătul acestui periplu,
mai zimțat decât orice tortură,
o singură sărbătoare, un
cântec ce leagă trup,
suflet și cosmos, un
imn adresat solidarității astrale,
eliberării, durerii, luminii,
o sărbătoare ce începe cu
tine și se-ncheie cu
tine,
ființă tragică, nefericită ce ești,
o sărbătoare în urma căreia,
însă,
tot dual rămâi:
în văzduh – flacără,
jos, pe pământ – cenușă.

58

În eternitatea bisericii,
brusc,
Bătrânului i s-a
deschis dinainte teroarea
abisului,
iată ce-ar putea să
însemne dacă te-aş părăsi,
iată ce-ar însemna să rămâi
fără Mine,
iată această fântână de vid,
rece, umedă, mucedă,
iată golul, iată cutremurul,
iată-te,
singur, strigându-Mă, sprijinit pe
banca de lemn,
înfiorat până-n măduvă,
deasupra negurii ultime,
deasupra negurii
primordiale.

59

Îmbătrânesc,
îşi zice Bătrânul,
în dimineaţa de mai,
sub aceeaşi cupolă de-azur
încremenită deasupra
lumii noastre agonice.
Nu: Am îmbătrânit. Iată cuvântul.
El, Bătrânul, prevăzuse
totul, cu excepţia uimirii acesteia:

proaspătă, abisală, de
nimic anunțată.
Copiii sunt mari, nepoții au
crescut,
cumpăna se înclină încet
spre cenuşă.
Bătrânul simte aroma
fierbinte a
jarului,
îi vede ochiul roşu, de
vasilisc, îi vede
solzii de scrum,
simte boarea unei noi
înțelegeri,
presimte
vâltoarea, zborul,
extazul – încă incert – al
acelei
cognitio Dei
experimentalis.

60

(**E c c l e s i a s t**)

Din nou răsare soarele-n zadar.
Şi, ca şi ieri, zadarnic va apune.
Zadarnici sori, zadarnicele lune
Măsoară-un timp zadarnic, iar şi iar.
Zadarnic ieşi în prag. Zadarnic pleci.
Şi-apoi te-ntorci. Şi iar le faci cu schimbul.
Străbaţi în van zadarnice poteci,
Căci spaţiu-i mai zadarnic decât timpul.
Şi tu eşti mai zadarnic decât tot.
Şi totu-i mai zadarnic decât tine.
Strivite de mesajul cosmoglot,
Cuvintele, sărmanele, nu pot
S-absoarbă taina tainicului cod –
Şi vin la uşa Tainei să se-ncline.

MOARTEA TATĂLUI

– O CÂNTARE A TREPTELOR –

(2005)

And call no man your father
on earth, for you have one
Father, who is in heaven.
(Matthew 23, 9)

TREAPTA ÎNTÂI

1

În dimineața de mai,
paradisiacă, mirifică,
umbra funebră a
tatălui,
adusă de clopot, adusă de
Duhul,
ambiguitățile lumii
amplifică.
Mama, dormitând într-o
lacrimă,
vorbește, în mute cuvinte,
vorbește, în
duh, despre tatăl.
Fiul, subțire,
firav ca un păstrăv,
înoată
în bulboanele lacrimii. Iată-l.
Din clipă în clipă, un
harpon, ca o rază, în
dimineața mirifică,
va încerca să-l sfâșie.
Locul șarpelui e chiar
în Eden, locul
Infernului e-n Paradis,
precum bine se știe.

2

Ne pregătim să
plecăm
înspre fosta-ne
casă.
Se ridică nori
cenuşii, la
apus,
asemenea ţărânii
care acoperă
urmele tatălui.
Vechiul dor, vechea
nostalgie, vechiul tremur
lăuntric
s-au stins.
A rămas un recul
de cenuşă.
Şi totuşi, de vreme ce
plecăm într-acolo,
înseamnă
că absenţa înspăimântătoare
a tatălui
încă aşteaptă.

3

Tatăl locuieşte, acum,
în două locuri
deodată:
în lumea de-aici
şi, deopotrivă,
în lumea celor mutaţi
la Cel Veşnic.

Dar şi-n lumea
de-aici
el se află, deopotrivă,
în două areale
distincte:
în locaşul său
de pământ
şi-n spaţiul infinit,
neguros,
dintre subconştient şi
conştiinţă.

4

Tatăl
desenează, în vis,
circumferinţa
neantului.
Ştie prea bine
că-i o himeră, că
e o tragică
glumă, o
farsă
pentru fiinţa
grea, ca o lespede,
a celui ce doarme.
Zâmbeşte.
Pare a regreta. A grăi.
Dar vorbele sale
n-au glas
şi amintirile
glasului său
n-au cuvinte.

5

Fiind dincolo
de simțuri,
tatăl nu poate
fi recuperat prin
senzații,
percepții.
Fiind dincolo de
orice înțelegere,
tatăl
nu poate fi
descifrat, priceput.
Fiind, de fapt, dincolo
de întreaga noastră
ființă empirică,
dincolo, deci, de afecte,
închipuire, cuvinte,
el nu poate fi nici
iubit, nici urât,
nici rostit.
Şi, totuşi, conştiinţa
înregistrează evidența
tuturor acestor
negații.
Ceea ce-nseamnă
că aceste negații
– şi oricare altele –
sunt cel mai sigur
argument
că tatăl
există.

6

Florile au ieşit din
pământ,
pâraiele au
ieşit din pământ,
din pământ
urcă, se-nvolbură
ceaţa firavă
a zorilor.
Brizele au
izvorât,
unduind,
dintre brazde.
Întreg peisajul
are-un gust
umed,
de lut, de
ţărână.
Şi între toate – zefirul.
La fel de fermecător,
de incert,
precum zâmbetul
tatălui.

7

Tatăl are
acum
înfăţişări diverse,
nenumărate.
Peste tot întâlneşti
chilii ale
solitudinii sale,
telurice,
ale expansiunii
sale eterice.
Încât, uneori,
strivită de-atâta
frustrare,
inima îl generează
brusc,
îl închipuie-ntreg,
ca pe-un arc voltaic lichid,
devastat,
între suflet şi
gene.

TREAPTA A DOUA

1

Moartea,
oricând şi oriunde-ar
veni,
aduce-o schimbare
de nevindecat
în tot universul.
Ca şi când roata dinţată
a unui ceasornic
ar mai face un pas.
Roata dinţată
a unui ceasornic
ireversibil.
Aşa şi acum.
Barierele morţii trec
de-a lungul odăii.
De-o parte – tatăl,
cu ochii săi îngrozitor de închişi.
De cealaltă – casa, încăperea şi
tatăl,
cu ochii săi râzători şi
albaştri.

2

Lacrima
e singura
punte
spre moarte.
Nici limacşii, nici
viermii
nu pot ajunge la
tatăl,
în ciuda insistenţei
lor reci, infernale.
Lacrima, da.
Instantanee, pură,
traversată de
soare,
cristalină,
fierbinte ca
sângele,
brusc înflorită,
înconjurată de
privighetori, de
lăstuni şi
de grauri.

3

Casa veghează,
aidoma unui
craniu,
în noaptea-nstelată.
Viermi de lumină
intră şi ies
prin orbitele-i
negre.

Sub tavanele ei,
acolo unde
licăririle se izbesc
şi se sting,
întunericul e
mai greu, mai
adânc
decât întunericul.

4

Paralelipipedul mormântului,
evoluând către cub,
absoarbe, noapte de noapte,
sfera abstractă
a lunii.
E-o cvadratură
perfectă,
desenată, clar, indubitabil,
măreţ,
pe cerul nocturn,
desenată,
doar din compas şi
din riglă,
de asimetria
astrală, telurică,
multiplu axială
a morţii.

5

Tatăl simte,
desigur,
în zori,
pe obrazul său
ireal,
paşii fiului.
Două lumi,
două dimensiuni
se-ntretaie
în acea clipă,
în acel loc:
deasupra, o lume – o criptă
de-azur – ,
unde lumina-i totuna
cu întunericul;
dedesubt, o criptă – o lume de
lut – ,
unde-ntunericul
e însăşi substanţa
şi neagra transparenţă
a luminii.

6

Aidoma
unei sparte
monade,
casa revarsă, către
Poiană,
limfa ei
de-ntuneric.

Unde e
tatăl?
Cea mai sigură
cale către
cunoaştere
e suferința.
Luna îşi sprijină
fruntea
pe lespedea vidă
a casei.
Unde e
Tatăl?

7

Inexistența
in praesentia
– dispariția
din lumea eului,
şi nu din lume –
afectează simțământul,
imaginația,
generează suferință, anxietate,
dă glas retoricii,
dă fiori declamației.
Inexistența
in absentia
afectează ființa.
Rodul ei
sunt
disperarea,
angoasa,
tăcerea.

TREAPTA A TREIA

(*Shiggayon*)

1

Plouă nocturn,
plouă cumplit,
peste *Râu*, peste
pădure, peste mărunta
movilă de beznă
a casei.
Ploaia neagră,
apă amestecată cu
negură,
se risipeşte în
iarbă,
îşi trimite
şerpii negri-n
ţărână,
duce veşti
din lumea de-aici,
duce veşti din
văzduh,
către somnul ermetic
al tatălui.

2

Casa-i mormântul
în care se
descompune, încet,
memoria
tatălui.
O aromă subtilă,
de zambilă,
de spânz,
se degajă
din alchimia
aceasta.
Cei vii
îşi îmbibă
somnul, coşmarul,
insomnia şi
visele
cu licorile
ei.
Până când
zorii
îi întâmpină-n
prag,
ca o imensă
lacrimă
însorită.

3

Pe ţărm,
fiul caută
lespezi de piatră,
prelungi,

caută, altfel
spus,
petrificat,
chipul tatălui.
Alege pietrele,
atent,
le sortează,
desenează, apoi, ochii, gura,
nasul, sprâncenele,
bărbia şi
fruntea,
dă înfăţişării
adâncime, contur,
aşază amintirea-n lumină,
extrage, din
striaţiuni, din
ovaluri şi
linii,
secţiunea de aur
a morţii.

4

Casa
a murit şi ea
odată cu tatăl.
Acum îşi supravieţuieşte,
contemplând,
cu ferestrele-i reci,
pline de negură,
peisajele
vieţii sale apuse.

Uneori, poate, amintirea
e atât de intensă, încât
tatăl acceptă să vină,
pentru o clipă,
pentru o noapte,
pentru o zi,
acceptă să vină,
să-i spună
de ce şi pentru cine-a
plecat,
de ce şi pentru cine
a părăsit-o.

5

Aici era, pe vremuri,
un nuc,
aici un tei,
iar aici, o fântână.
Aici înflorea liliacul, aici
era via, aici,
un piersic şi-un prun,
aici crescuseră
vişini,
o adevărată alee.
Şi aici,
în ziua aceea, în
ora aceea,
în clipa aceea,
aici, pe brazda
aceasta de
iarbă,

în perspectiva *Poienii*,
a *Râului*,
a eternității,
aici,
între Muntele negru
și umbrele lunii,
aici
era tatăl.

6

E de neînțeles,
e de nesuportat
dispariția
tatălui.
E atât de lipsită de sens,
încât,
spre a fi acceptată,
trebuie negată definitiv
și total.
Ea are doar rostul
cunoscutei reduceri la
absurd (căci e însăși
absurdă),
are menirea de-a le
reaminti
nu doar celor vii,
ci și celor morți,
că ei n-ar fi
nimic
fără Tatăl.

7

Cum se mai
poate intra
într-o casă
în care tatăl
a refuzat (n-a mai
vrut, n-a mai putut)
să rămână?
A cui este casa
ce nu e a tatălui?
Mai există o casă
din care tatăl
lipseşte?
Se mai poate vieţui
într-o casă
al cărei stăpân nu
e tatăl?
Mai poate fi
alt stăpân,
în afară de
tatăl?
Se poate
concepe
o lume
de la care Tatăl
şi-a întors chipul?

TREAPTA A PATRA

1

Ard sori minusculi
la
căpătâiul
tatălui.
Râul vuieşte alături,
Poiana vibrează
în mari şi
intense
sonorităţi sclipitoare
de verde.
Ne mişcăm
într-o criptă.
Soarele arde
la căpătâiul
fiului.

2

E o cărare umbrită
de-a lungul
Râului.
Din frunziş, cad,
pe alocuri,
stropi umezi de
soare.
Domneşte acolo
aceeaşi lumină

ce-acoperă spațiul
dintre veghe și somn,
spațiul,
deja amintit,
dintre subconștient și
conștiință.
Pe-aici trece tatăl,
noapte de noapte,
tot mai departe, mereu
mai departe,
din penumbră-n penumbră.

3

E vorba doar
de
intensitatea
ființei,
a ființării.
Și, invers,
e vorba
doar
de intensitatea
neființei, a
nonființării.
Nu interesează
cine-i acela
ce le resimte.
Cele două
intensități
reunite
sunt arhiființa de
astăzi a
tatălui.

4

Tatăl îngăduie
toate extravaganţele
aducerii-aminte.
Fiindcă toate sunt
desfăşurate
în timp (mai exact: în
trecut).
Nu îngăduie,
însă, nici
cea mai paşnică,
nici cea mai banală
întâlnire în
spaţiu.
Fiindcă spaţiul
e timpul
prezentului,
iar timpul prezentului
este
timpul prezenţei.

5

Treptat,
absenţa capătă
trup,
un trup eteric,
mult mai prezent
decât prezenţa,
palpabilă cândva,
a celui absent.

De fapt,
prezența palpabilă
a fost o iluzie,
de vreme ce s-a
degradat și-a pierit.
Cum ar putea
să existe
ceva, cineva
care trece?
Absența domnea și
atunci, se ascundea,
ghiduș,
îndărătul prezenței,
aștepta clipa,
de ea hotărâtă,
când se va da în
vileag,
când va deveni
absența
percepută
a tatălui,
spre-a se uni, apoi,
la timpul potrivit,
cu absența
dindărătul propriei
noastre prezențe.

6

Mama
e-un căuş de
durere
şi o nesfârşită
rezonanţă
de milă.
Umblă, vorbind cu
tatăl, prin
curtea pustie,
se culcă, seară
de seară, lângă
perna pustie, cu
insomnia
alături,
iese, în zori, în
capătul scării pustii,
coboară,
pleacă, încet, pe
alee,
se-mpiedică
de urmele tatălui,
urme
pe care, acum,
nu le mai vede.

7

La poartă
nu-i nimeni.
La poartă e
tatăl.
Vine, la
răstimpuri,
să vadă,
să mai revadă
rânduielile casei.
Nimeni nu-l
aude,
nimeni nu-l
zăreşte, nimeni
nu-i simte
prezenţa.
Doar iarba, care
aşterne
verzi covoare
de linişte,
împănate
cu soare,
doar casa, care
deschide, lin,
ca de la sine,
uşa spre trepte.

TREAPTA A CINCEA

1

Marea
putere a
tatălui e şi
mai mare acum,
când trupul lui
s-a întors în
ţărână.
Acum, eul său
– duhul său – ,
eliberat de cumplita
zgură telurică,
s-a limpezit,
a-nviat.
Acum,
ne-ar plăcea
să-l zărim,
uneori,
complet rupt de
noi,
râzător, fericit,
în pridvoarele
focului.

2

Mama
plânge
peste mormântul
singurătăţii sale,
plânge
peste mormântul
în care zac,
laolaltă,
spaima de propria-i
moarte şi
tatăl.
Mama se urăşte pe
sine că
s-a născut
muritoare.
Mama îl urăşte pe
tatăl
că-i aminteşte,
clipă de clipă,
spaima aceasta.

3

Noaptea îşi trage năvoadele
pline de negură,
năvoadele grele, tot
mai grele,
le trage încet, din
Poiană, de pe apele
Râului, dinspre
şoselele tulburi,
le-adună
de pe drumul alburiu de

ţărână,
îşi trage năvoadele şi
le goleşte,
rând pe rând, în
ogradă.
Copacii sunt înecaţi în
noianul de beznă,
bezna a trecut de ferestre,
urcă spre streaşină,
mângâie acoperişul, îl
depăşeşte,
se leagănă în văzduhul
incert,
îşi clatină undele,
ferind casa,
ferind somnul tatălui
de groapa comună a
cerului negru,
de vermina stelară,
de craniul emblematic al
lunii.

4

Să coborâm, iarăşi,
în lumea aceea
înverzită,
rotundă.
Asemănătoare
unui ochi de
bulboană.
Jur-împrejur, prundişuri,
copaci.

Jur-împrejur, suflete
mici, risipite.
Au înflorit pomii,
cât poți cuprinde,
ca-n Paradis.
Petalele cad
peste mâinile reci
ale tatălui.

5

Mama e mult
prea puternică
pentru a-i rezista
cineva.
Ea pândește,
așteaptă, dezbină,
se torturează,
ea dorește supunere
oarbă, totală,
ea iubește atât de
intens, încât
se urăște
pe sine,
iubirea de sine nu
caută bucurie, ci
durere, disperare și
moarte,
mama e-o ființă
unitară, compactă,
răsucită în jurul șarpelui
care-i locuiește
în inimă.

6

Fructul cosmic al
zilei de mai
se hrăneşte din sine
şi pentru
sine.
În această osmoză,
în această
dublă expansiune,
soarele adoptă
culorile ierbii,
iarba se-neacă
de-atâta soare.
Le desparte, la
mijloc, un
firmament, o tărie,
ca în vremea
Genezei.
Şi, la fel ca atunci,
peste tot şi niciunde,
fructul poartă un
sâmbure negru,
compact,
neatins,
ce-l ascunde pe tatăl.

7

Nimeni nu
poate şti,
nimeni nu poate
spune
când,
unde şi cum
este tatăl.
Zadarnic încearcă
mama
să-l reconstituie
din rămăşiţele, ştiute de
ea,
ale fiului.
Zadarnic
încearcă fiul
să-l reconstituie,
din închipuirile lui
ancestrale.
Casa doar, mult mai
aproape de cele
concrete,
îl adună, îl
readună din
telurice vreascuri,
şi-l incinerează,
şi-l reincinerează,
tăcut,
în fiece
seară.

TREAPTA A ȘASEA

1

Fiul petrece un
timp
în peisajul
edenic.
Aici doarme
tatăl.
Descrierea-i
simplă:
la nord, munții
cu tente și
irizări de albastru;
la vest – lunca și
Râul; la est – pădurea,
acoperită de cețuri în
zori.
În mijloc, iarbă înaltă,
copaci, văzduh
semănat cu păsări și
flori.
Și, la sud,
la baza unei coloane de
soare,
mormântul tatălui,
din care izvorăsc
toate acestea.

2

Tatăl
zace de-un
an în ţărână.
Acesta-i adevărul
empiric.
Adevărul empiric,
dar nu indubitabil.
Fiindcă noi nu înţelegem
nimic din
tenebrosul sens al
cuvintelor,
nu-nţelegem nimic din
semnificaţia întâmplărilor,
nu ştim ce înseamnă
sens, întâmplare,
nu ştim ce
înseamnă ţărână, a
zăcea, an,
adevăr
şi, mai presus de
toate acestea,
nu ştim dacă
ceea ce numim,
aici, tatăl,
nu e cumva
însuşi semnificantul,
ambiguu, adecvat
înţelegerii noastre
înceţoşate,
al teribilului
semnificat:
Tatăl.

3

Mama
se desprinde,
fără să vrea,
fără să ştie,
din umbra tutelară
a tatălui.
Plânge sincer, inerţial,
plânge cosmic,
aşa cum plânge streaşina, aşa
cum plânge
fântâna.
Umblă pe cărare, către
Poiană,
umblă, desfigurată
de soare,
ascultă, noaptea,
în vis,
cuvinte amestecate
cu pământ şi
pietriş,
cuvinte rostite
de gura moartă
a tatălui.

4

Omul religios,
a şoptit eremitul,
nu cunoaşte complexul
matern.

Stăpânul subconştientului
său
este tatăl.
Or, ceea ce se
petrece cu insul
se-ntâmplă,
în mare, cu lumea.
Stăpânul
subconştientului ei,
deci adevăratul stăpân
a tot ce
există,
e Tatăl.

5

Casa
a rămas, decenii întregi,
ancorată în flux,
ancorată în
timp,
nepăsătoare la
felurimile spaţiului.
Şi tatăl, odată
cu ea.
Tatăl
avea cer, avea *Râu* şi
verdeaţă,
avea un întreg
univers
coagulat împrejuru-i.

Încât,
oprind, refuzând
orice pas,
refuza
devastările vremii.
Până când patima
l-a transferat
dintr-o eternitate în
alta...

Cel ce trăieşte intens
drama timpului
nu se poate
mişca,
nicicând şi niciunde,
în spaţiu.

6

Ce înseamnă prezența și
absența
tatălui
arată limpede, oricui,
dezastrul
de astăzi
al casei,
arată limpede
ura vană a
fiului,
dragostea vană
a fiului,
deruta ontologică
a pădurii,
a *Râului*,

lunecarea spre neant
a *Poienii*,
emergența, în semeni, în
ierburi, în flori, în
copaci,
a unor seve moarte,
haotice,
emergența
diabolicei lumi
multicentrice.

7

În eternitate,
în istorie,
în familie, în
solitudine,
între tenebrele
munților sau în
nisipuri,
oricând și
oriunde,
moartea tatălui
pune capăt la
toate.
Existența de
dinainte este
existență.
Existența de
după e
inerție.

TREAPTA A ȘAPTEA

1

Dimineața,
în lumea
fără tatăl.
Norii şi-au retras,
spre groapa
orizontului,
lespezile mari de
ciment amestecat cu
ţărână.
Mama, o măruntă
movilă de lut
mişcător,
desenează,
în rouă, în aer,
striaţiuni asemănătoare
veninului.
Norii s-au dus,
norii vin.
Soarele îşi înalță
chipul sleit,
peste marginea
gropii.

2

Cuvintele,
tocite, sfărâmate
şi reci,
acoperă cripta.
Şi paşii acoperă
cripta. Şi
ceara, şi roua, şi
frunzele.
Succesive-nvelişuri
de timp
împing mormântul,
tot mai adânc, în
abis.
În curând,
vom rămâne
uitaţi,
pe subţirele limb
de lumină,
între cele două mari
jumătăţi de-ntuneric.
Nu vom mai şti
dacă ceea ce vedem
pe cer
este luna,
sau craniul
din celălalt pol
al balanţei.

3

Tatăl dă naştere
fiului;
mama aduce
fiul în lume.
Fiul aduce lumea
de la moarte la
viaţă.
Acesta pare să fie
mecanismul
misterului.
Tatăl şi mama
nu înviază,
nu mor.
Ei supravieţuiesc,
ei sunt
veşnici.
Ei, generic vorbind,
rămân neclintiţi,
prin reiterata,
supra-redundanta
moarte
a fiului.

4

Uneori, mama
are momente de
neagră revelaţie. Are
senzaţia că-i
totuna cu idolul ei,
că, în sfârşit, moartea,

temuta, multadorata,
o ține și-o
sfâșie-n gheare.
Ce abis! Ce teamă! Câtă
eliberare!
E-o stare mistică
violentă,
e-un strigăt
de sublimă oroare.
Șarpele însuși
i se vede-n
priviri,
i se zvârcolește în
strigăt,
i se simte sub
limba-ncărcată de
otrăvuri amare.

5

Nimic
nu se va întâmpla.
Doar atât:
fiul nu mai poate călca
în acest univers
destrămat și
urât.
Tatăl a plecat
definitiv. Duhul lui
se va feri să ne
tulbure.
Ne vom întreba
mereu dacă e,

dacă nu-i...
Mama locuieşte
într-o
lacrimă
tulbure.

6

Tatăl
a plecat
spre-a le proba
celorlalţi,
tuturor,
ce înseamnă a fi
fără tatăl.
S-a retras din
evenimente, din
peisaj, din dialog,
se va retrage, măcar
parţial,
şi din conştiinţă.
Acolo, însă, sporeşte
absenţa lui,
ca un sorb,
ca o prăpastie
neagră.
Iar în absenţă
e tatăl,
care, dintr-o dată,
refuză
şi să slujească,
şi să i se slujească.

7

Tatăl, absent,
a lăsat să cadă,
din mâinile sale
de fum,
fiinţe şi lucruri.
Şi ele, căzând, se
sparg în nenumărate
fărâme de sens,
pe care vântul le
poartă, pe care
apa le duce.
Apoi, vântul şi apa,
la rându-le,
coboară, fluturând,
în neant, ca nişte
pânze de ceaţă,
ca nişte eşarfe.
Aceasta e desăvârşirea
Nimicului:

Tatăl poate exista
fără lume.
Dar lumea
nu poate
exista
fără Tatăl.

E p i l o g

Fiul aprinde o
lumânare
la căpătâiul
tatălui.
Mult în amonte,
în timp,
fiul de-atunci
anticipa
gestul de astăzi.
În aval,
tatăl de astăzi
primeşte,
cenuşă fiind,
lacrima şi
lumânările
fiului.
E o perpetuă
rememorare.
E-o confirmare
perpetuă:

Fiul e mai mic
şi de-o fiinţă
cu Tatăl.

PIAȚA CENTRALĂ

(2007)

P r o l o g

Vine seara. Vine
clipa de tihnă.
Vine somnul, vine coşmarul, dar şi
dramul divin
de odihnă.
Voi cădea, lin, adânc, în
ghimpatele visuri,
voi pluti, cum se-ntâmplă,
mereu,
în tenebre şi-abisuri.
Dar, alături de-acestea, mi se dă
şi o sfântă uitare.
Domnul revarsă asupră-mi
şi balsam, şi răcoare.
Câteva ceasuri măcar, până
când zorii îmi bat
la fereastră,
cu degetul lor diafan,
de culoare aurie şi-albastră.
Atunci, mă ridic
şi Domnul, zâmbindu-mi,
mă duce
pe drumul ştiut,
în calvarul ştiut:

un om şi o cruce.

O m u l
d i n
o g l i n d ă

1

Nimic. Să mă crezi când
îţi spun.
Nici năvala,
nici zvonul
de moarte, nici boala,
nici bomba căzută sub
geamuri,
nici gura de tun,
umplând de fiori şi de
sânge
trupuri mici de copii şi
făcându-le pulbere şcoala,
nimic,
nici tigrul, nici leul,
lansaţi spre gâtlej, în
avânt,
nici cuţitul,
scăldând în salivă şi-n
lacrimi cel din urmă
cuvânt,
nici securea, nici
rânjetul coasei,
oprit în obraz şi pe
dinţi lunecând,
nimic din acestea,
fii sigur că nu,
nimic nu se-aseamănă cu
atacul subit al angoasei.

2

Sufletul încearcă
deseori să cuprindă
conturul acela
mişcător din
oglindă.
Să-l cuprindă întreg,
să-l priceapă,
să-l adune, din aer,
din foc, din
pământ şi
din apă,
să-l desprindă de sine,
să-i anuleze prezența,
să-i extragă, din şirul
infinit de solidarităţi
genuine,
numai şi numai
esența.
Încearcă, dar nimeni şi nimic
nu-l ajută.
Omul acela, conturul
acela, e
sufletul chiar.
Sufletul, în
singurătatea lui
absolută.

3

Uneori, mi
se pare
că ziua e-o stâncă

transparentă de
sare,
ce-apasă
peste a trupului
dezgustătoare
carcasă.
În singurătatea şi-n
povara aceasta
cristalină, străină,
întunericul s-a prefăcut,
perfid,
în lumină,
calea e-ntoarsă,
lumea e-ntoarsă, fiinţa e-ntoarsă,
spre-a face credibilă
ontologica farsă.
Farsa sinistră,
potrivit căreia
aici, pe pământ,
n-am avea parte
de-o moarte ce-i viaţă
şi de-o viaţă ce-i
moarte.

4

Dincolo de ogradă-i
recenta livadă,
ca un nou-venit, ca
un străin, ca un
intrus.
A răsărit acolo,
să nu se mai
vadă
toate câte au fost mai demult
şi-acum nu-s.

Dincolo de livadă-i
Poiana.
Ea este, a fost şi-a
rămas.
Sufletul îşi opreşte
în pragul ei
goana,
pironit în extaz,
fără glas.
Dincolo-i zăvoiul, e *Râul*,
e cerul, sunt norii, e
soarele roşu şi greu.
Dincolo, dincoace, sunt
noaptea, amiaza şi
zorii.
Şi dincolo – ca şi
dincoace – de toate
acestea
sunt eu.

5

În amiaza toridă,
prăfoasă,
am simţit, dintr-odată,
că ar fi
foarte bine
să mă opresc, pentru o
clipă măcar,
chiar acolo, pe trotuar,
sub copaci,
lângă mine,
căci, altfél, o să-mi
cadă,
de pe lujerul duhului,

ca o crustă de scrum,
trupul – uscat, istovit, detestat –,
pe asfaltul din stradă.
Am simțit, recunosc,
infinita tristețe
a zilei, a clipei,
a ceea ce am numit,
până ieri – alaltăieri,
tinerețe,
am simțit şi regret, şi
dezgust, şi
oroare,
în singurătatea mea, ce vibra,
infinit,
în umana rumoare.
Apoi, am plecat, mai
departe,
spre locul de unde-mi
trimisese primul
semn fără greş – mă luase în seamă –
iconomul de trupuri,
implacabila
moarte.

6

Soare,
peste livadă, peste
Poiană. Doar la
izvoare,
doar în pădurea rece
şi sumbră,
cresc mari abisuri de
umbră.

Chipul se scaldă
în limfa soarelui,
aurie şi caldă.
Apoi, pas cu pas,
se-nfăşoară
în umbra aceea, mătăsoasă,
uşoară,
şi, în fine, se afundă, cuminte,
lângă sufletul său,
ce i-o luase
înainte.

7

Aici punem punct.
Eul, dezbărat de
umilinţele morţii, dezbărat de
lumeasca trufie,
se-ntoarce, nici viu, nici
defunct,
la ceea ce-a fost
înainte să fie.
Se-ntoarce la
acel *pre-cuvânt*
ce transformă
nimicul în
om de pământ
şi informul în formă.
Se-ntoarce – calmă, nevăzută stihie –
la susurul divin, infinit,
revelat lui Ilie.
La susurul în care
cele ascunse se-ascund
şi cele revelate
îşi au rădăcina.

Se întoarce
la acel întuneric profund,
absolut,
la acel întuneric perfect,
care-i însăşi lumina.

8

În portul alb, cu stavile de cretă,
Topit de zări şi-nvăpăiat de soare,
Vom coborî, cu aripi sclipitoare,
Şi inima zvâcnind, ca o egretă.

Ce leneşi baobabi! Şi ce lumină
În marea leşioasă se destramă!
Peste amurg curg nouri de aramă –
Tu plângi în vis. Catargele se-nclină…

9

Vântul galopează, însorit,
în largul câmpiei,
prin iarba înaltă,
prin grâne,
răvăşeşte tăcutele sălcii
bătrâne,
aruncă plăcuţe de-argint
încreţit
în apele *Râului*,
în curgerea lor viorie.
Vântul ne smulge din
tot ce înseamnă – sau se pretinde –
statornicie.

Sub zbaterea-i
liberă, fără-nceput şi
sfârşit,
ce vie-i uitarea!
Şi amintirea, ce
vie-i!
Sufletul, care dormita, imobíl,
s-a trezit.
Aidoma vântului ce
galopează-nsorit
prin delirul
câmpiei.

10

Doamne,
tălpile munților
sunt tălpile Tale.
Iată-mă, vin,
pe o cărare
de spini şi pelin,
desenată-n a Plângerii Vale.
Încă sunt viu,
am trupul de lut şi
privirea sărată.
Vântul morții mă poartă,
ca pe-un bulgăre-fiu
către Muntele-tată.
Duh arzând, renăscut,
şi uitucă țărână,
cum am fost
la-nceput,
sub a Domnului talpă,
în a Domnului
mână.

11

Dintre toate-amintirile,
una
îmi răsare, acum, în
plină conştiinţă:
luna –
semn heraldic de moarte,
semn astral de
fiinţă.
Luneca,
deopotrivă,
în apele negre de
sus
şi în ochiul izvorului.
Lină derivă,
de la răsărit la
apus,
pe corabia
norului.
Luna, astru ceţos,
punct celest de-ntâlnire,
între fiinţa de sus
şi fiinţa de jos,
în aceeaşi privire.

12

Venind dinspre nesfârşitele zări,
dinspre munţi,
dinspre infinitul cel
mare,
sufletul survolează
dealuri, câmpii,

râuri, desenate, în
zigzaguri,
de soare,
trece
peste astrale
păduri,
peste crânguri şi
vii, peste
drumuri, peste cetăţi,
peste sate,
trece, ca un
vultur de-azur,
şi le absoarbe, în
oglinda-i planată,
pe toate.
În fine,
după o atât de
fantastică goană,
ajunge şi-aici,
lângă *Pârâu*,
lângă nuci şi
salcâmi, în
multicolora,
înmiresmata *Poiană*.
Ajunge aici,
în spaţiul cald,
familiar, cunoscut,
unde, într-o parte, respiră
zăvoiul,
în cealaltă răsar din abis
livada şi casa.
Şi unde, în mijloc, se
află chiar el,
sufletul chiar,
infinitul cel mic,

în care sălăşluieşte,
cu ghearele ei
oţelite,
angoasa.

13

Aş putea să revin,
uneori,
fie şi-n vis,
în *Poiana* cu
flori,
mărginită de
nuci, de salcâmi, de
aníni,
învelită în rouă şi raze,
mângâiată de
norii amiezii,
senini.
În *Poiana* ieşită din
spaţiu şi timp,
din al vieţii
zadarnic tumult.
În *Poiana*
de-acum, de
demult.
În *Poiana* cumplită,
încărcată de cumplitele-i
flori,
ce-au văzut cum te naşti,
cum trăieşti
şi cum
mori.

14

(**R â u l**)

Dacă ar fi să
gândesc mitologic,
aş zice
că *Poiana*,
acoperită de rouă
argintie, în zori,
e-o imensă matríce,
matrícea unei zeiţe
terestre, ce fruntea-şi ascunde,
sub alcov, în apus,
întinzându-şi picioarele
luminoase spre
Munte.
Îşi separă însoritele
coapse,
ce vibrează,
prelung, îndelung,
precum nişte sinapse,
spre-a primi, în
lăcaşul grăuntelui
– al ovulului cosmic – ,
Râul, plin de raze şi
nori,
Râul – lichidul spermatic
al Muntelui.

15

Râul curge-n
amurg.
Peste anini şi ape, lacrimi
de soare se scurg,
laolaltă cu umbre şi
ceţuri uşoare.
Laolaltă cu mari
răbufniri de
răcoare.
Şi, deodată, întreg universu-i
un drum.
Un drum alb, şerpuit,
între *Râul* de-atunci şi
Râul de-acum.
Două *râuri*, ce-nchid,
în meandrele lor,
o vâltoare de vid.
Doar atât. Doar
un drum.
Infinitul e golul
dintre *Râul*
de-atunci şi
Râul de-acum.

16

Rămân cu
mine însumi. Rămân
desprins dintre cuvinte
şi lucruri,
bătrân,
purtând,

prin oraşul canicular, prin
târgul idolatru,
dement,
printre fantomele
lui de
ciment,
purtând, mă întreb, până când,
trupul meu ireal,
sângele meu, care
seamănă tot mai
mult a
pământ.

17

Coşuri, cu ofrande şi lumânări,
stau, umăr la umăr, în
tenebroasa biserică.
Preotul citeşte pomelnicul
morţilor. Corul
intonează, din umbră,
cântări,
în priveliştea aceasta,
neînchipuit de frumoasă,
eterică.
Afară plouă ceţos. Credincioşii
aşteaptă-n pridvor, aşteaptă sub
streaşină, sau
printre morminte.

Împart, apoi, colivă, colaci, cozonaci,
ouă roşii,
spre pomenirea
înruditelor, aşezate-n pământ,
oseminte.
Plouă peste biserica veche, de
lemn, plouă peste ierburi şi
cruci, peste scheletele vii, plouă
după o misterioasă măsură.
Copiii mănâncă. Streşinile plâng
hohotind. Şi morţii
surâd, cu pietriş, cu
nisip şi
cu apă în gură.

18

Acvila. O vedeam, zi
de zi,
din pragul chiliei.
O vedeam cum plutea
a pluti,
deasupra Pustiei.
Trup eram, întru moarte.
Duh eram, vrând să
zboare.
Eram acvila duhului,
pedepsită să-mi
poarte
lutul în gheare.

19

Priveşte-mă-n oglindă, nu în faţă!
Priveşte-mă-n nirvanice oglinzi.
Aşa vei izbuti să mă cuprinzi
În viaţa mea de dincolo de viaţă.

Nu mă disting de propriul arheu:
De lup, de cavaler şi de cetate,
De *Râu*, de trubadur... Acestea toate
Şi altele asemenea sunt eu.

Abia când lanţu-ncolăcit pe grindă
O să-ţi coboare podul, ca să treci,
Te voi primi în ochii-mi verzi şi reci,
Mă vei privi în faţă, nu-n oglindă!

Sub cerul Genezei

1

Nu e nimic mai
minunat,
mai sublim,
în lumea creată de
Yah Elohim,
nu e nimic şi
nici nu a fost
vreodată
ceva mai frumos
decât fânul uitat
din *Poiana*
uitată.
Fânul, greu de
rouă, de
flori,
traversat de raze şi
de triluri, în
zori,
fânul
răsfirat de
zefirul hai-hui,
fânul pur, ne-nceput,
pe al cărui covor
mi s-a părut
a zări,
când şi când,
urma Lui.

2

Lumina,
ca o maree,
inundă casa,
răvăşeşte grădina,
urcă, împreună cu
soarele,
pe *Râu*, până-n munte,
şi săgetează izvoarele.
Apoi, coboară, şi
iarăşi coboară,
avalanşă
infinit de uşoară,
rămânând neclintită, plină,
întreagă,
din zenit până-n
miezul cetăţii.

Lumina –
substanţă
a eternităţii.

3

În curtea bisericii,
fânul,
unduind înflorit,
clatină
stâlpii de soare ai
sfericei
bolţi de azur şi
de platină.

Ca-ntr-o
celestă icoană,
din zare în
zare,
soarele aprinde, în
fiece palmă-a copacilor, în
fiece candelă argintată a
Râului,
o lumânare.
Trec, pe sub streaşina
porţii,
trec spre altar,
chipuri de duh şi
ţărână.
Adierile zefirului
sunt înşişi
morţii,
ce ne prind, cu
sfială,
de mână.

4

La rădăcina celor
ce sunt,
de pildă, la
rădăcina zilei
acesteia,
stă, deopotrivă,
primordialul
Cuvânt
şi fiinţa mea,
tremurătoare, firavă,
ca trestia.

La rădăcina celor
ce-au fost
înainte ca toate să fie,
era doar infinit,
fără sens, fără
rost,
şi doar veşnicie.
La rădăcina celor
ce fi-vor curând,
sub divina, dorita,
clemenţă,
e numai neantul
dintr-un mormânt,
clocotind de
absenţă.

5

„Totu-i atât de
frumos!" şopteşte Eremitul,
în noaptea plină de nisip şi
de stele, privind
cum un braţ nevăzut
leagănă, lin,
cădelniţa lunii.
„Sfinţii părinţi
de mult
s-au mutat, cu totul,
trup şi duh,
lângă Domnul.
N-au uitat nimic în nisipuri,
nici măcar urma
trecerii lor sidefii.

Nu te lăsa amăgit!
Stele şi constelaţii?...
Schelete de sfinţi, risipite
în lutul văzduhului".

6

Stă Eremitul,
cu fruntea
pe grilajul de
lemn,
de la pronaos.
Stă aşa îndelung,
desenat, în azur, ca
un semn, ca un
subţire însemn,
de închinare şi
de repaus.
Sub cerul infinit şi albastru,
în perspectiva
Poienii,
stă, învelit în
raze de
astru,
pierdut în zumzet, în
roiuri de-albine şi
fluturi, în
mirodenii.
Mâinile Domnului,
verzi, străvezii,
mângâie-ntinderea
plaiului.
Astfel încep,
zi de zi,
dimineţile Raiului.

7

E atâta lumină!
Toată făptura
Îl aşteaptă pe Domnul
să vină.
Munţii, colinele,
Poiana, izvorul,
toate-şi clamează
în limbajul luminii,
nerăbdarea şi
dorul.
Oamenii doar,
covârşiţi de lumină,
par gârbove semne,
hieroglife de tină.
Au uitat că sunt
duh,
că în ceruri îşi au
şi Stăpânul, şi
casa.
Semne sunt, fără
sens.
Îi rosteşte şi-i
scrie,
cu demonica ei asemie,
angoasa.

8

Coborând spre
Poiană,
zefirul străbate
livada

în goană,
legănând tulpinile
ierbii, tulpinile
florilor,
fisurând, ici şi
colo, umbrele
norilor.
Coboară şi
tu
pe urma zefirilor,
coboară şi tu,
spre *Poiana,* în
care
se plimbă, în zori,
desfătat de
răcoare,
printre pomi fericiți,
Dumnezeul Oştirilor.
Sub cerul genezic, sub
al soarelui sfeşnic,
ce uşor te asameni
prototipului veşnic,
în acest Paradis
fără oameni!

9

De mult n-a
mai fost
o toamnă ca
asta.
Soarele şi-a construit
adăpost
în bradul vecin

şi-n zori, zi de
zi,
inundă fereastra.
Cerul e-albastru
şi-adânc,
asemenea mărilor şi
oceanelor calme.
Străzile, aleile curg,
potolit, cu oameni cu
tot, spre abis. Copiii nu
zbiară, nu plâng,
adulții parcă-au uitat
de bătăi şi sudalme.
Totul e clar, luminos,
fără greş.
Fiecare cuvânt, fiecare
privire, fiecare salut, fiecare
atingere…

Domnul arată celor
aleşi
un mic Paradis,
înainte de stingere.

10

Funigeii
se-anină
în razele soarelui
cald,
tăvălit în
rugină.
Sângele, pasul,
privirea
au, dintr-odată,

o altă
alură.
Înaintează
ritmic
şi larg,
precum valul oceanului,
ce palpită, sub
nori şi sub cer,
cu ţărmul în
gură.
Duhul doar, numai el,
nu-şi schimbă nici
starea,
nici mersul.

Duhul – ax de-argint şi
oţel,
traversând
universul.

11

Vântul
răscoleşte pădurea,
răscoleşte *Poiana*,
umple,
cu văzduh şi
lumină,
pământul.
Vântul
clatină *Râul*,
vântură marea,
mută, din
nevăzuta lui
temelie,

cuvântul.
Cele ce sunt
îşi modifică, brusc,
aparenţa.
Dezgolite sub vânt,
Cele ce sunt
îşi revelează, ca din
ceaţă,
esenţa.
Barierele lumilor cad,
nu-i decât vânt, nu-i
decât suflet,
nu-i decât duh,
din zare în zare.

Acesta e duhul, acesta
e vântul,
pneuma, ruah:
infinit în mişcare.

12

Nu există niciun fel
de-mpăcare
între apă şi foc,
între soare şi mare.
Şi, aidoma, înţelegere
nu-i
între-un stâlp neclintit
de granit
şi zefirul hai-hui.
Nu există acord
între zori şi
amurg,

între clasicul sud
şi romanticul nord.
Un tăios interval
rupe noaptea de zi,
rupe-un mal de alt
mal.
Toate *Cele ce sunt*
se împart, ne-mpăcat,
între cer şi
pământ,
între lut şi văzduh.

Moartea doar mediază
între carne şi
duh.

13

Liber, ca
zvâcnetul apei,
când răsare, de sub
piatră, în munţi;
liber, ca norii, când
noaptea aproape-i
şi luna le pune
reci diademe pe frunţi;
liber, ca drumul
ce şerpuie, alb,
peste câmp, în
amurg;
liber, ca fumul,
desprins, în fuior, din
teluricul burg;
liber, precum un

bătrân eremit,
rupt de lume, de gloată,
răzleţit de propriul grup;
liber şi pur, izbăvit,
ca un duh – în sfârşit –
fără trup.

14

Noaptea, anulând orice
chip, orice sunet,
orice mişcare,
toarnă oceane de vid
în videle lumii
tipare,
lăsând, drept conţinut al
imensului gol,
sufletul doar, strâns în
angoasă, şi-n sine,
ca un atol.

Sufletul – singurul
lumii liant.

Sufletul – acest cristal
de neant.

15

La capătul
însorit al
singurătăţii
eşti Tu.

La mijlocul
singurătăţii
Te găsesc doar pe
Tine.
Încă de la pasul dintâi
în ale
pustietăţii depărtări
genuine,
am ştiut că
Te-ascunzi
în negarea lui Da,
în afirmarea lui Nu.

16

Soarele, înfocată caprină,
îşi vibrează petalele pe cerul senin.
Noaptea, luna – floare glacială
de crin –
împrăştie arome de negură
şi polen, şi polei de lumină.
Spre zori, până departe, în poienile
cerului,
stelele, stamine mărunte, clipesc.
A-mbobocit, a-nflorit
solul greu al misterului.
Pământescul s-a revărsat în
ceresc.
În acest univers de zefiri şi
petale,
în acest univers de astrale culori,
moartea însăşi e-o floare
risipită în flori,
distilând primăvara-n
retortele sale.

V u l t u r u l
n o p ţ i i

1

Există trei niveluri de ființă
Pe verticala fiecărui leat.
Cel mai de jos, elementar şi plat,
E-un fel de somn. E-un vis banal, vegheat
De *raţiune* şi de conştiință.

A doua treaptă, mai anevoioasă,
Atinsă doar de unii, şi având
Ferestre spre niciunde şi nicicând,
Aduce bietul *suflet*, tremurând,
În infinit. Şi omul de pământ,
El, *ha' adham*, departe de Cel Sfânt,
Se umple de teroare şi *angoasă*.

Al treilea şi ultimul nivel,
Cel *revelat*, e mai presus de-aceste
Închipuiri şi-nspăimântări terestre.
Doar duhul se încumetă spre el,
Doar *duhu*-n zboru-i liber către El,
Şoptind, ca ucenicul: *Domnul este*!

2

Vara, necruțătoare,
ucigașă,
toridă,
varsă văpăi, pe
pământ şi în
apă.

Luna, cu gura tăiată
de sapă,
moare, pe-un
nor de funingini,
lividă.
Curg în abis omeneştile
cete.
Soarele cade şi el,
torţionarul.
Lumea-şi amestecă
scrumul şi jarul.
Ard în amurg
focuri mari de
schelete.

3

Peste tot ce
există,
se prăbuşeşte, în
noapte,
ploaia sinistră.
A pătruns până-n
trup, a
pătruns până-n
sânge, a
pătruns până-n
gând.
Dintr-o zare în
alta,
zac, în apele
somnului,
oameni uzi, de pământ.

Nu tresare
niciunul. Nu
învie
niciunii.

Numai Duhul
se poartă
pe deasupra genunii.

4

Printre şanţuri şi
gropi,
printre mari utilaje şi
grămezi de ciment,
a trecut, dintr-o dată,
în oraşul
răscolit şi dement,
a trecut, pe alături,
volatil, indecis,
izvorât din eter,
zămislit din neant şi
din vis,
a trecut
şi apoi s-a făcut
din văzut,
nevăzut,
a venit, a trecut,
a pierit –
poate-un nor plin de
lacrimi solare,
poate duhul *Poienii*,
poate-un crâng
înflorit…

5

Peste suflet
se lasă, uşor,
vulturul nopţii,
cu sufocantul său
zbor.
Se lasă şi-ncepe,
nesătul,
să-l sfâşíe,
sprijinindu-şi ghearele-n
materia cărnii,
fremătândă şi
vie.
Sufletul, răspândit
chiar în trup,
dar niciunde,
nicicum,
se târăşte, rănit, către-al
zorilor scrum,
se târăşte departe,
mereu mai departe,
singur, în imensul deşert,
dintre
viaţă şi
moarte.

6

Lumină. Şi soare.
Umblăm ca-ntr-o mare
de-argint,
cu lungi irizări de
culoare.
Nici zgomote nu-s. Au
pierit.
Lumina-i tăcere,
tăcerea-i lumină.
Duhul, în lumea de
jos, rătăcit,
îşi contemplă-ncăperea-i
de tină.
Acesta-i tabloul, pe
care-l priveşti,
cât e cerul de-nalt,
cât e zarea de largă:

duhul, legat în lanţuri
trupeşti,
trupul şi-l duce, către
cenuşă,
pe a razelor targă.

7

Sufletul,
nevăzutul Icar,
încearcă, tragic,
încearcă, iar,
să zboare, adânc, să
se-ascundă,
fie-n veşnica primăvară
de sus,
fie-n eterica
toamnă profundă.
Dar lestu-i prea greu,
prea cumplit.
Legăturile trupului îl
aduc îndărăt, din
zenit,
îl obligă, mereu, a
suferi şi a plânge,
în abisul de carne, în
mocirla de sânge.
Căci otgoanele cu
niciun chip nu se
rup.

Infernul e chiar această
repetată
cădere în
trup.

N u m a i
T a t ă l n u e s t e

Cad porumbei peste
Piaţa Centrală,
cad primăvăratice ploi
peste străzi, peste pieţe.
Oamenii poartă pânze de
soare pe feţe
şi-n suflet un straniu amestec
de-azur şi lentoare letală.
Iarăşi cresc muguri în
ceaţa podgoriei,
iarăşi cresc ierburi şi flori din
sinistra ţărână.
Şi-asemenea ierbii, şi-asemenea frunzei,
urcă, tacit,
din latenţa, din
ţărâna istoriei,
urcă-n priviri, urcă-n
gând şi în sânge,
urcă, în vidul
lăsat de pârjolul ateu,
lumea păgână.
Întâlnim, aşadar, pretutindeni,
aceiaşi străvechi idolatri,
deghizaţi sub un proaspăt veşmânt,
întâlnim zei citadini şi
zeiţe agreste…

Toate aceste-ntrupări iluzorii
îi dau primăverii un aer
dement şi-un zadarnic avânt.
Toate înoată, absente, în
golul imens. Toate par că nu
sunt… Şi ai zice că sunt…

Numai Tatăl nu este.

A ñ o r a n z a

Oraş patriarhal, uituc, uitat,
Cu parc şi râu, cu munţii-nvecinat,
În floare şi-n mireasmă scufundat…
Tu, urbea fericită, de-altădat'!

Te-am cercetat, prin ani, din când în când,
Şi te-am aflat acelaşi, dormitând,
Sub arşiţă, sub ploaie şi sub vânt.

Punct fix, precum o pajură-n zenit,
Cu fontă-n plisc şi gheară de granit,
Exact ce-ai ignorat te-a nemurit.

Oraş uituc, oraş de neuitat,
Din care-am fost, pe vremuri, *alungat*.

C u v â n t u l

Cuvântul e atât de plin
De sens, că dă pe dinafară.
Precum o roză sau un crin
Care-n mireasmă se-nfăşoară,
Precum o roză sau un crin
Sub autista lor povară.

Precum o roză sau un crin
Care-n mireasma lor se-neacă,
Cuvântul e atât de plin,
Încât a hotărât să tacă.

M a y a

„Nu este-n univers
un singur univers”,
îmi spune Eremitul.
„Sunt tot atâtea universuri
câți semeni de-ai noştri,
câți oameni.
Însă numai unul,
unul singur,
există.
Îți voi demonstra”,
continuă el,
îndreptându-se spre
golul de umbră,
pe care luna-l
săpase
dincolo de nisipuri.
„Priveşte”, mi-a zis.
Şi, brusc, s-a lansat în
abis,
strângând universul
– universul său –
împrejuru-i,
cum strânge pilotul
o paraşută.

DRUMUL SPRE TENERIFE

(2009)

The world is too brutal for me.
John Keats

... mes îles fortunées! Surprises du matin, espérances du soir – vous reverrai-je encore quelques fois? Vous seules qui me délivrez de moi et en qui je puis me reconnaître. Miroirs sans tain, cieux sans lumière, amours sans objet.
Jean Grenier

p r o l o g

dungile prelungi
paralele
ale norilor peste
ocean
la orizont călimara
ascuțită
a insulei
oceanul
nesfârşit
manuscris
papirus lichid
scris cu alb pe
albastru

*

sublimul rămâne
întotdeauna
sublim
chiar dacă
oamenii
nu-l mai
observă

1

privesc în zori de
la fereastră cum
drumul spre tenerife
unduie lin şi lent şi
larg peste coline
cum se desfăşoară în ample
ocoluri spre zarea difuză
şi cum acolo departe
foarte departe
devoră soarele abia
răsărit
drumul ca un şarpe de
diamant
smulge soarele din pântecele
mării din
pieptul însângerat al
oceanului îşi
înfige colţii în trupul lui
fraged
ud încă
sângele solar ţâşneşte în
raze prelungi până sus
în văzduhul întunecat
şi drumul
drumul necruţător
el întruparea cosmică a ideii
de călătorie el
întruparea ideii de
undeva sau
mai curând de
niciunde
se satură cu sângele soarelui

cu limfa lui le absoarbe
se umple lăuntric de soare
poartă substanța solară prin
întregul său trup ireal
apoi sătul liniştit se reaşază
între mine şi tenerife
se aşază între mine şi
viitor
tot aşa de fascinant şi de
impenetrabil
cum se aşază puntea cețoasă
de lemn
cețoasă şi tulbure fie că-i zi
fie că-i noapte
puntea aceea de lemn dintr-un
singur trunchi de anin puntea
ce leagă malurile pietroase ale
ibrului ale jaleşului
ale sohodolului
puntea ce prelungeşte cărarea dintre
mine ajuns pe un țărm
şi trecutul
al meu desigur fiindcă
trecutul şi viitorul sunt strict
personalizate
dintre mine ins finit
perisabil
şi trecutul infinit neguros
rămas în urmă pe țărmul
celălalt
pe țărmul pierdut
uitat şi viu şi
tragic şi corosiv
unde am fost şi
nu voi mai fi
niciodată

2

drumul goneşte
mă dă deoparte
mă lasă în urmă
îşi zice eremitul în
aspra lui clipă de luciditate
în tăioasa lui clipă
de cumpănă de ezitare
de îndoială
de glacială melancolie
sunt bătrân prea
bătrân
poate nici nu mai
aparţin
drumului
the years of our life
are threescore and ten
or even by reason
of strength fourscore
yet their span is but toil
and trouble
they are soon gone
and we fly away
iată gândul lăuntric
cel mai adânc cel
mai ascuns
ajunge la sine
se descoperă se
recunoaşte tresare şi
în sfârşit
înţelege
aceasta şi atât
a fost scurta noapte

a vieţii tale
aceasta şi atât a
fost viaţa ta
consolează-te

*

cuvintele unui înţelept
răsar şi-nfloresc
aidoma unor
sângerii *bouganvillea*
în memoria de
lavă neagră
a eremitului
le monde est beau
mais les hommes sont
si abjects
que la vie ne mérite pas
de regret

3

drumul include
în uriaşa-i structură
mulţimea tuturor
drumurilor reale
mulţimea tuturor drumurilor
posibile
ba chiar
mulţimea fără număr a
tuturor drumurilor
imposibile
drumul spre tenerife
generează alte şi alte
drumuri

asimilează devoră
alte şi alte drumuri
ceva
orice
spre a exista
trebuie să genereze
spontan
o structură şi-o funcţie
structura drumului
din el însuşi ivită
e totuna cu funcţia
lui
iar funcţia lui e
să mă poarte în
amiaza nesfârşită
înecată-n lumină
să mă poarte spre
marea oglindă
spre ocean
lacrima azurie a soarelui
unde
chipul meu neschimbat
chipul meu întru totul
schimbat
se descompune limpid şi
aseptic
dezvelind armătura nevăzută
a duhului

*

de fapt acesta e
drumul
de la trup către
suflet

de la suflet spre
duh
şi de la duh
către Duhul

4

îmi scrii iubite prietene
că mormântul soţiei
tale s-a prăbuşit
sub presiunea ploilor sub
revărsarea torenţilor ce
năvălesc dinspre munte
spui în acel spaţiu mut
al emailului că la
întoarcere
pe drumul dintre
eterna ei casă şi
efemera ta casă
locomotiva s-a defectat
drumul s-a frânt
ţi-ai întrerupt călătoria
ca şi cum
braţul de văzduh al
preaiubitei tale soţii
ar fi încercat să
te cuprindă
să te înlănţuie
o zi măcar o
jumătate de zi un
minut
o secundă
şi iată

te-a oprit a izbutit să
te țină
pe loc iar tu ai
respirat ceva mai
aproape de
ea
două ore
două lungi ore
ale amiezii
două ore în care au
stat alături
un trup
plecat şi un trup
rămas
un suflet liber şi un
suflet înlănțuit
două ore în care două
lumi au devenit una
singură
o singură lume sfâşiată
teribilă
plângând fericită
peste cadavrul
invizibil al
drumului

5

devreme foarte devreme în
dimineaţa de iunie
zori cenuşii la fereastră
în urmă
în spaţiu? în timp?

negurile suprapuse
ale somnului ale
nopții
trezirea aduce cu sine
conștientizarea
drumului
trezirea *este* conștientizarea
drumului
nu a *căii*
despre care vorbesc înțelepții
sau nu doar a
căii
calea e prezentă oricum
clipă de clipă în
adâncul *ființei*
ea s-a revelat
în adâncul ființei
ci a drumului
fiindcă drumul
drumul spre tenerife
e încrustat și mai profund
în ființă el este
consubstanțial ființei el
trăiește
odată cu ființa și va
muri odată cu ea
drumul e calea concretă
pe care înaintez
iar calea e drumul
abstract
ce-mi luminează
calea

6

ziua urcă ori mai
degrabă coboară
către amiaza târzie
are şi ziua
drumul ei
şi noaptea la fel
are şi luna un drum
şi aidoma soarele
luna şi soarele
fac zilnic drumul
spre tenerife
spre oceanul ce vine
mereu din infinit şi
strânge insula în
repetata
eterna lui îmbrăţişare
lichidă
eu bătrân eremit
însoţesc fericit cei
doi aştri
zâmbind imaginii mele ce
mă cheamă din zare
zâmbind cu ochi
împăienjeniţi cu
sprâncene de soare
cu haine reci din raze de
lună
zâmbind fericit
înecat
incinerat
putrezit

monstru ce sunt
răsfirat
din nadir la zenit
cu luna sub tălpi
şi cu soarele-n
creştet

7

oboseala nepăsarea
mi-a mărturisit
şi-a mărturisit sieşi eremitul
apelând parcă la
propria-mi voce
îmi probează
că m-am desprins de lutul de
nimicniciile lumii că am
decolat că mă aflu în zbor
j'ai trouvé enfin
vers le terme de mes jours
j'ai trouvé le lieu où
je pourrais vivre
où je voudrais mourir
de altfel lutul
marea mamă
n-a fost niciodată
punctul meu de sprijin
oricând şi oriunde
refugiul meu stânca
mea cetatea mea
întărită
a fost văzduhul cerul
a fost mereu Tatăl
de altfel lumea aceasta

mi-a stat necontenit în
cale mi-a mascat
drumul
cu zarva ei trivială
cu vulgaritatea indecența
cu duhoarea cu promiscuitățile
și devălmășiile ei
dar iată că
la plinirile vremii
brațul de-azur al
Tatălui m-a smuls din
Samsara
din insalubra confuzie
mi-a pus drumul sub
pași
mi-a pus pașii pe drum
mi-a așezat dinainte
distanța lumina timpul
și spațiul
mi-a revelat
drumul
singurul drum
regăsitul meu
drum
drumul spre tenerife

*

am știut limpede că
din clipa
aceea
pentru mine a
început
agonia

8

drumul spre emaus
drumul spre damasc
drumul spre tenerife
vai mie
bătrân şi uscat
eremit
ce mic
ce lumesc
ce nevrednic
ce unic
ce neînsemnat
ce trupesc
ce departe
ce zadarnic
ce tragic
ce singur
sunt Doamne
nenorocitul de mine
fericitul de mine

9

cântec de călătorie (**1**)

demult demult când *Râul* era *Râu*
nu curs de apă putred şi molâu
când fânul unduia până la brâu
când cerul era cer şi norul nor
când verdele sclipea ameţitor
când te-ntâlneai cu Domnul în pridvor
când te trezeai la ziuă cel dintâi

cu soarele zâmbind la căpătâi
cerându-ţi să-i vorbeşti şi să-l mângâi
când noaptea aţipind zăreai prin geam
cum cade luna-n ulmi din ram în ram
când te-nveleai în vis ca-ntr-un balsam
demult demult când drumul era drum
nu un infern de şanţuri şi de fum
când drumul lin şi alb şi vălurit
curgea din infinit în infinit
când erau taţi şi mame şi copii
nu simple acuplări ci căsnicii
când munţii revărsau păduri şi vii
când negura urca din văi tiptil
când te culca săgeata unui tril
demult demult pe când erai copil

10

splendoarea
austeră
splendoarea rece
a catedralei
dar ce foc în adânc
dar ce duh
dar ce flacără
stau pe banca de piatră
cu privirea
aţintită spre
miezul de foc şi
abis din ochiul
altarului
spre coloanele ce-l
încadrează
spre nevăzutul din

depărtările lui
acesta e adevăratul
drum
îmi şoptesc
libertatea supremă
întoarcerea în marele
tot
să numesc aşa
totul?
şi simt că nu numai
gândul
dar nici articularea cuvintelor
nu-mi aparţine

11

la ora 17: 27
reper riguros dar cât de
inutil
ce delirant cât de
iluzoriu
am oprit imaginar
curgerea vremii
am circumscris
imaginar
nesfârşirile spaţiului
am construit
tot în vis şi închipuire
un cub
perfecţiunea însăşi
aşa cum ne spune
Apocalipsa
şi m-am situat
iarăşi imaginar

mai mult
temerar inconştient
necugetat păcătos
în teritoriul lui
inaccesibil
şi totuşi
de ce inaccesibil?
mi-am zis
de ce inaccesibil? Tu
Însuţi mi-ai spus că
dacă Te chem dacă
mă las cu totul în
seama şi-n grija Ta dacă
mă las altfel spus mântuit
voi fi primit şi eu
nevrednicul
fie şi ultimul din
şirul de umbre ce vin şi
iar vin
cu pietriş cu nisip
cu cenuşă în oase şi-n gură
voi fi primit şi eu în
cubul divin al
Ierusalimului Ceresc
eu
cel ce mă îndoiesc de
propria mea existenţă eu
care
drept să spun
am uitat că exist
de ce inaccesibil?
întreb
şi iată m-a cuprins
drept răspuns

o mare tăcere
şi iată m-a năpădit o
linişte mare
şi o mare încredere şi
o deplină
încredinţare
când m-am desprins din
acronie
când am eliberat timpul
şi spaţiul
drumul spre tenerife
se profila
tandru dur chemător
suprasensibil
din zare în zare
am reluat aşadar
calea agoniei calea
exodului
purtând pe umeri
vechea mea traistă
putrezită de
ploi
incinerată de
soare
vechea mea traistă de
drumeţie
plină cu frunze din pomul
vieţii
plină cu viaţă
plină cu moarte
plină cu ierburi
amare

12

deşi cu el începe
probabil agonia
deşi prin el se
împlineşte probabil
exodul
drumul spre tenerife nu
e nicidecum
ultimul drum
pentru cine vrea
să-nţeleagă
pentru cine are
urechi de-auzit şi
ochi în stare să
vadă
drumul spre tenerife
e *drumul*
adică mişcarea eului
în sfârşit conştientă de
sine de propriul
mister de
tenebrosu-i traseu
monocentric
adică eul ce s-a
descoperit în
sfârşit
în eterna sa ascensiune
edenică
adică mizeria nesfârşită
a trupului
incapabil să călătorească
spre propriul duh

adică istoria luptei
dintre carne şi duh

*

retorul tace
cu lacrimi amare
sub pleoape cu
umbra drumului
înfăşurată în
jurul gurii
în vremea aceasta
mientras
impasibil
distant
drumul spre tenerife
rânduieşte ininteligibil
şi-l părăseşte
şi-l regăseşte
desăvârşitul puzzle al
vieţii

13

Lord let me know my end
and what is the measure
of my days
se aud psalmi
în dimineaţa de vară
vom trece zâmbind mai
departe şi de ziua
aceasta şi de
ziua ce va să vină
o nouă zi o nouă

noapte
nenumărate clipe
precum valurile *Râului*
precum infinit reluatele
umbre şi unde ale
oceanului
e minunat să trăieşti în
lumea creată
e oribil să-ţi
închipui lumea
în afara creaţiei
drumul spre tenerife
este enigma este parabola
zilelor tale din
urmă
ale vremii tale
din urmă în
toată întinderea ei
câtă întindere? *how*
long? până când?
plecăm aşadar în
etapa finală
a drumului spre
tenerife
iată pun piciorul pe
cea dintâi treaptă
a scării ce duce la
aeronavă
pun piciorul
pe prima treaptă
a cerului

14

cântec de călătorie (2)

mă-ntorc în timp cum fac adeseori
un timp cu zori înrourați cu flori
ce debordau de soare de culori
cu verzi copaci vibrând în *Râu* în nori
cu drumuri lungi sub arșiți sub ninsori
pe drumuri pași în zări în cer cocori
și câte zile atâtea sărbători

*

mă-ntorc în timp cum fac adeseori
un timp cu ochi imenși întrebători

15

mă uit în ochii
ființei umane
citesc în
adâncimile lor
imensa disperare
a urii
citesc
imensa ură ce
stă la rădăcina
iubirii
descifrez
imensa iubire
ce justifică
sacrificiul de

sine
al propriului sine
al sinelui altora
descifrez
imensul sacrificiu
de a trăi în
zadar
într-o viaţă
zadarnică
într-o lume
zadarnică

*

am pus pe hârtie
aceste cuvinte
zadarnice într-un
moment de
zadarnic răgaz
pe zadarnicul meu
drum
spre tenerife
el hombre es insondable
su corazón es un abismo

16

plouă nimicitor
drumul este aidoma
albiei unui *Râu*
plouă rămuros răvăşit
văzduhul pare o
frunte plină de
riduri

de verticale
ude umede
riduri
una frente fruncida
nu se văd ochii
ochii văzduhului nu
se văd
nu pot fi văzuți
nu se lasă
văzuți
ochii văzduhului peste
care norii revarsă
potopul ploii
acesteia
ochii văzduhului care
nu ne privesc
fie din milă
fie din dezgust
fie din pricină că
pentru realitatea
lor esențială
irealitatea noastră
înseamnă infinit mai
puțin decât
însuşi nimicul

*

mă întreb iarăşi
să numesc aşa
totul?

17

m-am observat
întâmplător în
oglindă undeva
într-un magazin
de antichităţi
era lume puţină
dar siluetele se multiplicau
la nesfârşit
aşa cum eu însumi
am scris cândva
într-un text de care
mă şi mir că-mi
mai aduc aminte
şi dintr-odată
mă văd şi
ciudat
mă şi recunosc
într-una din oglinzile-acelea
mă recunosc şi tresar
şi instinctiv fac un
pas înapoi
nu acesta e omul
care aş dori
să mă însoţească
pe drumul
spre tenerife

18

am primit o scrisoare
electronică
din tenerife
voi trimite mâine la
rându-mi
o scrisoare electronică
în tenerife
şi îmi voi continua
călătoria pe urmele ei
epistolele păsări nevăzute
îmi survolează drumul
le aud noaptea zburând
murmurând
ce amestec de cuvinte
fiinţe şi lucruri
este lumea
creată
şi ce impenetrabil
mister de jur-împrejurul
acestui amestec
terra
pluta arca noastră
navighează-n derivă
învelită în valuri şi-n
întunericul nopţii
dar mai cu seamă
învelită
în golul
înfricoşător dinlăuntru
din sine
golul în care se-ncolăceşte

tenebros ca o cobră
angoasa
ea angoasa sursa
ultimă
a drumului
spre tenerife

19

c â n t e c m i e z o n o p t i c

bătrânul scrib roteşte-n minte
jocuri de sens şi de cuvinte
el care nu le-a dezmierdat
el ce-i artist nu acrobat
şi totuşi scribul când şi când
împuns de boldul unui gând
simţind în gură fum şi scrum
în ritmul pasului pe drum
îngână rime dulci precum
béni sois-Tu Yah Elohim
noi eremitici *sopherim* *
the happy few călătorim
către-un celest Ierusalim
către-un sublim Ierusalim
acceptă-ne *to sleep to dream*

* *Sopherim* (ebr.) – scribi.

20

îmi amintesc
perfect
ziua de platină
când am ajuns
demult
la marginea
mării
îmi amintesc şi
hexametrii ce
mi-au înmugurit atunci ca
de la sine
în minte
astfel a zis şi bătrânul
de teamă
auzindu-i porunca
merse tăcut pe la
marginea mării bătută de
valuri
îmi amintesc hexametrii
aceştia
în simplitatea lor absolută
în frumuseţea lor absolută
în măreţia lor absolută
hexametrii ce scandau
într-adevăr
pulsaţia mării în
scoici în pescăruşi în cer
în nisipuri
dar drumul spre
tenerife
e mai mult decât

marea
mai mult decât ziua
de platină
mai mult decât
vechile mele amintiri
clasiciste
proaspăt imprevizibil
drumul
drumul spre tenerife
nu seamănă cu
nimic din ce am
învăţat din
ce am cunoscut
nu seamănă cu
niciunul din drumurile
spre mări hexametri
peisaje livreşti sau
reale
nu seamănă cu nicio cale
spre ce-i
cât de cât şi
în orice chip
în afara eului
nu seamănă cu
nicio cărare
spre alteritate
drumul spre tenerife
e-alteritatea însăşi
adică
identitatea cea
mai profundă
cea mai adevărată
cea care
deşi a ta

străină ți-a fost
străină îți
este și
probabil
cât timp vei fi viu
la fel de străină
îți va rămâne

21

cuvânt de învăţătură al eremitului

fiindcă mă-ntrebi va trebui să-ți spun
că semenul nu-i rău dar nu-i nici bun
că nu e nici urât și nici frumos
că nu e prost de tot dar nici mintos
că-i dușmănos perfid și nesătul
că-i sumă de contrarii că e nul
deci tu mai înainte de-a-l iubi
să nu îți faci iluzii ci să știi

*

dacă mă-ntrebi mă simt dator să-ți zic
un semen ca și tine e nimic

22

cântec de călătorie (3)

îmi vin în minte-acele clipe toate
de parcă le-am trăit abia mai ieri
treceau pe drum alaiuri sau tăceri
curgeau în albii râuri argintate

albaştri munţi arome adieri
cărări pădurea punţi improvizate
scoteam din cărţi dulceţi şi mângâieri
scoteam din grai şirag de nestemate
nu ezitau strămoşii să-şi arate
în noi cei mici duhovnice averi
acum? dezmăţ demenţă spolieri
elita-n zdrenţe pegra în palate
ce viaţă-n duh ai mai putea să-i ceri
acestei omeniri ecervelate?

*

îmi vin în minte-acele clipe toate
de parcă s-ar fi stins abia mai ieri

23

din cerdacul hanului şi
până în zare
două covoare
de soare verde
două covoare
strălucitoare
ierburi hieratice
ierburi amare
străjuiesc drumul
drumul negru
drum ca de lavă
drumul
pe care
paşii tăi lasă
clinchet de rouă şi
umbre uşoare

paşii mei lasă
spini hieroglife şi
sânge
şi soare

24

în zori chipul
bătrânului
tabloul însuşi al
dezolării
cândva coşmarul
rămânea în urmă
în noapte
acum
bătrânul eremit târăşte
cu sine la
lumină
cadavrul coşmarului
târăşte cu sine
piatra de moară
a tuturor viselor
negre prin care-a trecut
târăşte cu sine
coşmarul nocturn
coşmarul
diurn
se târăşte pe sine
ca pe-o strivitoare
povară
pe drumul limpede
măturat în
zori
de aceiaşi îngeri
leneşi, calmi şi

romantici
ai soarelui
se târăşte pe sine
mereu mai departe
în zarea incertă
punct imobil
punct mobil
pe drumul limpede
spre tenerife

25

e noapte tăcerea are
deopotrivă
culoarea luminii
şi-a negurii
drumul luminează
însă din sine
pare o cale lactee
terestră
pare o cale lactee
semiterestră
semicelestă
pe care umbrele noastre
se-amestecă printre
umbrele lunii
strig
ce strig? şi pe cine?
nu-mi aud strigătul
mai degrabă îl văd
seamănă
am mai spus-o cândva?
cu un peşte de aur
prins în mrejele lunii
şi-mi văd

clar
visul
ce mă acoperă
ce mă fereşte
de frigul
cosmic
precum o ghimpată
precum o
crenelată şi-ncenuşată
velinţă

26

în paradis
în amurg
pe ţărm lângă oceanul
ce-amestecă şi macerează
în trupu-i lichid
sare şi
soare
din venele astrului
curg
şi coboară-n
adânc
dâre de sânge
şerpuitoare
liniştea-i
aidoma apei
străvezie şi grea
palmierii se
subţiază în
briză visează
nenumăratele flori
bouganvillea
dau frumuseţii

intensităţi ce nu
se pot cu niciun chip
îndura
încât fiinţa
primind crunt şi în plin
lancea
sublimului se
pierde se sfâşie-n sine se
rupe de
sine se regăseşte-n
esenţe se
rememorează
stau pe ţărm
pe plaja neagră
înecată în flori
în palmieri şi
în valuri
stau pe *playa jardín*
în timp ce soarele
lunecă-n vid
decapitat răvăşit
stau şi simt cum
vântul din larg mă
prinde în laţ
mă sugrumă
mă risipeşte-n negre nisipuri
şi iarăşi mă strânge
şi iarăşi
mă frânge
soarele
aruncă o ultimă privire
o ultimă rază sângerie
spre ţărm ca şi cum
m-a zărit
stau pe ţărm
şiroind de

apă de soare
renăscut din
mister
regăsit în mister
învelit în
al soarelui
sânge

27

cea mai grea şi
mai înzăuată luptă
pe care am cunoscut-o
de-a lungul
întregii mele vieţi
cea mai cumplită
luptă la care
asist neputincios
deşi se poartă
cu necruţare în
mine însumi
mi-a mărturisit eremitul
ca un ecou al propriului
meu gând
seara târziu
la masa de lemn a
vechiului han
stând eu
cu privirile aţintite în
oglinda neagră
a ferestrei
este lupta sălbatică
dintre carne şi duh
un război ce nu
s-a oprit nicio
clipă

de atâtea şi atâtea
decenii
şi care dintre cele două
forţe are şanse
să-nvingă?
niciuna devastat
sunt doar eu
locul înfruntării lor
crude nepotolite
priveşte-mă bine şi
te cutremură
eu sunt un duh
pătat cu limfă şi
sânge
şi tot eu sunt
un trup ucigaş
în care duhul veghează
fără odihnă
cu spada alături

28

plouă neguros
plouă intens
plouă teribil
peste han peste
păduri şi
câmpii
plouă peste munţi
peste ape
drumul s-a înceţoşat sub
năvala necontenită
a ploii
soarele s-a ascuns
iarba udă frunzele

ude nu mai reflectă
nimic altceva decât
putreziciune şi negură
plouă urletul ploii a
umplut universul
valurile apele au luat
locul văzduhului
locul focului au
luat locul pământului
plouă n-a mai
rămas din tot ce
a fost decât drumul
iarăşi mă-ntreb
să numesc aşa
totul?
n-a rămas decât drumul
ca o punte peste
adâncuri lichide
n-au mai rămas decât
drumul şi
eremitul
care-şi continuă
călătoria
el însuşi strop de ploaie
printre stropii de
ploaie

29

a plouat
toată noaptea
am auzit prin somn
cum vuia
apa izbindu-se în
acoperişul de
trestie în

zidul şi-n ferestrele
hanului
abyssus abyssum invocat
mi se părea în
timp ce pluteam
în abisul dintre
veghe şi somn că
hanul navighează în
abisul diluviului
că ne aflăm
cu toţii
călători hangiu pelerini
într-o altă
realitate într-o
altă dimensiune
într-o lume complet
necunoscută
că noi înşine suntem
schimbaţi înnoiţi
transformaţi că
fără să ştim
cum unde şi când
drumul s-a terminat că
am ajuns şi-am
trecut
dincolo de
tenerife

*

şi-am înţeles
desigur
că şi cronica drumului
această însorită cronică
a eternităţii
cum am numit-o
cândva nu

de mult
se încheiase

30

văzut de-aici din prag
la miezul nopţii
drumul se derulează ca şi
altădată
ca-ntotdeauna
pustiu
radiind dinlăuntru
precum un vag culoar
de argint
pierdut în
adâncimile visului
pierdut în
adâncimea
amintirii uitate
precum negura
însorită
a ochilor Lui
vibrând
strălucind
lăsându-mă singur
tot mai singur
cu desăvârşire
singur
chiar fără mine
însumi
în circumferinţa
unei uimiri
nesfârşite
con el paso de los días
todo cae en el olvido

e p i l o g

tenerife
pumnul lui Dumnezeu
strângând laolaltă
ţinând împreună
infernul şi
paradisul

*

drum de întoarcere?
nu există drum
de întoarcere
din tenerife

ELEGIILE DE LA BAD HOFGASTEIN

(2010)

P r o l o g
(**A b s e n ţ a**)

Absența e-o prezență negativă,
E-un gol, o așteptare, o latență.
E moarte și viață, deopotrivă –
Chiar Domnul, pentru simțuri, e-o absență.
De neatins fiind, și nevăzută,
Asociind realități contrare,
Absența naște jale și frustrare
Și-un gând de neputință absolută.
Ne-existând, nu poate să se-ascundă.
Ne-existând, nu-și neagă evidența.
Egale-i sunt teroarea și clemența…

Absența e-o prezență mult mai cruntă,
Mai greu de îndurat decât prezența.

1

Nu te pot risipi, nu te pot aduna.
Eşti mult prea departe.
Ştiu cât de frică
ţi-a fost.
Viaţa întreagă
nu te-ai gândit la nimic altceva:
Numai la moarte.
Unde sunt toate cele ce-au
fost, unde sunt toate *Cele*
ce sunt?
Unde-au binevoit să te ducă,
unde-au binevoit să te-ascunză?
Niciun răspuns.
Nici tăceri, nici cuvânt.
Vântul adună de pe
mormânt
frunză cu frunză.

2

Tatăl a murit o
singură dată.
Mama moare în
fiecare zi.
Zorii încep cu
– mereu repetată –
voluptatea ei
de-a muri.
Aşa a fost,
prima oară, în
curtea pustie,

aşa a fost, mai
apoi, peste
tot,
acolo, aici.
Mama pare să fie,
fără-ncetare, în
haşuratele zări
ale drumului
spre veşnicie,
călcând, grăbit şi
nesigur,
ca pe trecerea de
pietoni, cu
paşii ei mici.

3

Citesc
Cien años de soledad
în Bad Hofgastein,
în Hotelul Germania,
apartamentul
404, sus, pe
terasă.
În urmă c-un an,
mama se pregătea să
traverseze
Râul morţii,
prin vad,
înspre noua, invizibila-i
casă.

Între ziua de-atunci şi
ziua de-acum,
e numai această
cognitio mortis experimentalis.
Între clipa
de-atunci şi
clipa de-acum,
nu-i nici drum
şi nici cale-i.
Simetrie în vid,
fir de timp, fără Parce, fără
furcă de tors, fără caier...
Eu citeam, pe atunci, *Bel-Ami*,
în salon *belle époque*,
la Bad Gastein, în
Hotelul Weismayr.

4

Într-o dimineaţă, ca
oricare alta, la
ora şapte,
verişoara Măruţa mi-a
telefonat şi mi-a spus
că o veghease pe
mama întreaga
noapte.
Şi că, la cinci,
niciun minut mai târziu,
niciun minut mai devreme,
mama s-a trezit, pentru
o fărâmă de timp,
şi-a-nceput
să mă cheme.

M-a strigat, cu glas mare,
pe nume.
M-a strigat, de pe pragul, de pe
culmea aceea,
dintre lume şi
lume.
Apoi a recăzut
în muta ei agonie
şi ne-a părăsit fără a primi
vreun răspuns.

Eu nu am auzit strigătul
acela.
Vai mie!

5

Pe Achenpromenade,
spre sud,
spre Bad Bruck,
Râul
îmi pare că poartă
arome de cimbru,
de mentă, de
nuc.
Îi sunt recunoscător
că-mi aduce
aminte,
cu murmuru-i ud,
cristalin,
vremuri trăite mai ieri,
mai-nainte.

Îi sunt recunoscător
că-mi țese din
raze de soare
statura măruntă
a mamei
venind pe cărare.
Venind, ca altădată, către
Poiană, venind
fără veste,
să-mi spună
nimic altceva,
doar atâta:
că este.

6

Într-o încăpere slab
luminată,
ca-ntr-o ceaţă de
talc,
mama stă-ntinsă pe
catafalc.
Jur-împrejur,
chipuri dizolvate-n
penumbră, stinsă
rumoare,
uşi ce se-nchid, se
deschid, cu fereală,
viaţă, mişcare.
Simt cum ne strânge,
în cleştele-i sumbru,
cum ne-nconjoară,
ca-n negre şi moarte
cheaguri de sânge,

noaptea sinistră
de-afară.
Dacă bine iau
seama,
cea mai prezentă,
în imensa-i
absenţă,
e mama.

7

Prin Bad Hofgastein,
seara,
la promenadă.
Străzi parcimonios luminate,
aproape deşerte, sub
a lunii înnorată
pomadă.
Munţii s-au retras
în văzduh.
Liniştea e atât de
compactă,
încât aud ceasul dintre
carne şi duh
cum bate, la
infinite răstimpuri,
eternitatea exactă.
O percep, o
ascult,
mă cufund în
substanţa-i
vâscoasă.
În timp ce trec *Râul*
pe un pod ireal,
ca demult,

când tăiam noaptea,
în lung,
pe sub munţi,
către casă.

8

În lumina aceea,
în sala aceea,
între umbrele-acelea,
mama zâmbea.
Şi indecisul,
enigmaticu-i zâmbet
ar fi putut însemna
că-ntrezăreşte,
foarte aproape, la
doar câţiva paşi
– dar ce paşi! – ,
Paradisul.
Cele vechi
rămăseseră toate:
sicriu, lumânări, cer şi
pământ,
oameni şi
case...
Noi, cei rămaşi, îi
eram într-atât de străini, de
minusculi, de pierduţi şi
neverosimili,
încât ne
uitase.

9

În ceața mare, mereu
mai mare,
freamătă, prinşi în
ancore grele de lut,
Alpii,
fantastice crucişătoare.
Abia dacă le poţi desluşi
catargele, pupa sau prora,
în timp ce lansează asupra-le
mii
de rachete arzând
crucişătorul de-azur,
aurora.
Spectacol magnific, teluric-celest,
ce simţi că ascunde
un sens ne-nțeles,
nelumesc,
la care tu,
cât eşti *ha'adham*, om de
pământ,
n-ai acces
de nicicând,
de niciunde.

10

În ziua când mama
urma a fi pusă-n mormânt,
când durata trebuia, definitiv,
să se rupă,

în livadă, femei curate şi vrednice,
rostind rareori vreun cuvânt,
pregăteau bucate înmiresmate,
alese cu grijă,
pentru masa sfinţită de
după.
M-am ivit în capătul scărilor
şi-am privit, întâmplător, spre
femeile-acele.
Şi-am văzut-o atunci
pe soţia mea, pe îngerul
meu,
trebăluind şi ea,
harnic, tăcut,
între ele,
laolaltă cu ele.
Stop cadru vibrant,
clipă scânteietoare.
Profilul ei nobil, frumos,
decupat pe-un ecran
de frunze-aurii şi
de soare…
Ca în port, când o corabie s-a
desprins de cheu şi
s-a dus,
iar cei de pe ţărm abia
de-i mai văd, departe, în
zare,
prin lunetele lacrimii,
catargul şi vela.
Întregul mister
al unei asemenea
metafizice falii
se concentrase-n profilul acela.

11

Toamnă, cu prune, cu
struguri şi
mere.
Toamnă, cu munţi
însoriţi, cu Ache,
Râul de-argint.
Din Fiinţa sensibilă,
în infinita-i cădere,
nenumărate mulţimi
de întruchipări
se desprind.
Cum să te rupi din
roirea aceasta,
cum să nu trăieşti,
cum să nu mori?
Soarele-n van îşi
zdrobeşte, seară
de seară,
de crestele Alpilor
ţeasta,
fiindcă din nou
e tânăr şi
proaspăt în
zori.

12

Într-o după-amiază halucinantă, ce
glisa, liric şi lin, către
seară,
am făcut o scurtă plimbare cu
mama,

prin pitoreasca ei
curte, întomnată,
solară,
o mult prea scurtă plimbare,
învolburaţi, destrămaţi, în
frunze târzii de octombrie şi
în voaluri
de soare.
Şi, dintr-odată,
din mers, cu
voce senină şi clară,
a şoptit câteva versuri
din Eminescu,
acele
în care geniul însuşi,
cel arhetipal,
vorbeşte de frunzele nucului,
ce ne zburau împrejur,
de vii îmbrumate, de
rândunele,
de cineva, oare cine?,
aşteptat, invocat, care
încă nu vine...
Apoi,
liniştită, cuminte,
mama s-a-ntors
în lucida ei agonie
de mai înainte.

Acestea au fost
– către mine –
ultimele mamei cuvinte.

13

Expediez către
ţară,
de câteva zile,
scurte epistole,
ilustrate,
însoţite de două-trei
vorbe, convenţionale,
gentile,
cu salutări şi urări,
bunăoară.
Redactate într-una din
acele limbi ce se ştiu,
ce se-nvaţă,
într-una din limbile
referenţiale, trecătoare,
pragmatice,
folosite de morţii
ce sunt încă în viaţă.
Dar
ce-aş face, oare,
dacă mamei aş dori
să-i trimit o scrisoare?
Cum aş întocmi-o în
idiomul acela, pe care
nu-l pot vorbi nici viii,
nici morţii,
în limba eternă, de
toţi înţeleasă şi
de nimeni ştiută,
a morţii?

14

Plouă intens. Vertical.
Plouă pieziş.
Plouă cu şerpi violenţi
de lumină.
Plouă zadarnic.
Ploile vechi s-au
retras,
pe furiş,
spre cărări de
frunziş,
dizolvate-n
rugină.
Amintirile însele
au căzut şi
s-au stins.
Amintirile însele
par uitate,
departe.
Într-un timp
sideral,
într-un spaţiu
destins.
Precum mâinile
mamei,
liniştite şi
moarte.

15

La miezul nopţii,
în aerul negru, şi
proaspăt, şi
greu,
am deschis uşa înspre
terasă.
La poalele munţilor,
risipitele flori
ale unor lumini
mi-au amintit munţii
şi luminile lor
de acasă.
Mi-au amintit seara
când am năvălit
în tenebroasa-ncăpere,
cea-n care mama zăcea,
undeva-n infinit,
după transparentul şi
impenetrabilul ei
zid de tăcere.
Am rămas pân' la ziuă,
priveghind lângă ea,
ascultând foşnetul lumânărilor,
ascultând întunericul,
ascultând liniştea, ascultând
cum din sfeşnice
picură ceara.
Ascultând cum, în
noaptea de dincolo,
duhul ei călătorea,
cum lupta,
spre-a ieşi
din *Samsara*.

16

Ceaţă grea s-a lăsat
peste munţi.
Sus, sus de tot, înspre
creste,
ninge, probabil, cu
fulgi repezi, mărunţi,
ninge, cum se spune-n
poveşti,
ca-n poveste.
De fapt, dacă ninge cumva,
ninge dur, e-ntuneric
şi-i ger.
Cerul negru-şi
apasă, peste
oameni şi munţi,
genunchiul de
fier.
Îl apasă cumplit,
inclement.
Mamei
la fel de frig şi
de teamă în
infinitul acela i-ar fi
ca şi-n cripta ei de
ciment.

17

Între mama, întinsă-n
sicriu,
între noi, cei din jur,
între lumea aceasta şi
Rai,
acolo-n biserică,
în momentele-acelea,
se întrezărea,
subţire, ascetic,
pe un piedestal de
cenuşă,
preacuviosul preot Mihai,
care – ca într-o
nevăzută levitaţie –
mijlocea,
mijlocea,
mijlocea,
pentru noi toţi, desigur,
dar, evident, mai ales
pentru ea.
Nu pot crede că strigătul lui,
cântat, şi
rostit,
cutremurat, şi
sublim,
nu pot crede că strigătul lui
n-a zburat,
n-a sosit
şi n-a fost primit
dinaintea lui
Yah Elohim.

*

Aceasta-i cheia fericirii:
să ştii
a întâmpina
cu-ncredinţarea şi
inocenţa
unui prunc de o zi
tot ce binevoieşte
a-ţi da
– că-s suferinţe, că-s
bucurii –
Cel ce a fost,
Cel ce e,
Cel ce, de-a pururi,
va fi.

18

Cu doi ani înainte
să moară,
mama a locuit la
noi peste iarnă
şi-am dus-o acasă
în primăvară.
În ziua aceea, cu
vreun ceas mai devreme de
proiectata plecare,
a pregătit-o de drum,
a-mbrăcat-o frumos,
în culori pastelate,
nepreţuita-mi soţie,
inteligentă, duioasă şi
prevenitoare.
A preschimbat-o într-o
făptură atât de
tânără, de

amuzantă şi vie,
încât am regretat amarnic,
şi regret şi acum,
că n-am surprins-o,
aşa cum stătea, în
dimineaţa de-atunci,
în transparenţa ferestrei,
că n-am păstrat-o
într-o fotografie.
Într-o fotografie
obiectivă, realistă,
diferită de cele
ce se suprapun, se
confruntă, se developează şi
se voalează,
la nesfârşit,
în camera obscură
a memoriei mele.

19

– Am făcut o descoperire,
mi-a susurat,
adânc,
în auz,
alter-egoul,
în timp ce, împreună cu
mine, Alpii
înzăpeziţi contempla.
O descoperire
surprinzătoare,
generatoare
de o stupefiantă uimire,
în tragismul şi-n
ciudăţenia sa.

Aşa grăi, încet, gânditor,
alter-egoul
şi spusele sale
ecoul
lăuntric,
prin hăurile eului,
din abis în
abis,
le tot repeta.
– Ce descoperire
şi ce stupefiantă
uimire? am
îndrăznit eu
a-l întreba.
– E simplu, e cât se
poate de simplu, şopti.
Iată, îţi dau de ştire:
Acum,
după această răscruce
de drum,
sunt altul...
Sunt
altcineva.

20

Mama a fost
o eflorescenţă
de rămuroase tenebre,
crescând din
a egoului
mult prea
fertilă esenţă.
Nimic din juru-i nu
era
ce era.

Totul era o
proiecţie-a sa.
Acum, din
generosul mamei
egou
a rămas numai golul
în care se scurge
retragerea ei,
zborul ei retrograd,
ca un negru
ecou.

Mă întreb iar şi
iar:
În ce chip poţi plânge,
cum poţi a deplânge
pe cel care pleacă
din propriu-ţi
sânge?

21

Pe zidul de nord,
în odaia pustie,
din casa părintească
pustie,
e un loc unde-a
stat,
decenii în şir,
Vechea fotografie.
Astăzi,
din locul acela
pustiu,
se deschid
nevăzute tuneluri de

vid,
către marele
Vid.
Casa-i pustie, livada-i
pustie,
existența-i inexistentă,
pustie.
Din tot ce a
fost,
numai vidul
acela,
din zidul
de nord,
numai el nu
acceptă să piară,
numai el nu renunță
să fie.

22

Livada de-altădată e
plină
de lume străină.
Îi ştiu pe toți cei
prezenți, unii
chiar îmi sunt
rude.
Mă întreabă,
răspund,
dar inima mea nu-i
aude.
Stăm pe banca-nsorită
eu şi cutare,
însă el n-are
nici contur, nici
culoare.

Îl privesc, îi
zâmbesc, mă
priveşte,
dar inima mea
nici măcar nu-l
zăreşte.
Mângâi pe creştet
copii,
strâng mâna
părinţilor,
sorb, împreună cu ei,
la masă,
sub vişin, la fel ca
pe vremuri,
cafeaua fierbinte.
Dar tactilitatea inimii
mele
din toate aceste multiple
atingeri
nimica nu simte.
E ca într-un vis.
E doar un coşmar, un
sumbru vertij. E
semidelirul
unui rău de-nălţime.
În livada de-altădată
nu-i nimeni.

23

Într-o plimbare târzie
pe Wasserfallgasse,
am întâlnit-o pe mama,
învelită-n a
nopţii mătase.

Era sus, la cascadă,
i-am vorbit, dar
n-a vrut să-mi
răspundă,
nu părea să mă
vadă.
Deşi eu ştiu prea
bine
că venise acolo
doar pentru
mine.
Am rămas îndelung
faţă-n faţă,
despărţiţi de-a
cascadei
oglindă de
gheaţă.
Eu, oprit ca un
stâlpnic, pe
Wasserfallgasse.
Ea-nvelită-n a
morţii mătase.

24

Ziua-şi deschide
suava perdea.
Noaptea închide
negre portaluri.
Totul rămâne în
albia sa,
precum Ibrul,
precum Sohodolul,
precum Ache-ntre
maluri.

M-am deprins. Nu
există timp şi spaţiu
pustiu.
M-am deprins. Nu există
a remuşcării
povară.
Totu-i mai simplu
şi mai ermetic
decât un sicriu.
Dezlegarea mirării
e dezarmant de
uşoară:
Eu nu-ncetez a
fi viu.
Mama nu-ncetează
să moară.

25

Din zori pân' la
cină,
sub soarele oblic, sub
soarele orb,
zânele *Râului* sorb,
şuşotind, murmurând,
cupe lungi, cupe reci,
străvezii,
de lumină.
Joaca lor se
desprinde din
golul
unde Ache-i
totuna
cu Jaleşul, Ibrul sau
Sohodolul,

unde Alpii, Carpaţii-s
totuna,
unde soarele încă
e-mpreună cu
luna,
unde lumea-i volatilă
şi uşoară
ca scama...
Unde mama-i totuna
cu Mama.

26

Tatăl şi Mama s-au
retras în pământ.
Ce poate fi mai firesc şi
mai simplu de-aşa?
Cele ce sunt,
Cele ce sunt,
Cele ce sunt
i-au chemat
a-i chema.
Mă bântuie crunt
simulacrele lor,
străfulgerându-mi,
cu abisale priviri,
conştiinţa.
Ei au murit, poate
încă mai mor,
spre-a fi vie Fiinţa.
În adâncul ascuns,
sub iluzoria lume a
slavei deşarte,
Fiinţa-i sinteza de nepătruns
dintre viaţă şi moarte.

Şi astfél,
şi astfél,
şi astfél,
făptura-şi continuă
drama,
după originarul,
neclintitul model:
Tatăl,
Fiul
şi
Mama.

27

De mâine,
după cum se aude,
se vor năpusti asupră-ne ploile, se
va năpusti asupră-ne
vântul.
Intrăm în grotele ude
ale paşnicei toamne. Pământul,
ajutat de sora sa bună,
lânceda apă,
îşi va-nteţi sinistra lucrare
de macerare,
de asumare,
a celor care
coborât-au în
groapă.
Nici rob şi nici
rege nu
scapă.
Restu-i poveste. Restu-s
istorioare.

28
(**V e c h e a f o t o g r a f i e**)

I

Noapte sau
zi,
ca pe-un cosmic ecran,
norii se duc, norii
se-ntorc, frunza
coboară.
Dacă-aţi mai fi,
poate-ar mai
fi
dimineaţă şi
seară.
Poate-ar mai fi
ritmuri în timp,
drumuri în spaţiu,
poate-aş simţi,
lângă negura uşii,
cum vă tremură
braţul.
Totu-i la fel. Totu-i
altfél. Desăvârşit.
Eternitate. Desăvârşire.
Doar, când şi când,
ca un fulger din vid,
ca un blitz din zenit,
o imensă uimire:
Chiar aţi murit?

II

Mi-e cu neputinţă să cred
că nu ştii, că nu ştiţi
faptul simplu
că eu sunt aici, şi voi
sunteţi acolo.
Mi-e cu neputinţă să
cred că veghez,
că dormiţi
lângă al apei freatice
negru şi sumbru tremolo.
Mi-e cu neputinţă să-ntreb:
„Dar de ce?”
Mi-e cu neputinţă să
ştiu, să nu
ştiu.
Mi-e cu neputinţă orice.
O, tu cuplu de lut, pământiu!
Mi-e cu neputinţă să
cred că eşti mort.
Mi-e cu neputinţă să cred
că eşti viu.

H e i l i g e n b l u t

De pe platforma muntelui înalt,
privesc înspre tărâmul celălalt,
privesc înspre tărâmul nevăzut,
hrănindu-mă cu Duh.
Heiligenblut.

Pe rampa de azur şi de argint,
învăţ să plec, să uit, să mă desprind,
hrănindu-mă cu silex şi granit.
Heiligenblut: Pridvor spre infinit.

E p i l o g
(**A d a m**)

Dezic şi mă dezic de tot ce am.
În fapt, ce vrea să-nsemne *a avea*?
Sunt singur. Sunt căzut. Sunt *ha'adham*[*].
Şi lângă mine stă femeia mea.
Ca ins primordial în Paradis,
N-am ascendenţă. Cât despre urmaşi,
Vrăjmaşi îşi sunt. Şi mie-mi sunt vrăjmaşi.
Urmaşii mei trupeşti m-au compromis.
Iar Eva, dăruită de Acel
Ce m-a creat, e-un dram din trupul meu.
Un unic trup clădim în Dumnezeu.

În lume, deci, suntém doar eu şi El.

[*] *Ha'adham* (ebr.) – omul de pământ.

NIRVANA

(2014)

P r o l o g

Pierduţi fiind, ca-ntr-un abis,
În ziua sumbră şi vulgară,
„Să nu te-ndurerezi", mi-ai zis,
Cu glas timid şi indecis,
„Ce-ţi spun acum să nu te doară.
Dar am visat acelaşi vis
Azi-noapte, pentru-a treia oară.

Murisem. Şi-n văzduhul pur
Al celor care nu există,
Pluteam: un fluture de-azur,
Fără esenţă şi contur.
Nici pomeneală să fiu tristă,
Să simt regret, teroare, vină,
Disarmonie, armonii...
Nimic din toate-acestea. Ci
O fericire genuină.
N-am întâlnit nici morţi, nici vii,
Nici timp, nici spaţiu, noapte, zi...
Zburam, cu aripi străvezii,
Precum lumina în lumină.

Nu erau ceruri, nici pământ.
Dar nici nu le doream. O, nu!
Mă stăpânea un singur gând:
Să te găsesc, să fii şi tu
Cu mine, unde eu eram.
Un gând, ca un fuior de vânt,
Un gând, ce mă purta vibrând.
Te căutam, te căutam,
Zbor lângă dor adăugând.
Te căutam. Şi-mi petreceam
Eternitatea căutând..."

S a m s a r a

Suferința o poți defini
foarte ușor.
E rana, desenată, în
zigzag, pe picior,
e stativul, perfuzia,
spasmul ce scutură ființa
în clipa injecției
intravenoase,
e carnea, ea însăși spasmodică,
subțiată, de-atâta durere, pe
oase,
suferința-i delirul
dintre anestezie și
veghe,
e atacul de panică, e
singurătatea de gheață
a eului,
învelită în trupul strivit,
chinuit, ca într-o
tot mai străină și
mai potrivnică zeghe.
Suferința-i, pare-se, limfa
acelui primordial,
genezic eșec,
suferința are, se zice, un metafizic
temei.
Ci iat-o: E-aici, e alături, e
tresărirea inconștientă
a mâinilor și a
pleoapelor *ei*.
Mi se scurge, prin gânduri, ca
un negru culbec.

E privirea
care mă-ntâmpină
când intru pe uşa
salonului 3,
e privirea ce mă-nsoţeşte,
imensă,
când plec.

1

Mi-e greu, iubita mea. Dar n-am de-ales.
Exhib certificatul de deces
La un ghişeu, apoi la alt ghişeu.
Şi actul care-arată cine-s eu.

E totul cât se poate de firesc.
E inuman, dar foarte omenesc.
Alt gest convenţional, alt chip smerit,
Spunându-mi, zi de zi, că ai murit.

2

Scumpa mea şi
adorata mea,
pentru ce m-ai părăsit?
Strig din adâncuri şi
nu mă auzi.
Priveşte-mă-n ochi:
sunt de lacrime uzi.
Vrei şi tu, asemenea
Domnului,
ca jertfă supremă,
un suflet zdrobit?

Ce liniște! Ce
pustiu! Ce tăceri!
Nimeni. Nimeni. Nimeni.
Doar eu.
Vremea e neagră și grea.
Spațiul e greu.
Cerul
e greu.
Nu mai pot îndura.
Nu mă mai pot îndura.
Cât de teribil mă-ncerci, Tu,
Dumnezeul meu preaslăvit!
Cât de amarnic, de greu!
Cine sunt eu, să mă iei
astfel în seamă?
Cine sunt eu?
Dumnezeul meu, Dumnezeul meu,
de ce m-ai părăsit?

3

Cum umbli tu prin văile acele,
lipsită fiind de straja mâinii mele?
Căci ție, scumpa mea,
îți era teamă
de-o frunză-n zbor, de-o
gâză, de
o scamă…
Cine-ți îndreaptă pasul
și ți-l poartă
de-aici, din veghea mea,
spre neagra poartă?
Mă rog, nădăjduiesc să-L vezi,
să ai

Păstor şi-Ocrotitor pe El Shaddai.*
Să nu te sperii! Domnul e cu
tine.
Mai bun şi mai puternic decât mine.

Cum de-am ajuns aici? Cum
de-am ajuns?
Răspunsul se-anulează în
răspuns.

4

E oare cu putinţă:
Niciodată?
Niciunde? Şi
nicicum?
Şi nicăieri?
De ce-a mai fost
ce-a fost? De ce
să speri? De ce să
crezi că e ce nu se-arată?
O, îndoială crudă,
blestemată!
M-am rătăcit. Rostesc
blasfemieri.
Cine sunt eu să
judec? Lumea toată
mă-neacă în nădejdi şi-n
mângâieri.
Dar nu mi-s de folos.
Mă sting şi
pier

* El Shaddai – Dumnezeul cel Atotputernic (ebr.).

de jale după
ființa adorată.

Răspunde-mi, El Shaddai! Atâta-Ți
cer:
„E cu putință oare?
Niciodată?"

5

Cum de ai fost în
stare să
mă laşi,
să te duci
– încotro? –
cu frumoşii tăi paşi?
Cu aceiaşi paşi minunaţi
de demult
baţi acum
al negurii drum?
N-am văzut pe nimeni,
niciunde, nicicând,
atât de elegant şi
de nobil
călcând.
Mă întreb: Cu-adevărat
m-ai iubit,
de vreme ce-ai plecat într-atât,
c-ai murit?

Mă întreb şi-apoi tac. Am
tăcut.
Lunec în bezna deznădejdii, ca
un orb, ca un
mut.

Ştiu c-ai fi vrut să
rămâi. Însă
n-ai mai putut.

Atât ne-a fost
dat.
Îmi stăruie-n auz,
noapte şi zi,
neîncetat,
cuvântul tău de
atunci,
sugrumat,
îndepărtat,
împăcat:
„Nu pot.
Nu mai pot. S-a
terminat…”

Ai simţit
că negrul mesager
a venit
şi-a lovit.

6

A mai trecut o zi. Şi-o noapte grea.
Şi-am mai trecut şi eu, frumoasa mea.
Înot în *Râul* timpului, m-avânt,
Să te ajung din urmă mai curând.
Înot cât pot de iute şi mă zbat,
Dar *Râul* curge lin, netulburat,
Curge senin, şi crâncen, şi barbar.
Vrea să pricep ce-nseamnă „în zadar”.

7

„S-a stins o Doamnă!"
Aşa mi-a scris, în
epistola lui,
consolându-mă,
prietenul meu Marian.
„Da", i-am răspuns.
„S-a stins o Doamnă,
adorata mea Doamnă".
Toamnă-i şi-acum. Ca mai ieri,
ca mai an.
Dar e-o altfel de toamnă.
Am îmbrăcat întunecata,
cernita-mi
armură,
de bătrân cavaler,
loial unei singure
Doamne.
Fiindcă n-o mai găsesc.
Şi resimt până-n inimă
boldul rece, de fier,
al thanaticei toamne.
Trec ore, şi clipe, şi zile, şi nopţi,
răsar şi apun
soarele, luna.
Toate se schimbă. Toate şi toţi.
Însă stirpea mea-i alta:
eu sunt un străvechi trubadur,
un uitat cavaler,
care-şi aşteaptă,
împotriva oricărei
speranţe,
Stăpâna.

8

Ce frumos au slujit,
ce sublim au
cântat,
preotul Ioan şi-nsoţitorii lui,
acolo-n mulţimea de oameni şi
îngeri,
lângă sicriu.
I-am ascultat,
mirându-mă,
cum mă mir şi acum,
că sunt viu.
Tu ai rămas, tot timpul, cu
ochii închişi. Tu dormeai.
Părea că nu-ţi pasă de
ce se întâmplă,
de ce s-a-ntâmplat.
Unde erai?
Lângă Cel invocat?
Îl vedeai
pe Cel ce-a murit şi-a-nviat?
De mine, de dragostea noastră
îţi mai aminteai?
De iertări, de păcat?

O, Atotputernice, Atotţiitorule,
o, Nimicitorule El Shaddai!
Tot ce mi-ai dat, mi-ai luat.

9

În lumea asta hâdă ți-a
fost greu.
Dar ai rămas aici
de dragul meu.
Ți-ii minte clipa-n care
te-am văzut?
Ea, clipa de demult, de
la-nceput?
Am tresărit,
căci te-am recunoscut.
Ai tresărit şi tu. Privirea ta
de-aceeaşi revedere îmi
vorbea.
Din alt samsaric timp,
de undeva…

Apoi, cum se-alipeşte
val de val,
în volbura vârtejului
fatal,
aşa prin veac, prin vremi,
am străbătut.
Pe braţe
te-am purtat şi te-am ţinut.
Şi tu ai rezistat cât
ai putut.

De dragul meu, desigur,
ştiu prea bine.
Căci lumea asta nu era de tine.

10

(**O arhi-amintire**)

Era o zi senină, ca şi azi
(Tu, chintesenţă-a zilelor senine!)
Se destrămau păduri de sumbri brazi
În urmă, pe ceţoasele coline.

Călătoream, de mult, către apus,
Când drumul m-a adus într-o câmpie
Greu adâncită-n umbra viorie
A codrilor ce-o străjuiau de sus.

Şi te-am zărit. Departe, în amurg,
Fixai curbura unui spaţiu, care
Înainta treptat în înserare
Cu soarele şi neclintitul burg.

Stăteai pe pod, sub ziduri. Te-am iubit
Acolo chiar, pe dalele curbate,
Şi am rămas cu tine în cetate,
Şi cred că tot acolo am murit...

Uitasem totul: codrii, lungul drum,
Cetatea, podul, gustul gurii tale...
Şi, brusc, mi le-am reamintit acum,
Când mi-ai zâmbit, ca şi atunci, pe dale.

11

În seara a şaptea,
după ce m-ai părăsit
şi-ai plecat,

m-am întins,
doborât de epuizare, pe
pat,
spre-a mă odihni, sau,
mai degrabă,
spre-a delira,
lângă pledul tău,
lampa ta.
Am urmărit, un răstimp, fără
vreo şansă,
fără vreun spor,
scamatoriile de la
televizor,
nepricepând de
ce se zvârcoleşte,
ce vrea
lumea aceea de
mucava.
Încât, la o vreme, m-am
întors înspre tine şi-am
şoptit, ca de obicei,
grijuliu:
„Nu ne culcăm? E târziu…"
Atunci,
absenţa ta, ca o stihie, m-a
izbit în adâncul
cel mai adânc.
Am simţit cum toate
ligamentele fiinţei
se frâng.

O, nefericitul de mine!
O, Dumnezeul meu preaiubit!
Cât de crunt m-ai făcut
să-nţeleg!
Cât de crunt m-ai trezit!

12

Cum pot să dorm, să
umblu,
să mănânc,
în timp ce mă tot tângui
şi mă plâng,
strivit la-nfăţişare
şi-n adânc?
E cu putinţă, oare, să
mai fiu,
când ea e moartă,
viu, chiar
foarte viu?
Respingător de viu,
de trăitor,
nu pot nici să trăiesc
şi nici să mor.

Vai, om mizer, nemernicit ce
sunt!
De ce m-a zămislit
aşa
Cel Sfânt?
Un strop de duh şi-un
munte de
pământ…

13

Oare
pentru-a mă face
întreg, întregit, împlinit,
desăvârşit,

mi-a dat El Shaddai, mai
întâi, fericirea
de-a iubi şi
de-a fi
eu însumi
cu nemărginire iubit?
Iar, la sfârşit,
cealaltă faţă, cealaltă
jumătate, reversul fiinţei,
al fiinţării,
mi-a hărăzit?
Adică suferinţa, chinul
cumplit
că tot ce-am iubit
mi-a răpit?
Dacă este aşa, atunci,
în clipa fără sens, fără nume, de-acum,
sunt, cu adevărat, împlinit,
sunt un întreg,
sunt o hidoasă enigmă, pe
care nu pot s-o
dezleg…

De ce fără tine?
Desăvârşit pentru ce,
pentru cine?

14

În clipa asta de luciditate,
Atâta-ţi spun: „E rău de mine, frate!
Nu pot să fac nimic pe jumătate.
Mă-nvinge-a simţămintelor putere,
Născute din iubire şi durere.

Acum, când sufăr, sufăr nesfârşit,
Aşa cum am iubit, când am iubit.
Cu câtă sete beau acest venin,
Sinteză rea între extaz şi chin!

Iubita mea, de ce m-ai părăsit?
Te caut peste tot, nu te-am găsit.
Te joci de-a infinitul infinit?

Nu ştii că mă ucide acest joc?
Eu ori iubesc, ori nu iubesc deloc".

15

Coborând din troleibuz, din
tramvai,
mă prinde vârtejul de
frunze şi soare,
în care şi tu
de mână cu mine
erai.
Acum, am alături, aici,
peste tot şi oricând,
absenţa ta, tot mai concretă,
tot mai compactă, tot mai
prezentă,
tot mai angelică,
lângă umărul meu
de pământ.
Încât, încep să
uit că trăiesc.
Sunt tot mai convins
că am murit
cu tine odată, aşa
cum m-am rugat, cum

am dorit,
cum am nădăjduit
şi cum El Shaddai a
binevoit
a-mplini
ce-am dorit,
ce doresc.

16

Eu am murit, mai
întâi,
atunci când n-ai
mai putut în preajma
mea să rămâi.
Apoi, când şi trupul tău
marele prag l-a trecut.
Şi-n fine, când
autocombustia,
focul năvalnic şi
mut,
ţi-a preschimbat într-o
substanţă diafană
făptura de lut.
Acum, sunt mort pe deplin.
Zadarnic mai plec
încolo şi-ncoace,
mai vin.
Sunt la fel de absent,
cum absentă eşti
tu.
Doar că par, pentru
reminiscenţa privirii,
vizibil.

Or, nu!
Singura care mă vede cu
adevărat şi mă ştie
eşti tu.

17

Mă absorb ochii tăi.
Ca două lacuri adânci, ca
două metafizice văi.
Chiar şi-atunci când, în salonul 01,
dormeai,
chiar şi atunci
mă priveai.
Şi acum mă
priveşti,
indiferent unde-ai fi, unde
eşti.
Mă priveşti cum mă culc,
cum nu dorm, cum
rătăcesc prin
oraşul pustiu.
Mă priveşti şi te
uimeşti că
sunt viu.

18

(**O arhi-elegie**)

Sunt fericit când rup în
palma ei,
trecând prin parc, timizii
cârlegei.

Şi palma ei, la fel ca-n
prima zi,
tresare şi acum a tresări.
Sunt fericit pe strada veche. Ea
e ca şi-atunci, demult, în
preajma mea.
Am străbătut, de nu ştiu câte ori,
aleile cu arbori şi cu
flori,
pe care primăvara a-nceput
acelaşi zumzet arhicunoscut,
cu-aromă de stupină şi de stup.

Doar ea mă mai reţine-n acest trup.

19

Zadarnic
încerc să învăţ a
vorbi, a
umbla.
Cu nimic nu
m-aleg.
Cuvintele interlocutorilor mei
le aud, ca de dincolo de-o dublă
fereastră, şi
nu le-nţeleg.
Fiindcă în minte, în
auz şi în
inimă,
îmi murmură,
clipă de clipă,
glasul tău, intonaţia ta.
Străzile, încărcate de lume
şi frunze,
sunt goale.

Șovăi printre năluci.
Tu mă scoți de acasă
și-napoi
mă aduci.
Străzile,
încărcate de
lume și frunze,
sunt țesătura
sfâșietoare
a urmelor tale.

20

Te-am visat.
Așa cum visează
un bărbat.
Căci acesta ți-am fost și
îți sunt:
un bărbat,
de dorinți sufletești și
trupești
fremătând.
Acolo, în vis, tu zâmbeai, mă
priveai,
mă știai…
Tu mă știi. Cât de
bine mă știi!
Și, cu toate acestea,
mă lași să mă sfârtece
dublele chinuri,
nu te-ntorci, nu
revii.
Mă privești din abis,
din solare
făclii.

Din văzduh.
Deşi ştii
ce sunt eu:
nimic altceva decât
o ireductibilă
luptă
între carne şi
duh.

21

Acuma ştiu ce-nseamnă „fără ţel".
Acuma ştiu ce-nseamnă „fără leac".
Acuma ştiu că, ori vorbesc, ori tac,
Nonsensul şi absurdul sunt la fel.
Cunosc deşertăciunea mult prea bine,
Ca să mai trebuiască s-o deprind.
Dar nu îmi stă-n putere să cuprind
Şi să-nţeleg ce-nseamnă „fără tine".

22

Orice fac, mi se pare
că fac pe-ascuns, pe furiş,
că te-nşel.
Orice spun, mi se
pare nu că spun, că
te mint.
Fiindcă, pretutindeni şi-oricând, tu
lipseşti. Şi
nu pot să-ţi vorbesc,
să
te-alint,
ci cu alţii împart
timpul meu derutat şi
rebel.

De aceea, sunt trist.
De aceea, mi-e silă de mine.
Te înşel, te trădez, fiindcă
încă exist.
Cum de nu mi-e ruşine?
Fiinţă laşă şi rea,
omul a găsit explicaţii
la toate.
Inclusiv la micimea şi
mizeria sa.
Şi-a-nnobilat egoismul cu
noian de citate.
Adevărul e simplu, nemilos,
neclintit,
îl rosteşti într-o frază.
Adevărul cumplit
până-n inima inimii mă
săgetează:
Cum mai pot să
trăiesc,
dacă tot ce-am iubit
a murit?

23

Tu mi-ai dat
fericirea supremă
şi tot tu
suferinţa supremă
mi-ai dat.
Acum sunt, prin dragostea
ta,
prin dragostea mea,
întreg, închegat,
acum mă-nvelesc în

giulgiul durerii,
sub a focului
vehementă emblemă.
Cum ai trecut tu,
îngerul meu,
printre ghearele lui?
Cum te-a dus el la
Cele ce sunt?
Sper că mult mai în grabă,
mai pur, mai curat,
fiindcă nu-i,
focul nu-i
precum melcii şi
viermii ce roiesc şi
se-mbuibă
în sinistrul pământ.

24

Atât cât mi-a stat, omeneşte, în
putere,
eu m-am străduit să-ţi ofer,
de-a lungul vremii,
în fiecare an,
o lună de miere.
O lună de miere în toată
decenţa,
aşa cum a rânduit, pentru
omul clădit din
pământ,
Providenţa.
Am vieţuit, timp de o lună, numai
noi doi, departe, departe,
undeva, într-un tărâm izolat,
fericiţi, uitând de

lume, uitând de *Samsara*,
de suferință, de
moarte.
Numai noi doi, numai noi,
și Cel care este,
refăcând un Eden de
poveste.
Astăzi,
mă aflu singur,
în locul
în care, pe vremuri,
șezum.
Într-un abis de
suferință și
scrum.
Singur mă aflu,
sorbind marea de-amar,
marea *Samsarei*,
marea
amară și rea,
de care uitasem,
de care te ferisem,
de care fugisem,
naivul de mine,
cândva.

25

În 2 noiembrie, la
al treisprezecelea ceas,
ne-am luat, cu ce
zdrobire de inimă,
bun rămas.
Preotul, cum se
cuvine, a

cântat, a slujit
şi, mai către
sfârşit,
m-a rugat să citesc,
pentru ea,
dar şi celor prezenţi,
Psalmul Păstorului,
de mine însumi, mai
demult, stihuit.
Am citit, aşadar, pentru ea,
pentru ei,
Psalmul sublim, 22 (23),
l-am citit,
înconjurat fiind de-nlăcrimate
priviri,
ce ne cercetau pe noi doi,
metafizicii miri.
Apoi, sub lumina de sus,
într-o ireală tăcere,
ţi-am mângâiat,
peste sticla sicriului,
chipul de ceară şi
miere.
L-am mângâiat şi-am
rostit:
„Adio, iubito! La
cerească vedere!”

26

Vom sta alături, uşă
lângă uşă.
În două urne
gemene-n mormânt.

Cu mâna ta firavă, de
cenuşă,
vei bate-ncet, mă
vei chema plângând,
şi-ţi voi răspunde
că acolo sunt,
dar că nu pot
deschide sumbra uşă
a morţii, că sunt mort,
că nu mai sunt
acela care-am fost.
O grea cătuşă
ne leagă cu teluric
legământ.
Să ne desprindem, deci,
tu – gând, eu – gând,
şi-aşa ne vom uni din nou,
zburând,
şi liberi,
şi eterni,
şi jubilând,
ca flacăra zvâcnită din
cenuşă.

27

Începe-o zi frumoasă, ca-n poveşti.
Şi iar te-ntreb, iubito: „Unde eşti?”
Şi iar te-ntreb, şi iarăşi nu-mi răspunzi.
„De ce? N-ai timp de mine? Te ascunzi?”

De fapt, nu m-ar mira să te-nfior.
Sunt pământesc, grotesc, dezgustător.
Eu însumi mă urăsc şi mă detest,
Străin cum sunt de eul tău celest.

Îmi vei şopti mereu, îmi vei şopti:
„Mă cauţi, ştiu, dar nu mă vei găsi".

Acesta-i felul tău de-a exista:
Întreaga lume e absenţa ta.

„Îndură-te! Mai vino când şi când.
Eu te aştept mereu, şi-n trup, şi-n gând.
Şi sufletul mi-e vraişte, deschis.
Mai vino când şi când. Măcar în vis…"

Începe-o zi sinistră, ca un hău.
Sunt dincolo de bine şi de rău.

Un porumbel la geam: „E duhul tău?"

28

Te-am iubit
de cum
te-am văzut.
Şi-apoi, clipă de
clipă.
Viaţa noastră s-a
scurs şi se scurge, între
început şi sfârşit,
între sfârşit şi-nceput,
ca un zbor duplicat de
aripă.
Şi acum e la fel.
Focul, purificator element,
care totul transformă,
a-mplinit mult doritul meu
ţel,
mult dorit şi ardent:
să graveze, pe veci,

în nevrednicu-mi suflet,
angelica-ți formă.
Simt, cu nimicitoare delicii,
cum nevăzute mâini
de văzduh
mă strâng, mă strivesc, în
obezi şi cătuşe.

Te-am iubit când
erai trup, şi sânge,
şi duh.
Te iubesc, şi cenuşă.

Te iubesc,
fiind încă
trup, şi sânge, şi
duh.
Te voi iubi, şi cenuşă.

29

Ai fost, şi nu
mai eşti,
şi ştiu că eşti.
Îmi taci la fel de
clar cum îmi
vorbeşti.
Te-aud într-un adânc
necunoscut.
Eşti sufletul meu dublu,
nevăzut,
cel mai subtil, mai
nobil element.
Mai existent ca orice
existent.

Îmi spui că stai sub zarea
Celui Sfânt.
Îmi spui că eşti de duh,
nu de pământ.

Tu ai trăit ca eu
să fiu ce sunt.

Tu ai murit ca eu
să fiu ce sunt.

30

Sunt neam de cavaleri şi
de eroi.
Prea bine ştiu: mă trag din
Litovoi.
Dorm, ca strămoşii mei, pe
lănci şi scut.
Şi-o singură iubire am
avut.
Nu ştiu nici a
minţi, nici
a-nşela.

Drept care, ea. Doar
ea.
Şi numai ea.

D o r u l

Dorul
e fereastra cenuşie,
în zori,
spectralizând
maligna, saturata-mi
de dor
insomnie;
dorul
sunt orele zilei,
tânjind, ofilite,
lunecând,
aşternându-se,
ca nişte thanatice
flori,
lângă urna ta cu cenuşă,
în inima mea,
în inima
ce-a devenit,
şi ea,
între timp,
cenuşie;
dorul
sunt nenumăraţii mei paşi
fără drum,
dorul
e tăcerea moartă din
cuvintele mele;

dorul
e gustul de
cenuşă şi scrum
din pâine, din
lacrimi, din paharul
cu apă, din
ale dimineții
sinistre cafele;
dorul
e chipul morții,
e al morții sibilinic
discurs,
ce se insinuează în
rugăciune, ce-mi
susură,
necontenit,
în auz,
ce stăruie
pe ale amintirii
retine;
dorul
e strigătul meu peste abis,
hohotit şi confuz…

Doru-i distanța
de neconceput,
de nestrăbătut,
dintre mine şi tine.

P o s t b i o g r a f i e

De-o vreme, locuiesc în altă casă,
Cea care-a fost şi încă e a mea –
Stau pe alt scaun, m-aşez la altă masă,
Mâncarea-i alta, râncedă şi rea.

Şi strada-i alta. Altu-i şi oraşul.
Pe cale, mulţi mă-ntreabă: „Nu saluţi?"
Dar mi-am uitat şi-amicul, şi vrăjmaşul.
Toţi cunoscuţii-mi sunt necunoscuţi.

S-au şters din minte nume şi prenume.
De când *tu* nu mai eşti, mi-e tot mai greu.
Trăiesc pe alt meleag, în altă lume,
Şi cel care trăieşte nu sunt eu.

Lanţul cu ghioagă

Într-un ceţos semivis,
în 2014, decembrie 10,
taina
dinaintea ochilor mei
s-a deschis.
Am înţeles că
nimic nici nu stă,
nici nu trece.
Că Nevidul *Nirvanei*,
ochiul ei rece,
mă străpunge, ca o
lance de-argint, mă
petrece,
până-n inima firii,
până-n adâncul
suprauman al privirii,
revelându-mi
firul cu plumb, neclintit, pe
vecie,
firul cu plumb, lanţul cu ghioagă,
în avântul izbirii,
lanţul cu ghioagă,
hărăzit mie,
al
amintirii.

P s a l m u l 2 2 / 2 3

Acum, că Domnul e Păstorul meu,
Oare de ce voi duce lipsă eu?
Odihnă-mi dă, păşunile sunt verzi,
Cu ape liniştite şi livezi.
Îmi întremează sufletul. De rău
M-absolvă, căci ador Numele Său.

O, Doamne, chiar când calc a morţii vale,
N-am teamă, că-s sub paza mâinii Tale.
Pasul mi-l laşi să treacă şi să meargă,
Strunindu-mi-l cu înţeleapta-Ţi vargă.

Atunci când toţi vrăjmaşii sunt de faţă,
O masă-mi pui Tu, dis-de-dimineaţă.
Capul mi-l ungi cu mir din cel mai fin,
Paharu-mi se revarsă de prea plin.

Aceste negrăite bucurii
Întreaga viaţă mă vor însoţi.

Voi locui în casa Domnului
La nesfârşit, prin îndurarea Lui.

E p i l o g

Izvoditoru-acestor stihuri ştie
Că, isprăvindu-şi truda, pune punct
La scriitură şi biografie.
Că, deşi viu, de-acuma, e defunct.
(Din milă şi dezgust, nu din trufie).
Să nu vă mire, deci, că-nchide uşa
Spre lume, *fericit* şi solitar.
Că îşi desface lanţul şi cătuşa
Ce l-au legat de semeni în zadar.
Atât mai vrea: Să-i presăraţi cenuşa
Fie-ntr-un *Râu* subcarpatin, solar
(În *Sohodol*, în *Ibru* sau *Gomnuşa*[*]),
Fie-ntr-un *Râu* ce curge-n alt hotar
(Verzui ca spânzul, reavăn ca scoruşa) –
În Gange, Mississippi, în *Isar*…[**]

[*] Cursuri de apă, pitoreşti cândva, ce întregeau farmecul edenic al peisajului în care autorul şi-a petrecut copilăria.

[**] *Die Isar*: Râu sublim, ce traversează un mare oraş din Europa.

ESEU HERMENEUTIC

EUGEN DORCESCU SAU VOCAȚIA VECTORIALĂ A NIRVANEI

Foarte multe etichete i s-au ataşat lui Eugen Dorcescu de-a lungul vremii: poet metafizic, mistic, religios, modern, european. Parţial, cu finalităţi limitate, ar putea fi citit din toate aceste perspective. Numai că poezia lui Dorcescu instituie un orizont spiritual îndepărtat şi dramatic, atinge un nivel estetic uluitor şi, în complexitatea şi integralitatea sa, nu se lasă cuprinsă într-o formulă literară sau de altă factură. În mod analog, şi Poetul se sustrage oricărei încadrări, arătând, de fiecare dată, că este mai mult decât ceea ce s-ar putea spune despre el, dintr-un unghi sau altul.

Tema centrală a creaţiei dorcesciene este *condiţia fiinţei întru Fiinţă*. Modalitatea de abordare a unei teme atât de grave şi de generoase, rafinamentul estetic, pe de o parte, dar şi implicarea într-o sinteză spirituală – în principal, metafizică şi religioasă –, realizată cu mijloacele poeziei –, pe de altă parte, îl individualizează şi îl înalţă pe Eugen Dorcescu, situându-l în vecinătatea marilor poeţi naţionali şi europeni.

Atras de orice elan spiritual major, de mister şi de spirit, Poetul nu acceptă dogmatismul, ci explorează o zonă de intersecţie şi de profunzime spirituală, unde religiile se topesc în ceva care le conţine şi le susţine pe toate. Având intuiţia prezenţei spiritului în orice entitate, oricât de neînsemnată, din lumea fenomenelor. Având convingerea că, întrucât spiritul generează, *din Sine*, materia, în esenţă, chiar totul este spirit. În această epocă a globalizării, poezia lui Eugen Dorcescu schiţează o sinteză *sui-generis* a perspectivelor spirituale. Şi un creştin, şi un budist, şi un adept al hinduismului, sau al filosofiei Zen etc. s-ar putea regăsi, măcar parţial, în aceste texte poetice, non-discriminatorii şi non-exclusiviste. Fiindcă Poetul nu face teologie, nici filosofie, nici metafizică. El creează. În mod

original şi responsabil, realizând o legătură de fond cu marea poezie. Aduce în poemele sale toposuri eminesciene, pe care le vede diferit, are marile interogaţii ale lui Blaga, dar cu totul alte răspunsuri, intră în tenebrele bacoviene, însă abisurile sale, poate şi mai întunecate, se luminează salutar, preia un ideal spiritual dintr-o religie exotică şi, precum Macedonski, face din acesta arta sa poetică, *Nirvana*, dar nu numai ţinta este alta, ci şi calea spre ea.

Andrés Sánchez Robayna sublinia această apartenenţă a lui Dorcescu la poezia naţională, observând, în acelaşi timp, şi afinităţile Poetului cu câţiva dintre părinţii modernităţii din lirica occidentală:

> „O adâncă scrutare a sensului transcendenţei – uneori inseparabil unit cu lecţiile misticii occidentale – îşi dă mâna, în această poezie, cu o viguroasă căutare metafizică ('metafizică, nu filosofică', insista Juan Ramón Jiménez), al cărei centru sau axă este *fiinţa în faţa eternităţii*... Marea tradiţie a poeziei române, de la Mihai Eminescu până la Tudor Arghezi – o tradiţie pe care în Spania, sau în limba spaniolă, o cunoaştem, din nefericire, cu totul insuficient, se vede asumată în fiecare vers al lui Dorcescu, sublimată în fiecare dintre cuvintele sale, şi se leagă cu unele dintre marile procupări care, de la Mallarmé până la Luzi sau Bonnefoy, determină limbajul şi lumea celei mai vii poezii europene a modernităţii… Nu va fi inutil să se atragă atenţia asupra lui Dorcescu ca *poet european*… Fiindcă important este că în însăşi opera lui Dorcescu sunt puse unele dintre cheile cele mai adânci ale modernităţii poetice..."

Poezia lui Dorcescu are la bază cunoaşterea sensibilă. Anulează orice preconcepţie. Anihilează orice diferenţă, vizând unitatea tuturor contrariilor, o unitate spirituală, care să reinstaureze acea *Pax magna* primordială. De aceea, perspectiva unică este Nirvana. Mai departe de Nirvana, de starea nonconflictuală eternă, generată de unitatea absolută, nu se poate imagina nimic.

Ce ar mai putea fi dincolo de identitatea dintre Materie şi Spirit?*

Revelaţia *Totului*, a unicităţii, este visul suprem al fiinţei împărţite între carne şi duh. Obosită de lupta lăuntrică, dar şi de confruntarea permanentă cu lumea exterioară. Din diferenţele constitutive ale fiinţei, se nasc toate abisurile. De aici, decurg şi *paradoxurile* lui Eugen Dorcescu, care, nefiind gratuite, nefiind jocuri de cuvinte, sunt, fără excepţie, înţelese şi acceptate, până la

urmă, de cititor, întrucât ele sunt figuri de construcţie, ilogisme ale fenotextului, care se lămuresc în genotextul poetic, în adâncimile semantice, de o infailibilă coerenţă, ale poeziei. În ciuda frumuseţii şi a blândeţii ideii, Eugen Dorcescu intrigă, înainte de a impresiona. Abia după o recitire a textului, se instalează în receptor liniştea. Şi încântarea. După ce descifrarea înţelesurilor profunde îl face să se recunoască în adevărurile unei poezii, în care spiritul prevalează asupra materiei.

Motivul dinamicii existenţei îl ştie doar Dumnezeu (El Shaddai, Yah Elohim). Lumea este visul Lui. Interogaţia „de ce?", întemeiată pe ştiinţa lui „cum", generează tensiunea specifică unei mari poezii. Care este o dramă a cunoaşterii. Dar şi o artă a artelor. Prin urmare, poezia lui Eugen Dorcescu nu este doar religioasă, nu este doar filosofică şi nici doar metafizică. *Este existenţială*. Vorbeşte despre natura, tragismul şi şansa fiinţei. Ne spune că, atâtă vreme cât în structura fiinţei se va menţine separarea dintre *materie* şi *spirit*, fiinţa nu va putea accede Fiinţa. Şi ne sugerează o rezolvare: eliberarea de suferinţele fără număr ale Samsarei, prin înălţarea spre unitatea Fiinţei. Pentru Poet, există o fericire nirvanică. Spre care tinde, cu puritatea şi energia fiinţei şi a poeziei sale.

> **C*antitatea de fiinţă absorbită în operă îi asigură acesteia trăinicie şi valoare*. Exact acest fapt conferă poeziei de factură spirituală nobleţe şi anvergură. Nu vreau să intru în polemică nici cu teologii, nici cu filosofii. Eu sunt poet. Un *poeta doctus*, e adevărat (nu *artifex*!), dar *poet*. Nici mai mult, nici mai puţin, nici altceva!**
>
> **Cred că, în plan ideatic, în plan profund, existenţial, definitoriu, originalitatea gândirii mele poetice, şi a poeziei mele (atâta cât este ea şi aşa cum este ea, această originalitate), se întemeiază pe convingerea, intuitivă, revelată, sau revelatorie, că nu există, de fapt, diferenţă între Materie şi Spirit. Că, în esenţa lor, ultimă, Spiritul şi Materia sunt identice. Separarea lor, non-echivalenţa lor, dă naştere stării de spirit numită Samsara. Identitatea şi echivalenţa lor sunt specifice Nirvanei. Or, o asemenea viziune răstoarnă multe comodităţi – şi deprinderi, şi tradiţii de gândire empirică, teoretică, filosofică şi artistică. Eu am ştiut asta de la început. Şi atunci, înţelegând că nu pot comunica, pe fond, cu ambianţa, mi-am scris opera, aşteptând să vină şi momentul receptării ei.**

POETICA TREPTELOR

Iluminarea nu este la îndemâna oricui. Nu este spontană. Doar iniţiaţii, doar vizionarii pot ajunge la ea. Eliberarea de suferinţă se face prin cunoaştere. Numai că, paradoxal sau nu, Poetul ne dezvăluie şi acest adevăr: „cea mai sigură cale către cunoaştere e suferinţa". Drumul spre Nirvana este foarte îngust. Abrupt. Ascensional. Se parcurge individual. Prin căutarea de Sine. Prin cunoaşterea de Sine. Prin detaşarea de durere. Prin învingerea ignoranţei, a cupidităţii, a urii, a orgoliului. A egoismului. Şi a tuturor iluziilor.

Samsara este o lume (lăuntrică, în fond) plină de durere. Principala cauză a durerii, a suferinţei, este ignoranţa. Iar principala cauză a ignoranţei este conştiinţa, deprinderea psihologică de a crede într-o subiectivitate proprie, non-evolutivă. Egoul. Adică dorinţa de existenţă şi de plăcere, care generează celebrele „otrăvuri", ce macină viaţa indivizilor. Ignoranţa este întreţinută şi perpetuată de cunoştinţele, de credinţele inerţiale, de opiniile noastre, preluate fără discernământ deseori, de ataşamente şi antipatii, de trufie. De iluzoria delimitare a eului de lumea fenomenelor. Ceea ce determină ipostazierea unor diade şi confruntarea, generatoare de suferinţă, din interiorul acestora: viaţă-moarte, lumină-întuneric, masculin-feminin, bine-rău, iubire-ură, absenţă-prezenţă, spirit-materie, suflet-trup etc. Totul este aici perceput şi gândit în dualitate. Nirvana este superioară tocmai datorită conceptului de unicitate care o defineşte. Ea este starea în care *materia devine identică cu spiritul*. Poetul o caută din momentul în care are intuiţia non-dualităţii, care „stinge" confruntările diadice. Zarea spre care înaintează eul liric, răpit de visul nirvanic, îl obligă să urce. Către Sine. Urcuşul se realizează în trepte. Treptele cunoaşterii compun o poezie omogenă, fără nicio fisură logică. Sau ontologică. Sau deontologică. Poezia clădeşte un univers spiritual, în care principalul vector este înălţarea. Fiecare treaptă înseamnă trăire, conştientizare, un pas înainte spre cunoaşterea de Sine. Experienţa treptelor spre Nirvana instaurează o poetică nemaiîntâlnită. Forţa ascensională vine din tot mai accentuata masculinizare a manifestărilor simbolice, ducând până la spiritualizarea completă şi definitivă – la iluminarea care pune capăt oricărei zbateri, la fericirea nirvanică.

În „arhitectura acestui vis", am identificat *nouă trepte*, cu corespondent simbolic în nouă cercuri ale spiralei cunoaşterii spirituale. Primele opt, pe care le-am putea denumi samsarice, penetrate de licăririle nirvanice, sunt treptele „luptei dintre carne şi duh", dintre *materie* şi *spirit*. A noua este Nirvana. Cea mai înaltă. Încetarea („stingerea") dorinţei şi, deci, a suferinţei. Totul. Unul. Raportabil la unicitatea lui Dumnezeu.

În poezia lui Eugen Dorcescu, transcendenţa nu este vidă. Reprezentând, pentru el, netimpul şi nespaţiul lui El Shaddai, al lui Yah Elohim, Nirvana nu este o aspiraţie spirituală instituţionalizată, ci una individuală, vizând dezlegarea, pe care o aduce numai extazul unei linişti desăvârşite.

Pe drumul spre Sine, Poetul porneşte cu un „cântec de călătorie", dintr-o lume dominată de semnele materiilor feminine: *pământul* (*Poiana*, *dealul*, *colina*, *muntele*) şi *apa* (*Râul/ Pârâul*, *izvorul*, *lacul*, *marea*, *estuarul*), parcurge habitaturi, pe care le spiritualizează prin prezenţă (*cetatea*, *burgul*, *oraşul*, *drumul spre Tenerife*), se vede, în „oglinda thanatică", ce-l însoţeşte pretutindeni, în chip de *peşte*, *lup*, *cavaler*, *trubadur*, *deal, sfinx*, *„fuior de foc/ fuior de vânt"* şi este zguduit de experienţele *absenţei*, *ororii*, *angoasei*, *uitării*, *uimirii*, *morţii*, *contemplării*. Lumea este străbătută de Poet – fapt exprimat de frecvenţa verbelor de mişcare: *a trece*, *a urca*, *a coborî*, *a curge, a străbate* – până în momentul în care are revelaţia disocierii sale simbolice în *Poetul-Sfinx*, care rămâne în Samsara, într-o *dinamică a neclintirii* – exprimată de verbele de stare *a sta* şi *a contempla* –; şi în *Poetul-„Om de cenuşă"*, care îşi continuă, prin incinerare, drumul spre Nirvana – fapt redat de verbele *a arde*, *a lumina, a incinera, a zbura*, *a jubila*.

Aşadar, ideea sincretismului elanurilor spirituale nu e pur teoretică. Eul liric nu pleacă de la aceasta, ci ajunge la ea. În faţa misterului, fiinţa individuală se zbate în căutarea unui răspuns, a unei soluţii de viaţă, nefiind fixată pe unul dintre traseele instituite, cu dogmă, cult, tradiţie etc. Stabile şi indiscutabile, pentru eul liric, par a fi două repere tutelare: *Nirvana* şi *El Shaddai*. Chiar aici, în alăturarea celor două repere, rezidă o permanentă sursă de tensiune spirituală şi de originalitate. Fiindcă adepţii Nirvanei nu admit, în mod imperios, un Creator; iar adepţii unui Creator nu acceptă „stingerea" definitivă, postulată de Nirvana. Poezia nu ilustrează o credinţă anume, ci recurge la mari soluţii spirituale. Ea iese din sfera şi logica unei singure religii şi avansează axiome – *El Shaddai, Nirvana* –, care structurează haosul samsaric, dându-i sens şi perspectivă. Dar nu filosofia poeziei primează, ci valoarea ei artistică. Semiotică, stilistică, literară, în ultimă instanţă. Totuşi, strategiile textuale se clădesc pe o ideologie, pe o viziune poetică. Şi, în acest context, al conjugării

forţei ideatice cu valoarea artistică, alăturarea *El Shaddai-Nirvana* este intens generatoare de sens estetic.

Eu am apelat la *El Shaddai* şi la *Nirvana* pentru a-mi înţelege, cât de cât, fiinţa – pe care o numesc *sinteza de nepătruns dintre viaţă şi moarte* – şi pentru a-mi putea accepta, iarăşi cât de cât, traseul lumesc. Întotdeauna am crezut că Spiritul este existentul, că Spiritul e Primordialitatea însăşi, nu Materia. Şi atunci, nu m-am fixat, existenţial vorbind, deci esenţial pentru mărturisirea poetică de Sine, pe o anumită religie, pe o soluţie spirituală constituită, formată şi formalizată, ci am trecut, eu ştiu?, dincolo de ele, spre Creator şi, cum spuneam, spre Netimpul şi Nespaţiul Lui – *Nirvana*. În plan social, istoric, cultural, fireşte, sunt creştin, sunt, dacă trebuie, neapărat, să spun, om religios. *Dar nu sunt poet religios*. Or, cei mai mulţi comentatori fac asemenea confuzii. Cu mine şi cu alţii. Toţi marii scriitori de până în secolul al XX-lea, sau aproape toţi, au fost oameni religioşi. Ei au trăit într-o lume pentru care, şi în care, Dumnezeu era o Prezenţă indiscutabilă. Dar asta nu înseamnă că au fost şi scriitori religioşi. Nimeni nu zice despre Dante că e poet religios. Sau despre Dostoievski, acel Dante al Ortodoxiei, că e prozator religios. Sau despre Lamartine. Sau despre Baudelaire. Sau chiar despre Milton ori Calderón. Etc., etc. Acum, într-o lume secularizată, care produce adesea literatura minoră, invadată de trupolatrie – fiindcă s-a eliminat duhul din texte –, orice referinţă spirituală e calificată drept religiozitate. Nu am acceptat calificativul, fiindcă e fals. Şi simplificator. Poezia mea, ca să mă exprim metaforic, are rădăcini şi are cer. Are sevă telurică şi energie spirituală. E doctă, dar nu se alcătuieşte din prefabricate culturale ori religioase. Iubeşte cuvintele, dar nu face artizanat lingvistic. Vizează şi caută Sensul, Fiinţa.

Treapta întâi: *Visele apelor*

Motto:
... eram singur, călcam pe stele, pe lună, şi leasa era plină de păstrăvi.

1. Mereu îl caut în mine însumi pe cel ce-am fost. Pe cei ce-am fost

„Frumos şi pur, aşa ca la-nceput", Poetul înţelege că are o legătură miraculoasă cu apa:

> „Nici nu mai ştiu: sunt chip, sunt arhetip?/ Când trupul meu se-apleacă peste unde,/ Cel din adânc tresare şi se-ascunde –/Şi totuşi, fără cazną, mă regăsesc oriunde".

El nu are doar impresia că reflectarea trupului său în ape stârneşte un spirit ancestral, ci şi revelaţia propriei constituţii acvatice străvechi. Această descoperire îl bulversează. Încercarea de a-şi căuta originile îndepărtate, fapt inerent pentru a se cunoaşte pe Sine, pare imposibilă, pe cât de imposibil de conceput ar fi „despicarea" unor entităţi, de a căror unicitate nu se poate nimeni îndoi:

> „Nu pot şi nu încerc să le despic/ Cerul de cer şi soarele de soare,/ Marea de mări, uitarea de uitare".

Imaginea culminantă în această înşiruire de simboluri este cea a valurilor de uitare care s-au acumulat între cei de altcândva şi insul de acum. Uitarea este o trăire teribilă. În bezna minţii, ca în tenebroasele adâncimi ale apelor, orice căutare pare sortită eşecului. Stările sale sunt cele ale apei. Corespondenţa dintre Sine şi mediul acvatic i-o confirmă ochii săi „tremurători": „Un val ameţitor, tentacular", „ameţeala unui *Râu*", în care îşi dă seama că a mai fost: „Un *Râu* familiar (Re-cunoscut?)". Primeşte grele lovituri din cauza opacizării trecutului său: „un *Râu* ce mă zdrobeşte, ca un scut". Chinuitoarele întrebări nu se sting, ci se acutizează: „Gândul se frământă/ asemeni unui *Râu*". Alte şi alte interogaţii măresc distanţa dintre eul poetic şi eul comun: „Cum să pătrund în grotele solare?/ Cum să vă tulbur apele, preaplinul?" Un eu torturat de limitele fiinţei:

> „… în care-ncerc, de veacuri, să pătrund./ De veacuri, luna picură pe prund/ şi *Râul* se destramă în pustiu,/ ca o spirală-n

> vid, ca un crochiu./ Crochiuri suntem. Singuri, înotând/ într-un ocean de beznă, larg şi blând,/ într-un ocean matern, primordial…/ Întoarce-te spre mine, eşti un val".

Crochiul – schiţa materială, lipsită de consistenţa reprezentării complete, şi, mai ales, *Râul*, care se destramă în pustiul necunoaşterii „ca o spirală-n vid", reflectă zădărnicia căutărilor: „Căci între împrejuru-mi şi suflet nu-i nimic". În acea zonă misterioasă dintre subconştient şi conştient apare metafora *Râului negru*, reminiscenţă semiotică a unor pre-existenţe: „În *Râul negru*, ceara/ desişurilor galbene de floare/ aprinde facle", „Grea lumină/ în *negrul Râu*, în sumbrele portaluri!" Poetica lui Eugen Dorcescu este dominată de simbolistica *negrului*. Este culoarea adâncimilor insondabile. Dar şi culoarea Samsarei întregi. A unei lumi cu o fragilă, minusculă speranţă. Nici uitarea nu se absolutizează aici, unde nimic nu este unic. Orice punct îşi găseşte contrapunctul. În opoziţie cu uitarea, apare, intermitent, dar salutar, amintirea: „Îmi amintesc (E oare cu putinţă?)" se întreabă Poetul, stupefiat să-şi găsească avatarul. Sau afirmă cvasicartesian: „Îmi amintesc. Exist". Ponderea amintirii e mult mai mică decât cea a uitării: „Faţă de amintirea plăpândă,/ câtă uitare!..." Poetul se serveşte de semnele apelor şi ale nisipurilor mişcătoare pentru a-şi exprima neliniştea şi revolta, cauzate de autoritatea uitării asupra amintirii: „Se-nfruntă amintirea şi uitarea/ (Uitarea? De prea multă amintire!)/ Şi-o tulbură. Un val în răzvrătire". Dacă uitarea este tranşantă, amintirea este foarte confuză:

> „Acolo unde amintirea-ncepe,/ la marginea mirificelor stepe,/ urci înspre dunga tainicei crevase,/ cu palmele-n nisip, întunecoase…/ Nisipul vineţiu, de sub picioare/ şi de sub mâini, începe să coboare,/ norii se-ntorc şi ceaţa se desprinde,/ purtând spre-abis hieraticele-i grinde./ ***Urci sau cobori? În urmă-i? Înainte?***" (s.n. – M.-I.B.)

Cu toate acestea, amintirea îl ajută pe Poet să înceapă să vadă. Să recunoască. Să tresară atunci când, văzând, revede, cunoscând, recunoaşte, trăind, retrăieşte.

2. ... într-o thanatică oglindă

> **Toată atenţia mea este îndreptată spre *lăuntricitate*. Am fost, sunt şi voi fi – pot glumi puţin? – un *psihonaut*. Din ambianţă mă interesează doar ce are legătură cu această *lăuntricitate*. Restul e convenţie.**

Contemplarea apelor îi sugerează Poetului analogii cu propria fiinţă, care a împrumutat ceva din tulburarea acestora. Nu dintr-o tulburare mâloasă, ci dintr-una lăuntrică, a apelor ce se frământă să curgă pe drumuri de munte, să-şi facă vad printre păduri sau să străpungă stânca. Tulburarea personifică apele. După *negru*, cel mai frecvent epitet din lirica lui Eugen Dorcescu este *tulbure*, epitet al apelor, generalizat asupra obiectelor din universul de discurs: „În *Râu* sfărmat, în *tulbure* izvor", „Ce *tulburi* avalanşe! Norii grei", „Ca-ntr-o fântână *tulbure* coboară", „Câte zigzaguri *tulburi* într-o zi!", „Sunt/ Cel ce purtase-o *tulbure* armură", „Finalul cunoscut/ E o-ntocmire *tulbure* şi tristă", „Dar până-atunci, ce *tulbure*, ce greu/ E sufletul", „În al *Nirvanei tulbure* halou" etc. Eul liric se priveşte „într-o thanatică oglindă", fără să se îndrăgostească de sine, precum Narcis odinioară, care „singur fuse îndrăgitul/ singur el îndrăgitorul" (M. Eminescu). Aceasta îi revelă şi subliniază duplicarea, sau chiar multiplicarea, unui Sine abisal, extenuant, cu falii între numeroase destine samsarice: „Şi mii de inşi, în zare, te imită", „dar siluetele se multiplicau/ la nesfârşit", „mă văd şi/ ciudat/ mă şi recunosc/ într-una din oglinzile acelea/ mă recunosc şi tresar", „Răvăşit cum mi-e chipul, când,/ fără să vreau, îl surprind/ în oglinzile ochilor mei tresărind./ În oglinzile *Râului* mort şi-ngropat/ în nisip./ În oglinzile ochilor unui chip/ fără chip". Poetul înţelege rostul oglindirii mistice în ape:

> „Orice se-ntâmplă-i numai pentru a/ Te desena mai clar. E numai pentru/ A decupa în vid făptura ta:/ Un cerc sporind întruna către centru".

Cercurile (re)cunoaşterii vizează miezul fiinţei, a cărei amintire incertă îl loveşte puternic pe privitor, precum un tun, camuflat de ceaţă, pe mare. Este, fără echivoc, amintirea altui chip. A celui de demult:

> „Tot mai aproape stelele apun – / Tot mai departe soarele răsare./ Doar amintirea-n urmă, ca un tun,/ De undeva, din ceaţă, peste mare.// Dar până-atunci, ce tulbure, ce greu/ E sufletul! Încearcă să cuprindă/ Ecoul unui chip (Un himeneu/ Pierdut într-o thanatică oglindă)".

Eul poetic este locul de receptare, de intersecţie, de discernere a destinelor, a lumilor, a infiniturilor, un loc în care ordinea temporală şi spaţială, viaţa şi moartea, cunoştinţele „obiective" devin relative: „Nu dorul, ci perpetua-ntâlnire/ Cu cine nu-i. Cu cine totuşi este/

În bolgiile calme, în aceste/ Sumbre-ncăperi din propria-mi zidire". Asemenea întâlniri, care aparţin realităţii Sinelui, motivează o sondare îndârjită a abisurilor acvatice. Privitorul primeşte tot mai multe semne care, coroborate, îi confirmă ipoteza găzduirii unui avatar:

> „Sub norii limpeziţi, acelaşi sur/ Păienjeniş de valuri şi catarge –/ Sângele tău îmi tremură-mprejur,/ Ca o pădure rumenă de alge.// Te voi găsi? Ceasornicul solar/ Îşi deapănă-n abisuri faţa spartă./ Şi tu te-nalţi din valuri, iar şi iar,/ Spre chinul rotitor care ne poartă".

Sau:

> „... apele mării/ mă trec dintr-o clipă în/ alta, dintr-o falie-n alta,/ apele mării, sărate şi calde,/ eroticele, înnebunitoarele/ ape,/ pulsându-şi oroarea în juru-mi/ (ca un sânge străvechi,/ limpezit…)".

Poetul se convinge, cu vremea, că are un eu compozit, în care se continuă experienţe imemoriale, temporar întrerupte de morţi anterioare.

> **Din câte îmi dau eu seama, până la urmă revelaţia Sinelui are loc nu doar în vis, sau în coşmar, atât de frecvente în text, ci şi în starea de luciditate extremă, nu în luciditatea adaptativă, cea care abordează concreteţea ambianţei, ci aceea care scrutează fiinţa lăuntrică. Aşa se ajunge la un fel de vis în stare de veghe, diferit de paşnica reverie, care nu mă prea atrage.**

Oglindirea în ape creează un fel de interfaţă între amintire şi uitare. Aici, pe această muchie, cel ce este se recunoaşte, înainte de a se descoperi:

> „Nu mai ai chip. Ai chipul celor/ ce nu există./ Încerc uitării să-i dau un nume/ şi numele tremură,/ asemenea staturii mele, oglindite/ în *Râu*.../ Îmi amintesc/ marea – vălurind, vălurind –,/ năvoadele încărcate/ de soare,/ razele, zarea... Îmi amintesc?/ Fiinţa uitării se iveşte/ iarăşi, printre ruine,/ se-ncheagă lin în adânc,/ tresare iarăşi,/ recunoscându-te".

3. Când m-am trezit, alături un lup/ Se oglindea în Râul alb şi-n lună

Noi ne visăm viaţa. Dacă o trăim cu adevărat, o visăm. Sau, altfel spus, dacă vrem să ne trăim viaţa cu adevărat, trebuie să ne-o visăm. Nu visul lânced, dulceag, ci visul supra-lucid, cel ce forează eul adânc, unde e adevărul ultim al fiinţei noastre.

Eugen Dorcescu nu este un poet oniric, în sensul propriu al termenului. El dezavuează visul incontrolabil. Integrează în mod original visul în creaţia sa, abordându-l ca pe o halucinaţie vecină cu revelaţia. Care nu amorţeşte, ci trezeşte la realitate. În căutarea unui arhetip, întru recuperarea eului pierdut prin moarte şi uitare, Poetul recurge la forţa de sugestie a unui spirit totemic: cel al *lupului*. Cunoscut din bestiarul peisajului natal, *lupul* se înfăţişează eului liric drept avatar, într-o stare de trezie, care urmează unui somn profund. Poemele *Avatar I* şi *II*, ca şi *Totem*, reflectă, prin simbolistica titlurilor, opţiunea autorului pentru crearea unei nişe mitice, necesare mărturisirii trăirilor sale mistice. Emoţia cu care descoperă că împărtăşeşte spiritul unui lup singuratic este zguduitoare. Redată printr-o metaforă verbală, amplificată de ecoul semantic al unui predicativ suplimentar: „Şi-am tresărit simţindu-mă". Dacă, în pre-textul acesteia, discursul narativ mai estompează dramatismul trăirii, în post-text, lirismul tot mai intens produce un impact afectiv foarte puternic:

> „Dormeam. Se prelingea din trupul meu/ Fluidul somn, împrospătând pământul/ Ca o difuză negură. Şi eu/ Spre trupul meu veneam, recunoscându-l.// Înaintam în negură. Eram/ Fiinţa care-mi seamănă. Şi care/ Se recunoaşte-n sine. Cum un ram/ Îşi recunoaşte umbra plutitoare.// *Şi-am tresărit simţindu-mă*. În trup/ Eram cu mine însumi împreună.../ (Când m-am trezit, alături un lup/ Se oglindea în *Râul* alb şi-n lună)".

Râul alb, al cărui mister este sporit de răsfrângerea lunii şi a razelor selenare în ape, se adaugă semnificaţiilor simbolice ale lupului, ivit acolo, în acea atmosferă a oglindirilor multiple, ca avatar al Poetului. În plină noapte. Sugerând vaga lumină, dar şi întunericul din abisul sufletesc.

Eul liric se raportează analogic la numeroase elemente din paradigma simbolică a apei: la *peşte* („Fiul, subţire,/ firav ca un păstrăv,/ înoată/ în bulboanele lacrimii"), la *trestie* („... fiinţa mea,/ tremurătoare, firavă,/ ca trestia"), mergând până la identificarea

metaforică cu *Râul* („Colinele sunt – iată – sânii tăi/ Şi eu, curbatul *Râu*, ce le străbate") şi cu *dealul* („Mi-aduc aminte-un deal: acela-s eu!"). Însă *lupul* reprezintă mai mult decât ceea ce vede Poetul în fiecare dintre aceste oglinzi, care îl reflectă parţial. În lup se recunoaşte total. Asimilează comportamentul „ceţoasei fiare". Principial. Spiritual. Cu veneraţia cuvenită unui strămoş totemic:

> „Aud mereu, am mai citit prin ziare/ Că lupii-s rari, că specia dispare./ Aşa o fi. Şi nu e de mirare./ De fapt, în lumea ternă şi murdară,/ Ce rost ar mai avea ceţoasa fiară?/ Ea, care, nicăieri şi niciodată,/ Nu s-a lăsat învinsă şi dresată?"

La baza ataşamentului faţă de lup stau admiraţia şi perfecta compatibilitate. Atitudinea superioară faţă de o lume compromisă şi necondiţionatul respect de Sine sunt pilonii comportamentului social al Poetului însuşi:

> „Doar el, doar lupul singur, stă deoparte,/ Nu poate juca dublu, nu se-mparte,/ N-amestecă viaţă şi cu moarte./ Alege şi prigoana, şi pustia,/ Îşi poartă, fantomatic, schivnicia,/ Ştiind prea bine care este preţul:/ Lui, glonţul, poate. Celorlalţi – dispreţul".

Similaritatea cu specia lupului singuratic nu este declarată, fixată în figuri de stil, ci implicită, degajată de pragmatica textuală. Poetul este reprezentat simbolic, pe treapta de bază a creaţiei lirice, de lupul nonagresiv, inteligent, ancestral, demn, statuar. Prin care îşi realizează valoarea. Clasa totemică. Al cărei principal semn este onoarea. Factor distinctiv pentru poezia lui Eugen Dorcescu:

> „Iar el stă neclintit în luminiş,/ Sub grei copaci, sub cerul greu, în soare./ Priveşte-n tulburi lumi interioare/ Cu ochii verzi şi reci, întredeschişi.// Apoi dispare lin, el ştie cum,/ Căci haita latră laş, dar nu se-arată./ Dispare în pădurea eterată,/ La care nu ajunge niciun drum".

Dacă, în *Avatar I* şi în *Avatar II*, imaginarul nocturn îi dezvăluie eului poetic, în timpul sau în urma unui vis, existenţa unui dublu al său, în *Totem*, contextul semiotic se schimbă. Totul e în plină lumină, „în luminiş", „în soare", ba chiar în lumina intensă a unei alegorii. *Avatarurile* sunt produsul unei introspecţii, în vreme ce *Totemul* se naşte din contemplare. Toate aceste poeme se articulează însă din trăirea nemijlocită a faptelor relevate.

La început, aceste plonjări în abis par oarecum înfricoşătoare, dar, treptat, ele sunt însoţite de un fel de euforie, de înfrigurare, de curiozitate, de o bucurie a auto-descoperirii. E foarte straniu, dar e fascinant.

4. Când te-ntâlneai cu Domnul în pridvor

Amplitudinea gândului poetic este incomensurabilă. Coboară în tenebre, din abis de întuneric în abis de întuneric. Dincolo de infinit. Urcă în văzduh, din „abis de lumină" în „abis de lumină". Dincolo de infinit. Caută sinapsele care leagă infiniturile. Găseşte câteva. Afirmă existenţa lor. Fiindcă Poetul a avut revelaţia supremă: L-a „văzut" pe Dumnezeu. Poate şopti şi el „ca ucenicul: *Domnul este*!" Vederea Lui este un eveniment unic, dar nu şi irepetabil. Căutarea lui Dumnezeu, a „feţei Lui", este, de aceea, permanentă. Poate continua şi după moarte. Voinţa eului, dramatismul interogaţiilor, alegerea căii, puritatea sufletească etc. nu au nimic de a face cu ivirea Domnului. Care se arată când vrea El. De pildă, Poetul L-a „întâlnit" în pridvorul casei sale părinteşti. Fără nicio mediere culturală sau religioasă. Fără premeditare. În lumina pură a zilei, copilul de atunci s-a înfruptat pentru prima oară din fericire:

> „Aceasta-i cheia fericirii:/ să ştii/ a întâmpina/ cu-ncredinţarea şi/ inocenţa/ unui prunc de o zi/ tot ce binevoieşte/ a-ţi da/ – că-s suferinţe, că-s/ bucurii – / Cel ce a fost,/ Cel ce e,/ Cel ce, de-a pururi,/ va fi".

Atunci, în acea clipă revelatorie, Poetul s-a născut Poet. A dobândit harul. Cu seninătate. Cu încredere absolută. „De la pasul dintâi" spre „depărtările genuine", a ştiut că „la capătul/ însorit al/ singurătăţii" se află întotdeauna El. De aceea, locul Lui este în centrul poeziei lui Dorcescu. Domnul îi străbate *Poiana*-matríce, Îşi lasă urma pe fânul neînceput, „tălpile munţilor" sunt „tălpile" Sale, El dă gustul nesfârşitului Său trup roadelor grădinii, cu „braţul Său de azur/ îl smulge din *Samsara*" pe eul liric şi „are grijă de toate". Lumea este creată de Yah Elohim. Poetul nu poate concepe lumea în afara Creaţiei. El Shaddai ocupă integral Nirvana. Idealul absolut al Poetului. „O clipă a durat. Sau nici atât./ S-a revelat o clipă Cel Ascuns./ Dar cât a fost, a fost îndeajuns". E clipa de divinaţie, necesară şi suficientă pentru întregul univers poetic.

În opoziţie cu intuirea avatarurilor, care ţine de partea întunecată a Sinelui, întâlnirea cu Creatorul Atotputernic luminează

Sinele. Avatarurile aduc neliniște în noaptea lăuntrică, Domnul răspândeşte pace şi speranţă în lumea în care se revelă:

> „Totul se-amestecă. Totul e pur, ne-nceput,/în grădinile Domnului./ Am uitat cine sunt. Mi-am uitat pergamentul,/ mica glorie, pana./ Stau în zori, plin de rouă, pe prag./ Şi privesc: Domnul străbate *Poiana*".

Prezenţa Lui se simte ca o mângâiere de o incomparabilă căldură: „Mâinile Domnului,/ verzi, străvezii,/ mângâie-ntinderea/ plaiului./ Astfel încep,/ zi de zi,/ dimineţile Raiului". Poetul nu abandonează nici căutările abisale ale avatarurilor, care-l duc din negură în negură, dar, cu atât mai puţin, căutarea lui Dumnezeu, care îl înalţă, din lumină în lumină:

> „Cum voi fi-n stare/ eu, care sunt doar/ slăbiciune şi disperare,/ cum voi putea să m-apropii/ de lumina aceea/ ce explodează până-n negura gropii?/ Cum voi trece/ dincolo de locuri, de vremuri,/ eu, care şi-azi/ nu trăiesc, ci,/ de fapt, *mă cutremur*?"

Anacolutul din final este creat pentru a sublinia stăpânirea absolută a Domnului asupra eului liric, cutremurat de ilimitarea, de ubicuitatea şi de iubirea Divinităţii. Întâlnirea cu Domnul este însăşi intersecţia fericită a infinitului individual cu infinitul Lui, a lumii fizice – *Poiana*, pridvorul – cu lumea Sa metafizică.

> **Când a apărut în pridvor (e un fel de a spune, fireşte, căci, cum aflăm din *Exodul 33, 20* sau din câteva note ale *Bibliei de la Ierusalim, 1973,* „*L'homme ne peut voir Dieu"*, „*Dieu est invisible"*, ceea ce nu exclude senzaţia inexprimabilă a *Prezenţei* Lui, „la lumière de Sa face"), era fie în zori, odată cu lumina şi pacea răsăritului, fie în chiar clipa când am traversat pridvorul, spre odaia mea, seara, şi, după ce L-am întâlnit („*Chercher Sa face c'est rechercher Sa présence, soit au-dedans du coeur, soit aussi dans le culte du Temple"*), m-am culcat şi am adormit zâmbind, doborât de săgeata unui tril de privighetoare. Domnul te cheamă şi te ia în braţele Lui de lumină, drumul tău se opreşte, împăcat, la pieptul Lui.**

Această stare de bine, de împăcare sufletească, de fericire, se revarsă în poemul **cântec de călătorie I**, referitor la experienţa revelării Domnului:

„demult demult când *Râul* era *Râu*/ nu curs de apă putred şi molâu/ când fânul unduia până la brâu/ când cerul era cer şi norul nor/ când verdele sclipea ameţitor/ când te-ntâlneai cu Domnul în pridvor/ când te trezeai la ziuă cel dintâi/ cu soarele zâmbind la căpătâi/ cerându-ţi să-i vorbeşti şi să-l mângâi/ când noaptea aţipind zăreai prin geam/ cum cade luna-n ulmi din ram în ram/ când te-nveleai în vis ca-ntr-un balsam/ demult demult când drumul era drum/ nu un infern de şanţuri şi de fum/ când drumul lin şi alb şi vălurit/ curgea din infinit în infinit/ când erau taţi şi mame şi copii/ nu simple acuplări ci căsnicii/ când munţii revărsau păduri şi vii/ când negura urca din văi tiptil/ când te culca săgeata unui tril/ demult demult pe când erai copil".

5. Domnul arată celor/ aleşi/ un mic Paradis,/ înainte de stingere

Poetul a văzut primele semne ale Nirvanei într-un Paradis natal, plin de „mierea dulcilor poiene". Precum apele primordiale deasupra cărora plutea Elohim înainte de Geneză, *Poiana* de lângă casă este un simbol feminin, înnobilat de atingerea tălpilor lui Dumnezeu: „Stau în zori, plin de rouă, pe prag./ Şi privesc: Domnul străbate *Poiana*"; „Nu e nimic mai/ minunat,/ mai sublim,/ în lumea creată de/ Yah Elohim,/ nu e nimic şi/ nici nu a fost/ vreodată/ ceva mai frumos/ decât fânul uitat/ din *Poiana*/ uitată./ [...] fânul/ răsfirat de/ zefirul hai-hui,/ fânul pur, ne-nceput,/ pe al cărui covor/ mi s-a părut/ a zări,/ când şi când,/ urma Lui". *Poiana* este străpunsă de un *Râu* frământat, înspumat, care reflectă, în nenumărate şi schimbătoare oglinzi, eternitatea celestă:

„Dintotdeauna spre întotdeauna,/ Pluteau pe *Râu* când soarele, când luna/ Şi brazde moi, în boarea diafană,/ Curgeau din infinit către *Poiană*…"

Masculinizarea apelor *Râului*, impulsionate de o energie fluidă, şi feminizarea accentuată a *Poienii* situează cele două elemente la antipozi, în structura unui cuplu semiotic *Râu/ Pârâu-Poiană*, a cărui frecvenţă susţine o temă importantă: *erosul nobil*, cu ascendent în statornicia legăturilor naturale: „*Poiana*-n soare,/ *Pârâul* ce tresaltă şi tresare", „lângă *Pârâu*,/ lângă nuci şi/ salcâmi, în/ multicolora,/ înmiresmata *Poiană*", „într-o *Poiană* părăsită,/ în preajma unui *Râu* părăsit", „în perspectiva *Poienii*,/ a *Râului*,/ a eternităţii", „*Râul* vuieşte alături,/ *Poiana* vibrează", „năvoadele grele, tot/ mai grele,/ le trage încet, din/ *Poiană*, de pe apele/ *Râului*", „deruta

ontologică/ a pădurii,/ a *Râului*,/ lunecarea spre neant/ a *Poienii*", „Vântul/ răscoleşte pădurea,/ răscoleşte *Poiana*,/ umple,/ cu văzduh şi/ lumină,/ pământul./ Vântul/ clatină *Râul*,/ vântură marea,/ mută, din/ nevăzuta lui/ temelie,/ cuvântul" etc. Dacă aceste stabile însoţiri lexico-semantice sugerează o motivaţie de ordin erotic pentru constituirea amintitei diade simbolice, poemul *Râul* impune o lectură dintr-o perspectivă mai amplă, afirmând, în mod indirect şi original, universalitatea legăturilor pasionale:

> „Dacă ar fi să/ gândesc mitologic,/ aş zice/ că *Poiana*,/ acoperită de rouă/ argintie, în zori,/ e-o imensă matríce,/ matrícea unei zeiţe/ terestre, ce fruntea-şi ascunde,/ sub alcov, în apus,/ întinzându-şi picioarele/ luminoase spre/ Munte./ Îşi separă însoritele/ coapse,/ ce vibrează,/ prelung, îndelung,/ precum nişte sinapse,/ spre-a primi, în/ lăcaşul grăuntelui/ – al ovulului cosmic – ,/ *Râul*, plin de raze şi/ nori,/ *Râul* – lichidul spermatic/ al Muntelui".

Plasarea în context mitologic a relaţiei dintre *Poiană*, privită ca o zeiţă terestră, şi Muntele arhetipal, care se revarsă între coapsele ei, prin *Râul* „plin de raze şi/ nori", amplifică tabloul, configurându-l semiotic. Protagoniştii unei perpetue poveşti de dragoste sunt *Poiana* şi *Muntele*, iar relaţia dintre *Râu* şi *Munte* este de tip parte-întreg. În aceste condiţii, devine transparentă semnificaţia metaforei *in praesentia* „*Râul* – lichidul spermatic/ al Muntelui", care încheie în forţă paradigma simbolică. Muntele are o funcţie de liant semiotic. În viziunea Poetului, Muntele se leagă simbolic nu doar de *Poiană* şi de *Râu*, de Pământ şi de Cer, ci şi de spiritul totemic al lupului:

> **La marginea acelei *Poiene* e *Râul*, cu lunca lui, la stânga, privind în aval, e pădurea, în spate sunt Munţii Vâlcanului (ai lupilor, altfel spus, după unele ipoteze etimologice). [...] Acesta este, în linii mari, universul în care am copilărit, prezent şi în poezie, şi în basmele şi în povestirile mele feerice.**

Această lume nu numai că îl include, fizic şi afectiv, pe eul biografic. Dar îi modelează şi sufletul liric:

> „Dincolo de livadă-i/ *Poiana*./ Ea este, a fost, şi-a/ rămas./ Sufletul îşi opreşte/ în pragul ei/ goana,/ pironit în extaz,/ fără glas./ Dincolo-i zăvoiul, e *Râul*,/ e cerul, sunt norii, e/

soarele roşu şi greu./ Dincolo, dincoace, sunt/ noaptea, amiaza şi/ zorii./ Şi dincolo – ca şi/ dincoace – de toate/ acestea/ sunt eu".

Universul real trece în imaginar, universul definibil în inefabil, universul fizic se interferează cu metafizicul. *Poiana* devine locul concret, dar şi abstract, al unei misterioase aşteptări. A avatarului? A Domnului? A Iubitei? Este şi locul întâlnirii, al realizării efective. Al punerii în fapt. În faptul perceput, deci conştientizat: „privesc: Domnul străbate *Poiana*"; „Potăile au încolţit un lup./ Le-aude hămăind tot mai aproape./ Fac cerc în jurul lui, să nu le scape,/ Se bucură că-l latră şi că-l rup.// Iar el stă neclintit în luminiş,/ Sub grei copaci, sub cerul greu, în soare". În senzaţia interpretabilă: „De fapt,/ e numai un joc/ în iarba-nflorită dimprejurul cetăţii". În fericirea efemeră: „statura măruntă/ a mamei/ venind pe cărare./ Venind, ca altădată, către/ *Poiană*, venind/ fără veste,/ să-mi spună/ nimic altceva,/ doar atâta:/ că este". În instalarea definitivă a absenţei: „absenţa/ tatălui/ arată limpede, oricui,/ dezastrul/ de astăzi/ al casei,/ [...] deruta ontologică/ a pădurii,/ a *Râului*,/ lunecarea spre neant/ a *Poienii*,/ emergenţa, în semeni, în/ ierburi, în flori, în/ copaci,/ a unor seve moarte,/ haotice..." Dar, mai ales, în arhitrăirea realităţii ca irealitate sau, dimpotrivă, a irealităţii ca realitate, care întăreşte legătura cu acest topos pre-nirvanic:

„Aş putea să revin,/ uneori,/ fie şi-n vis,/ în *Poiana* cu/ flori,/ mărginită de/ nuci, de salcâmi, de/ aníni,/ învelită în rouă şi raze,/ mângâiată de/ norii amiezii,/ senini./ În *Poiana* ieşită din/ spaţiu şi timp,/ din al vieţii/ zadarnic tumult./ În *Poiana*/ de-acum, de/ demult./ În *Poiana* cumplită,/ încărcată de cumplitele-i/ flori, /ce-au văzut cum te naşti,/ cum trăieşti/ şi cum/ mori".

Poiana este, aşadar, locul de întâlnire. A clipei cu eternitatea. A valului destrămat cu veşnicia curgerii. A Samsarei cu Nirvana. Aici întrezăreşte Poetul, în mod repetat, fascinat, fermecat ca de o feerie, fericirea nirvanică, aici trăieşte sentimentul irealităţii lumii reale, care îi provoacă un prelungit şi reiterat extaz:

În singurătatea feerică, ireală, a *Poienii* în zori, între soarele intens al verii şi umbra, la fel de intensă, a aninilor, lângă *Râul* clar, rece, limpede, umblând prin fânul înflorit şi înmiresmat, greu de rouă – mi le amintesc acum atât de copleşitor! – aveam o izbucnire de

masculinitate violentă, nepotolită. Ca şi atunci când ieşeam din *Poiană*, pe o cărare ce însoţea râul în amonte, sau când intram în râu, să caut lesele, să-l traversez spre pădurea de nuci sau de sălcii. Eram singur, nu se vedea nimeni, nimeni, pe kilometri întregi. [...] Era o stare de voluptate în aşteptare, dar şi o senzaţie de forţă, de reverie agresivă, de plutire între vis şi realitate.

De aici, dintr-un peisaj care trezeşte în fiinţă forţa masculină, declanşând tumultuoase energii, porneşte drumul Poetului spre Nirvana, cea de atâtea ori întrezărită. *Râul* din peisajul copilăriei devine un *alter-ego*:

„Împăcat, fericit,/ lansat într-o singurătate/ multiplă./ De-o parte, *Râul*. De cealaltă,/ *Râul*..."

Deicticele „de-o parte" şi „de cealaltă" evocă unitatea, totalitatea implicării. În întregime, *Râul* se asociază fiinţei acvatice a Poetului, care parcurge Samsara cu zbucium, cu neasemuita bucurie de a fi, „noapte-zi", şi om, şi lup, şi cavaler, şi trubadur. De a se încredinţa apelor, care îl poartă, cu tot cu visele lor, spre Nirvana. Paradoxal, sau nu, *Râul* acesta vital curge în sus, vectorul lui excluzând orice uşurinţă, orice compromis. Este un drum moral. Scăldat de lumină. De o lumină mai puternică decât cea a Soarelui. De lumina „neapropiată" a lui El Shaddai: „Şi, deodată, întreg universu-i/ un drum./ Un drum alb, şerpuit,/ între *Râul* de-atunci şi/ *Râul* de-acum"; „de fapt, acesta e/ drumul/ de la trup către/ suflet/ de la suflet spre/ duh/ şi de la duh/ către Duhul".

Drumul cel mare, cel unic. Călătoria prin lume. Prin lumi. Călătoria prin timp. Prin timpuri. Călătoria în Sine. Pentru Sine. Pentru eliberare. Călătoria exprimată în Cuvânt. De Cuvântul de apă. De cuvântul de foc. De Cuvântul de vânt. De Cuvântul Iniţiatului. Convins fiind că „iniţierea nu îţi aparţine./ Ţi-o dă Acel ce singur poate da,/ Ce poate şi răni, şi vindeca…"

Toate visele sunt posibile căi spre Nirvana. A cărei intuiţie Poetul a avut-o foarte devreme. În timp şi spaţiu fiind, el a încercat mereu să acceadă veşnicia „nespaţiului şi a netimpului". *Râul* îl va duce până în pragul Nirvanei. Lui îi încredinţează Poetul propria cenuşă: „Să faci, încet, cu urna câţiva paşi/ Pe malul unei ape (Ştii tu care!),/ Al unei ape repezi, sclipitoare,/ Şi-n unda-i verde pulberea s-o laşi…"; „Atât mai vrea: Să-i presăraţi cenuşa/ Fie-ntr-un *Râu* subcarpatin, solar/ (În *Sohodol*, în *Ibru* sau *Gomnuşa*),/ Fie-ntr-un *Râu*

ce curge-n alt hotar/ (Verzui ca spânzul, reavăn ca scorușa) –/ În Gange, Mississippi, în *Isar*…"

Râul din poezia lui Dorcescu este un meta-râu. El poate fi oricare dintre râurile menționate în text, toate la un loc, sau totalitatea râurilor reale și imaginare. Așa cum „drumul spre Tenerife", creat, dar și trăit de poet, este un meta-drum, reunind mulțimea tuturor drumurilor reale cu mulțimea tuturor drumurilor posibile și cu mulțimea tuturor drumurilor imposibile. Un drum livresc, iluzoriu. Ca toate drumurile reale. Iluzorii și ele. „Nu există drum/ de întoarcere/ din Tenerife". Dar nici măcar acesta, pregătit îndelung, ajutat de experiența existențială și culturală, parcurs în zbor, complet, nu duce în Nirvana:

> „e *drumul*/ adică mișcarea eului/ în sfârșit conștientă de/ sine de propriul/ mister de/ tenebrosu-i traseu/ monocentric/ adică eul ce s-a/ descoperit în/ sfârșit/ în eterna sa ascensiune/ edenică/ adică mizeria nesfârșită/ a trupului/ incapabil să călătorească/ spre propriul duh/ adică istoria luptei/ dintre carne și duh".

Dramatică ratare. Semn indubitabil al zădărniciei. Nici moartea nu este o salvare. Fiindcă duhul își găsește oricând un alt trup în nesfârșita Samsara. Iar Nirvana rămâne departe.

> **Evoluționismul oriental, fiindcă vorbim despre Nirvana și despre Samsara, e de ordin spiritual, nu biologic. Prin efort, prin stăruință, prin renunțare la micime sufletească, pas cu pas, viață cu viață, reîncarnare cu reîncarnare, se ajunge tot mai sus, până la eliberare, până la ieșirea din ciclicitatea Samsarei. Uneori, saltul se poate face și brusc, prin recunoașterea instantanee, că el, spiritul, cel rămas fără înveliș, cel care a pierdut totul, inclusiv propriul trup, este chiar infinitul. În *Ecclesiast* se spune că El Shaddai ne-a sădit în suflet gândul veșniciei, al infinitului. Așa se explică neliniștea omenească. Nimic din ce-i aici nu-l mulțumește pe muritor, ceea ce probează că, de fapt, el aparține unei alte lumi. Unii resimt mai acut, mai dureros această non-apartenență. Eu sunt unul dintre aceia. Riscând să par artificial și pretios (deși îmi încep ziua, fiecare zi, cu *Scriptura* și cu condeiul în mână), îți voi reproduce o notă la *Ecclésiaste* din *La Bible de Jérusalem*: „Ce qui, dans l'homme, est de la terre y retourne. Mais comme rien ici-bas ne peut le satisfaire, tout en lui ne vient pas de la terre, et ce qui est de Dieu retourne à Dieu".**

Treapta a doua: *Visul celtic*

Motto:
Armura neagră-n colţ şi-aşteaptă insul.

Visul nirvanic, ca şi toate visele, care îl motivează şi îl alimentează, se naşte în fiinţa Poetului, unde se înfiripă o lume complexă, cu straturi de uitare şi de amintire, fără limite spaţiale sau temporale, culturale sau religioase, ideologice sau psihologice. O lume a visului controlat, a morţii învinse prin reîncarnare, a unui orizont sufletesc de o vibraţie unică, a unei rostiri singulare:

> „Trece/ un lup roşu, un lup în flăcări,/ aprins,/ sub orizont, la marginea sufletului./ Şi sufletul/ e o câmpie verde, înflorită,/ pe-ntinderea căreia, în amiaza/ albastră, adorm./ E soare. E o linişte aspră. Lumina/ te-arată undeva, îndărătul grilajelor./ Şi frumuseţea toată mă priveşte/ invers,/ din anarhica-ţi moarte/ smulgându-mă".

Plasat într-un asemenea context, *visul celtic* este pitoresc şi paradigmatic. Factor de continuitate. Factor de nişă. Vis cultural. Vis sufletesc. De un lirism istoric. De un lirism atemporal. Bizar, în căutarea Nirvanei. Perfect încadrat în visul nirvanic.

> **Visul se aseamănă unui batiscaf, unui sumersibil, el traversează depunerile de uitare, până la cetatea păduroasă („Imensele depuneri de uitare/ Ce-mi zac în suflet", „Însumi mă scufund..."); şi mai departe, până la amestecul ceţos al avatarurilor, al trecerilor necontenite dintr-un trup în altul.**

„Cetatea păduroasă", veritabilă amprentă lirică pentru Eugen Dorcescu, s-a ivit, în chip miraculos, pe când „fiind băiet, păduri cutreiera", şi a fost periodic revizitată în zona sensibilă a reprezentărilor pur conceptuale, acolo unde s-a instalat, de fapt, ca ax al visului celtic, ce nu l-a părăsit nicio clipă pe Poet:

> „Am fost, desigur, foarte fericit/ În sumbra, păduroasa mea cetate./ Căci, iată, amintirea ei străbate,/ Ca un izvor prin

straturi de granit,/ Imensele depuneri de uitare/ Ce-mi zac în suflet. Însumi mă scufund/ Spre-acel inel de negură, rotund,/ Iluminat intens de-un negru soare…/ Acelaşi soare tânăr îşi aşterne/ Pe chipul nostru umbrele şi azi –/ Vechi citadini, hieratici şi nomazi,/ Pe străzile cetăţilor moderne".

În jurul cetăţii, se ţese o atmosferă medievală. Adusă în prezent de un vis lucid. E o atmosferă sufletească reală. Actualizată în chiar momentul „zero" al comunicării poetice. În abisul cenuşiu se arată „verdea zare" „a codrilor fără capăt", în care cavalcada – *în vis sau aieve*? – aduce în prim plan *cavalerul*, un avatar la fel de puternic precum *lupul*:

„În codrii fără capăt, verdea zare/ A frunzelor, a ierburilor, lin/ M-acoperă, de vis şi vreme plin,/ Într-un vârtej de umbre mişcătoare./ Copitele, pe drumul de pământ,/ Se-aud distinct, ca inima. Şi-n gene/ Port toată mierea dulcilor poiene/ Ce mă-nsoţesc vibrând, din când în când./ În vis e cavalcada? Sau aieve?/ Imensa bucurie de a fi/ Etern, într-o eternă noapte-zi,/ Îmi umple gându-asemeni unei seve./ Am fost. Voi fi. Fusesem. Sunt. Ce preţ/ Mai au acum *aproape* şi *departe*?/ În ochiul amintirii fără moarte/ Alunecă şi cal, şi călăreţ./ Mă recunosc în mine însumi. Sunt/ Cel ce purtase-o tulbure armură,/ Cel ce ascultă-n dimineaţa pură/ Copitele pe drumul de pământ./ Şi-naintez sub coama foşnitoare/ A negrilor stejari. Spre tine vin,/ Frumoasa mea, de vis, de vreme plin – / În codrii fără capăt, verdea zare..."

Acest tablou introspectiv reflectă strania frumuseţe a Sinelui abscons, unde se reunesc euri multiple, înviate şi redinamizate de o memorie participativă. Poetul nu este un lup, un cavaler, un trubadur oarecare. Ci lupul singuratic din pădurea eterată, în care se recunoaşte organic: „Şi-am tresărit simţindu-mă. În trup/ Eram cu mine însumi împreună..." Este cavalerul ivit într-o halucinantă cavalcadă. În care, de asemenea, se recunoaşte organic: „Mă recunosc în mine însumi. Sunt/ Cel ce purtase-o tulbure armură,/ Cel ce ascultă-n dimineaţa pură/ Copitele pe drumul de pământ". Amintirea tot mai clară îl face pe Poet să se simtă în străfundurile fiinţei şi *trubadur*. Figura trubadurului este cel de-al treilea semn al repetării destinelor samsarice în conştiinţa de Sine. Trubadurul este invocat în aceeaşi zonă lăuntrică nocturnă, în care s-au ivit celelalte avataruri: „Trubadurule, vino! E noapte./ O caldă cetate aşteaptă, un/ labirint, în care umbra te caută/ iar, implorând". Reacţia

trubadurului la chemarea Poetului este promptă, uimitor de rapidă: „Şi trubadurul/ coboară treptele înfiorat,/ sub luna de platină căutându-te/ iarăşi..." Întâlnirea acestui avatar răvăşeşte nu doar fiinţa arhilocuită a Poetului, ci şi lumea exterioară, cu care se întrepătrunde „într-o magmă vitală", într-un vis supralucid. Elevat. Care atinge culmile (medievale) ale conştiinţei. Codul onoarei. Instalat la limita clar-obscură dintre subconştient şi conştiinţă. Un cod genetic al fiinţei. Pe care Poetul îl are în sânge. Cu care a trăit în existenţele precedente. Cu care trăieşte şi acum. „Am fost. Voi fi. Fusesem. Sunt. Ce preţ/ Mai au acum *aproape* şi *departe*?/ În ochiul amintirii fără moarte..." El face parte dintr-o stirpe nobilă, ai cărei supravieţuitori se recunosc „după privire", într-un miraj al reminiscenţelor, care întregesc, genetic, cultural şi spiritual, conştiinţa sa poetică.

> „Oştenii tulburi, strânşi în grea armură./ Oştenii tulburi, care stau deoparte,/ Privindu-ne, din tulburea lor moarte,/ Din viaţa lor hieratică şi dură.// O rasă sunt, o stirpe. Cine-i ştie/ Pierduţi prin târguri, sate şi oraşe,/ Clătindu-şi nevăzutele panaşe,/ Strângând în pumn o spadă sângerie?// **Dar ei se recunosc: După privire!/ După privirea-n care visul încă/ Păstrează ctitoria lui adâncă/ De poezie şi de-mpotrivire,// Păstrează prea-himerica-i cetate,/ În care el, viteazul, trubadurul,/ În care el şi eu vom fi de-a pururi,/ Cu bărbătească-ne singurătate**". (s.n. – M.-I. B.)

Tulburile avataruri, venind din tulburi morţi, sunt descoperiri euforice, de o voluptate fără seamăn, ale conştiinţei unui Poet contemporan. Rădăcinile medievale ale eului, solidaritatea de stirpe cu vitejii oşteni, cu cântăreţii lirici de odinioară, îi dau Poetului solitar, oarecum stingher în recea contemporaneitate, forţa şi verticalitatea masculină necesare avansării spre Nirvana. El vine de departe, pentru a eterniza adevăratele valori ale bărbăţiei: spiritualitatea, puterea, cunoaşterea, onoarea, noblețea iubirii. „O, somnolenta, cruda, primordiala/ referinţă-matríce! Somnul ei/ împietrit! Îţi aud paşii undeva,/ în abisul materiei. În vreme ce/ conştiinţa-mi adie în jur,/ ca un abur subtil,/ ca o boare,/ peste negrele pietre..."

> **Toată opera mea e un zbucium, în care se mişcă avataruri, amintiri, uitare, suferinţe samsarice, aspiraţii nirvanice. Frumuseţea de neimaginat, de nedescris a *Râului*, venind dinspre munţii albaştri, sau farmecul**

indicibil al poienilor de pe margine mă făceau să visez la cetăţi, cavaleri, domniţe. Şi cavalerul, şi trubadurul sunt tot avataruri. Pare greu de crezut, dar să ştii că adevărul e acesta. Eu am citit despre cavaleri, cetăţi, domniţe, amor curtean târziu şi, la drept vorbind, destul de puţin. Mai întâi le-am întâlnit pe toate acestea în acele rătăciri într-un peisaj pur, edenic, nirvanic, şi abia apoi le-am găsit în cărţi. Într-o seară, la liceu, când am citit în manualul de istorie despre războiul celor două roze, am avut o emoţie teribilă, m-am oprit din lectura acelei lecţii modeste şi am exclamat din rărunchi, cu voce joasă, însă: *Ce frumos*! Această sinteză dintre forţă, virilitate, agresivitate, pe de o parte, şi frumuseţe, vis, reverie, poezie, pe de alta, m-a atras irezistibil. Gândeşte-te! Război, da, război, necruţător, dar al celor două roze!

„Un duh care trece din suflet în/ suflet" l-a transpus pe Poet din realitatea empirică într-o fantezie medievală. Care pentru eul său este, însă, lumea reală. Originară. Cea în care (re)trăieşte un timp de graţie din existenţa sa. În cetate. În donjon. În sala cu armuri. În tabăra de luptă. Călare. În galop. La pas. Pe dalele din cetate. În iarba înflorită din preajma cetăţii. În *Poiană*. De-a lungul *Râului*. În codrii fără capăt. Nu ştie de unde şi cum de îi răsar în faţă toate acestea, dar le vede. Şi este acolo. „Stau îndelung în noaptea de mai,/ contemplându-mă. Luna/ geometrizează reminiscenţe pustii". „În noaptea povârnită de statui". Până când „zorii lini/ Umplu cetatea de lumini". Dar nici atunci visul nu se spulberă, căci i-a pătruns Poetului în sânge. A devenit „calea spre abisul" său. Spre acea lăuntricitate mai importantă pentru artă decât tot ceea ce se întâmplă în universul real. De acesta îl desparte pe Poet un tulbure scut. Negru. Întocmai ca „armura neagră" care, într-un ungher, de amar de vreme, „îşi aşteaptă insul". Revenirea la medievalism este un act simbolic de resurecţie. Trubadurul îl întoarce pe Poetul care se zbătea pe ţărm, în uitare, ca un „peşte de aur", în lumea de care se rupsese prin moarte. O lume care i-a supravieţuit. Prin cultul valorilor. Nemuritoare. „Un Paradis fără oameni". În aşteptare, totuşi. Lumea medievală a înălţat moral bărbatul. A preţuit într-atât femeia, încât a situat-o mai presus de bărbat. A făcut din femeie Doamna servită de un cavaler. Doamna care inspira un trubadur. Medievalismul a înnobilat amorul. L-a înscris în codul onoarei. L-a protejat de zidurile cetăţii. Care creează intimitate. Care impune discreţie. Respect. Şi o fidelitate în

afara oricărei discuţii. Aceasta e paradigma propice sufletului Poetului. Redescoperita *referinţă-matrice*:

> „Mă-ntorc, în ziua clară, spre cetate./ Păduri în zare. Albe drumuri. Calme/ Păşuni ce ţin amiaza-ntreagă-n palme./ Şi moartea, ce ne mână-ncet din spate".

Roata istoriei, în sens larg, se învârteşte. Poezia mea ajută şi ea, cât poate, la păstrarea şi, cine ştie?, la resurecţia nobleţei relaţiilor interumane, în general, a relaţiilor dintre femeie şi bărbat, în particular. „Tú eres un caballero rumano", mi-a scris, cu doi-trei ani în urmă, Doamna Mónica Delia Pereiras, editor general la „Analecta Literaria" din Buenos Aires, cea care iată cum a definit, succint şi definitiv, volumul meu de dragoste şi moarte *Nirvana*: „Es tu propio Taj-Mahal hecho poesía"…

Cavalerul din lirica lui Dorcescu nu este acel tip de erou medieval imortalizat în celebrele cântece de luptă din literatura Evului Mediu. Nu este Roland, Igor sau Rodrigo. Este, de bună seamă, şi luptător. Fără nume însă (cel puţin, până la momentul marii crize, cum vom vedea mai departe). Nelocalizat (tot până în acel moment). El se remarcă prin faptul că este îndrăgostit. Că toată viaţa iubeşte o singură femeie. Pentru care îşi dă jos armura. Pentru care şi-ar da oricând şi viaţa. Înainte de a se ivi de sub negura uitării, iubita Poetului cu avataruri medievale înfioară iarba *Poienii* din mitologia personală, chemându-l stăruitor în cetatea din vis. Chipul ei este opacizat de depărtare, ocultat de nesfârşitul povârniş de până la donjon, dar existenţa sa este o certitudine pentru căutătorul de neoprit:

> „Ea este-aici. Acesta-i chinul meu./ În zare ca-n oglindă-i scufundată./ Urc spre crenel, pe pantă urc mereu/ Şi n-o zăresc întreagă niciodată".

Este o căutare a altei fiinţe în propria memorie, neagră şi înşelătoare. Ştearsă crunt de moarte:

> „Eşti şi nu eşti. În spaţiul vid,/ În fiinţa ta mă reînchid,/ Din noapte smuls, dorind, iubind,/ Te-aştept, te caut, te colind,/ Călătorind, călătorind..."

O călătorie în atmosfera medievală. Dar, de fapt, o dureroasă introspecţie. Realizată în prezent. Acum, când se scrie poezia Nirvanei. Când iubita este mult dorită. Este ea însăşi invocată: „Întoarce-te, frumoaso, în abis…"; „Te-aştept, de mohorâte dinastii,/ Cu trandafirii sângelui în palmă". Va fi de-ajuns să îl privească pe Poetul – cavaler, şi trubadur, şi lup, şi râu – în nirvanice oglinzi, ca să înţeleagă că e chiar el. Să îl recunoască pe cel pierdut. Şi să-l subjuge din nou. Privindu-l direct. În faţă.

> „Priveşte-mă-n oglindă, nu în faţă!/ Priveşte-mă-n nirvanice oglinzi./ Aşa vei izbuti să mă cuprinzi/ În viaţa mea de dincolo de viaţă.// Nu mă disting de propriul arheu:/ De lup, de cavaler şi de cetate,/ De râu, de trubadur... Acestea toate/ Şi altele asemenea sunt eu.// Abia când lanţu-ncolăcit pe grindă/ O să-ţi coboare podul, ca să treci,/ Te voi primi în ochii-mi verzi şi reci,/ Mă vei privi în faţă, nu-n oglindă!"

Năucitoare este imaginea podului coborât pentru a permite trecerea dintr-o lume lăuntrică în alta. Pentru a prilejui înţelegerea. Despre dragostea care nu moare niciodată. Firul poveştii de amor se reînnoadă. În termenii iubirii medievale. De fapt, timpul şi spaţiul sunt irelevante. Poetul vorbeşte şi aici despre „netimpul şi nespaţiul Nirvanei". Anticipând „dulcea moarte". Eternitatea ei. „Cea mai eternă". Arta învinge timpul şi spaţiul. Dragostea învinge totul. Ajunge în Nirvana. Trece dincolo de ea. Dincolo de infinit.

> **Am trăit mereu în zona intermediară dintre realitatea empirică şi realitatea metafizică, eventual artistică. Nu conştientizam neapărat această stare existenţială, o trăiam, pur şi simplu, foarte intens. Mai târziu, am vorbit despre ea. În scris. Şi am căutat-o în lumea reală, pe care am abordat-o lucid, şi destul de eficient, dar fără entuziasm, când i-am înţeles resemnarea şi platitudinea. Dar, după ce mi-am făcut datoria, am revenit la „florile mele de cenuşă", cum zice Bătrânul. Apropo de roze, de amor, de doamne şi domniţe. Acesta a fost şi a rămas pattern-ul atitudinii mele erotice. *Poiana* înflorită, cetatea, cavalerul, trubadurul. Nu am comunicat, nu am împărtăşit, de-a lungul vremii, decât unei singure persoane visul celtic…**

Treapta a treia: ***Dulcea moarte***

Motto:
Când mi-ai zâmbit, ca şi atunci, pe dale.

1. ... ascult şoapta armurii, aud/ un pas volatil ce se-apropie

În viziunea lui Dorcescu, orice viaţă înseamnă o renaştere, o reîntrupare a unui suflet chinuit, condamnat să refacă un traseu samsaric. În mod analog, orice poveste de iubire presupune o refacere sau o continuare a unei relaţii amoroase precedente. Dintr-o altă viaţă. Sau chiar din mai multe. Astfel, cei ce se iubesc nu se cunosc, ci se recunosc. Ceva anume le aminteşte brusc cine este, de fapt, celălalt. Atâta energie vitală şi erotică este pusă în mişcare în acel moment, încât trupul tresare. „Tresare a tresări". Personajele realizează ce anume li se întâmplă. „Vai, una suntem,/ ne unim/ dinspre moarte!…" Erosul este potenţat de Thanatos. Îndrăgostiţii simt apropierea zeului morţii. Apăsarea ameninţării lui. Şi se iubesc devastator. Ştiind că vor muri curând, aşa cum au mai murit. Nu au timp de idile. Dar nici de suferinţele dragostei: de gelozie, de trădare, de ură, de dezgust. Combustia erotică devine o obsesie. Amorul retrezit la realitate este o reminiscenţă: *visul celtic*. Are frenezia acestuia. Nobleţea. Forţa şi candoarea. Recurenţa.

Povestea e simplă. Şi unică. După o zi petrecută în tabără sau pe câmpul de luptă, în lumina viorie a amurgului, *cavalerul-trubadur* revine călare spre castel, spre „negrul burg", lăsând în urmă ceţoasele coline şi codrii fără sfârşit, pe fundalul cărora se profilează. Se anunţă ceva ce va scoate povestea din cotidian. Ceva ce nu se întâmplă în fiecare zi. „Şi te-am zărit". Probabil cavalerul a smucit calul. Probabil calul a cabrat. Amănuntele nu mai contează. Reţinem locul: „... pe pod, sub ziduri". Acolo, „pe dalele curbate". Iubire la prima (re)vedere. Fără nicio amânare. Cu toată fiinţa. Cu fidelitatea lui de cavaler. Cu fidelitatea ei de Doamnă. În eternitatea clipei. În magia ei. Cel ce iubeşte *azi* cu ardoarea aceea medievală uitase totul, de la decor la gustul intim al gurii. Zâmbetul iubitei i le-a amintit dintr-odată. Ea era sigur cea cu care, cu secole în urmă, s-a iubit pe dale. De-aceea, i s-a dăruit din prima clipă. Au refăcut legătura, continuând povestea de unde se întrerupsese într-o viaţă anterioară. Conştienţi de şansa ce li s-a mai dat o dată. Cu răspunderea imensă de a se iubi astfel, încât să nu se mai piardă.

Eugen Dorcescu a scris o poezie cu un singur filon erotic. Aşa cum a declarat, a iubit o singură femeie: Doamna lui. În vieţi succesive. Această iubire configurează o treaptă a fericirii. Adevărata fericire nu se poate trăi în Samsara. *O arhi-amintire* este însă o stare de întrezărire a Nirvanei:

> „Era o zi senină, ca şi azi/ (Tu, chintesenţă-a zilelor senine!)/ Se destrămau păduri de sumbri brazi/ În urmă, pe ceţoasele coline.// Călătoream, de mult, către apus,/ Când drumul m-a adus într-o câmpie/ Greu adâncită-n umbra viorie/ A codrilor ce-o străjuiau de sus.// Şi te-am zărit. Departe, în amurg,/ Fixai curbura unui spaţiu, care/ Înainta treptat în înserare/ Cu soarele şi neclintitul burg.// Stăteai pe pod, sub ziduri. Te-am iubit/ Acolo chiar, pe dalele curbate,/ Şi am rămas cu tine în cetate,/ Şi cred că tot acolo am murit...// Uitasem totul: codrii, lungul drum,/ Cetatea, podul, gustul gurii tale.../ Şi, brusc, mi le-am reamintit acum,/ Când mi-ai zâmbit, ca şi atunci, pe dale".

Duce înapoi, spre arhi-amintire, şi cântecul domol, inconfundabil, al *cornului*. Interpusele valuri de uitare, valurile întunericului abisal, sunt răscolite de sunetul grav, cald şi blând al acestui instrument. Aşa cum spunea Eminescu, „melancolic cornul sună". Umplând văzduhul cu sunete simple, dar stăruitoare. Auzindu-se de departe. Până departe. Acustica şi aspectul fizic ale cornului sugerează provenienţa dintr-o altă lume. Poate chiar dintr-o altă viaţă. Presupusă de avatarurile sufletului liric. Cornul este el însuşi o reminiscenţă. Precum visul celtic. Precum însemnele de stirpe. Recognoscibile. Supravieţuitoare. „Sună cornul departe (reminiscenţe!/ reminiscenţe!). Sună totuşi, permanenţa/ există". Fluxul sonor al cornului este pus în analogie cu apele râului. De aici, epitetele *lichid* şi *vălurit,* care îl descriu. De aici, ideea de depărtare.

> „**Lichidul corn, cel mult prea vălurit,/ e depărtarea însăşi, e abisul". Sunetul se pierde şi în spaţiu, şi în timp. Eu am multe versuri despre tăcere. La mine sunetul cel mai frecvent e negarea lui, e tăcerea. Totul e nirvanic. În sensul că se defineşte prin negare**.

Muzicalitatea tăcerii este un paradox doar pentru insul comun. Poeţii îi cunosc puterea de semnificare. I. Pillat a făcut o artă poetică din versul „Nu vorbele, tăcerea dă cântecului glas". Eugen Dorcescu mizează frecvent pe expresivitatea acesteia: „Tăcuţii fluturi. Gheara lor pe zid", „Tăceri de vizieră. Vâlvătaie", „Îmbrăţişaţi de-a pururi în

tăcere", „Cu negre lănci tăcerile ucid/ Cuvintele pierdute prin unghere" etc. În opinia sa, **muzicalitatea cea mai audibilă a poeziei, a fondului ei, e tăcerea**. Medievalismul înviat, atât pentru avatarurile care definesc personalitatea abisală a Poetului, cât şi pentru modelul erosului înalt, corespunzător aspiraţiilor sale, oferă şi ambientul sonor adecvat unei căi spre Nirvana.

> **Pe fondul marii tăceri, străbătute de adieri ale cornului, de sunetul asurzitor al „scamei de argint a ceasurilor", al „ghearelor de fluturi pe zid", iese în relief conştiinţa eternităţii iubirii, la cei doi, care ştiu ce înseamnă *dulcea moarte*: „Te voi iubi şi cenuşă!"**

Prin urmare, ***dulcea moarte*** nu denumeşte doar o anumită clipă de fericire, ci fericirea însăşi.

2. O, splendoare/ De-a nu simţi, ***de-a fi****, de-a nu dori!*

Evul Mediu al Poetului nu este eroic, ci erotic. E multă pace în noaptea Sinelui liric. Umbra eului, sondând adâncimi „în negură, asemenea negurii", se întoarce la acel „întuneric profund,/ absolut,/ la acel întuneric perfect,/ care-i însăşi lumina". Acea „lumină – substanţă a eternităţii". Numai şi numai în acel întuneric, numai şi numai în acea lumină, se reconstituie un cuplu erotic ancestral şi recurent: „rotirea s-a întors către sine,/ dezvelindu-te, grăindu-mi,/ luminându-ne brusc,/ în imensitatea zării". Toate simbolurile timpului istoric sunt scoase din regimul agresivităţii şi convertite în simboluri erotice. Acestea reprezintă Poetul îndrăgostit, nobil, niciodată violent. *Armura* („stau între sobrele jilţuri,/ ascult şoapta armurii"; „În unghiul cald, oprit sub baldachin,/ Mă-ntorc spre zid. Sub streaşină, căldura/ Rodeşte tainic. Bolta curge lin./ Mă-ntorc spre zid şi-mi scot încet armura"), *lancea* („Ţin lancea-n unghi. O sprijin dedesubt/ Şi pliscul ei în negură se prinde,/ Rupându-i pânza. Zbor neîntrerupt,/ În neclintite, netede oglinde"), *sabia* („Săbii de foc aleargă peste muri,/ În pure adâncimi de abur verde") – îndeobşte semne ale luptătorului medieval – dobândesc semnificaţii vădit erotice. Senzualitatea masculină se îmbogăţeşte cu un simbol arhitectonic specific Evului Mediu: *donjonul*:

> „Simt roata alergându-mă din spate./ Urc spre donjon, hieratic şi deplin – / Mă mut încet cu totul în cetate".

Elementele peisagistice, *Poiana* şi *Râul*, ar corespunde complementarităţii elementelor arhitectonice *cetate - turn/ donjon*, ca ilustrări ale diadei feminin-masculin, comportând nuanţări în aceeaşi sferă a eroticului.

Cetatea, ca şi *Poiana* înflorită din jurul ei (îţi aminteşti versul: „în iarba-nflorită dimprejurul cetăţii") sunt şi rămân, probabil, feminine. Sunt locul unde aşteaptă şi se plimbă Doamna Cavalerului. Dacă am psihanaliza, fie şi sumar, am putea, eventual, spune că *Poiana* e aşteptarea, chemarea, preludiul, iar cetatea, diafană, tainică, e chiar aura, proximitatea Doamnei. Unde Cavalerul ajunge după traversarea plină de delicii a *Poienii*. „Dau iar ocol cetăţii"; „Turnul lasă..." etc.

În acest sens, validat de psihanaliză, simbolurile naturale ale feminităţii, care permit analogia cu cetatea, ar fi *grota* („Şi te priveşte zâmbind,/ neştiind,/ aşteptându-ţi – ca o grotă – / răspunsul"; „În taină şi-n răcoare s-a deschis –/ Fierbinte *Râu* îi picură la poale./ Bolţi fragede. Aromă de migdale./ Tu, cale de-ntuneric! *Prăpăstie*"); şi *perla* („Conturul perlei. Labiile ei./ Ea tremură-n abis. Ea se răsfrânge/ Într-o fântână roză de scântei./ E un havuz în jurul ei, de sânge"), în interrelaţia ei cu *marea* („Dar marea către larg? Dar norii duşi/ Spre limitele zării? Clară apă,/ Călătorind pe-al zărilor urcuş – / Larg plaja se desface să le-ncapă.// Şi fanta ei. Şi umbra dimprejur./ Lumina ei în noapte şi tăcere –/ Cobor în mare palid şi impur;/ Planează-n mine blând, ca o durere").

Puterea de seducţie a iubitei se manifestă în clar-obscururi de o frumuseţe delicată, în care armonia dintre corp şi duh ia forme simple, de o atracţie irezistibilă pentru un suflet de poet. *Umbletul* ei („E pasul tău un lanţ prelung pe dale", „Vei împânzi oraşul desfrunzit/ Cu umbletul tău cald, de căprioară", „Cu aceiaşi paşi minunaţi/ de demult/ baţi acum/ al negurii drum?/ N-am văzut pe nimeni,/ niciunde, nicicând,/ atât de elegant şi/ de nobil/ călcând"), *vraja gurii* („O rază, ca o lance, din amurg,/ Lovind în plin, îţi înfloreşte gura", „gustul gurii tale"), *întunecaţii ochi* („Doi ochi imenşi, doi ochi tremurători,/ În subţiate conuri de lumină", „Şi ochii tăi –/ Două cărări de negură – mă cheamă", „... cu ochii fumurii,/ Ca după-o prelungită-mbrăţişare"), *senzualitatea palmelor* („Şi palmele ce-mi mângâie armura/ Pe lespezile inimii se scurg", „şi palma ei, la fel ca-n/ prima zi,/ tresare şi acum a tresări"), *atrăgătoarele forme ale corpului* („dulcile denivelări ale fiinţei", „Colinele sunt – iată – sânii tăi"), *profilul, eleganţa ţinutei* („Profilul ei

nobil, frumos,/ decupat pe un ecran/ de frunze-aurii şi/ de soare…") – toate acestea îl farmecă pe Poetul convins că iubeşte o Doamnă frumoasă, distinsă, inteligentă, sensibilă, plină de viaţă, înzestrată cu caracter şi conştiinţă, capabilă de a iubi nemăsurat şi doritoare de a fi iubită fără măsură. Ea ne aminteşte, prin visul erotic, de Cătălina, de femeia capabilă să iubească un geniu-astru, înălţându-şi într-atât de mult şi gândul, şi inima. De altfel, în câteva dintre ipostazele sale crepusculare, Doamna Poetului are chiar un comportament asemănător, manifestat în cadre spaţio-temporale comparabile. Fereastra, apropierea mării, velele din versurile lui Dorcescu: „Rămâi la geam. La geam, în umbră, stai/ Sub brize reci. Desen în galben. Iată/ Dinspre vitralii marea-ntunecată/ Cu vele risipite-n evantai" permit raportarea la o secvenţă din expoziţiunea capodoperei eminesciene: „Din umbra falnicelor bolţi,/ Ea pasul şi-l îndreaptă/ Lângă fereastră, unde-n colţ/ Luceafărul aşteaptă.// Privea în zare cum pe mări/ Răsare şi străluce/ Pe mişcătoarele cărări/ Corăbii negre duce". După cum, particularizatul vis celtic o aşază pe neasemuita Doamnă alături de Guenievra, soţia regelui Arthur şi iubita cavalerului Lancelot. Iubirea dintre Guenievra şi Lancelot a dat naştere uneia dintre cele mai frumoase şi tragice poveşti de dragoste din cultura umanităţii. Contextul elevat în care se plasează iubirea în poezia lui Dorcescu, deschiderile intertextuale care o înnobilează, ca şi intensitatea pasiunii şi devoţiunea protagoniştilor deschid şi o cale erotică spre Nirvana. În fiecare îmbrăţişare, Poetul şi Doamna lui caută gustul Nirvanei. Nu eliberarea de tensiunea erotică, nu plăcerea în sine, ci acea *dulce moarte*. Expresivitatea, oglindirea în ochii celuilalt, sincronizarea fac din lupta trupului cu sufletul o trăire spirituală. Voluptatea de a exista. Denumită de verbul *a fi*. În acea clipă, uitarea este atât de puternică, încât generează până şi uitarea de Sine. Trăirea exclusivă a lui *a fi*. Fără nicio altă dorinţă. Este starea exprimată în **Reflux**. Cu emoţia sfredelitoare a verbului poetic:

> „Din nou e rândul grotei. Până când/ Privirea-i dantelată mă va strânge?/ O sferă e, de abur şi de sânge,/ Sporeşte-n întuneric, tremurând.// Aşa precum petalele se rup/ Când, sub petale, vântul le apleacă,/ Se strâng pereţii. Goana lor buimacă/ E-a unui trup în taina altui trup.// Şi dincolo – un soare rece, gri,/ Lumina mării, cerul… Sărbătoare/ A celui pur şi liber. O, splendoare/ De-a nu simţi, ***de-a fi***, de-a nu dori!" (s.n. – M.-I. B.)

Cred, sunt convins că există o iubire samsarică – sinistră, sordidă, fugară, biologică etc. – şi o iubire nirvanică. Aceasta aduce adevărata voluptate. E durativă, apelează şi la suflet, şi la trup, se consumă în realitate şi vis.

Dintr-o poezie a fiinţei, care vorbeşte despre tot ce poate fi aceasta**,** nu putea lipsi erotismul. Protagoniştii visului celtic se întrepătrund tainic („Goana lor buimacă/ E-a unui trup în taina altui trup"), privindu-se cu încântare şi uimire. Abia atunci, şi abia aşa, se atinge extazul. Fiindcă instinctul, atracţia intelectuală, cea afectivă, imaginaţia acţionează la unison, într-o armonie fără cusur. Doar împreună, cei doi trăiesc deplin şi adevărat vastitatea şi intensitatea visatei iubiri nirvanice.

„Dulcea moarte" înseamnă satisfacerea unei aspiraţii spirituale prin mijlocirea unui trup înduhovnicit – în grade diferite, desigur, perfectibil. Nu poţi gusta „dulcea moarte" cu oricine şi oricând. *Râul* şi *Poiana*, în zori, sunt bărbatul şi femeia, în clipa „dulcii morţi".

„Primeşte-mă la umbra ta. E seară./ Copacii cad, pe rând, în asfinţit./ Vei împânzi oraşul desfrunzit/ Cu umbletul tău cald, de căprioară.// O rază, ca o lance, din amurg,/ Lovind în plin, îţi înfloreşte gura./ Şi palmele ce-mi mângâie armura/ Pe lespezile inimii se scurg.// Ce singuri suntem! Tremură, departe,/ Un clopot răsfirat ca un ecou – / Mă voi topi în ochii tăi din nou/ (În al *Nirvanei* tulbure halou),/ Gustând – a câta oară? – dulcea moarte".

În viziunea Poetului, se poate ajunge adeseori la „dulcea moarte", la starea de graţie a fiinţei, în care sufletul se eliberează de trup şi există în mod absolut, dar aceasta este „experimentată" numai de către cei ce „se unesc dinspre moarte". De către cei care au conştiinţa vieţii şi a morţii. De către cei care ştiu ce este iubirea.

3. Vai, una suntem,/ ne unim/ dinspre moarte!...

Iubirea din poezia lui Dorcescu este durabilă. Cunoaşte uitarea, amintirea, renaşterea, stabilitatea şi, îndeosebi, moartea.

„Vai, una suntem,/ ne unim/ dinspre moarte!"… Acum descopăr abisul versurilor acestora. Abisul pe care-l revelează. E o întreagă filosofie a iubirii în ele.

O înţelegere superioară a vieţii şi a morţii face din iubire supremul vis, singurul care poate duce spre infinit. „Acel înot, acelaşi dublu zbor!/ Sub umeri: gol. Deasupra-n larguri: stele". Nu prin înotul în „fericitele ape", ci printr-un zbor cosmic, amintind de zborul lui Hyperion spre origini, spre Demiurg, cei doi îndrăgostiţi se pot elibera. Revelarea visului recurent al soţiei despre apropiata trecere la cele veşnice, urmată de o căutare necurmată, plină de dor, a sufletului pereche, acţionează ca un fulger asupra Poetului. În plan simbolic, o asemenea căutare ar corespunde necesităţii de a se reface o diadă yin-yang, temporar distrusă de... (o singură) moarte:

> „Nu erau ceruri, nici pământ./ Dar nici nu le doream. O, nu!/ Mă stăpânea un singur gând:/ Să te găsesc, să fii şi tu/ Cu mine, unde eu eram./ Un gând, ca un fuior de vânt,/ Un gând, ce mă purta vibrând./ Te căutam, te căutam,/ Zbor lângă dor adăugând./ Te căutam. Şi-mi petreceam/ Eternitatea căutând…"

Memorfozarea în gând iese, oarecum, din tiparele promisiunilor formulate de creştinism, care nu sunt însă ignorate. Iată exordiul, debutul *ex-abrupto*, al disperării: „Cum umbli tu prin văile acele,/ lipsită fiind de straja mâinii mele?" Protecţia cavalerului, de strajă la „adorata lui Doamnă", pe care a „purtat-o pe braţe", decenii la rând, a devenit imposibilă. Intervine acum încercarea lui, dureroasă, de a încuraja duhul celei pierdute: „Să nu te sperii! Domnul e cu/ tine./ Mai bun şi mai puternic decât mine".

Pentru a îndura şocul despărţirii, Poetul caută şi sprijinul avatarului său medieval:

> „Am îmbrăcat întunecata,/ cernita-mi/ armură,/ de bătrân cavaler,/ loial unei singure/ Doamne./ Fiindcă n-o mai găsesc./ Şi resimt până-n inimă/ boldul rece, de fier,/ al thanaticei toamne./ Trec ore, şi clipe, şi zile, şi nopţi,/ răsar şi apun/ soarele, luna./ Toate se schimbă. Toate şi toţi./ Însă stirpea mea-i alta:/ eu sunt un străvechi trubadur,/ un uitat cavaler,/ care-şi aşteaptă,/ împotriva oricărei/ speranţe,/ Stăpâna".

Dacă până în clipa morţii iubitei, cavalerul avatar este indistinct, în timpul doliului, acesta i se arată Poetului pe deplin, pentru a-l întări. Poetul înţelege că reîncarnează *un erou autohton*, de acelaşi neam şi sânge cu el, veritabil model de forţă morală şi de rezistenţă fizică şi psihică, al cărui nume este de rezonanţă în istoria ţării. *Litovoi* şi *Poetul* sunt una şi aceeaşi fiinţă. Amintirea acestui avatar îi dă tărie, îl ridică

atât pe treapta nobleței, cât și pe cea a fericirii, pierdute, regăsite și iar pierdute, întru regăsirea definitivă:

> „Sunt neam de cavaleri și/ de eroi./ Prea bine știu: mă trag din/ Litovoi./ Dorm, ca strămoșii mei, pe/ lănci și scut./ Și-o singură iubire am/ avut. Nu știu nici a/ minți, nici/ a-nșela.// Drept care, ea. Doar/ ea./ Și numai ea".

Eul liric are sentimentul datoriei împlinite. Al sufletului neîntinat. Al înălțării prin iubire. Prin devoțiune.

Având conștiința posibilității de salvare în lumea Spiritului, Poetul nu-și pierde speranța, ci își onorează prin dor profund „adorata lui Doamnă", așteptând clipa reunirii finale.

> „Întoarce-te, frumoaso, în abis…/ Făcliile se sting. Imensa lună/ Deasupra mării ochiul și-a deschis/ (Celestul ei pahar de mătrăgună).// În plasa lunii toate se susțin:/ E luna doar, din zare până-n zare./ Făptura ta umbrită piere lin,/ Ca o garoafă neagră-n depărtare.// Pe țărm și-n suflet urmele s-au șters./ Prin amintire nimeni nu mai trece –/Adorm pe stânci, pierdut în univers,/ Visând pe umeri gura lunii, rece".

În singurătatea absolută a Poetului, flacăra erotică rămâne la fel de vie. „O ai în vis. Rămâi în vis. Te are./ Se zbate ca o flacără. Tresare…" Văduvia este o iluzie, precum tot ceea ce ni se înfățișează în lumea fenomenelor. Unde fiecare lucru cunoscut a fost substituit cu altceva, cu excepția glasului Poetului, care, fiind unic, nu se putea înlocui decât cu el însuși:

> „E fascinantă, desigur,/ și treapta aceasta. E fascinant/ peisajul ce se dezvăluie-n jur./ În locul fervorii – un rictus./ În locul privirii – un ornic/ zdrobit. În locul glasului –/ glasul.../ (Dar al celui ce sunt. *Doar*/ al celui ce sunt)".

Așa cum călătorește în abisurile proprii, eul liric se strecoară și în alte dimensiuni, pe urmele iubitei. În unitatea esențială a universurilor. Pentru eternitate, efemerele discriminări, inclusiv cea *viață-moarte*, nu contează:

> „Te-am iubit/ de cum/ te-am văzut./ Și-apoi, clipă de/ clipă./ Viața noastră s-a/ scurs și se scurge, între/ început și sfârșit,/ între sfârșit și-nceput,/ ca un zbor duplicat de/ aripă./ Și acum e la fel".

Iubirea care face abstracţie de moarte nu este macabră, ci nesfârşită. Expansivă. Cuceritoare:

> „Te-am visat./ Aşa cum visează/ un bărbat./ Căci acesta ţi-am fost şi/ îţi sunt:/ un bărbat,/ de dorinţi sufleteşti şi/ trupeşti/ fremătând".

Este un impuls erotic firesc pentru oamenii liberi. Ilimitaţi. Iluminaţi. Care au înţeles, „printr-un spasm sideral", că se unesc „dinspre moarte". Care s-au aşteptat dintr-o viaţă în alta. Dintr-o lume în alta. S-au iubit, lupi fiind. În *Poiană*. În „pădurea eterată". S-au iubit, Stăpână şi cavaler servant fiind, Doamnă şi trubadur. În cetate. În donjon. Apoi, în zilele noastre, ca scriitori, soţ şi soţie fiind. În oraş. În cetatea modernă. Cu bastion. Cu poduri. Se vor iubi „uşă lângă uşă" stând. Cenuşă fiind. În două urne gemene. Într-un mormânt. Cei doi îndrăgostiţi, care se pierd şi se regăsesc periodic în Samsara, au urcat câteva trepte spirituale. Au urcat spre marea Cetate. Spre Cetatea divină. Fără ziduri. Ei fac parte dintre cei foarte puţini. Aleşi:

> „Să ne desprindem, deci,/ tu – gând, eu – gând,/ şi-aşa ne vom uni din nou,/ zburând,/ şi liberi,/ şi eterni,/ şi jubilând,/ ca flacăra zvâcnită din/ cenuşă".

Vor zbura unul în braţele celuilalt. Se vor duce unul pe altul tot mai sus. Prin excelenţa iubirii. Spre excelenţa Nirvanei.

Treapta a patra: ***Adâncul. Nimicirea. Abaddon***

Motto:
Departe de mulţimea infernală/ (Pe care n-o învălui
cu sarcasm,/ Ci c-o iubire calmă, glacială...)

Treapta a patra este cea a discontinuităţii în creaţia lui Eugen Dorcescu. Ruptura este cauzată de schimbarea perspectivei dinspre interioritate spre exterioritate, de alunecarea interesului dinspre Sine spre alteritate, de focalizarea tarelor Samsarei în dauna căutării Nirvanei, de înlocuire a visului cu „realul coşmaresc". În treptele precedente, introspecţia a avut drept consecinţă reunirea viselor într-un ideal nirvanic, în care sfera poetică şi cea existenţială se interferează şi, aproape în totalitate, se suprapun. Prin subiecte şi prin atmosferă, treapta a patra se abate de la fluxul central.

Primele trei trepte, curgând, firesc, unele din altele, sunt, substanţial, indisociabile: sunt etape ale FERICIRII, ale BEATITUDINII, reminiscenţe sau anticipări ale NIRVANEI. Sunt trepte ale Interiorităţii, ale izolării, ale unei lumi imaginate, visate, ce tinde spre perfecţiune, sunt o prelucrare nirvanică a iluziilor samsarice. Or, acum, pe treapta a IV-a, intervine ŞOCUL la contactul cu EXTERIORITATEA. Cu anecdotica Samsarei. Acum are loc cunoaşterea fenomenală, la suprafaţă, a Samsarei. Cunoaşterea stării de spirit numită Samsara.

1. Lupta dintre carne şi duh

Situată la antipodul Nirvanei, Samsara este tărâmul suferinţei absolute. Infernale. Poetul parcurge lumea samsarică privind mereu în afară şi reflectând chinul celorlalţi:

„drumul spre Tenerife/ e alteritatea însăşi/ adică/ identitatea
cea mai profundă/ cea mai adevărată/ cea care/ deşi a ta/
străină ţi-a fost..."

Toate elementele acestei lumi sunt bolnave şi „angoasate" de proximitatea morţii: *Râul* („*Râul* defunct, *Râul* ştirb/ e doar bolovani

şi gunoi"; „Apele gâlgâie. Apele negre,/ înapoi şi-nainte,/ ne cuprind în bulboanele lor, în/ cumplite aduceri-aminte"; „Atins de soare, stagnant, fără un val,/ fără nicio direcţie,/ *Râul* pare artera unui cadavru,/ deschisă în sinistrul salon de disecţie./ Sângele stă. Se alterează. Duhneşte./ De pe mal, un bătrân antediluvian/ caută cu undiţa (subţire scalpel)/ vreo umbră de peşte"); *oraşul* („Părăginit, oraşul îşi întinde,/ Sub ploaie şi frunziş, în lung şi-n lat,/ Ca un gigant ucis şi disecat,/ Arterele murdare, suferinde"; „Plin de duhori şi de mâzgă, se trezeşte oraşul./ Trece un troleibuz deşelat. O motocicletă/ străveche, fluturându-şi ataşul./ Trec, încoace şi-ncolo, bătrâni cu/ sacoşele-n mână./ Şi copii. Detracaţi. Înjurând. Exasperaţi/ că sunt tineri, în această lume agonizândă,/ bătrână"); dar, mai presus de toate, *iubita*. Doamna Poetului-cavaler. Cea cu care el a trăit visul celtic. În mod simbolic, în ea se concentrează, până la limita tragicului, suferinţa nimicitoare a Samsarei. *Visul celtic este înlocuit de coşmarul morţii*. De „realul coşmaresc" al calvarului. Prin care trec suferinzii de boli incurabile. Cu final amânat. Prin multe şi felurite proceduri, care stârnesc dureri. Trupeşti şi sufleteşti. Care răzleţesc gândul. Sporesc fragilitatea, neputinţa, disperarea, angoasa. În acest spectru se zbate între viaţă şi moarte iubita soţie a Poetului. Sub ochii săi. Ochi în ochi, de fapt. Trăirea în cuplu a necruţătoarei experienţe a sfârşitului apropiat, cauzat de boală, generează o sinteză poetică a celor mai mari suferinţe, intitulată chiar *Samsara*:

> „Suferinţa o poţi defini/ foarte uşor./ E rana, desenată, în/ zigzag, pe picior,/ e stativul, perfuzia,/ spasmul ce scutură fiinţa/ în clipa injecţiei/ intravenoase,/ e carnea, ea însăşi spasmodică,/ subţiată, de-atâta durere, pe/ oase,/ suferinţa-i delirul/ dintre anestezie şi/ veghe,/ e atacul de panică, e/ singurătatea de gheaţă/ a eului,/ învelită în trupul strivit,/ chinuit, ca într-o/ tot mai străină şi/ mai potrivnică zeghe./ Suferinţa-i, pare-se, limfa/ acelui primordial,/ genezic eşec,/ suferinţa are, se zice, un metafizic/ temei./ Ci iat-o: E-aici, e alături, e/ tresărirea inconştientă/ a mâinilor şi a/ pleoapelor *ei*./ Mi se scurge, prin gânduri, ca/ un negru culbec./ E privirea/ care mă-ntâmpină/ când intru pe uşa/ salonului 3,/ e privirea ce mă-nsoţeşte,/ imensă,/ când plec".

Empatia personajelor duce cu gândul la o prelucrare foarte modernă a mitului jertfei pentru creaţie. Poetului i se cere să sacrifice fiinţa cea mai iubită, cea care dă sens existenţei sale, pentru a-şi putea desăvârşi opera. Cu dăruirea Anei de altădată, Doamna îşi dă sufletul în braţele cavalerului-trubadur:

„Îmi stăruie-n auz,/ noapte şi zi,/ neîncetat,/ cuvântul tău de/ atunci,/ sugrumat,/ îndepărtat,/ împăcat:/ 'Nu pot./ Nu mai pot. S-a/ terminat…' "

Poetul îşi zideşte în capodopera sa iubita, înălţându-I Domnului jertfa supremă: *un suflet zdrobit*. Nu este nepotrivit să aducem ca argument pentru veridicitatea suferinţei samsarice un fapt crucial din biografia autorului: *moartea soţiei*. Şi nici nu este hazardat să presupunem că, în plan simbolic, însăşi Distinsa lui Doamnă, Olimpia-Octavia Berca, şi-a părăsit soţul, tocmai pentru ca, în căutarea spiritului ei, Poetul să acceadă Nirvana. Chiar şi eul liric, zdruncinat de durerile doliului solitar, ajunge la această ipoteză, imposibil de acceptat:

„Oare/ pentru-a mă face/ întreg, întregit, împlinit,/ desăvârşit,/ mi-a dat El Shaddai, mai/ întâi, fericirea/ de-a iubi şi/ de-a fi/ eu însumi/ cu nemărginire iubit?/ Iar la sfârşit,/ cealaltă faţă, cealaltă/ jumătate, reversul fiinţei,/ al fiinţării,/ mi-a hărăzit?/ Adică suferinţa, chinul/ cumplit/ că tot ce-am iubit/ mi-a răpit?/ Dacă este aşa, atunci,/în clipa fără sens, fără nume, de-acum,/ sunt, cu adevărat, împlinit,/ sunt un întreg,/ sunt o hidoasă enigmă, pe/ care nu pot s-o/ dezleg…// De ce fără tine?/ Desăvârşit pentru ce,/ pentru cine?"

Poezia *Samsara* face legătura dintre cele două *stări mentale* opuse: Nirvana şi Samsara, care sunt, în această conjunctură, nu contradictorii, ci complementare. Pentru că, în punctele lor de intersecţie, în tangenţialitatea lor ocazională, apar ciudate frumuseţi. Poeţii le pot vedea. Pot scrie despre ele. Ca Baudelaire în *Les fleurs du mal*. Ca Arghezi în *Florile de mucigai*. Ca Dorcescu în poemul *Samsara*. Sau într-o poezie consacrată spitalului, din ciclul *2000*:

„Spitalul, zumzet, freamăt, ca un stup,/ E numai suferinţă, numai trup./ Dar, răsturnat în marele văzduh/ Al verii, îţi vorbeşte despre Duh".

Funcţia semiotică a spitalului, în lectură samsarică, nu este atât salvarea fiinţei umane, cât obligarea ei de a lua parte, în roluri diferite, la spectacolul grotesc al suferinţei omeneşti. Ca actor sau ca spectator, omul este o victimă în acest context, experimentând, de la caz la caz, frica, (auto)compătimirea, uimirea, repulsia, dezgustul, oroarea, angoasa. Cei bolnavi trăiesc, mai acut în mediul spitalicesc decât în afara lui, diverse forme ale luptei dintre carne şi duh.

Boala şi bătrâneţea macină trupul, punând stavilă sincronizării acestuia cu sufletul. *Bătrânul* trăieşte, cu greaţă, lupta dintre părţile constitutive ale Sinelui, dezamăgit şi dezgustat. El se delimitează de trupul, de care s-a înstrăinat, dar de care i-a amintit, fără milă, o boală recentă. Tracasarea lui vine din senzaţia că, „pretutindeni şi oricând", sufletul îi este captiv în formele degradate ale corpului, care a ajuns, între timp, la fel de rigid ca armura de altădată.

> „Bătrânul a fost/ bolnav, a înţeles, încă o/ dată,/ ce nenorocire, ce pedeapsă e/ să ai trup,/ mare greşeală trebuie să/ fi făcut protopărinţii,/ de vreme ce li s-a dat şi/ urmaşilor să poarte atâta suferinţă,/ Bătrânul îşi detestă trupul/ subţire, ascetic,/ Bătrânul îşi caută, de ani şi/ ani, sufletul,/ îl simte, îl ştie, undeva, pe/ aproape, în tenebrele sinelui,/ îl caută, i se pare uneori că-i/ pe cale să-l întâlnească,/ dar recade în cadrele trupului,/ ca-ntr-o armură,/ rece, dureroasă, străină,/ Bătrânul nădăjduieşte şi/ suferă,/ dă deoparte un fel de/ perdele, un amestec de muşchi,/ de nervi şi de sânge,/ se cutremură de greaţă, ar/ vrea/ o clipă, măcar o clipă, să/ iasă din acest fatal echivoc, din/ acest paradox, din acest supliciu:/ cu sufletul se află pretutindeni/ şi-oricând,/ cu trupul nu-i nicicând şi/ niciunde".

Repudierea trupului, care înăbuşă sufletul, apropie acest text de celebra confesiune a Apostolului Pavel din *Epistola către Romani 7, 19, 22 - 24*: „Căci nu fac binele pe care îl voiesc, ci răul pe care nu-l voiesc, pe acela îl săvârşesc./ ... după omul cel lăuntric, mă bucur de legea lui Dumnezeu;/ Dar văd în mădularele mele o altă lege, luptându-se împotriva legii minţii mele şi făcându-mă rob legii păcatului, care este în mădularele mele./ Om nenorocit ce sunt! Cine mă va izbăvi de trupul morţii acesteia?" Trimiterea la textul biblic este legitimă, în condiţiile în care, ca „poeta doctus, nu artifex", Poetul a cercetat, între multe alte cărţi esenţiale, şi *Cartea Cărţilor*, a cărei influenţă se resimte mai cu seamă atunci când în universul de referinţă al poeziei apar probleme vitale, cum ar fi această deloc convenţională *luptă dintre carne şi duh*, în abordarea căreia se implică deplin, „cu tot ce ştie şi cu tot ce este". Ca orice luptă, şi cea dintre carne şi duh este „şi incertă, şi cumplită". În majoritatea cazurilor, trupul, în care duhul este împotmolit, blochează calea spre eliberare, greutatea reziduurilor materiale împiedicând până şi solara „acvilă a duhului" să zboare: „Trup eram, întru moarte./ Duh eram, vrând să/ zboare./ Eram acvila duhului,/ pedepsită să-mi/ poarte/ lutul în gheare"; „Legăturile trupului îl/ aduc îndărăt, din/ zenit,/ îl obligă, mereu, a/ suferi şi a plânge,/ în abisul de carne, în/ mocirla de sânge".

Lupta dintre carne şi duh e tragică, dureroasă, dacă e trăită şi înţeleasă samsaric, ca dualitate ireconciliabilă. În perspectiva nirvanică, această dualitate nu există. Nirvana anulează toate dualităţile, stinge lupta contrariilor, elimină suferinţa cauzată de această luptă. Ea, Nirvana, e dincolo de luptă, dincolo şi de eliberare.

Pot interveni, ca mediatoare într-o ofensivă, neîntreruptă şi încrâncenată, dintre materie şi spirit, numai două entităţi: *moartea*, care le separă definitiv („Toate *Cele ce sunt*/ se împart, ne-mpăcat,/ între cer şi/ pământ,/ între lut şi văzduh.// Moartea doar mediază/ între carne şi/ duh"; „teamă de tabloul dual, contradictoriu, al/ trupului ce moare, pe/ seama duhului,/ ce trăieşte") şi *dragostea*, care le uneşte, redându-le statutul ontologic. Iubirea este alternativa pozitivă, dar mult mai puţin probabilă. Nu toţi cei ce se iubesc pot atinge visata contopire trupească şi sufletească. Dar cei ce au împărtăşit visul celtic o cunosc foarte bine.

Aşa cum întreaga mea lirică erotică o probează, eu nu propovăduiesc, absolut deloc, asceza, flagelarea cărnii, necum anihilarea ei, ci, dimpotrivă, cred cu tărie în forţa şi frumuseţea iubirii trupeşti, cu o condiţie, însă, una singură, dar imperativă: să fie înduhovnicită! Să se întemeieze pe trezirea conştiinţei, pe revelaţia că „duh" şi „carne", Spirit şi Materie, pot fi Una, pot fi un întreg fericit, dacă se recunosc în Lumina şi Înţelepciunea supreme. Ceea ce nu înseamnă că, din acea clipă, interogaţia, drama existenţială ar înceta.

2. Ruină? E mai mult decât atât./ E-mpărăţia marelui urât

Referentul metaforei „împărăţia marelui urât" este *oraşul*, în sens generic, ca simbol al înghesuirii mulţimilor, nevoite să trăiască în legea unei Samsara, ale cărei trăsături, în totalitate negative, sunt împinse până la paroxism. Până într-acolo, încât nu mai este loc de bine, de lumină, de adevăr, de vreo manifestare spirituală. În varianta sa hiperbolizată, această *Vale a Plângerii* este atotcuprinzătoare şi condamnată la (auto)anihilare. Este o lume pe care Poetul o respinge („Cum să răspunzi estetic şi distant/ Fragmentului acesta de neant?"), şi de care este, el însuşi, respins:

„Oraş patriarhal, uituc, uitat,/ Cu parc şi *Râu*, cu munţii-nvecinat,/ În floare şi-n mireasmă scufundat…/ Tu, urbea fericită, de-altădat'!// Te-am cercetat, prin ani, din când în când,/ Şi te-am aflat acelaşi, dormitând,/ Sub arşiţă, sub ploaie şi sub vânt.// Punct fix, precum o pajură-n zenit,/ Cu fontă-n plisc şi gheară de granit,/ Exact ce-ai ignorat te-a nemurit.// Oraş uituc, oraş de neuitat,/ Din care-am fost, pe vremuri, *alungat*".

Cu detaşarea celui care urmăreşte un ideal, Poetul decide să plece, abandonând pentru totdeauna „apocalipsa de periferie": „Mai bine plec. Şi n-o să mai revin/ Spre tristul colţ de lume în declin,/ Ce plânge lent, cu lacrimi de gudron.// *Adâncul. Nimicirea. Abaddon*".

El reacţionează întocmai ca o „persoană umană":

***Persoana umană* nu este un simplu individ. Este acel exemplar uman purtător de excelenţă, care trăieşte pentru un ideal, care cunoaşte nu doar sentimentul, ci şi cultul valorii, şi are necesităţi spirituale conştientizate.**

Îndepărtându-se, eul liric încearcă să nu lezeze pe nimeni, să îi trateze pe toţi, în mod egal, „cu o iubire calmă", însă „glacială". De departe, îi vede mai clar şi identifică resorturile nefericirii lor:

„E o lume/ pusă-n mişcare de lăcomie, de ură,/ de frică./ Un sol steril, otrăvit,/ din care lujerii nenumăraţilor idoli/ fericiţi se ridică".

Confuzia deontologică duce la degringoladă, la compromiterea valorilor, la minimalizarea şi aplatizarea a tot ceea ce se întâmplă. Culmea reducerii la ordinar, la nimic, pare a fi imaginea „*Apocalipsei de periferie*", care arată până unde s-a ajuns cu bagatelizarea şi cu trivializarea, pe fondul ignoranţei tot mai extinse şi mai agresive:

„Cavalerii, cei patru, cu sabie, moarte,/ arc şi balanţă,/ colindă, nimicindu-ne lin, în infima/ şi, deopotrivă, infinita distanţă./ Cavalerii nevăzuţi, Cavalerii prezenţi,/ descriind înţelepte ocoluri./ Cavalerii sublimi, ce ne mână din urmă,/ ne azvârl în neant,/ ca pe-un nor de scheletice stoluri".

Terifianta imagine a *Apocalipsei* este confirmată de nenumăratele faţete ale răului, care se instalează definitiv în univers, făcându-l de nerecunoscut. „Realul coşmaresc", oricât de şocant ar fi la prima vedere, este, de fapt, un tablou liric foarte plauzibil. Imaginile dure

demască un materialism stupid, compromis, scabros. În aceste circumstanţe, duhul este nevoit să-şi suporte, oricât de greu i-ar fi, până la capăt, învelişul de lut:

> „Duhul, în lumea de/ jos, rătăcit,/ îşi contemplă-ncăperea-i/ de tină./ Acesta-i tabloul, pe/ care-l priveşti,/ cât e cerul de-nalt,/ cât e zarea de largă:// duhul, legat în lanţuri/ trupeşti,/ trupul şi-l duce, către/ cenuşă,/ pe a razelor targă".

Semnele pregnante ale vertiginoasei degradări, fizice şi morale, a lumii, adâncită în mlaştina samsarică, sunt: *ploaia*, semnalând o tot mai deteriorată legătură dintre cer şi pământ şi prefigurând prăbuşirea, dezintegrarea, reducerea la materia pregenezică (marea primordială, denumită de ebraicul *Thehôm*); şi *habitatul* (oraşul, respectiv satul) în declin, comunicând despre universul răsturnat, poluat, scindat, distrus de mizeria trupească: „Infernul e chiar această/ repetată/ cădere în/ trup".

2.1. Peste tot ce/ există,/ se prăbuşeşte, în/ noapte,/ ploaia sinistră

Ploaia este nu doar un simbol al căderii, ci şi al decăderii omului şi firii, al sfârşitului fiinţei umane, dar şi al universului – cadru al vremelniciei şi al nimicniciei. Mocănită, ori vehementă, rece, prelungită şi neagră, ploaia este o stihie misterioasă, care defineşte Samsara ca Infern: „... norii au/ coborât peste munţi./ Şi-n urma lor, ploaia, cu/ stropii mărunţi./ Pulberi de negură, ude, ce/ se cern şi se cern,/ ca-ntr-un muced/ Infern".

Caracterul compozit, compromis şi compromiţător, al ploii malefice este surprins de metafora „pulberi de negură, ude", care exprimă amestecul dezgustător de apă şi pământ din văzduhul invadat de impurităţi. O asemenea apă neguroasă corespunde, ca formulă, structurii simbolice a omului de lut. Fragilul echilibru dintre apă şi pământ, din constituţia semiotică a omului, se rupe sub invazia ploii, care îl pătrunde, îl ocupă şi îl ucide, reducându-l la materie:

> „Peste tot ce/ există,/ se prăbuşeşte, în/ noapte,/ ploaia sinistră./ A pătruns până-n/ trup, a/ pătruns până-n/ sânge, a/ pătruns până-n/ gând".

Imaginea este apocaliptică, dar izvorâtă dintr-o vie luciditate. Un peisaj-semn, în litera şi spiritul textului biblic. O previziune? O premoniţie? Nicidecum. Un fapt. Revelat poetic:

„Dintr-o zare în/ alta,/ zac, în apele/ somnului,/ oameni uzi, de pământ./ Nu tresare niciunul. Nu/ învie/ niciunii./ *Numai Duhul/ se poartă/ pe deasupra genunii*".

Tablou zguduitor al morții colective. În care ploaia intervine pentru a curăți locul. Cetatea istorică. Într-o noapte tragică:

„Ea spală/ şi duce la vale,/ duce cu sine (ea ştie unde)/ sângele mineralizat şi uitat/ printre dale".

Cine nu-şi aminteşte de acea ploaie care a spălat sângele martirilor Timişoarei? Imaginea poetică este mai mult decât memorabilă. În acord cu situaţia reală.

Ucigătoarele ploi mâloase predomină în lirica dorcesciană, reflectând o mocirlă morală, care trimite cu gândul la pedeapsa radicală a Potopului, a cărui ameninţare se simte în faţa derivei umane tot mai accentuate. Şi a cărui amânare, doar, rămâne de neînţeles:

„... plouă,/ în solul uscat, firele de apă/ caută tuburile/ sparte ale scheletelor,/ undeva, adânc, foarte adânc,/ zac milioane de schelete din/ vremea Potopului [...] spre-a ne face şi/ mai sinistră aşteptarea, şi/ mai de neînţeles amânarea".

Poate că oamenii au devenit atât de incorigibili, sau atât de ignoranți, încât nici nu realizează ce înseamnă ploaia trimisă asupra lor. „... norii revarsă/ potopul ploii/ acesteia", dar „ochii văzduhului.../ nu ne privesc/ fie din milă/ fie din dezgust". Neînțelegerea semnului celest „potopul ploii" face inutilă până şi prevestirea pedepsei divine. În viziunea Poetului, *Apocalipsa* este foarte aproape. Cavalerul vestitor este deja în Samsara. Ploaia nimicitoare şuieră: „Lăsaţi orice speranţă..." Eugen Dorcescu plasează ploaia într-un regim nocturn al imaginarului, îmbogăţind pletora negativă a semnului. Mult mai mult decât a făcut-o Bacovia cu simbolistica pluvială a plânsului materiei în dezagregare. De pildă, Poetul îngroaşă contururile unei „ploi cumplite", a sfârşitului, asupra căreia transferă definitiv culoarea sufletului său negru, pe care „apa amestecată cu/ negură" îl agresează într-un context morbid. „Ploaia nocturnă" se aşază pe „movila de beznă/ a casei", din care a plecat tatăl, şiroaiele ei devin „şerpi negri", furişaţi prin iarbă, în ţărână, pentru a transmite veşti „din lumea de-aici", „din văzduh" spre „somnul ermetic/ al tatălui". Eul liric contemplă neputincios pustiul, lumea care, în mod absurd, poate exista şi fără

tatăl său. „Urletul ploii", care „a umplut universul", vine din adâncul Poetului, răscolit de suferinţa samsarică.

2.2. O, Domnul meu, de s-ar sfârşi odată!

Habitatul – fie el oraş, sat, târg sau chiar burg „ce adie a cadavre" – este, ca şi ploaia, atât un ambient sinistru, cât şi un spectacol odios al lumii exterioare. Definitorii pentru întreaga civilizaţie tutelată de materialism. Dezechilibrată. Aflată într-o condiţie jalnică. Stăpânită întru totul de rău. Insuportabilă: „Cât vei mai fi în stare să suporţi/ Acest Infern? Această degradare?" Habitatul este locul concret de întâlnire a Sinelui cu alteritatea, a lăuntricităţii cu exterioritatea. Impactul este uriaş. Ecoul acestuia în eul contemplativ se observă în dimensiunile angoasei, ale ororii, ale coşmarului. Şi în reacţiile Poetului la stările tracasante ale semenilor: *irascibilitatea* („De-aceea, ei urcă şi coboară/ pe scările lui enervaţi, scoşi din fire"), *maladia* şi *agonia* („Luna plutește, aşadar, în neant,/ cum ar pluti în formol o tumoră, un/ furuncul gigant,/ o malformaţie din trupul lumii noastre bolnave,/ căzute sub scalpel, sub cuţit,/ lunecând spre exit"), *lăcomia* („lăutarii, beţi, în amurg, îşi numără banii/ şi se bat pân' la sânge"), *ura* („Lăcomia îl poartă de lanţ, ura l-a/ vârât într-o cuşcă"), *viciul* („Şerpii alcoolului colindă şi-şi varsă/ veninul din casă în casă"), *imoralitatea* („Bărbaţii, devoraţi de rachiu,/ par nişte arbori betegi./ Femeile, pentru bani şi porumb,/ violează moşnegi"), *dezumanizarea* („Simultan, omul decade, e temător, se fereşte,/ cu un aer rătăcit şi cretin. [...] Mârâie chiar, se uită chiorâş,/ nu vorbeşte, ci latră; nu mustră, ci muşcă"), *insalubritatea* („După şobolani, după câini,/ gândacii acum invadează oraşul./ Urcă pe scări, pe ferestre, pe zid,/ măsoară, în galantare, salamul şi pâinea,/ margarina sau caşul"), *îmbătrânirea precoce* („Timpul goneşte năuc…"), *morbiditatea* („Murim încet şi reproducem moarte"), *violenţa, mergând până la crimă*/ *genocid* („Providenţa inundă istoria,/ aici, unde sângele pătează pavaje şi/ ziduri, înroşeşte memoria").

Gândirea orientală enunţă *cinci* cauze ale degradării, care condamnă fiinţa umană la suferinţă: *ignoranţa*, *cupiditatea*, *ura*, *orgoliul* şi *competiţia sterilă*.

Eu nu le-am gândit când am scris *Cronică, Abaddon, Exodul*, dar acum, la lectură, am constatat că le-am atins pe toate. De ce? Fiindcă ele există şi eu, ca poet, le-am sesizat, fără să-mi spună cineva unde sunt şi care sunt. Aceste trei volume, privite acum, se dovedesc absolut

necesare. Nu se putea trece mai departe în absenţa lor. Ele erau organic de neocolit. Pur şi simplu, evocă SAMSARA cu cele CINCI OTRĂVURI ale ei. Cu cele cinci mecanisme care o ţin în funcţie. Şi cu suferinţa, ce derivă din acţiunea lor. Este primul pas spre iniţiere, spre îndepărtarea vălului aşezat de ignoranţă pe mintea subiectului, primul pas spre iluminare. Un pas incert, minuscul. De aceea, poate, iritat de ce vede, eul creator intervine cu acel vers: „*eroarea creaţiei – omul*". Subiectul liric e capabil încă de aversiune sau ataşament, deşi declară, de câteva ori, totuşi, că e străin de amândouă, aşa cum este, pe deplin, Bătrânul.

Oraşul, ca şi locuitorii săi, sunt în plină involuţie. Două creaţii lexicale, două metafore *ad-hoc*, marchează semiotic această paralelă deteriorare: *oraşul-şatră*, care se referă la decăderea mediului citadin, respectiv *omul-câine*, care surprinde tendinţa de bestializare a fiinţei umane. De remarcat este sugestivitatea acestor compuse substantivale, în care ambii termeni sunt în nominativ, pentru că li se acordă o importanţă egală. Cele două metafore fac trimitere la realităţi de dată recentă. La noi referenţi. Detestabili, dar nu lipsiţi de pitoresc. Deşi împreunările din lumea reală, care motivează aceste substantive compuse, ies din logica bunului simţ – vezi atmosfera de şatră dintr-un fost oraş civilizat („Afară – claxoane, zgomot de paşi,/ câini care latră,/ toată rumoarea deprimantă, sordidă/ a *oraşului-şatră*"), precum şi fenomenul treptatei dominaţii a câinilor asupra oamenilor („*Oamenii-câini* lasă loc tot mai mult/ câinilor pur şi simplu, câinilor-singuri sau/ câinilor-grupuri"), într-un fabulos oraş câinesc, unde, în relaţia stăpân-câine, rolurile sunt inversate:

„Au dobândit o alură de şefi, de stăpâni,/ strada, curtea, parcul şi piaţa/ le aparţin./ Simultan, omul decade, e temător, se fereşte,/ cu un aer rătăcit şi cretin./ E de mirare totuşi că mai încearcă să se ferească./ Fiindcă, în genere, pare să se simtă/ perfect în această lume câinească./ Mârâie chiar, se uită chiorâş,/ nu vorbeşte, ci latră; nu mustră, ci muşcă./ Lăcomia îl poartă de lanţ, ura l-a/ vârât într-o cuşcă./ Doar atât că-i biped. Că mâna îi seamănă/ prea puţin cu piciorul./ Însă-i mult mai slugarnic, mai laş./ Câinele şi-a găsit, în sfârşit,/ servitorul".

Tot într-un mediu disforic se înscrie şi scoaterea în relief a raportului răsturnat dintre om şi maşină, prin valorificarea simbolică a unui personaj urban, în acelaşi timp hilar şi lamentabil, dar, categoric, de neuitat: *troleibuzul*. Acesta prezintă disfuncţionalităţi care irită omul, îl sperie chiar, pentru că oglindesc aspecte ale propriei neputinţe. Dar,

cu toată nemulţumirea, semenii Poetului iau cu asalt rabla, ilustrând cât de absurdă a ajuns dependenţa omului faţă de maşină.

„Unul dintre personajele imediat remarcate/ în acest labirint de ciment/ e troleibuzul resemnat, impotent./ Îl întâlneşti pe bulevarde, în staţii,/ la intersecţii,/ cu troleul căzut, ca în urma/ unei eşuate erecţii…// Pufnesc, se foiesc,/ privesc cât de greu se agaţă,/ cât de greu îşi reintră în rol/ nenorocita aceea de piesă legată cu/ aţă./ Troleibuzul e pentru antropoizi o/ permanentă jignire./ De-aceea, ei urcă şi coboară/ pe scările lui enervaţi, scoşi din fire./ Ca un negru memento,/ troleibuzul le cutreieră subconştientul,/ fiinţa./ Aminteşte ratări. Prefigurează decrepitudinea/ şi neputinţa".

Toate elementele tabloului (in)estetic al oraşului sunt recognoscibile. Încadrate într-un proces al dezumanizării fiinţei, a cărei karmă, infestată de tarele samsarice, se deformează până la subfiinţa hibridă şi debusolată, ele devin semne ale unor adevăruri crude, fie cosmetizate, fie băgate sub preş, dar care, odată rostite, nu mai pot lăsa indiferent cititorul.

> „În târgul extraplat e toamnă iar./ Aşa cum a mai fost. Şi-o să mai fie?/ Mucegăita ei dulcegărie/ Se scurge-n zoaie groase pe trotuar.// Beţivii, fluctuanţi, în lumea lor,/ Mănâncă, salivând, de prin gunoaie./ Oştiri de câini se scutură, se-ndoaie,/ Se-mperechează-n văzul tuturor.// Spitalu-i arhiplin. În hol, pe scară,/ Bolnavi şi rubedenii. Zeci de vraci./ Ce poţi să faci? Nimic nu poţi să faci:/ Spitalu-i plin, de dă pe dinafară.// Investitori strategici îşi ridică/ Alături mari palate. Pentru ce?/ Ştiut fiind că vila noastră e/ O urnă doar, ne-nchipuit de mică...// E toamnă, deci. Haoticul sezon./ Şi vidul din priviri are-o culoare/ Cu-ntunecimi agonice şi-amare./ Pe străzi, năluci, incinerate-n soare,/ Îmi glăsuiesc, arzând, la unison,/ Topite-n trista lor halucinare:// *Adâncul. Nimicirea. Abaddon*".

Duritatea imaginilor se intensifică spre final şi atinge apogeul în cutremurătorul laitmotiv, care ar trebui să ne scoată din nepăsare şi din inerţia ignorării formelor răului: *Adâncul. Nimicirea. Abaddon.*

Ar fi greşit să se creadă că răul este mai puternic infiltrat în cadrele naturale şi artificiale în care l-am ilustrat în eseu. Maleficul sugrumă întreg universul existenţial. Oriunde s-ar găsi, eul liric recunoaşte, la fel de ameninţătoare, semnele samsarice:

> „Mă aflu în pisc,/ sub ochiul soarelui, de/ vasilisc./ Iată-mă-n vale,/ pe pajişti de vipere, cu/ tălpile goale./ Dacă ceea ce spun ar/ fi numai un vis,/ nu aş fi spus, nu/ aş fi scris./ Dar orice

rostesc se/ întâmplă...// Aspida îmi doarme în/ perini, sub tâmplă".

Pur şi simplu, la un moment dat, am început să percep agresiunea Samsarei. Năvala iluziilor. Senzaţia că, deşi iluzorii, sau tocmai de aceea, fenomenele rănesc adânc, provoacă suferinţă. Şi am început să le aduc în lumina conştiinţei, instinctiv, liric, anihilându-le, bănuiesc, prin constatarea că fenomenul e gol, e o haină vidă a vacuităţii. [...] Am scris din cea mai neclintită convingere. Dar în stilul meu. Nu grosolănii, ci atingeri fine, însă decisive, la locul şi la momentul potrivit. Însoţite, desigur, de toată dragostea şi compasiunea pentru fiinţa umană, pentru „fiinţa sensibilă", în general. Armă îmi este cuvântul iubitor şi îndurerat. Sunt sigur că arheul meu medieval arunca lancea în ţintă cu toată puterea şi precizia de care era în stare, dar cu lacrimi în ochi.

În această lume agonizândă, tinerii au cea mai nedreaptă soartă, fiindcă ei sunt condamnaţi de a nu avea altă opţiune decât aceea a „... imensului sacrificiu/ de a trăi în/ zadar/ într-o viaţă/ zadarnică/ într-o lume/ zadarnică", „într-un spaţiu incert, fără centru,/ într-o lume pe care privirea/ (nici aţipită, nici trează)/ n-o contemplă (nici n-o priveşte măcar),/ ci o halucinează". Halucinarea îl face pe eul liric să trăiască la limita dintre realitate şi irealitate, dintre finit şi infinit, încă din copilărie, şi să îşi textualizeze reveriile şi coşmarurile, cu gustul amar al nimicniciei universale:

„Transcriu, în ireala geometrie/ A verbului, a gândului, acel/ Impuls nedefinit, ca un apel/ Al sinelui spre ce-ar dori să fie.// Izvorul de demult, copilăria,/ Confuziile vremii, zarva ei,/ Stupiditatea semenilor mei,/ Măririle de fum, nimicnicia…"

Ochiul interior al Poetului a rămas mereu deschis spre abisul Sinelui, în timp ce ochii săi contemplau fenomenologia unei lumi dezagreabile, detestabile, cu o perspectivă apocaliptică. Agitaţia acesteia îi lezează privirea, confirmându-i sumbra previziune: „Iată-le: febrilitatea, emoţia,/ negura/ ultimului semnal,/ ale ultimei borne..." Cronicarul „sfârşitului de veac" scrie şi cronica sfârşitului de lume:

„Astfel hronicul urbei se dizolvă încet/ în derizoriu, în moarte./ Semne-au fost, semne sunt, semne vin./ Un condei, un scalpel/ le înscriu, le disecă apoi, în defuncta lor/ carte".

Din punctul său de observaţie, Poetul înregistrează fenomenele, ştiind că acestea sunt iluzorii, nereuşind – cum dorea, cum ştia că trebuie – să se detaşeze afectiv de întâmplările din labirintul său fizic, determinat spaţio-temporal:

> „Am încetat de mult să mă mai mir./ Şi totuşi, contemplând acest tablou,/ Simţeam cum mă cutreieră din nou/ Revolta, ca un fluviu în delir".

Revolta vine dintr-un şir interminabil de dezamăgiri, care duce la personificarea omniprezentei şi multifaţetatei reacţii la fenomenologia ambientală:

> „Dezamăgirea,/ ca o ceţoasă nălucă, străbate oraşul…/ Dezamăgirea (narcisiacă, tautologică, dezamăgită)/ stă şi contemplă beţivii în blugi/ ce icnesc lângă stâlpi şi vomită.// Dezamăgirea – ceţoasă nălucă – o ştie prea bine:/ oriunde ar merge, oriunde ar fi,/ se-ntâlneşte numai şi numai pe sine".

Cum altfel ar putea fi „în ţara/ lui jumătate-de-om-călare-pe-jumătate-de-/ iepure-şchiop"?

3. În mlaştina Samsarei, infinită

Din aprecierile modale negative la adresa mediului, se întreţese o alegorie a lumii noastre, deasupra căreia se întinde „nevăzuta diavolului gheară". O „apocaliptică Fiară" s-a strecurat în lucrarea Duhului, cu gândul perfid de a o distruge:

> „Iat-o, cu privirile blânde, cu duioase suspine,/ încearcă să surpe, să toarne venin,/ să dezbine./ Stârneşte invidii, competiţii, dispute,/ pe cel nefericit împotriva celui nefericit/ îl asmute".

Fiara s-a retras apoi în jilţu-i infernal, ca să contemple „dezastrul uman" din lumea „duhnind a moarte", în care „integrarea-i decădere", o decădere despre care vorbeşte cel mai bine metafora *mlaştinii*, referindu-se simbolic la amestecul de mâl cu apă stătută şi murdară, colcăind de duhuri rele. Suntem înlănţuiţi în această mlaştină, ca nişte jalnici consumatori de „scârnă râncedă", „cu ochii injectaţi, cu trupul plin/ De moarte, de duhori şi de venin". Pătrunşi de otrăvuri, ducem o viaţă aproape fără niciun rost. Două serii sinonimice, formate din substantive abstracte, care denumesc stări deplorabile ale fiinţei, devin coordonatele reacţiilor faţă de

mocirla în care ne afundăm „pierduți, căzuți, nefericiți", conviețuind întru moarte. Pe de o parte: *teama*, *frica*, *spaima*, *angoasa*; pe de alta: *greața*, *dezgustul*, *disprețul*, *oroarea*. În capul primei serii, stă *teama*, denotând vag, oarecum neutru, îngrijorarea cu care se tatonează împrejurimile de nerecunoscut ale Sinelui. De la teama justificată de a iscodi o lume, se ajunge la spaimă, angoasă, în condițiile în care căutătorului i se arată înaintea ochilor Infernul („Am căutat cu teamă spre eternul/ Ochi arzător, spre limpedele soare./ După-amiaza clară de ianuarie/ Se-asemăna dramatic cu Infernul"). Această reprezentare zdruncină ființa, o trece „prin spaimă, neguri şi dezastre" şi o azvârle, în cele din urmă, în „demonica asemie" a angoasei:

> „Nimic. Să mă crezi când/ îți spun./ Nici năvala,/ nici zvonul/ de moarte, nici boala,/ nici bomba căzută sub/ geamuri,/ nici gura de tun,/ umplând de fiori şi de/ sânge/ trupuri mici de copii şi/ făcându-le pulbere şcoala,/ nimic,/ nici tigrul, nici leul,/ lansați spre gâtlej, în/ avânt,/ nici cuțitul,/ scăldând în salivă şi-n/ lacrimi cel din urmă/ cuvânt,/ nici securea, nici/ rânjetul coasei,/ oprit în obraz şi pe/ dinți lunecând,/ nimic din acestea,/ fii sigur că nu,/ nimic nu se-aseamănă cu/ atacul subit al angoasei".

Angoasa este o teroare maladivă, împinsă până la gradul maxim de intensitate. Este sursa atacului de panică, a celei mai răspândite boli psihice: „Şi omul de pământ,/ El, *ha'adham*, departe de Cel Sfânt,/ se umple de teroare şi *angoasă*".

Senzațiile de dezgust şi de oroare se ivesc, uneori, şi în introspecții, atunci când, în sondarea adâncului, apar întruchipări străvechi dezagreabile: „Şi senzația/ unui dezgust cunoscut. A unei/ familiarități/ ancestrale"; „Îmi amintesc de tine cu oroare"; „... Şi apele mării/ mă trec dintr-o clipă în/ alta, dintr-o falie-n alta,/ apele mării, sărate şi calde,/ eroticele, înnebunitoarele/ ape,/ pulsându-şi oroarea în juru-mi/ (ca un sânge străvechi,/ limpezit...)". Termenul generic de *greață*, neutru stilistic, nu are puterea de sugestie a sinonimelor sale *dezgust* şi *oroare*, pe care Poetul le preferă în exprimarea stărilor disforice. El vede, de exemplu, cum oroarea însăşi împânzeşte mlaştina Samsarei, ca o forță malefică în sine. Provocată poate de incapacitatea letală a cuvântului de a mai comunica: „Ai învățat, sunt sigur,/ elocvența tăcerii./ Oroarea/ ce-mi crispează cuvântul"; „Astfel, călătoresc odată cu/ vidul, cu fantomatica ființă/ ce eşti. Odată cu/ voluptatea ororii:/ Înainte – cuvinte;/ În urmă – cuvinte". Ori, mai

degrabă, provocată de un complex de manifestări reprobabile, precum ura, egoismul, josnicia, învrăjbirea, pe care eul liric le priveşte „acrit de milă, zguduit de greaţă". Într-o situaţie fără ieşire: „Dar cum să scap de ură, de oroare,/ De culpă, de uitare, de dezgust?"

Pentru desemnarea unor stări de prăbuşire, Poetul introduce în aceeaşi imagine elemente din ambele serii. De pildă, asociază *spaima* cu *oroarea*. Aparenta deşertizare a oraşului acoperit de zăpadă îl umple de silă. Profund cunoscător al cuvântului biblic, el evocă, prin analogie indicială, obrazul lepros şi inert al Miriamei, cel „zămislitor de spaimă şi oroare", pentru a se referi la boala habitatului său. Găsim, în acest poem, o întreagă filosofie a accentuării prin ascundere, a incitării la dezvelirea, prin intertextualitate, a adevărurilor:

> „În zori, oraşu-nzăpezit îmi pare/ Obrazul Miriamei în deşert:/ Brusc năpădit de lepră şi inert,/ Zămislitor de spaimă şi oroare.// Oraş lepros, cu şanţuri şi gunoaie,/ Cu-njurături, borfaşi, cu nunţi de câini!/ Pe buze simt, în gură şi pe mâini/ Saliva ta de stronţiu şi de zoaie.// Sunt singur ca-n deşert în plină stradă./ Sunt omul de cenuşă. *Ha'adham!*/ Calc pe obrazul bietei Miriam/ Desfigurat de lepră şi zăpadă".

Asemenea aspecte infernale arată cât de extinsă şi de adâncă este dominaţia actuală a răului, în forme ucigătoare şi inerţiale:

> „Fiinţa ne e searbădă, pustie,/ E frânt, zdrobit lăuntricul resort./ Ceva în noi de multă vreme-i mort/ Şi nimeni nu-i în stare să-l învie".

Marasmul s-a instalat definitiv. Omul nu mai are nicio soluţie. Poetul îşi pune nădejdea numai în „Acel care-şi cunoaşte lutul/ Şi-l face şi-l desface după plac./ Olar divin, în veci şi-n veac de veac:/ Yah Elohim – sfârşitul şi-nceputul".

> **Este de la sine înţeles că desele referiri la Samsara şi Nirvana au o motivaţie vizionară, culturală şi, mai ales, una existenţial-estetică, ce ţine de profunzimi, de fundamente, de abisalitatea Fiinţei şi a Fiinţării, că ele nu sunt nicidecum o probă împotriva comportamentului meu religios, necondiţionat creştin. Astfel, de dinaintea asaltului dezlănţuit de „apocaliptica Fiară", eul se retrage sub aripile protectoare ale lui Yah Elohim („Tu-mi eşti şi fericire, şi**

uitare…"), sub pavăza Crucii („totul e doar răstignire"; „Lacrima chiar, căzută pe piatră,/ are formă de cruce"), sau a Treimii – „Pe-alee-n faţa mea – un porumbel./ Descins din albăstrimi, ca Sfântul Duh..."

La acestea se adaugă referirile la *Scripturi*, imaginile sărbătorilor religioase – Sfântul Ilie, Duminica Tomii –, prezenţa Bisericii, a serviciilor religioase şi a preoţilor – Ioan, Mihai –, aşezate, în mod firesc, în continuarea căii poetice deschise de „dimineţile Raiului", de revelarea „Domnului care străbate *Poiana*" ori de „urmele Lui" în „*Poiana* uitată", deslușite, în zori, prin iarba înrourată şi înmiresmată, la vârsta la care eul liric „se întâlnea cu Domnul în pridvor".

Treapta a cincea: ***Thanatos***

Motto:
Cât de crunt m-ai făcut/ să-nţeleg!/ Cât de crunt m-ai trezit!

1. Vulturul negru al/ morţii

După Dulcea moarte, treapta sublimă, înălţătoare, purtătoare a tragismului nobil, a unui omenesc superior, şi-ar avea locul, mi se pare, şi logic, şi pentru continuitatea în tragism şi sublim, o treaptă a lui Thanatos.

Moartea este o experienţă axială, crucială, măreaţă. Condiţia intrării în Nirvana. De aceea, Poetul, când îi mulţumeşte lui Dumnezeu pentru toate cele create şi dăruite întru bucuria noastră, slăvindu-L, aşază mulţumirea pentru moarte în poziţia forte din finalul *Psalmului*:

„Lăudat să fii, Doamne,/ pentru lumină şi soare,/ lăudat pentru alba ninsoare,/ lăudat pentru ploi, pentru grâne,/ lăudat pentru luna şi stelele ce/ clipesc primăvara în *Râu* şi-n fântâne./ Lăudat pentru bucata de pâine/ şi pentru paharul de apă, date mie ieri,/ date azi, date mâine./ Lăudat că eşti Duh. Că-mi vorbeşti/ fie-n vis, fie-n suferinţă, fie-n gând./ *Fiindcă eşti.*/ Lăudat pentru-nmiresmatele ierburi. Pentru/ frunze şi flori.// *Lăudat că-n final/ mă omori*…"

Această mulţumire pentru moarte nu se uită, reconfigurează *Psalmul*, conţinutul ei exemplar o scoate în relief. Este lauda care şochează. Şi apoi înduioşează. În orice caz, trezeşte.

„Moartea,/ oricând şi oriunde-ar/ veni,/ aduce-o schimbare/ de nevindecat/ în tot universul". În acest univers cognoscibil, accesibil atât direct, cât şi prin studiu, nu este experienţă mai fascinantă, mai misterioasă şi „mai" definitivă decât moartea. De aici, sublimul ei. De aici, tragismul.

Moartea se apropie, treaptă cu treaptă, de Poet. Cercurile ei, care se învârt nemiloase înaintea ochilor lui, sunt, la început, largi şi îndepărtate. Durerile morţii sunt mai întâi distante şi difuze. Pe măsură ce se apropie, cercurile devin chingi. Inel, în cele din urmă.

Şocurile sunt tot mai concrete. Zdrobesc sufletul Poetului. Îl confruntă cu absenţa. Îl trezesc. „Cât de crunt!"

Eul liric simte primii fiori ai morţii, atunci când descoperă că poartă în trup sufletul altcuiva. Lovitura arheilor îi arată din interior că moartea există. Că fiinţe sensibile au mai fost în Samsara înaintea sa. Întrupate în lup, în cavaler, în trubadur. Moartea le-a distrus trupul, nu şi sufletul. Zbaterea sufletului lor, întors în Samsara, îl responsabilizează pe Poet, făcându-l să caute cu ardoare eliberarea nirvanică. Apoi moartea planează asupra construcţiei poetice ca o acvilă în aşteptare. „Îi dă ocol..." „Thanatica oglindă", „thanaticii lotuşi", „nufărul negru al morţii" şi, mai ales, „vulturul negru al morţii" sunt figuri care încifrează şi devoalează infiltrarea graduală a morţii în poezie.

Vulturul este, în general, un simbol celest, chiar solar, reprezentând puterea înălţimilor limpezi şi curate. „Aquila non captat muscam", pentru că muştele niciodată nu ajung atât de sus. „Muşti de-o zi-ntr-o lume mică, ce se măsură cu cotul" suntem noi. Eminescu o spunea în această formă. Şi totuşi, efemeri cum suntem, mai trăim, anticipativ, şi tortura morţii. Fiindcă orice moarte ne aminteşte de iminentul nostru exitus. Faptul, aparent banal, al morţii unui câine pe un pod este un prilej de revelare a cruzimii oricărui sfârşit. Izbitoare este imaginea „pârâiaşului oribil de sânge", stors din nări. Ultimul traseu al vietăţii prin această lume se putea reconstitui din urmele de lichid vital de pe asfalt. Dinspre „magnificul parc cu trandafiri", corespunzător *Poienii*, simbolizând frumuseţea superficială a vieţii, până pe podul asfaltat de lângă parc, amintind de podul spre cetate. În acest moment, podul devine însă inutil, căci pentru defunct nu mai leagă nimic de nimic.

> „Pe pod,/ printre pietonii grăbiţi,/ aiuriţi,/ un câine s-a retras/ să moară,/ de fapt, moartea l-a/ prins acolo, din urmă,/ l-a culcat pe asfalt şi/ i-a stors din nări/ un ultim pârâiaş oribil/ de sânge./ E un câine ancestral, o/ relicvă,/ a venit din magnificul parc/ cu trandafiri – mândria oraşului – ,/ aşa cum se poate deduce din/ traseul picăturilor de/ sânge,/ treci pe-alături, mila, şi/ groaza, şi greaţa/ rămân singure-singure,/ pe podul de beton armat, inutil,/ în această lume, inutilă şi ea,/ unde, dacă priveşti atent, nu/ e nimeni,/ în afară de vulturul negru al/ morţii".

Poetul trece de la tipuri la arhetipuri, de la particular la universal, de la fapt la simbol. Dacă lupul rămâne un arhetip al arheului, *câinele* devine arhetipul fiinţei sensibile, care trebuie să moară. „Vulturul negru al morţii" poate simboliza chiar mai mult.

Este metafora-simbol în care se concentrează viziunea Poetului asupra semnificației vectoriale a existenței, într-o lume în care moartea este unica certitudine, cum afirma filosoful-scriitor Jean-Paul Sartre. După scena simbolică a morții câinelui, Poetul nu mai privește moartea de departe. Intră în cercurile ei strâmte. Moartea tatălui său îl rănește cumplit. În spațiul paradisiac de acasă se insinuează „umbra funebră a tatălui". Mama îi vorbește celui plecat cu „mute cuvinte". Pierzând ocrotirea paternă, fiul înoată „în bulboanele lacrimii", ca un „păstrăv", ce urmează a fi străpuns de un harpon. Poezia se contractă. Se umple de ambiguități. Fiindcă moartea schimbă „ne-nțelesurile în ne-nțelesuri și mai mari" (L. Blaga), într-o lume a minus-cunoașterii. Dar Poetul încă observă moartea de la o oarecare distanță. Mai poate filosofa. Pe tema morții. A ilogicei supraviețuiri a casei și a familiei, care nu mai au stăpân, a lumii, care, „fără tatăl", pare a fi un non-sens. Moartea lovește și mai de aproape. Mama, care venea în *Poiană*, ca să-i arate fiului „doar atâta: că este", nu mai este în fapt. L-a strigat pe nume chiar în acea clipă când se afla pe „culmea aceea,/ dintre lume și/ lume". Dar el n-a putut fi atunci lângă ea. Nici măcar nu a auzit-o. La durerea imensă a pierderii Mamei, se adaugă și această remușcare. Compensată în timpul priveghiului lung. Solitar. Poetul nu mai poate filosofa. Face însă conexiuni literare. Își amintește că „ultimele mamei cuvinte", pe care i le-a adresat lui, în agonia ei, reluată apoi, au fost niște versuri din Eminescu. Despre plecare. Despre așteptarea zadarnică. Despre iluzie.

În cele din urmă, moartea îi apare pe cercul cel mai strâns cu putință. În inelul cununiei. În casă. În patul din dormitor, lângă lampa soției, lângă pledul ei. Îl străfulgeră și-l nimicește, ca un trăsnet. Îl aruncă în chinul absenței totale. Nu mai poate filosofa. Nu mai face conexiuni literare. Se trezește:

> „În seara a șaptea,/ după ce m-ai părăsit/ și-ai plecat,/ m-am întins,/ doborât de epuizare, pe/ pat,/ spre-a mă odihni, sau,/ mai degrabă,/ spre-a delira,/ lângă pledul tău,/ lampa ta./ Am urmărit, un răstimp, fără/ vreo șansă,/ fără vreun spor,/ scamatoriile de la/ televizor,/ nepricepând de/ ce se zvârcolește,/ ce vrea/ lumea aceea de/ mucava./ Încât, la o vreme, m-am/ întors înspre tine și-am/ șoptit, ca de obicei,/ grijuliu:/ 'Nu ne culcăm? E târziu…'/ Atunci,/ absența ta, ca o stihie, m-a/ izbit în adâncul/ cel mai adânc./ Am simțit cum toate/ ligamentele ființei/ se frâng.// O, nefericitul de mine!/ O, Dumnezeul meu preaiubit!/ Cât de crunt m-ai făcut/ să-nțeleg!/ Cât de crunt m-ai trezit!"

E momentul rupturii, al saltului. RISIPIREA, FĂRĂ MENAJAMENTE, A ILUZIEI. „Cât de crunt m-ai trezit!" Eu retrăiesc secunda aceea. Am avut atunci în faţa ochilor, alături de mine, la câţiva centimentri, stânca grea, uriaşă, a ABSENŢEI. Ea m-a trezit la realitate. Mai mult decât tot ceea ce se întâmplase anterior. Acea clipă m-ar fi putut ucide.

2. ... două statui de bun-simţ

Poetul îşi descoperă părinţii şi, sau mai cu seamă, după moartea lor. Din stânca de neclintit a absenţei, le cioplește chipurile imposibil de uitat, le fixează în materialul cel mai durabil trăsăturile şi îi amplasează unul lângă celălalt în acel *caput mundi* originar; poate chiar în faţa casei, „în perspectiva *Poienii*,/ a *Râului*", unde „Mama şi tata/ (ne)-aşteaptă de-o viaţă,/ tăcuţi,/ ca două statui de bun-simţ". Nevoia de a-i readuce în prezent ia forme inimaginabile, confruntându-ne cu realitatea acerbă a irealităţii. În contingent, se petrec fenomene incredibile. Mai întâi, Poetul (re)compune imaginea statuară a tatălui, cu fervoare şi evlavie, din pietricele de pe malul *Râului*. Nu atât pentru a-i impune prezenţa în absenţă, cât pentru a „calcula", şi în sens etimologic, nu doar simbolic, înfricoşătoarea „secţiune de aur a morţii":

> „Pe ţărm,/ fiul caută/ lespezi de piatră,/ prelungi,/ caută, altfel/ spus,/ petrificat,/ chipul tatălui./ Alege pietrele,/ atent,/ le sortează,/ desenează, apoi, ochii, gura,/ nasul, sprâncenele,/ bărbia şi/ fruntea,/ dă înfăţişării/ adâncime, contur,/ aşază amintirea-n lumină,/ extrage, din/ striaţiuni, din/ ovaluri şi/ linii,/ secţiunea de aur/ a morţii".

În aceeaşi logică, Poetul o aduce în prezentul prezenţei, încă şi mai şocant, pe mama sa, întâlnind-o prin forţa revelaţiei. *Elegia 23* trebuie citită în cheia referenţialităţii exacte, cu care ne-a obişnuit Poetul. Într-un ambient nocturn, în pustietate, lângă cascada de pe Wasserfallgasse, mama i se arată fiului. Căderea de ape pare să i-o fi adus în locul şi în momentul cel mai potrivit. Îmbrăcată în „nopţii mătase", ea este greu de distins în întuneric, pe fundalul stâncos. Poetul însă o vede. Trăieşte plenar această atât de dorită întâlnire metafizică. Îi vorbeşte mamei în chiar clipa revelatorie. În zgomotul asurzitor al cascadei. Care desparte cele două lumi. Care pune stavilă comunicării. El înţelege şi, încremenit „ca un stâlpnic", se încarcă mistic cu imaginea ei. Până când ea se dedă din nou morţii. „Mătasea

nopții", ce o învelește, se preschimbă într-o „mătase a morții". O experiență subtilă. Între viață și moarte. Pe muchia abisală:

> „Într-o plimbare târzie/ pe Wasserfallgasse,/ am întâlnit-o pe mama,/ învelită-n a/ nopții mătase./ Era sus, la cascadă,/ i-am vorbit, dar/ n-a vrut să-mi/ răspundă,/ nu părea să mă/ vadă./ Deși eu știu prea/ bine/ că venise acolo/ doar pentru/ mine./ Am rămas îndelung/ față-n față,/ despărțiți de-a/ cascadei/ oglindă de/ gheață./ Eu, oprit ca un/ stâlpnic, pe/ Wasserfallgasse./ Ea-nvelită-n a/ morții mătase".

Irealitatea lumii e mai reală decât realitatea ei, de aici plasticitatea paradoxală a imaginilor, de aici argumentul convingător al cunoașterii sensibile. Textul vorbește foarte concret, foarte prezent, despre o absență.

Dacă mama își urmează fiul după moarte, tatăl rămâne legat de casă. El acolo se întoarce din când în când, potrivit unei rafinate prelucrări a motivului tradițional al strigoiului. În zona subliminală a întretăierii realului cu irealul, puterea de receptare și de reacție a naturii, a casei înseși, o depășește pe cea a omului, atât de nedotat în privința cunoașterii celor ascunse. Oricât ar părea de plină de emoție pozitivă, pendularea între lumi rămâne un semn al nefericirii, al presiunii samsarice asupra unui suflet încă suferind, demn de toată compasiunea:

> „La poartă/ nu-i nimeni./ La poartă e/ tatăl./ Vine, la/ răstimpuri,/ să vadă,/ să mai revadă/ rânduielile casei./ Nimeni nu-l/ aude,/ nimeni nu-l/ zărește, nimeni/ nu-i simte/ prezența./ Doar iarba, care/ așterne/ verzi covoare/ de liniște,/ împănate/ cu soare,/ doar casa, care/ deschide, lin,/ ca de la sine,/ ușa spre trepte".

Pustietatea locului din care a plecat tatăl, căutarea lui zadarnică, insomniile înfricoșătoare fac din mamă „un căuș de durere". Limitările ei trupești o împiedică să-i vadă tatălui urmele, cele noi, pe care acesta le mai lasă, poate, prin preajma sa, atunci când „trece din penumbră-n penumbră". Pentru fiul-Poet, moartea tatălui este, dincolo de durere, și un prilej de meditație, de căutare a duhului patern în alte areale. Astfel, el întâlnește pretutindeni „chilii ale/ solitudinii sale,/ telurice,/ ale expansiunii/ sale eterice". Aceste multiple locuințe, pe care metafora *chiliei* le indică drept modeste, solitare, provizorii sălășluiri în alte spații, sunt semnele eliberării de

constrângerile unui singur habitat, ale destrupării, ale ieşirii sufletului din „infinitul cel mic", care-l încătuşa teluric, şi ale parcurgerii unor lumi intermediare, între întuneric şi lumină, în drumul spre „infinitul cel mare", al „nesfârşitelor zări". În filosofia Poetului, pornirea spre „infinitul cel mare" înseamnă nu doar eliberarea de trup, ci şi eliberarea de fiinţă, pe care el o defineşte ca „sinteză dintre viaţă şi moarte", produsă în locul de intersecţie a celor două infinituri. Un loc conturat fizic, descris de casă, de *Poiană* şi de *Râu*.

> **Eul, fiinţa particulară, e locul dramatic, tragic, dar şi luminos, unde se intersectează cele două infinituri. Aşa am resimţit eu existenţa, aşa o resimt şi o port şi acum. Afectul are şi el un rol. Însoţeşte cu mica lui vioară aceste zboruri, conceptele intervin şi ele, cu un timid felinar, prin colţuri.**
> **Religiile, de asemenea, cu umanizarea misterelor, cu tălmăcirea lor, cu transformarea lor, prin ritual, în act mnemotehnic. Dar ceea ce dă fior metafizic, spiritual, amploare, sunt cele două fulgere verticale. „Fulger ne-ntrerupt", cum zice Eminescu. Unul spre Cer, celălalt spre Sine. Eul e în centrul acestui univers, cum e un paraşutist în mijlocul propriei paraşute – e o analogie veche, dintr-o poezie a mea, de demult**.

Abisurile eului sunt complementare şi admit o perspectivă structurală. Pe verticala axiologică, la extreme, există o zonă întunecată, ocupată de avataruri, respectiv una luminoasă, tutelată de El Shaddai. Dar se poate presupune şi o zonă intermediară, în care se află cel ce iese din întunericul abisal şi caută lumina divină. O zonă de penumbră, prin care trece tatăl, noapte de noapte, de-a lungul *Râului*, parcurgând abisurile intermediare, aflate la intersecţia lumii fizice cu cea metafizică:

> „Pe-aici trece tatăl,/ noapte de noapte,/ tot mai departe, mereu/ mai departe,/ din penumbră-n penumbră".

Prin această mişcare tranzitorie, tatăl corelează cele două abisalităţi contrastive, ai căror poli sunt **El Shaddai, revelat în lumină, chemând eul, tot mai departe, din lumină-n lumină; şi Avatarul – Totemul, care cheamă eul din negură în negură**. (s. n. – M.-I.B.)

Drumul proiectat pentru tatăl, ca şi pentru Sine, este de o splendidă gravitate, o cale a anulării paradoxului ontologic prin inferenţe logice impecabile:

„Aici punem punct./ Eul, dezbărat de/ umilinţele morţii, dezbărat de/ lumeasca trufie,/ se-ntoarce, nici viu, nici/ defunct,/ la ceea ce-a fost/ înainte să fie./ Se-ntoarce la/ acel *pre-cuvânt*/ ce transformă/ nimicul în/ om de pământ/ şi informul în formă./ Se-ntoarce – calmă, nevăzută stihie – / la susurul divin, infinit,/ revelat lui Ilie./ La susurul în care/ cele ascunse se-ascund/ şi cele revelate/ îşi au rădăcina./ Se întoarce/ la acel întuneric/ profund,/ absolut,/ la acel întuneric perfect,/ care-i însăşi lumina".

În ecuaţia metaforică din final, epitetul „perfect", atribuit întunericului, îl anulează. Cu alte cuvinte, „întunericul perfect" nu poate fi egal decât cu lumina. În acest raţionament, Eugen Dorcescu se întâlneşte cu Nichita Stănescu: „Întunecând întunericul,/ Iată/ porţile luminii!"

Doar în lumea fenomenelor resimţim diferenţa (o diferenţă empirică) între „lumină" şi „întuneric". În excelenţa lor, însă, cele două contrarii absolute par a se împăca, mai mult: devin una. Iată ce afirmă Solomon, la sfinţirea Templului, despre Cel care, în altă parte a *Cărţii*, se spune că „locuieşte întru lumină neapropiată": „DOMNUL a zis că vrea să locuiască în întuneric adânc". Cel ieşit din existenţa ciclică, aşa cum e tatăl, străbate zona contactului incert dintre cele două stihii, teritoriul desprinderii şi al interferenţei lor: *penumbra*.

Dispariţia tatălui distruge infinitul cel mic, afectează nu doar familia, ci şi casa, *Poiana* şi *Râul* din preajmă. Devine semn al urmărilor nefaste ale părăsirii unei lumi de către autoritatea supremă. În microunivers s-a petrecut ceea ce s-ar întâmpla în macrounivers în condiţii similare. Poetul are curajul de a-i atribui propriului tată, în arealul lui originar, rolul de semn al Tatălui Însuşi:

„E de neînţeles,/ e de nesuportat/ dispariţia/ tatălui./ E atât de lipsită de sens,/ încât,/ spre a fi acceptată,/ trebuie negată definitiv/ şi total./ Ea are doar rostul/ cunoscutei reduceri la/ absurd (căci e însăşi/ absurdă),/ are menirea de-a le/ reaminti/ nu doar celor vii,/ ci şi celor morţi,/ că ei n-ar fi/ nimic/ fără Tatăl".

Adică, în ipoteza că „Tatăl şi-ar întoarce chipul" de la lume, este clar că şi aceasta şi-ar pierde nu doar sprijinul şi apartenenţa, ci însăşi noima de a fi. De aici, răspunsul, categoric negativ, dedus din semantica interogaţiei:

> „Se poate/ concepe/ o lume/ de la care Tatăl/ şi-a întors chipul?"

Consecinţele morţii tatălui sunt cel mai convingător argument, cu cea mai puternică probă:

> „oricând şi/ oriunde,/ moartea tatălui/ pune capăt la/ toate./ Existenţa de/ dinainte este/ existenţă./ Existenţa de/ după e/ inerţie".

Este cel puţin sinistră supravieţuirea inerţială, morbidă, a celor ce au murit, de fapt, odată cu tatăl. De pildă, Poetul aşază asupra casei tatălui plecat o hârtie de turnesol, pentru a reda, prin simbolistica acesteia, cât mai exact, drama întregului microunivers nimicit: „Casa/ a murit şi ea/ odată cu tatăl./ Acum îşi supravieţuieşte,/ contemplând,/ cu ferestrele-i reci,/ pline de negură,/ peisajele/ vieţii sale apuse"; „Aidoma/ unei sparte/ monade,/ casa revarsă, către/ *Poiană*,/ limfa ei/ de-ntuneric"; „Casa veghează,/ aidoma unui/ craniu,/ în noaptea-nstelată./ Viermi de lumină/ intră şi ies/ prin orbitele-i/ negre", dramă care se soldează cu reducerea drastică a atributelor casei până la unul: acela de a fi mormânt pentru amintirea, în descompunere, a tatălui: „Casa-i mormântul/ în care se/ descompune, încet,/ memoria/ tatălui". Iubirea filială, împletită, şi în doliu, cu acel respect vecin cu veneraţia, pe care Poetul i l-a purtat mereu tatălui său, este cu atât mai nobilă, cu cât figura paternă se raportează, ori de câte ori se iveşte o bază logică de comparaţie, la Tatăl ceresc. Ambiguitatea acestor raportări scade pe măsură ce se înaintează în volum şi îndrăzneala apropierii de Divinitate, păstrând cu decenţă proporţiile, culminează în *Epilogul* care succedă cele şapte trepte ale ascensiunii către Lumină:

> „Fiul aprinde o/ lumânare/ la căpătâiul/ tatălui./ Mult în amonte,/ în timp,/ fiul de-atunci/ anticipa/ gestul de astăzi./ În aval,/ tatăl de astăzi/ primeşte,/ cenuşă fiind,/ lacrima şi/ lumânările/ fiului./ E o perpetuă/ rememorare./ E-o confirmare/ perpetuă:// Fiul e mai mic/ şi de-o fiinţă/ cu Tatăl".

Emoţia morţii tatălui este înfrântă prin meditaţie. Postura tatălui, de intelectual demn, principial, inflexibil, a făcut ca despărţirea de această lume să fie bărbătească. „Tatăl a murit o/ singură dată". Evenimentul a fost integrat în acel cod al onoarei, pe care tatăl i l-a lăsat moştenire fiului. Când mama moare, fiul nu mai poate procesa la fel întâmplarea. Ci secvenţial. Repetitiv. Ca într-un serial. Nu e zi în care să nu se gândească la moartea ei: „Mama moare în/ fiecare zi". Versurile trimit la renumitul laitmotiv „And so it goes" din romanul *Abatorul V. Cruciada copiilor*, al lui Kurt Vonnegut. „Zorii încep cu/ – mereu repetată – / voluptatea ei/ de-a muri", adaugă Poetul. Stupefiant este acest aspect progresiv al morţii, fenomen care se defineşte ca rezultat al acţiunii momentane de „a înceta din viaţă". Dar mama nu poate înceta din viaţă, cu adevărat, câtă vreme fiul ei mai este viu: „Eu nu-ncetez a/ fi viu./ Mama nu-ncetează/ să moară". În mod firesc, până în clipa morţii, dar nefiresc după aceea, mama caută să îşi apropie fiul. Face, în plină agonie, câţiva paşi cu fiul-Poet şi îi recită versuri din poetul arhetipal, nu pentru a se despărţi, ci pentru a se lega astfel mai puternic de el:

> „Într-o după-amiază halucinantă, ce/ glisa, liric şi lin, către/ seară,/ am făcut o scurtă plimbare cu/ mama,/ prin pitoreasca ei/ curte, întomnată,/ solară,/ o mult prea scurtă plimbare,/ învolburaţi, destrămaţi, în/ frunze târzii de octombrie şi/ în voaluri/ de soare./ Şi, dintr-odată,/ din mers, cu/ voce senină şi clară,/ a şoptit câteva versuri/ din Eminescu,/ acele/ în care geniul însuşi,/ cel arhetipal,/ vorbeşte de frunzele nucului,/ ce ne zburau împrejur,/ de vii îmbrumate, de/ rândunele,/ de cineva, oare cine?,/ aşteptat, invocat, care/ încă nu vine.../ Apoi,/ liniştită, cuminte,/ mama s-a-ntors/ în lucida ei agonie/ de mai înainte.// Acestea au fost/ – către mine –/ ultimele mamei cuvinte".

De asemenea, îl strigă în clipa ultimă, nu pentru o îmbrăţişare de rămas bun, ci, poate, pentru a-i arăta încă o dată cât îl iubeşte, cum sufletul ei îl cere pe el în acel moment:

> „Într-o dimineaţă, ca/ oricare alta, la/ ora şapte,/ verişoara Măruţa mi-a/ telefonat şi mi-a spus/ că o veghease pe/ mama întreaga/ noapte./ Şi că, la cinci,/ niciun minut mai târziu,/ niciun minut mai devreme,/ mama s-a trezit, pentru/ o fărâmă de timp,/ şi-a-nceput/ să mă cheme./ M-a strigat, cu glas mare,/ pe nume./ M-a strigat, de pe pragul, de pe/ culmea aceea,/

dintre lume şi/ lume./ Apoi a recăzut/ în muta ei agonie/ şi ne-a părăsit fără a primi/ vreun răspuns.// Eu nu am auzit strigătul/ acela./ Vai mie!"

În cele din urmă, petrece ultima noapte în această lume, privegheată exclusiv de acest fiu al său, cei doi stând alături ca la o „taină" mută, în care să se mai lege o dată, cu nevăzute fire, unul de celălalt:

„Am rămas pân' la ziuă,/ priveghind lângă ea,/ ascultând foşnetul lumânărilor,/ ascultând întunericul,/ ascultând liniştea, ascultând/ cum din sfeşnice/ picură ceara./ Ascultând cum, în/ noaptea de dincolo,/ duhul ei călătorea,/ cum lupta,/ spre-a ieşi/ din *Samsara*".

Chiar mai presus de toate acestea, i se revelează fiului la cascada din Bad Hofgastein, într-o dovadă metafizică de iubire:

„Într-o plimbare târzie/ pe Wasserfallgasse,/ am întâlnit-o pe mama,/ învelită-n a/ nopţii mătase./ Era sus, la cascadă,/ i-am vorbit, dar/ n-a vrut să-mi/ răspundă,/ nu părea să mă/ vadă./ Deşi eu ştiu prea/ bine/ că venise acolo/ doar pentru/ mine./ Am rămas îndelung/ faţă-n faţă,/ despărţiţi de-a/ cascadei/ oglindă de/ gheaţă./ Eu, oprit ca un/ stâlpnic, pe/ Wasserfallgasse./ Ea-nvelită-n a/ morţii mătase".

Cele „două statui de bun-simţ" sunt desăvârşite, pe de o parte, prin moartea, care le fixează chipurile în memoria fiului, pe de alta, în plan artistic, prin excepţionalele volume *Moartea tatălui* şi *Elegiile de la Bad Hofgastein*, în care Poetul îi re-creează, în stilul său înalt, nativ, dar şi educat prin studiu, aşa cum se cuvine în cazul unui fiu de învăţători adevăraţi.

Nu-i de admis ca talentul să te dispenseze de studiu. Dimpotrivă, talentat fiind, eşti dator să-ţi rafinezi, să-ţi valorifici talentul, rafinându-ţi instrumentele ce-l pun în lumină. Eu am iubit şi iubesc studiul, simţind, tot timpul, clipă de clipă, clocotul interior a ceva indefinibil, al unei forţe ce vrea să se manifeste, prin cuvântul „potrivit".

3. ... lanțul cu ghioagă, în avântul izbirii

Fiara morții distruge și căsnicia Poetului. Thanatos îl doboară pe Eros. Inelul marital nu mai are acoperire. Este vidat de semnificația pe care a deținut-o jumătate de veac. Anulat ca semn. Preschimbat în iluzie. Fiindcă încetează a mai fi indicele unei stări de fapt. Acest indice devine, acum, certificatul de deces. Nimic mai crud. Nimic mai înfiorător. Nimic mai sinistru între hârtiile Poetului decât acest certificat de deces. Care atestă că „s-a stins o Doamnă".

> „Mi-e greu, iubita mea. Dar n-am de-ales./ Exhib certificatul de deces/ La un ghișeu, apoi la alt ghișeu./ Și actul care-arată cine-s eu.// E totul cât se poate de firesc./ E inuman, dar foarte omenesc./ Alt gest convențional, alt chip smerit,/ Spunându-mi, zi de zi, că ai murit".

Și zi de zi este aceeași zi (g)rea, care îl „izbește în față" pe Poet, „aruncându-i în obraji o găleată de/ gheață". Răceala implacabilă a morții. *Izbitura lanțului cu ghioagă*. Din coșmarul celtic. Trăit în prezent. Fără „adorata lui Doamnă" din visul celtic.

> **Atunci chiar auzeam pașii mei, copitele calului, simțeam lancea în mână, îmi plăcea mult lanțul cu ghioagă etc. Acum totul s-a spiritualizat. Însă mă impresionează la fel de puternic, poate chiar mai puternic.**

Medievalismul revine în forță în solitudinea Poetului. Imaginea nemiloasă a „lanțului cu ghioagă,/ în avântul izbirii" exprimă lovitura dură a morții. Și a amintirii adoratei Doamne. Numai pe el îl poate răni, cu atâta cruzime, „lanțul cu ghioagă,/ hărăzit mie,/ al amintirii". Numai lui îi poate sparge armura. Numai prin „spărtura armurii" lui mai poate curge „un amestec de noapte și sânge". Nu dintr-un trup, ci dintr-un suflet zdrobit. Bineplăcut Domnului:

> „Strig din adâncuri și/ nu mă auzi./ Privește-mă-n ochi:/ sunt de lacrime uzi./ Vrei și tu, asemenea/ Domnului,/ ca jertfă supremă,/ un suflet zdrobit?"

Pe Poet îl ridică de la pământ tot un simbol medieval. Arheul său. Cel numit. Cel care-i este străbun. Cel care îi reamintește cine este el de fapt. „Sunt neam de cavaleri și/ de eroi./ Prea bine știu: mă trag din/ Litovoi". Îi amintește ce viață grea a dus, la câte

încercări a trebuit şi trebuie să facă faţă. „Dorm, ca strămoşii mei, pe/ lănci şi scut". Şi îl face să realizeze ce datorie are. „Drept care, ea. Doar/ ea./ Şi numai ea". Adică singura femeie iubită. Aceste reluări întăresc un angajament pe viaţă şi moarte. Ca şi când, fiecare enunţ ar fi însoţit de o lovitură de lance în aer. Care pecetluieşte, semiotic, un jurământ... Poetul merge mai departe. Continuă, deci, să scrie. Întru omagierea adoratei Doamne, ajunge în apogeul carierei. Volumul *Nirvana* este capodopera sa. În care îşi declară viziunea artistică. Arta poetică, *Nirvana*, dă titlul celei mai dense opere de sinteză dorcesciană. Poetul iese din discreţia care i-a mascat Sinele şi îşi exprimă răspicat idealul, vectorul creaţiei. Acum, când moartea iubitei l-ar fi doborât, dacă în Samsara tuturor suferinţelor nu ar fi avut *viziunea vectorială a Nirvanei*, reprezentând **locul unde nu** „**este durere, nici întristare, nici suspin**", **cum se spune în creştinism despre Rai**. De parcă, rostind acest adevăr, îl poate pune în practică. De parcă îşi cheamă nu doar arheul, ci poezia însăşi în ajutor întru salvarea sa. Nirvana rămâne, pentru cuplul sfârâmat, unica şansă în căutarea fericirii.

> **Nirvana este afirmaţia absolută şi negaţia absolută, stingerea oricărei zbateri samsarice. Nirvana e Lumina clară, e Realitatea. Noţiunile sunt de o subtilitate inimaginabilă, sunt fascinante, sunt, de fapt, sinteza dintre poezia cea mai înaltă şi gândirea cea mai înaltă. Ca două axe de oţel, ce se unesc undeva în văzduh, în infinit. Ca şi cum s-ar uni forţa ideilor lui Kant cu forţa poeziei lui Dante. Într-un text unic. Fiindcă izvorul acestei gândiri este chiar inima spiritului, este spiritul nedisociat în raţiune, imaginaţie, sentiment. Totul se situează deasupra (ori dedesubtul, psihologic vorbind) acestei sistematici: raţiune, afect, imaginaţie. E o revelaţie a eului cel mai profund.**

Nicio întâlnire nu este exclusă în universul supra-senzorial, atât de puţin cunoscut. Dar, dincolo de orice şansă culturală, poezia *Nirvana* vorbeşte despre o şansă existenţială. Pentru că acest ideal nu este o fantezie. El se întemeiază pe premise greu, însă nu imposibil de reprezentat în plan sensibil. În sinteza pe care ne-o prezintă Poetul în volumul *Nirvana*, în favoarea proiectului său, sunt reluate motive fundamentale, introduse în treptele precedente ale construcţiei poetice. Astfel, moartea iubitei este privită prin prisma avatarurilor şi a visului celtic de iubire. Cei doi soţi au

tresărit când s-au văzut. S-au recunoscut dintr-o altă viaţă şi au tresărit. Verbul-cheie pentru lirica dorcesciană este *a tresări*. Semnul dinamic al sensibilităţii ieşite din comun. Apare cel mai frecvent ca verb de reacţie la o emoţie foarte puternică, la răscruce de drumuri şi de vieţi. Momentană, dar decisivă:

„Ţii minte clipa-n care/ te-am văzut?/ Ea, clipa de demult, de/ la-nceput?/ Am tresărit,/ căci te-am recunoscut./ Ai tresărit şi tu. Privirea ta/ de-aceeaşi revedere îmi/ vorbea./ Din alt samsaric timp,/ de undeva…"

O rescriere mai explicită a finalului din *O arhi-amintire*:

„Uitasem totul: codrii, lungul drum,/ Cetatea, podul, gustul gurii tale.../ Şi, brusc, mi le-am reamintit acum,/ Când mi-ai zâmbit, ca şi atunci, pe dale".

La sfârşitul celui de-al doilea mileniu şi la începutul următorului, Poetul şi iubita sa (re)trăiesc visul celtic. Îşi dăruiesc iubire până la moarte. Îşi dăruiesc iubire după moarte. Moartea nu este un zid pentru cei ce au stat alături „apă lângă apă":

„Apoi, cum se-alipeşte/ val de val,/ în volbura vârtejului/ fatal,/ aşa, prin veac, prin vremi,/ am străbătut./ Pe braţe/ te-am purtat şi te-am ţinut./ Şi tu ai rezistat cât/ ai putut.// De dragul meu, desigur,/ ştiu prea bine./ Căci lumea asta nu era de tine".

Soţia Poetului a trecut în lumea cealaltă printr-un semn de foc. La fel va trece şi el. Totuşi, *incinerarea nu este o condiţie de intrare în Nirvana*. În religiile orientale, toate cele patru materii arhetipale – apa, focul, pământul şi aerul – pot primi, cu egală îndreptăţire, trupul celui defunct, după ce „picătura indestructibilă", sufletul, eliberat, porneşte fie spre Nirvana, fie, marcat de o karmă negativă, reintră în ciclicitatea Samsarei.

Cu certitudinea verbelor la indicativ, Poetul include în debutul artei sale poetice un tablou postum simplu, dar în stare să cutremure munţii prin emoţia degajată: „Vom sta alături, uşă/ lângă uşă./ În două urne/ gemene-n mormânt". Cele „două urne/ gemene-n mormânt" transmit fiorii existenţei unui dublu identic într-o unitate, ermetic închisă, precum mormântul. Gemenii sunt fiinţe a căror asemănare extraordinară creează confuzii, dar îi leagă pentru totdeauna într-un singur destin. Adjectivul este transferat din sfera fiinţei în cea a obiectelor. Emoţia este cel puţin la fel de solicitată şi

de imaginea plastică şi auditivă care urmează: „Cu mâna ta firavă, de/ cenuşă,/ vei bate-ncet, mă/ vei chema plângând". Nimic din vechiul trup nu se poate reface. În închipuirea Poetului, se articulează gestul iubitei de a-i „bate-ncet la uşă", cu gingăşia şi cu delicateţea ce o definesc, dar, mai ales, cu dorinţa nestăpânită de a ajunge la el. „Mâna de cenuşă" este prefigurată, în acelaşi registru al semiozei morţii, de „braţul de văzduh" al defunctei iubite a unui prieten, care îşi înlănţuie partenerul într-o îmbrăţişare simbolică, oprindu-l, pentru aceasta, preţ de câteva ore, din drumul său, cu trenul, spre casă:

> „… drumul s-a frânt/ ţi-ai întrerupt călătoria/ ca şi cum/ braţul de văzduh al/ preaiubitei tale soţii/ ar fi încercat să/ te cuprindă/ să te înlănţuie…"

Mai emoţionant: Doamna Poetului plânge. Gerunziul „plângând" redă o acţiune de durată. Plânsul morţilor este de-a dreptul sfâşietor. Câtă compasiune pentru o asemenea durere!

Iubirea, până dincolo de moarte, este declarată de către Poet, într-un enunţ monosemantic, ca orice jurământ:

> „Te-am iubit când/ erai trup, şi sânge,/ şi duh./ Te iubesc, şi cenuşă.// Te iubesc/ fiind încă/ trup, şi sânge, şi/ duh./ Te voi iubi, şi cenuşă".

Din repetiţia verbului performativ *a iubi* la indicativ, persoana I, singular, se înfiripă un jurământ de dragoste, al cărui adevăr este mai presus de orice îndoială. Declaraţia aceasta este la fel de penetrantă, precum metafora „crengii de aur", care desparte şi uneşte pentru totdeauna personajele lui Sadoveanu din romanul omonim: „Se va destrăma şi amăgirea aceasta numită trup. Dar ceea ce e între noi acum e o creangă de aur, care va străluci în soare". Acest fond erotic îl transformă pe Thanatos într-un personaj cu puteri limitate, într-un iluzoriu învingător în lupta cu nemuritorul Eros. Pe care l-a doborât, dar nu l-a putut nimici. Eros revine, învigorat, la atribuţiile lui. Pe acest fond, Poetul găseşte o soluţie de eliberare din închisoarea telurică a morţii: *descătuşarea prin spiritualizare şi unire erotică întru veşnicia spiritului*. Nu oricine e în stare de o asemenea sublimare a fiinţei. Poetul da, prin forţa gândului. La fel şi iubita lui, care a pus în mişcare cenuşa, pentru a-şi arăta iubirea şi durerea captivităţii din urna închisă într-un mormânt. Ea a făcut primul pas. Fiindcă este, într-adevăr, „dublul", „geamăn", al Poetului:

„Eşti sufletul meu dublu,/ nevăzut,/ cel mai subtil, mai/ nobil element./ Mai existent ca orice/ existent./ Îmi spui că stai sub zarea/ Celui Sfânt./ Îmi spui că eşti de duh,/ nu de pământ.// Tu ai trăit ca eu/ să fiu ce sunt.// Tu ai murit ca eu/ să fiu ce sunt".

Soţia a făcut şi primul pas în moarte. A avut întotdeauna iniţiativa. Ea este cea care „i-a zâmbit", cândva, „pe dale". Activându-i memoria şi masculinitatea. La fel şi acum. I-a bătut încet la „sumbra uşă/ a morţii". Şi l-a trezit. Moartea îl face pe Poet să conştientizeze faptul că proiectul lui existenţial coincide cu cel artistic, că viaţa şi poezia sa sunt una. Să îşi încorporeze iubita şi idealul nirvanic într-o artă poetică. Aidoma unui cavaler-trubadur. Care speră, chiar şi atunci când nu mai e nimic de sperat:

„Să ne desprindem, deci,/ tu – gând, eu – gând,/ şi-aşa ne vom uni din nou,/ zburând,/ şi liberi,/ şi eterni,/ şi jubilând,/ ca flacăra zvâcnită din/ cenuşă".

Forma poetică semnifică, într-o fericită întrepătrundere cu sensul mesajului mobilizator şi salutar, referitor la funcţia eliberatoare a idealului nirvanic. Cum sistemul limbii nu a prevăzut o asemenea situaţie, nu a creat forme de imperativ decât pentru persoana a II - a. Şi nici forme de performativ decât pentru persoana I, singular. Fiindcă numai vorbitorul îşi poate asuma o opţiune. Cuplul, adică „eu" + „tu", în aceeaşi dorinţă, în aceeaşi voinţă, era o excepţie pentru comunitate. Nu un fapt exclus. Dovadă că există un conjunctiv prezent, cu formă de persoana I, plural, care poate exprima avântul deziderativ: „Să ne desprindem, deci". Modalitatea deontologică este implicită, directivele acţiunii reducându-se la vectorul metamorfozării interlocutorilor, exprimat în enunţuri metaforice, eliptice: „tu – gând, eu – gând". Este foarte interesantă ordinea actanţilor, dictată de cavalerismul Poetului, care dă întâietate Doamnei sale. Spiritualizarea tabloului liric se intensifică spre secvenţa finală, unde reunirea, în zbor, a două spirite libere şi eterne, aflate într-o perpetuă jubilaţie, este un triumf, raportabil la miracolul ivirii flăcării din cenuşă. Simbolistica *cenuşii*, care se leagă, prin legenda Păsării Phoenix, de mitemul învierii, este un factor propulsor spre Nirvana. Locul privilegiat în text – în ambele ocurenţe cuvântul *cenuşă* fiind echivalent cu un vers – îi reliefează calitatea simbolică de substanţă aparte, în care mocneşte potenţialul resurecţiei. Învingerea materiei, purificate prin combustie, de către spirit, se redă prin analogie cu focul,

simbol al forţei ascensionale, dar şi al iubirii. Excepţionala soluţie semantică – *învingerea destinului uman prin spiritualizare* – beneficiază de o sintaxă semiotică pe măsură. Astfel, funcţia de elemente predicative suplimentare a semnelor cuprinse într-o enumeraţie – „zburând,/ şi liberi,/ şi eterni,/ şi jubilând" –, precum şi conexiunea, realizată printr-un „şi" adverbial, cu valoare intensivă, contribuie la realizarea unei imagini din ce în ce mai dinamice, cu atributele stihiei aeriene, la o înălţime spirituală din ce în ce mai mare.

4. Şi cel care trăieşte nu sunt eu

E tot atâta speranţă, câtă deznădejde în poeziile morţii. Şi tot atâta frumuseţe, câtă tristeţe. Ochii Poetului „sunt de lacrime uzi". S-a despărţit bărbăteşte de tatăl său. Nu s-a putut despărţi cu totul de mama sa. Nu se poate despărţi deloc de soţia sa. „Moare", din solidaritate cu ea:

> „Încât, încep să/ uit că trăiesc./ Sunt tot mai convins/ că am murit/ cu tine odată, aşa/ cum m-am rugat, cum/ am dorit,/ cum am nădăjduit/ şi cum El Shaddai a/ binevoit/ a-mplini/ ce-am dorit,/ ce doresc".

De altfel, conducând-o pe ultimul drum, „a murit" de mai multe ori:

> „Eu am murit, mai/ întâi,/ atunci când n-ai/ mai putut în preajma/ mea să rămâi./ Apoi, când şi trupul tău/ marele prag l-a trecut./ Şi-n fine, când/ autocombustia,/ focul năvalnic şi/ mut,/ ţi-a preschimbat într-o/ substanţă diafană/ făptura de lut./ Acum, sunt mort pe deplin./ Zadarnic mai plec/ încolo şi-ncoace,/ mai vin".

Supravieţuirea lui este mai mult o iluzie perceptivă a semenilor. Poetul nu mai este cel ce se vede. El nici nu mai observă, nici nu mai ştie pe nimeni, a devenit *altcineva*: o aparenţă. *Postbiografia* are ca subiect starea lui ambiguă, de mort încă viu.

> „De-o vreme, locuiesc în altă casă,/ Cea care-a fost şi încă e a mea –/ Stau pe alt scaun, m-aşez la altă masă,/ Mâncarea-i alta, rîncedă şi rea.// Şi strada-i alta. Altu-i şi oraşul./ Pe cale, mulţi mă-ntreabă: 'Nu saluţi?'/ Dar mi-am uitat şi-amicul, şi vrăjmaşul./ Toţi cunoscuţii-mi sunt necunoscuţi.// S-au şters din minte nume şi prenume./ De când *tu* nu mai eşti, mi-e tot

mai greu./ Trăiesc pe alt meleag, în altă lume,/ Şi cel care trăieşte nu sunt eu".

Tonul elegiac din poemele despre moartea tatălui, mai accentuat în cele despre moartea mamei, se amplifică în volumul generat de moartea soţiei. În care Poetul îşi afirmă şi propria moarte. Nu ca sinucidere. Ci ca efect. Moartea, care se tot apropia de fiinţa sa, i-a răpit-o pe cea pe care o iubea mai mult decât viaţa. Pe cale de consecinţă, un raţionament lucid se va încheia cu constatarea oprimării sufletului de către monstruozitatea materiei:

„De ce m-a zămislit/ aşa/ Cel Sfânt?/ Un strop de duh şi-un/ munte de/ pământ..."

Aceste ultime elegii nu ar impresiona la fel de mult, dacă fiorul tragic nu s-ar împleti cu cel erotic. În visul celtic, Thanatos îl potenţa pe Eros, acum, în „realul coşmaresc" postum, Eros îl potenţează pe Thanatos. Dorul de iubire se conjugă cu dorul de soţie şi devine insuportabil:

„Vremea e neagră şi grea./ Spaţiul e greu./ Cerul/ e greu./ Nu mai pot îndura./ Nu mă mai pot îndura./ Cât de teribil mă-ncerci, Tu,/ Dumnezeul meu preaslăvit!/ Cât de amarnic, de greu! […] *Dumnezeul meu, Dumnezeul meu,/ de ce m-ai părăsit*?"

Această nouă suferinţă este asumată artistic de către cel ce ştie că *dorul-doliu* este doar o faţetă, tranzitorie, a unei iubiri fără sfârşit:

„dorul/ sunt nenumăraţii mei paşi/ fără drum,/ dorul/ e tăcerea moartă din/ cuvintele mele;/ dorul/ e gustul de/ cenuşă şi scrum/ din pâine, din/ lacrimi, din paharul/ cu apă, din/ ale dimineţii/ sinistre cafele;/ dorul/ e chipul morţii,/ e al morţii sibilinic/ discurs,/ ce se insinuează în/ rugăciune, ce-mi/ susură,/ necontenit,/ în auz,/ ce stăruie/ pe ale amintirii/ retine;/ dorul/ e strigătul meu peste abis,/ hohotit şi confuz…"

Tânguirea Poetului, printr-o metaforă coalescentă, nu-i amorţeşte luciditatea. Dovadă, viziunea realistă din final:

„Doru-i distanţa/ de neconceput,/ de nestrăbătut,/ dintre mine şi tine".

În locul a tot ce a fost, s-a instalat absenţa. Indolentă şi de neclintit.

Adevărata suferinţă, atroce, pandant la fericirea paroxistică din Dulcea moarte, derivă din cunoaşterea esenţială a Samsarei, cea furnizată de Moarte: din ceea ce am numit eu odată, în alt context, ŞOCUL THANATIC. Acum eul face pasul decisiv, mult mai larg, spre înţelegere, spre descifrarea esenţei acestei vieţi. Moartea Tatălui, Moartea Mamei îl determină să întrezărească atotstăpânitoarea Absenţă, dar „trezirea" (Buddha înseamnă „Cel treaz") are loc atunci când eul constată, concret, nu teoretic, nu în ritual, nu la slujba preotului, nu la priveghi, nu la crematoriu, nu, ci concret, în patul de acasă, ABSENŢA celei mai PREZENTE persoane de până atunci din toată viaţa sa. Acum se închide cercul iluziei, deschis de primele trepte, acum dualitatea fericire-suferinţă se stinge, prin atingerea paroxismului la ambele, şi se deschide treapta Absenţei, cea care elimină obişnuinţa, deprinderea de a crede că ceva sau cineva e PREZENT, aici şi acum, ca un fapt de la sine înţeles. Or nu, Absenţa, non-eul obiectiv, vacuitatea, non-identitatea par a fi definitorii pentru fenomenele lumii, de vreme ce o Prezenţă, ce părea absolută, a devenit o Absenţă, indiscutabil absolută.

Treapta a şasea: ***Absenţa***

Motto:
Întreaga lume e absența ta.

1. Se risipește drogul/ privirii de-altădată

„Metafizicul mire" primește ca „dar", în locul ocupat în lume de iubita-i soție, o uriașă *absență*, de care nu se mai poate despărți. Se pecetluiește acum o indestructibilă legătură cu absența iubitei, într-un fel de, nedorită, dar evidentă, „cununie metafizică":

> „Acum, am alături, aici,/ peste tot și oricând,/ absența ta, tot mai concretă,/ tot mai compactă, tot mai/ prezentă,/ tot mai angelică,/ lângă umărul meu/ de pământ".

Conștientizarea absenței este nu doar o rană vie, ci și o (teoretică) șansă în existența Poetului, fiindcă ea ar face, eventual, posibil un sinistru pas înainte spre cunoașterea unor adevăruri până nu de mult abia întrezărite, ori doar parțial asimilate. Aceasta determină spulberarea oricărei iluzii fenomenale, înțelegerea faptului că materialitatea perceptibilă a lucrurilor e înșelătoare, că blochează calea spre ceea ce este cu adevărat esențial: vacuitatea ultimă, responsabilă de dinamica oricărui fenomen. Vacuitatea nu este vidă, ci o entitate încărcată de sens:

> „Acum abia întregul univers/ Cât ființa ta pierdută se dilată".

E ca o nălucire, ca un înveliş ipotetic, din care fenomenul iluzoriu se retrage, pentru a face loc adevărului, adică Spiritului. Fenomenul e un vid semantic. Descoperind amăgirea, iluzia, adică demagogia fenomenului, îl alungi, îl demaşti, arăţi că nu are identitatea intrinsecă pe care şi-o trâmbiţează. Te eliberezi de tine însuţi, cel înşelat de fenomene, de propria-ţi ignoranţă, scapi „ca dintr-o boală". Fenomenul este manifestarea senzorială a vacuităţii. Iar absenţa este erupţia imprevizibilă şi revelatorie a vacuităţii în lumea fenomenală. Dar, desigur,

teoriile rămân teorii. Ele nu pot opri nici cât o pânză de păianjen „lanţul cu ghioagă, în avântul izbirii".

Natura absenţei şi semnificaţia sa au reprezentat pentru Poet o permanentă provocare gnoseologică. Tema aceasta îi traversează opera, asemenea avatarurilor, a dulcii morţi, a luptei dintre carne şi duh, a morţii înseşi, a „Domnului", care, „pentru simţuri", este „o absenţă". De toate acestea, conceptul de *absenţă* se leagă prin valenţe, ca elementele chimice; se îmbogăţeşte, se nuanţează şi pătrunde, în paralel şi în strânsă legătură cu moartea, în poezia de maturitate a Poetului. La început abstractă şi alunecoasă, ca orice idee, apoi din ce în ce mai concretă şi mai interiorizată, ca orice concept, absenţa ajunge să însemne pentru Poet, după loviturile succesive ale pierderii celor dragi, un fapt de viaţă. Care îi schimbă semnul identitar: „Acum,/ după această răscruce/ de drum,/ sunt altul.../ Sunt/ altcineva".

Poetul îşi păstrează o prezenţă convenţională în comunitate. El se percepe, însă, ca absent, în raport cu sine şi cu ambianţa: „Şi cel care trăieşte nu sunt eu"; „Sunt la fel de absent,/ cum absentă eşti/ tu./ Doar că par, pentru/ reminiscenţa privirii,/ vizibil./ Or, nu!" După moartea iubitei, absenţa devine *centrul ocult* al unei trăiri strict individuale. Este cauza introvertirii. Pe de altă parte, aceeaşi absenţă îi oferă, cum anticipam, nedoritul, dar, în plan superior, salutarul prilej, de a elimina din conştiinţă, din egoul său, până şi ultimele rămăşiţe de iluzii:

> „În adâncul ascuns,/ sub iluzoria lume a/ slavei deşarte,/ *Fiinţa-i sinteza de nepătruns/ dintre viaţă şi moarte*".

Eul liric se vindecă, astfel, de acea molimă a invaziei materiale dezgustătoare din *Abaddon*. Chiar cu preţul risipirii fiinţei:

> „Persuasivă/ este numai absenţa, căci tu/ te-ai retras, te ascunzi în privirea/ dimineţii livide. Şi pieri,/ când soarele năvăleşte prin fisurile/ nopţii,/ când umbrele (lăncieri sumbri)/ se-ntorc în abis,/ risipindu-ţi, cu tălpile,/ fiinţa..."

Revelaţia vacuităţii este cea mai importantă treaptă spre iluminare. Susţinută de moarte, e adevărat. Dar şi de limpezirea vederii. De lumina în care Poetului i se înfăţişează absenţa. Anularea prezenţei materiei celei mai iubite – a trupului soţiei – i-a şters orice interes pentru lumea materială. I-a lăsat numai alternativa spiritualizării:

„Iar trupul? Se desparte-ncet de tine,/ topindu-se-n astralele lumine/ (Cum piere-n soare roiul de albine)".

Aici e tensiunea care-mi susţine poezia, tensiune tradusă şi în confruntarea dintre carne şi duh. Pe de o parte, senzorialitatea, chiar senzualitatea mea, recepţionează intens, cu voluptate, cu bucurie, sau cu durere, lumea fenomenelor; pe de alta, fiinţa profundă le sesizează non-eul obiectiv, lipsa unei identităţi imuabile, lipsa unei realităţi proprii. Sesizează caracterul lor fantasmatic. Sunt manifestări tranzitorii ale vacuităţii. Iar vacuitatea nu înseamnă nimicul, neantul existenţialist, ci desemnează absenţa oricărei esenţe, a oricărei naturi fixe, neschimbătoare. Aserţiunea e valabilă pentru obiecte, fiinţe, gânduri, sentimente.

Poetul ajunge să resimtă fizic lovitura absenţei. Cu o durere care-i rupe „ligamentele fiinţei":

„Încât, la o vreme, m-am/ întors înspre tine şi-am/ şoptit, ca de obicei,/ grijuliu:/ ‚Nu ne culcăm? E târziu…'/ Atunci,/ absenţa ta, ca o stihie, m-a/ izbit în adâncul/ cel mai adânc".

Descoperirea absenţei, în lumea fenomenelor, s-a făcut gradual, spiritul mai întâi a intuit vacuitatea, adică faptul că fenomenele nu au o realitate, o identitate în sine, neclintită (un vers sună cam aşa: „Cum ar putea/ să existe/ ceva, cineva/ care trece?"), apoi a ajuns la aproprierea intelectivă a acestei stări ontologice, cum atestă poezia *Absenţa*, în fine, a dobândit confirmarea existenţială, nemijlocită, a transformării unei prezenţe în absenţă şi transformarea acestei absenţe în prezenţă.

Instalarea ireversibilă a absenţei în viaţa sa îl trezeşte la adevăr. Semnificativ este faptul că Poetul nu primeşte darul trezirii de la Buddha, ci de la Dumnezeu: „O, Dumnezeul meu preaiubit!/ Cât de crunt m-ai făcut/ să-nţeleg!/ Cât de crunt m-ai trezit!" Dar această *trezire* este tocmai ceea ce propovăduiesc înţelepţii din Orient şi, la urma urmei, de pretutindeni. În acest sincretism religios constă modernitatea viziunii artistice a Poetului.

Citind filosofie orientală, trăieşti tot timpul senzaţia, plină de beatitudine, că înţelegi totul, că descoperi totul, dar că

îţi este imposibil să refaci calea spre ceea ce înţelegi. E ca şi cum ţi s-ar pune brusc în faţă o oglindă... Să refaci pe cont propriu. Ţi se pune în faţă o oglindă, te vezi cu uimire în ea şi îţi spui: „Dar sunt eu! Cum de-am ajuns aici?" Toată buchiseala şcolărească, scolastică, toată învăţătura, toate învăţăturile au fost concentrate într-un singur cristal de lumină. Am avut aceeaşi senzaţie şi la lectura *Scripturilor*. În ele este Totul. Citindu-le, asimilându-le, te situezi, dintr-odată, la o mare distanţă de resemnata, modesta, deşi orgolioasa, ştiinţă omenească.

2. Îmi strâng în palme propria absenţă:/ Acolo suntem noi. Acolo-n urmă

Dispariţia, temporară şi, finalmente, definitivă, este firească în existenţa oricărei fiinţe. În spatele acesteia, se ascunde virtuala absenţă. Substituirea unei prezenţe de către propria absenţă este mai mult sau mai puţin amânată. De exemplu, orice deplasare este marcată de absenţa fiinţei în punctul în care se găsea în momentul anterior. În timpul vieţii, persoana absentă într-un loc este întotdeauna o prezenţă vie într-altul. De aceea, orice absenţă poate fi anulată spaţio-temporal, poate redeveni prezenţă, dacă acea fiinţă revine acolo de unde lipseşte. Poetul evidenţiază această posibilitate când invocă revenirea iubitei în cetatea medievală:

„Voi reveni. Vei reveni? Pe scară/ e numai pasul razelor, e gerul/ ce leagă strop de strop. Cum leagă fierul/ verigă de verigă. Fiinţa-mi, iată,/ pătrunde-ncet în noapte, ca o pată,/ spre carnea mişcătoarelor petale,/ spre apele umbroase şi egale,/ să le străbată lin. Tăcuta floare/ de nufăr se roteşte-n depărtare,/ părând că se arată, că se-ascunde…/ Voi reveni. Vei reveni? Răspunde!"

Absenţa ambelor personaje din locul pustiu, sugestiv descris de elementele naturale, este marcată de semantica verbului „a reveni", care figurează într-o repetiţie strategică. Forma de indicativ, viitor, este un argument în plus pentru realitatea absenţei în momentul vorbirii. La persoana I (*Voi reveni*), verbul redă intenţia fermă a subiectului vorbitor de a se întoarce în locul unde este absent. Prin forma de persoana a II-a (*Vei reveni?*), într-un enunţ interogativ, eul liric îşi invită iubita în cetate. Unde el pătrunde numai cu gândul, „ca o pată". De fapt, *pata* devine o metaforă a absenţei, un semn de anulare a concreteţei. Ea apare ca fenomen diluat material, situat la limita dintre prezenţă şi absenţă, care sugerează, nu evidenţiază,

existența unui obiect sau a unei personae: „Oricât de-ncet, ai mers și iar ai mers./ O pată ești. Cetatea-i doar o pată". Metaforele de identificare se realizează, atât în cazul ființei umane, cât și în cel al cetății, printr-un substantiv a cărui referință se mută din sfera noțiunilor concrete în cea a noțiunilor abstracte. Rătăcirea și, implicit, îndepărtarea de locul unde ar trebui să se afle personajul reduc expresia fenomenală până la conturul vag al unei pete. Lipsită de orice determinare. Ambiguitatea referențială nu dispare nici atunci când *pata* este calificată. Substantivul *pată* poate indica metaforic doar urmele obscure ale fenomenelor. De pildă, în peisagistică, metafora *pată de negură* („Te-ntâmpină colinele. Și vezi/ În fiecare zare doar o *pată*/ *De negură*. Doar antice livezi/ Și-n adâncimi – cetatea ferecată") redă deruta observatorului, dus în eroare atât de inconsistența reprezentărilor materiale în întuneric, cât și de faptul că ținta eului liric – cetatea ferecată – este foarte bine ascunsă, în adâncurile unor „antice livezi", astfel încât să devină pentru văz o neliniștitoare absență. Pata dobândește concreteță și forță de expresie, mai ales atunci când se insinuează în viața de familie. Din punct de vedere semiotic, *pata de pe zid* devine semnul însuși al absenței, ea substituind o *veche fotografie*. Pe de o parte, marchează înlăturarea unui tablou, iar, pe de altă parte, împiedică uitarea lui:

> „Pe zidul de nord,/ în odaia pustie,/ din casa părintească/ pustie,/ e un loc unde-a/ stat,/ decenii în șir,/ *Vechea fotografie*./ Astăzi,/ din locul acela/ pustiu,/ se deschid/ nevăzute tuneluri de/ vid,/ către marele/ Vid./ Casa-i pustie, livada-i/ pustie,/ existența-i inexistentă,/ pustie./ Din tot ce a/ fost,/ numai vidul/ acela,/ din zidul/ de nord,/ numai el nu/ acceptă să piară,/ numai el nu renunță/ să fie".

Dacă în toate aceste situații, pentru absență există alternativa prezenței, în contextul necruțătoarei morți, prezența este irepetabilă. Perenitatea absenței reduce urmele prezenței fenomenale atât de drastic, încât cauzează *uitarea*. Eugen Dorcescu își amintește momentul când a fost avizat prima oară asupra năucitoarei relații dintre absență și prezență, dând de înțeles că, încă de atunci, și-a pus întrebări asupra rostului prezenței în lume a celui ce trece, a celui care, oricum, plecând pentru totdeauna, devine o absență eternă.

> **Eu am avut intuiția absenței cu mulți ani în urmă, când eram copil. Odată, la masa de sub vișin, în curte, tata a spus, îngândurat, ca pentru sine: „Tata... Parcă n-ar fi fost niciodată!" Aceea a fost prima lovitură, blândă, o simplă**

mângâiere, a lanţului cu ghioagă. Am înţeles, dintr-odată, că, într-adevăr, bunicul meu, un bărbat pe care nu-l puteai trece cu vederea, nu mai este. În schimb, toată casa, şi toată curtea, şi toată amintirea sunt pline de absenţa lui. Aceasta a fost, din câte ţin minte, prima întâlnire, încă intuitivă, neconceptualizată, cu Absenţa. Vedeam, în lungul şi în latul curţii, vedeam, erau imagini, cum se volatilizează statura şi glasul bunicului. A fost, presupun, un prim pas spre „trezire". Mai târziu, traversând alte şi alte experienţe oarecum similare, am început să le procesez şi intelectual, să încerc a înţelege natura fantasmatică a fenomenelor, obiectelor, stărilor sufleteşti.

Foarte rar acceptă Poetul să vorbească despre impactul biografiei asupra operei sale. Această confesiune vine să motiveze resorturile familiale ale îndelungatului său interes pentru absenţă – temă cu un traseu spectaculos, descriind o spirală a cunoaşterii, care porneşte din şi se sfârşeşte în familie. Parcă pentru a adânci remarca tatălui Poetului asupra condiţiei propriului tată, a cărui absenţă declanşează uitarea trecerii sale prin lume („Tata... Parcă n-ar fi fost niciodată!"), *Moartea tatălui* deschide etapa filosofării asupra absenţei: „[Tatăl] s-a retras din/ evenimente, din/ peisaj, din dialog,/ se va retrage, măcar/ parţial,/ şi din conştiinţă./ Acolo, însă, sporeşte/ absenţa lui,/ ca un sorb,/ ca o prăpastie/ neagră./ Iar în absenţă/ e tatăl..."

Absenţa, în care s-a integrat tatăl, ca un paraşutist în centrul paraşutei sale („Şi, brusc, s-a lansat în/ abis,/ strângând universul/ – universul său – / împrejuru-i,/ cum strânge pilotul/ o paraşută"), intră în conştiinţa Poetului, devine nu doar subiect de meditaţie, ci şi partener de dialog:

> „Dar tot ce/ doreşti e numai absenţa./ 'Am venit', îţi şopteşte. 'Locul/ meu e aici?' Şi te priveşte zâmbind,/ neştiind,/ aşteptându-ţi – ca o grotă –/ răspunsul".

Ontologia absenţei, particularităţile acestui concept filosofic, religios şi metafizic, abordat artistic de către Eugen Dorcescu, ilustrează capacitatea Poetului de a parcurge creativ, în consonanţă cu propria perspectivă, textele fundamentale ale unor culturi şi religii importante, pentru a realiza o sinteză originală, în spiritul construcţiei sale poetice. Fără a forţa expresia artistică, fără a înăbuşi emoţia, dar şi fără a reduce poezia la trăire, Poetul asimilează informaţii din domenii complementare şi face din absenţă o treaptă a avansării spre Nirvana, o treaptă a trezirii. Eul liric realizează iluzia în

care a trăit, acceptând formele aparente şi pasagere ale materiei drept probe peremptorii ale adevărului lumii.

Absența este textul programatic, cu caracter cvasisentenţios, emblematic pentru crezul Poetului. Abordarea poetică, realizată metaforic, are la bază negarea tuturor evidenţelor materiale, care malformează gândirea, împiedicând cunoaşterea. Definiţia analitică a absenţei, rezultată din observaţie şi lectură, se compune din metafore, revelatorii pentru complexitatea conceptului, abordat filosofic („prezenţă negativă", „moarte şi viaţă, deopotrivă"), existenţial („un gol, o aşteptare"), metafizic („o latenţă") şi religios („Chiar Domnul, pentru simţuri, e-o absenţă"). Este surprinzătoare evocarea Domnului în contextul absenţei. Dorinţa de a-L percepe, prin simţuri, pe Dumnezeu, „Vreau să Te pipăi şi să urlu: este!", l-a transformat pe eul liric arghezian într-un căutător zadarnic al Divinităţii. Fiindcă Dumnezeu e Spirit absolut. Este Cel ce umple vacuitatea, garantând unitatea spirituală a lumii supreme. Dumnezeu este. Şi poetul, trăind întru Nirvana, este convins de realitatea Lui.

Absenţa este incompatibilă cu orice definiţie, cu orice aproximare sinonimică. În consecinţă, doar procedura negaţiei logice prilejuieşte scoaterea la iveală a câtorva aspecte esenţiale ale conceptului. Enunţul „E moarte şi viaţă, deopotrivă" asociază „realităţi contrare", cu vectori opuși, caracteristici unui raport disjunctiv, de tipul *sau-sau*, niciodată *și-și*. Concomitenţa lor este ilogică. Dar poezia – ca şi religia, pragmatica, ori filosofia – găseşte un context în care o asemenea afirmaţie să fie valabilă. Şi anume, contextul fiinţei, care, pentru Eugen Dorcescu, este „sinteza de nepătruns dintre viaţă şi moarte". În viziunea sa, moartea nu înseamnă o trecere în nefiinţă, ci o şansă dată Fiinţei de a fi vie: „Ei au murit, poate/ încă mai mor,/ spre-a fi vie Fiinţa".

În situaţia pierderii soţiei, doliul Poetului este sporit de frustrarea unei duble neputinţe („Un gând de neputinţă absolută") – aceea de a nu putea face nimic pentru ea, fiindcă este absentă definitiv din universul său, şi aceea de a nu putea face nimic nici pentru Sine, într-un univers fără noimă, în care unica justificare a prezenţei sale pare a mai fi aceea de a contempla omniprezenta ei absenţă. Inexistenţa însăşi. „Ne-existând, nu poate să se-ascundă./ Ne-existând, nu-şi neagă evidenţa". Cele două complemente circumstanţiale de cauză, repetate la început de vers (*Ne-existând*), se exprimă prin verbe la modul gerunziu, care redau perpetuarea stării de absenţă. Remarcabilă este detaşarea prin cratimă a prefixului negaţiei, *ne-*, care este evidenţiat şi grafic, şi paraverbal, printr-un accent suplimentar (secundar), plasat pe prima silabă a derivatului.

Moartea nu numai că se vede prin absenţă, ci se şi aude tot timpul. La fel de chinuitor. De insuportabil. Poetului nu i-a rămas altceva decât să se confrunte mereu cu „inexistenţa" ei „asurzitoare". Concluzia metaforică este de o cruzime fantastică, generată, în punctul de întâlnire a cunoaşterii cu trăirea, acolo unde se desfide orice paradox:

> „*Absenţa e-o prezenţă mult mai cruntă,/ Mai greu de îndurat decât prezenţa*".

Odată instaurată, absenţa nu mai poate fi înlăturată:

> „Un vid imens, din zori până-n amurg,/ Şi-apoi acelaşi vid îţi trece pragul".

Singura opţiune, în plan existenţial, gnoseologic şi religios, rămâne încercarea de a o valorifica. Întocmai cum face Poetul, înţelegând că absenţa, ca imaterialitate absolută, este actul de identitate necesar, nu suficient, dar necesar, pentru a ieşi din Samsara.

Scrisă după moartea părinţilor, *Absenţa*, care figurează ca prolog al *Elegiilor de la Bad Hofgastein*, împleteşte lirismul trăirii absenţei, cu un discurs metatextual. Poetul se situează pe graniţa dintre implicare şi detaşare. O atitudine similară, cu acelaşi efect de interferenţă a textului cu metatextul, întâlnim şi în poemul *Adam*, care constituie epilogul aceluiaşi volum. Absenţa părinţilor îl determină pe Poet să ia în calcul, prin analogie, statutul ontologic al lui *Ha'adham*, omul fără ascendenţă genetică, creaţia lui Dumnezeu. Poetul focalizează drama celui căzut. Compromis. Dezorientat. A celui ce se dezice de tot ce are, inclusiv de urmaşii săi, pe care îi repudiază cu temei. Adam simbolizează omul învins de ispita materiei, care, la maturitate, îşi pune o întrebare de interes vital şi, tocmai de aceea, foarte incitantă pentru filosofia Poetului: „În fapt, ce vrea să-nsemne a avea?"

> **Aceste două poeme, *Absenţa* şi *Adam*, au un statut aparte în creaţia mea, fapt confirmat şi de receptare, fie ea specializată sau ingenuă. Întrucât se referă, ambele, de pe poziţia unui eu liric situat „dincolo de cenuşă", la fundamente, la condiţia umană, ele depăşesc atât zona lirismului propriu-zis, cât şi pe aceea a filosofării, a conceptualizării. *Absenţa* şi *Adam* cresc, estetic, din emoţia Ideii şi, concomitent, generează Idee, din stratul cel mai adânc şi mai greu identificabil al Lirismului. Sunt**

un gen de texte-metatext, definiții poetice ale Ființei în sine şi ale Ființei conștiente de sine (omul).

În strânsa ei legătură cu moartea, absența este o temă care face ca poezia să fie mai permeabilă sau, în orice caz, să nu se delimiteze, nici în fond, nici la nivelul expresiei, de ceea ce ştiința, cultura sau religiile au enunțat în tratarea acestui fenomen. Aşa se motivează, la extreme, co-ocurența sintagmelor plurisemantice, precum metafora „neantului" din „mormântul clocotitor de absență" sau constatarea, aparent ilogică, de la priveghiul mamei: „cea mai prezentă,/ în imensa-i/ absență,/ e mama". Şi tot aşa se explică ocurența unor termeni, ai căror referenți sunt unici, ca în discursul ştiințific:

„Inexistența/ *in praesentia*/ – dispariția/ din lumea eului,/ şi nu din lume –/ afectează simțământul,/ imaginația,/ generează suferință, anxietate,/ dă glas retoricii,/ dă fiori declamației".

Între aceste coordonate, se încadrează filosofia Poetului. Viziunea sa se poate deduce din efortul de a interpreta el însuşi esența, corelația şi relevanța pentru Sine a relației moarte – absență. De exemplu, Poetul se întreabă ce ar semnifica absența determinată de moarte, în condițiile în care moartea ar declanşa nu absența eului din lume, ci absența lumii pentru eu, dată fiind ştergerea acesteia din văz, din auz, din memorie:

„Marea însăşi (cu lujerul lunii pe creste)/ e numai o amintire cu aromă de alge/ (şi mă-ntreb şi atât dacă este)./ Stau şi contemplu inexistentele-i valuri/ scânteietoare./ Căci acesta-i secretul: nu noi dispărem,/ ci lumea dispare".

Dar orice încercare de interpretare a absenței încetează odată cu moartea soției Poetului. Eul liric nu mai este în stare decât de trăire:

„E oare cu putință:/ Niciodată?/ Niciunde? Şi/ nicicum?/ Şi nicăieri?/ De ce-a mai fost/ ce-a fost? De ce/ să speri? De ce să/ crezi că e ce nu se-arată?"

Acestea nu mai sunt întrebări filosofice. Acestea sunt adevărate strigăte de disperare. Absența a devenit pustietate şi tăcere. „Ce liniște! Ce/ pustiu! Ce tăceri!/ Nimeni. Nimeni. Nimeni". În fața acestui adevăr, durerea înțelegerii ocupă tot universul Poetului: „*Întreaga lume e absența ta*".

Treapta a şaptea: *Bătrânul*

***Motto**:*
… personajul cel mai ambiguu,/ cel mai ermetic,/
cel mai detestat dintre toate:/ el însuşi.

1. *În lumea mai pustie ca oricând./ Acum, când nesfârşit de singur sunt,/ Mi se arată, clar, că suntem doi*

Dualitatea lăuntrică. *Doi arhei – lupul singuratic* şi *cavalerul-trubadur* – treziţi dintr-odată în acelaşi abis: în sufletul Poetului. Care nu se mai exprimă direct. Îşi creează un *alter-ego*: *Bătrânul*. Personaj la limita dintre viaţă şi moarte, prins în atrocitatea luptei dintre carne şi duh. Un nod de conflicte: între detaşare şi revoltă, între neclintire şi rătăcire, între contemplare şi acţiune autodistructivă. O ruptură ireconciliabilă între exterioritate şi interioritate, între trecut, prezent şi viitor, între Sine şi Sine:

„Un cuplu ciudat, fascinant, două substanţe/ într-o singură formă./ Între tine şi tine – ce distanţă enormă!/ Ce abis, ce neant, între tine şi tine!"

Accentuata distanţare dintre nălucile din propria fiinţă generează un personaj reprezentativ, cu o identitate originală, care nu poate fi raportat, decât parţial, la alte personaje din poezia română.

Bătrânul, dublul Poetului de geniu, nu a fost, nu este şi nu va fi niciodată bătrân. Nu mai are 30 de ani, ca în *Anthropos-ergon I*, dar schimbarea de vârstă nu afectează retorica aceleiaşi întrebări fundamentale: „Sunt chip? Sunt arhetip?" Dacă, pentru exprimarea visului celtic, eul liric s-a folosit de arheul medieval, cavaler-trubadur, de data aceasta este resuscitată şi umbra ancestrală, totemică, a lupului. Precum „ceţoasa fiară", care se retrage în pădurea eterată, Bătrânul rămâne întotdeauna singur, refuzând, cu obstinaţie şi integral, lumea convenţională:

„Bătrânul a fost invitat/ de un prieten – bătrân şi/ acesta – la o/ petrecere, dar/ n-a vrut să se ducă,/ preferă să rămână acasă…"

Poate tocmai de aceea este reactivat, tacit, implicit, cel mai vechi arheu, totemul, lupul, care ignoră haita, precum

Bătrânul societatea. Fiindcă lupul nu aparţine istoriei, iar Bătrânul e pe punctul de a nu-i mai aparţine. E pe punctul de a ieşi atât din timp, cât şi din propria durată.

Nu există personaj ca Bătrânul în lirica lui Dorcescu. Poetul a creat personaje memorabile: tatăl, mama, soţia. În absenţa lor. După trauma de a fi fost părăsit, prin moarte, de cei dragi. După modelul real al fiecăruia. După modelul cultural al tatălui, mamei, iubitei. Dar Bătrânul este altfel conceput, altfel realizat. Este creat într-un moment anume din curgerea firească, fără niciun obstacol notabil, a timpului Poetului. Bătrânul nu este plămădit nici după modelul cultural al bătrânului. El întruchipează omul esenţial, fără o anumită vârstă. Este o proiecţie originală a conştiinţei omului de geniu. Tot atât de ireal şi tot atât de viu ca *Luceafărul* eminescian sau ca *Emirul* macedonskian. Generat de principiul masculin al ascensiunii, în căutarea idealului absolut. Luceafărul este animat de un ideal erotic. Emirul, de un ideal religios. *Bătrânul lui Dorcescu are un ideal spiritual, la care se accede numai prin iluminare, prin prevalenţa duhului asupra cărnii.* Poetul abordează o temă majoră – cea a condiţiei creatorului de geniu – prin intermediul Bătrânului, a cărui lăuntricitate este un permanent câmp de luptă între două stihii, la fel de puternice şi de înverşunate: *sufletul* şi *trupul.* Statutul semiotic cu totul special al acestui personaj este redat prin iniţiala majusculă, conform principiului simbolic din ortografie. Ca şi Tatăl. Care este diferenţiat întotdeauna în plan ortografic de personajul *tatăl*:

> „Mai există o casă/ din care tatăl/ lipseşte?/ Se mai poate vieţui/ într-o casă/ al cărei stăpân nu/ e tatăl?/ Mai poate fi/ alt stăpân,/ în afară de/ tatăl?/ Se poate/ concepe/ o lume/ de la care Tatăl/ şi-a întors chipul?"

Bătrânul este o forţă emergentă. Este cel ce „a dobândit" o mare parte din lume. Cel în care a înflorit, discret, dar tenace, „nufărul morţii". Tinerii se recunosc în el. Pentru că şi el a fost tânăr. Pentru că şi în ei înfloreşte „nufărul morţii". De aceea, le este teamă văzându-l. El este întruchiparea vie a sentinţei *memento mori*. În faţa lui, şi tinerii conştientizează că sunt trecători. Realizează, de parcă s-ar privi într-o „thanatică oglindă", că vor ajunge şi ei, foarte curând, bătrâni. Îmbătrânesc chiar în timp ce înţeleg asta:

> „… tinerii întreabă, întreabă şi/ Bătrânul observă cum ei îmbătrânesc/ întrebând,/ Bătrânul rămâne acelaşi, bătrân,/ se

gândeşte/ că el, fără să vrea, le trezeşte interlocutorilor/ nu dragoste, nu admiraţie, ci/ teamă,/ teamă de ei înşişi, de/ ceea ce ascund în ei înşişi,/ de acel ceva care creşte, zi de zi, în/ ei înşişi, de nufărul morţii, adică,/ teamă de frumosul tablou al/ indubitabilei treceri..."

Bătrânul nu mai poate îmbătrâni. El a ajuns acolo. Foarte aproape de momentul pentru care s-a pregătit toată viaţa. Meditând asupra condiţiei sale. Conştient de inevitabilul sfârşit al luptei dintre carne şi duh. Acceptând moartea trupului, „pe/ seama duhului,/ ce trăieşte". Bătrânul a aşteptat multă vreme moartea. Şi-a purificat sufletul. Şi-a imaginat clipa trecerii în lumea/ lumile de dincolo. Şi totuşi, cât de utilă i-a fost pregătirea, dacă momentul în sine îl ia prin surprindere? *Uimirea* este ultima stare a fiinţei sale:

„Dar simţământul ce-l surprinde, acum,/ când se află faţă-n faţă cu/ străvechea-i obsesie,/ simţământul reavăn şi nou e,/ spre uimirea lui, chiar *uimirea.*/ 'Ştiam, totuşi, prea bine', îşi/ zice. 'Întreaga viaţă numai aici/ mi-a fost gândul. Însă am şi/ ajuns?' "

Uimirea e nouă, proaspătă, „de nimic anunţată", e ca o ultimă săgeată a lui El Shaddai, menită a-l reanima, a-l obliga la cea din urmă, poate, interogaţie: *De ce toate acestea? De ce şi de unde această uimire? Ce anume mă uimeşte?* Şi, ca întotdeauna, răspuns nu există. Uimirea reconfirmă misterul şi fragilizează gândul. Întărind convingerea deşertăciunii absolute a lumii.

Uimirea îl intrigă pe Bătrân. Nu înţelege de ce se mai miră, în condiţiile în care el ştie şi acceptă totul:

„Bătrânul nu se/ întreabă de ce a/ mai prins şi dimineaţa/ aceasta,/ îi e atât de străină, încât/ o poate considera inexistentă,/ cu puţin efort – în fond, fără/ niciun fel de efort, doar cu acea/ recentă uimire..."

În general, un fapt imprevizibil şi inexplicabil tulbură liniştea interioară. Uimirea e semnul unui freamăt, al unui rest de ataşament (egal, la limită, cu aversiunea) faţă de Sine şi de lume. Însă uimirea nu-l mai poate face pe Bătrân să tresară. Ca pe arheul cavaler de altădată. Visul celtic a rămas în urmă. Bătrânul este complet singur. Are o experienţă de viaţă şi de studiu, care l-a făcut să-şi dea seama că, întâmplător sau nu, toate *Cele ce sunt* rămân inexplicabile pentru

cel care trece. Viaţa, moartea, existenţa însăşi. El a trăit numai ca să le cerceteze înţelesurile şi rostul. Şi moare cu convingerea că toate sunt, pentru fiinţa umană, de nepriceput. Bătrânul înţelept de acum, care are răgazul de a se plictisi, este tânărul agitat de odinioară, cel preocupat apoi, la toate vârstele, de viaţă şi de moarte, de ceea ce este ascuns şi de necuprins în efemera existenţă.

Anticipat, cu siguranţă, de *nautilus*:

„O clipă doar părând a fi-nţeles/ Cu joc întors căderile de soare,/ El, din răsfăţul leneş, a ales/ Spre pânzele de noapte să coboare.// O liniște de gol nestrăbătut,/ Sclipiri tremurătoare de actinii,/ Păzind o cale veşnic la-nceput,/ Departe de batjocura luminii".

Şi, mai decis, de *lupul* totemic („Dispare în pădurea eterată,/ La care nu ajunge niciun drum"). Ambii – prezenţe enigmatice, ermetice, situate la o distanţă apreciabilă de „mulţimea infernală".

***Nautilus* şi *Lupul* nu sunt în lume pentru a o iubi, ci pentru a-i releva misterul, pentru a i-l confirma şi pentru a fi nevoiţi (de ce?) să-l trăiască. Iar interogaţiile şi meditaţiile Bătrânului, în dezarmantul lor *umanism pneumatocentric*, sesizează, dincolo de aparenţe, dincolo de misterul însuşi, un mister încă mai adânc decât misterul. Adică Adevărul absolut, care este *Absenţa oricărui răspuns*. Fiindcă nicio tălmăcire umană – filosofică, religioasă, poetică – nu-l poate descifra. În faţa acestui perete de Vid, fascinant şi, pe cât de penetrabil, pe atât de impenetrabil, pare a se afla Bătrânul.**

Neliniştile interogative ale Bătrânului, izbucnirile sale de revoltă sunt hrănite de instinctul combativ al cavalerului-avatar. Rebeliunea Bătrânului atinge apogeul atunci când, sleit de căutare, dezamăgit de lume, se gândeşte că ar mai trebui doar să-şi şteargă urmele din simbolurile vectoriale ale existenţei, să-şi facă o ieşire simbolică din univers. *Înainte* şi *înapoi*, *aproape* şi *departe* au devenit *niciodată* şi *nicăieri*. Adică nimicul. Sau totul. Atât cât a fost:

„Bătrânului/ i s-a făcut atât de lehamite/ de ziua/ ploioasă, de/ înfăţişarea oraşului,/ de piaţa duhnitoare,/ de semenii murdari, săraci,/ zbârliţi, disperaţi,/ i s-a făcut atât de/ lehamite de sine însuşi, de/ propria-i viaţă,/ încât, întors acasă,/ şi-a şters, cu/ un gest decis, decisiv,/ şi-a şters, de pe/ pânza goală a zilei,/ statura, umbra/ şi urmele –/ atât înapoi, cât şi/ înainte".

Înstrăinarea este modul în care, cu lehamitea celui sătul de rău, Bătrânul îşi asigură un temporar refugiu, aidoma lupului, care, dezgustat de haită, „dispare în pădurea eterată". Deosebirea constă în faptul că Bătrânul se înstrăinează şi de el însuşi, pentru a rupe definitiv orice legătură cu lumea, inclusiv cu cea interioară. În aceşti termeni s-ar tranşa lipsa ataşamentului sau a aversiunii faţă de ceilalţi şi faţă de sine:

> „Bătrânul e tot mai/ străin de oraşul unde/ locuieşte de patru decenii,/ Bătrânul e tot mai/ străin de localitatea-i/ natală,/ Bătrânul e tot mai/ străin/ de obiecte, fiinţe, gânduri,/ coşmaruri,/ curând va fi înstrăinat,/ complet înstrăinat,/ chiar şi de sine însuşi,/ aşa cum, de fapt, a şi fost/ înainte de-a-ncepe să fie".

Cu toate acestea, uimirea pare a fi un reziduu, o stare perturbantă a fragilului său echilibru sufletesc:

> „Dar simţământul ce-l surprinde, acum,/ când se află faţă-n faţă cu/ străvechea-i obsesie,/ simţământul reavăn şi nou e/, spre uimirea lui, chiar *uimirea*".

Aceasta este singura trăire autentică pe care nu o poate reprima. Spontană şi recurentă, uimirea îi stârneşte nostalgia fostelor zvâcniri, încurcându-l în aşteptarea febrilă a morţii întârziate:

> „… trece prin preajma bisericii, o/ ia pe aleea cu tei alienaţi,/ ireali,/ retrăieşte voluptatea/ uimirii/ şi nu înţelege de ce/ totul, inclusiv bătrâneţea, întârzie/ mai puţin decât moartea".

Pe Bătrân îl intrigă acest simţământ, neprevăzut, sporadic, dar foarte puternic, împiedicând derularea firească a procesului de petrificare a eului, încă sensibil şi, deci, încă vulnerabil:

> „Îmbătrânesc,/ îşi zice Bătrânul,/ în dimineaţa de mai,/ sub aceeaşi cupolă de-azur/ încremenită deasupra/ lumii noastre agonice./ Nu: Am îmbătrânit. Iată cuvântul./ El, Bătrânul, prevăzuse/ totul, cu excepţia uimirii acesteia:/ proaspătă, abisală, de/ nimic anunţată".

Neputând să-şi controleze uimirea, Bătrânul o acceptă, ca pe o povară, incomunicabilă, a Sinelui în lupta cu destinul:

„Bătrânul începe să/ se familiarizeze cu obscura-i/ uimire – instantaneu apărută –,/ împarte numai cu sine însuşi/ aventura de neînţeles a/ existenţei,/ tot acest nonsens/ ridicol şi/ cinic,/ pe care nici nu e cu putinţă să-l/ comunici cuiva,/ după cum nici celălalt nu ţi-l/ poate împărtăşi ţie".

„Nu credeam să-nvăţ a muri vreodată", spune Eminescu. Şi continuă: „Pururi tânăr, înfăşurat în manta-mi..." „Frumos şi pur, aşa ca la-nceput" e replica lui Dorcescu. Pentru portretul tânărului artist. *A Portrait of an Artist as a Young Man* (James Joyce). Ca şi atunci, Bătrânul lui se află pe un „ţărm necunoscut". Şi asta face: învaţă a muri. Uimirea îl mai leagă, cu intermitenţe, de lume. Îl întoarce. Îi arată că este viu. *Uitarea*, însă, îl desparte de ea. Metaforic vorbind, uimirea este instrumentul (igliţa, acul) cu care se reînnoadă fire existenţiale, iar uitarea este instrumentul (cuţitul, foarfeca) cu care se taie acestea. Dacă uimirea îl împiedică, uitarea îl ajută să moară. Este nu doar instrumentul, ci şi starea anticipativă a (in)existenţei. Fiindcă, uitând un fapt, îl scoţi din existenţă. Bunicul este uitat de familie. „De parcă n-ar fi fost niciodată…" Şi gândul acesta îl împunge în suflet pe Poet:

„De fapt, soluţia e în acest din/ urmă punct,/ în suflet adică,/ fiindcă acolo se află o bulboană/ străveche,/ un străvechi chip al/ lunii,/ o privire străveche – a Bătrânului,/ a tatălui său, a bunicului său – ,/ toate concentrate, ca-ntr-un cristal de/ diamant,/ într-un timp mineralizat".

Sufletul, încărcat de avataruri, de mistere, se complică şi cu aceste semne ale descendenţei masculine. Luna, care, în lirica lui Blaga, măreşte „a nopţii taină" „cu razele ei mişcătoare", amplifică lirismul sufletului dorcescian, patronând cu „străvechiul ei chip", „bulboana străveche", în care se concentrează „privirile străvechi", ale Bătrânului şi ale strămoşilor săi. De câtă uitare e nevoie pentru a anihila „atâta amintire"? De foarte multă. Astfel încât:

„Bătrânul a/ iubit marea şi apoi/ a uitat-o;/ a iubit muntele şi apoi/ l-a uitat;/ a iubit, cândva, nebuneşte,/ *Râul* copilăriei sale, a/ iubit pădurile, dealul,/ *Poiana*,/ a iubit *Pârâul*, zăvoiul,/ merii sălbatici, care foşneau,/ metalic, argintiu, în amiaza de/ vară,/ a iubit drumul, da,/ drumul pustiu, vag-şerpuitor,/ ce semnifica orice, dar,/ în primul rând, semnifica/ viaţa şi moartea,/ pe toate le-a iubit şi/ le-a uitat, fără niciun dram de/ regret,/ încât acum singurele fantasme de/ care mai vrea să-şi aducă/ aminte

– rareori, e drept, rareori –/ sunt însăşi uitarea – şi/ voluptatea neagră/ ce-o însoţeşte".

Tot ce a trăit a iubit cu voluptate. Tot ce uită, pentru a muri cu conştiinţa trează, uită cu voluptate. Cu o „voluptate neagră" a anihilării. Negrul este epitetul cromatic uniformizator. Durerea Poetului a fost întotdeauna cea a doliului, extins asupra tuturor reflectărilor lumii în text: „negrul burg", „râul negru", „negru memento", „neagra lumină", „negrul soare", „spaimele negre", „nufărul negru", „vulturul negru al morţii". Reducerea la negru este cea promisă de uitare. În locul a ceea ce a fost se instalează bezna amneziei. A morţii. Uitarea atinge punctul culminant atunci „când moartea se/ uită pe sine,/ când soarele,/ cerul, străzile adânci/ îţi absorb existenţa". Ce-ar mai conta atunci o zi în plus? Bătrânul nu-şi mai încarcă memoria cu ea:

„Bătrânul nu vrea să-şi/ amintească,/ îi e de-ajuns ziua de azi, îi/ e de-ajuns clipa de-acum,/ acestea îi sunt cu atât mai necesare, cu/ cât/ nici nu le ia în seamă".

Câtă uitare, atâta linişte. Atâta pre-moarte.

2. Cineva în carne şi duh te desparte

Dezbinarea lăuntrică este motivul nefericirii cotidiene. Bătrânul este o fiinţă spirituală. Îşi caută mereu sufletul. Îl simte tot timpul cu el. Realizează cât este de nedrept ca sufletul să îi fie împotmolit în dezgustătoarea carne. Încearcă să-i vină în ajutor. Să i se solidarizeze în confruntările cu materia. Ştiind că, din prima clipă, asocierea sufletului cu trupul său a fost arbitrară şi inadecvată. Cauza unui eşec existenţial. Căci ele nu se pot armoniza. Coexistenţa lor conflictuală, interdependenţa distructivă, în Sine, este percepută de Bătrân ca o pedeapsă amarnică pentru păcatul protopărinţilor. Drama lui constă în imposibilitatea de a stabili un echilibru între componentele fiinţei sale. Meditaţia, căutarea de soluţii pentru ieşirea din această înfundătură originară sunt blocate ori de câte ori carnea pretinde mai multă atenţie decât sufletul. Sau chiar toată atenţia. De exemplu, atunci când Bătrânul este bolnav. O adevărată catastrofă pentru cel ce îşi detestă trupul. Pentru cel sătul de autosuficienţa sfidătoare a materiei – foarte rezistentă în platitudinea ei.

„Bătrânul a fost/ bolnav, a înţeles, încă o/ dată,/ ce nenorocire, ce pedeapsă e/ să ai trup,/ mare greşeală trebuie să/ fi făcut

protopărinții,/ de vreme ce li s-a dat și/ urmașilor să poarte atâta suferință,/ Bătrânul își detestă trupul/ subțire, ascetic,/ Bătrânul își caută, de ani și/ ani, sufletul,/ îl simte, îl știe, undeva, pe/ aproape, în tenebrele sinelui,/ îl caută, i se pare uneori că-i/ pe cale să-l întâlnească,/ dar recade în cadrele trupului,/ ca-ntr-o armură,/ rece, dureroasă, străină,/ Bătrânul nădăjduiește și/ suferă,/ dă deoparte un fel de/ perdele, un amestec de mușchi,/ de nervi și de sânge,/ se cutremură de greață, ar/ vrea/ o clipă, măcar o clipă, să/ iasă din acest fatal echivoc, din/ acest paradox, din acest supliciu:/ cu sufletul se află pretutindeni/ și-oricând,/ cu trupul nu-i nicicând și/ niciunde".

Datorită compatibilității cu sufletul, și incompatibilității cu trupul, Bătrânul este în permanență revoltat, beligerant. El amintește de cavaler. Și de *Abaddon*. În alte circumstanțe, desigur. Bătrânul ajunge să înțeleagă, cu luciditatea ce-l caracterizează, că nu-și poate salva sufletul decât prin moarte. Lupta istovitoare dintre carne și duh ajunge la acest ultim episod. Și, întrucât altă soluție de depășire a „fatalului echivoc" nu există, se grăbește să plece, să pună capăt paradoxalului supliciu al ființei, care a ales între carne și duh, dar care nu poate trăi conform opțiunii sale:

„Forța ce-l mai ține pe/ Bătrân între/ barierele acestei vieți fără/ sens/ nu este plăcerea, nu este gloria,/ nu este celebra 'joie de vivre',/ nu-i nepăsarea,/ deprinderea,/ ci numai și numai/ nădejdea plecării".

Bătrânul are o structură lăuntrică triadică: eul e dezbinat între un eu trupesc și unul spiritual, aflate în neîmpăcat conflict, această tensiune fiind permanent observată, consemnată și deplânsă de supra-eu, de conștiință. De aici, dorința de a ieși din existență, un fel de thanatofilie, de aici nevoia de uitare, de stingere a tuturor confruntărilor, de aici tânjirea spre Nirvana. „O, Domnul meu, de s-ar sfârși odată!"

Thanatofilia rezultă din nemulțumirea Bătrânului cu destinul său. Bătrânul este sătul de epuizantul conflict cu lumea exterioară, ca și de insuportabila și interminabila luptă din interiorul său. Cum nu poate grăbi plecarea, cum nu poate provoca stingerea, recurge la un subterfugiu: moartea simbolică. Eul biografic o experimentează odată cu moartea soției. Eul liric, în *Poemele Bătrânului*, și-o asimilează deliberat. Trăiește experiența morții nu doar prin izolare completă,

nu doar prin înstrăinare de Sine, ci prin obstinaţia de a nu mai face nimic, de a nu mai căuta nimic, de a nu mai simţi nimic, de a nu mai gândi decât nimicul. „Nimicnicia nimicului". El înşală doar mulţimea cu iluzia că ar exista. *Este, dar nu există*. În poezia lui Dorcescu, construită pe opoziţii, până şi aceste două verbe, în genere, sinonime, devin antonime. *A fi* (care, de fapt, e puternic afirmativ, categoric, spiritual şi etern, metafizic: „Eu sunt Cel ce sunt", *Exodul 3, 14*) se înduhovniceşte total şi i se opune lui *a exista*, verb ezitant, tranzitoriu, care se trivializează. *A fi* are, prin urmare, o semnificaţie apreciată pozitiv, vizând Fiinţa esenţială, fiinţarea nelimitată şi necondiţionată spaţio-temporal, iar *a exista*, o semnificaţie depreciată, legată de fiinţa empirică – vie, limitată, mundană, care, după epuizarea duratei ce i s-a dat, trece la cele veşnice. Ca supravieţuitor iluzoriu, Bătrânul nu se mai situează „între viaţă şi moarte", ci „între moarte şi moarte", „în lumea/ *Celor ce sunt*,/ a celor ce nu pot, cu/ niciun chip,/ învăţa să/ existe". El conştientizează statutul său ontologic aparte, cu superioritatea-i nativă şi educată, care îl propulsează spre decizii înţelepte, îi permite să călătorească în abisurile sale tenebroase şi să vadă, cu sânge rece, tot ceea ce e de văzut:

> „Bătrânul cunoaşte exact/ momentul/ când el a încetat să/ existe,/ poate că menirea lui tocmai/ aceasta este,/ să evoce, cu anume claritate,/ răgazul, etapa/ dintre moarte şi moarte,/ să consemneze ce se întâmplă în/ această curgere, paralelă cu/ marea curgere,/ Bătrânul e neînchipuit de viu,/ el vede altfel, aude altfel, înţelege/ altfel,/ un arc, un resort, o barieră/ s-au rupt, undeva, în/ adâncurile fiinţei sale,/ s-au rupt şi l-au eliberat,/ de-acum/ scrie monografia pasajului,/ monografia pre-existenţei,/ despre care nimeni nu ştie/ nimic,/ dar care ştie totul despre/ nimicnicia nimicului".

Ajuns în acest punct, rămâne imobil într-o existenţă distinctivă, prin care este deasupra semenilor, mult mai înţelept, mai conştient de Sine şi mai receptiv faţă de lume. De pe această poziţie, comunică fascinant, ca de la mort la mort, cu mintea eliberată de tortura cărnii:

> „… el,/ de fapt, nu mai trăieşte de/ mult,/ îşi supravieţuieşte, însemnările/ lui sunt/ memorii de dincolo de/ cenuşă,/ de-aceea, probabil, vede mai/ limpede, aude mai clar,/ înţelege mai exact,/ de-aceea de pe mintea lui/ s-a ridicat boarea insalubră/ a cărnii,/ de-aceea prezenţa lui atrage/ şi respinge deopotrivă, altfel/ spus: fascinează,/ de-aceea, poate, cuvintele

lui,/ ţintite chiar spre mortul din cei ce/ ascultă,/sunt atât de frumoase, de-adevărate, de/ înfricoşătoare./ De-aceea ceilalţi/ îşi aduc brusc aminte că/ sunt morţi, ascultându-l".

E straniu Bătrânul. Sunt stranii împrejurările. E cuceritoare, prin forţa expresivă, imaginea fiinţei spirituale, care îşi învinge limitele materiale în cursul vieţii, nemaiputând aştepta îndepărtata moarte. Bătrânul este consecvent în planul său de supravieţuire minimală. Drept consecinţă, repudiatul trup trece într-un plan secundar al fiinţării, redus la metabolismul bazal:

„Bătrânul abia dacă gustă/ din ce i se pune dinainte, pe/ masă,/ lui nu-i e foame/ niciodată,/ lui nu-i e niciodată sete [...] trupul lui e himeric, a/ fost exilat, expulzat, renegat/ de eul profund,/ trupul lui umblă, doarme,/ se hrăneşte şi suferă,/ de unul singur,/ e-o fiinţă străină, ca/ de pe-o altă planetă,/ o fiinţă faţă de care/ Bătrânul încearcă un simţământ/ puternic, tot mai puternic,/ de suspiciune, de antipatie, de/ silă".

Gata să-şi sacrifice până şi propriul eu pentru triumful duhului în lupta neostoită cu trupul, Bătrânul ne arată cât de greu şi, în acelaşi timp, cât de eliberator de greutate este să fii credincios unui ideal. Cu bunătatea lui nefirească („Bătrânul e atât de/ bun, încât, cum s-ar putea/ afirma, cum/ s-a şi afirmat,/ e de-a dreptul crud"), îşi face griji pentru suferinţa sufletului, în acea unică şi de neregizat încheiere a calvarului coabitării:

„… va fi greu, foarte greu, îşi/ zice, dacă/ nu Se va îndura Cel Veşnic şi/ nu va întrerupe, cât ai clipi,/ chinul duhului împotmolit în/ carne,/ chinul duhului ce se zbate,/ gemând,/ plin de limfă, de/ sânge, de/ remuşcările şi/ ororile unui exil…"

„Exilul" este o altă metaforă pentru cruzimea pedepsei de a închide un duh într-o carne păcătoasă. Nu există condamnare mai crâncenă decât exilul, care înseamnă smulgerea din rădăcină şi imposibilitatea de a mai prinde rădăcini într-un sol întotdeauna ostil, respingător chiar.

Eliberarea simbolică a sufletului de apăsarea trupului îi permite Bătrânului să se privească din afară, înainte de moartea propriu-zisă. Se vede „învelit în neant", scăpat de haina trupească. Vede că este un produs de circumstanţă al unei mulţimi de iluzii, părăsite însă, fără niciun regret, fără niciun (re)sentiment, fără niciun comentariu. În sfârşit, vede şi se bucură că a devenit altul, „altcineva", cu o altă

structură a fiinţei. Luciditatea, curajul şi o „forţă necunoscută", dar generoasă, l-au „extras" definitiv din viaţa de până atunci, plină de evenimente false, superflue, cronofage şi umilitoare. Sincer, cum n-a putut fi din cauza convenţiilor şi a constrângerilor de tot felul, Bătrânul îşi recunoaşte, finalmente, fără nicio reţinere, ura pentru tot ceea ce a însemnat existenţa lui – din moment ce (ne)unirea carne-duh s-a săvârşit într-un loc neprielnic, într-un timp neprielnic, într-un univers neprielnic, în care nu mai poate nici să trăiască, nici să moară:

> „… se urăşte pe sine,/ îşi urăşte prezenţa în/ promiscuitatea oraşului,/ în amalgamul de beţivi,/ câini, cerşetori/ şi investitori strategici,/ îşi urăşte absenţa dintr-un/ alt secol, dintr-o/ altă lume,/ îşi urăşte ziua de ieri,/ fiindcă s-a înjosit s-o trăiască,/ îşi urăşte/ ziua de mâine,/ fiindcă s-ar putea înjosi/ părăsind-o".

Această mărturisire pare a-i tămădui sufletul. Este spovedania din urmă. De o admirabilă îndrăzneală. Ne-am aştepta ca, după toate acestea, Bătrânul să iasă din Samsara împăcat. Cu speranţa spiritualizării depline. Şi totuşi, nu e aşa. Meditând, Bătrânul prevede, cu o amărăciune poate şi mai mare, o reconfigurare, prin foc, în marea sărbătoare a morţii, a aceleiaşi tragice dualităţi:

> „Întrezăresc o singură/ sărbătoare existenţială, îşi/ spune Bătrânul,/ ieşind din coşmarul/ nocturn şi/ călcând, ezitant, taciturn, în/ coşmarul zilei ce tocmai/ începe,/ o singură sărbătoare, una/ doar, plasată/ la capătul acestui periplu,/ mai zimţat decât orice tortură,/ o singură sărbătoare, un/ cântec ce leagă trup,/ suflet şi cosmos, un/ imn adresat solidarităţii astrale,/ eliberării, durerii, luminii,/ o sărbătoare ce începe cu/ tine şi se-ncheie cu/ tine,/ fiinţă tragică, nefericită ce eşti,/ o sărbătoare în urma căreia,/ însă,/ tot dual rămâi:/ în văzduh – flacără,/ jos, pe pământ – cenuşă".

În cuvintele şi convingerile – deloc emfatice, deloc dogmatice, deloc romantice, deloc retorice – ale Bătrânului, pare a se strecura şi o undă subţire de relativism cvasiagnostic, care îl face şi mai tragic, şi mai reprezentativ, şi mai (să îndrăznesc a zice?) universal uman. „… cântec ce leagă trup,/ suflet şi cosmos, un/ imn adresat solidarităţii astrale…"; „... în văzduh – flacără,/ jos, pe pământ – cenuşă". Abisalitatea interogaţiilor sale,

rămase fără răspuns, este neatinsă. Ba chiar se agravează, se acutizează. Nimeni şi nimic nu-l asigură pe Bătrân că, indiferent de gradul iluminării, al trezirii sale, nu va reintegra, după moarte, *Samsara*, cu scindările, cu dualităţile, cu înfruntările ei sterpe şi nimicitoare.

3. ... alura de sfinx

Solitar, imobil, hotărât *să nu mai fie*, în timp ce *încă este*, Bătrânul ocupă tot mai puţin loc în spaţiu şi se rezumă la contemplaţie şi aşteptare, devenind *un simbol al enigmaticei prezenţe întru absenţă*. Dacă în dimensiunea nocturnă a personalităţii Bătrânului, pentru soluţionarea dublului conflict – din Sine şi între Sine şi lumea exterioară – , s-a putut întrezări pornirea războinică a arheului cavaler, în latura diurnă a acestei personalităţi, marcată de încetarea oricărei agitaţii, de ignorarea oricărui conflict, de îndepărtarea suferinţei, regăsim atitudinea superioară, paşnică şi eficientă, a lupului-avatar:

> „Iar el stă neclintit în luminiș,/ Sub grei copaci, sub cerul greu, în soare./ Priveşte-n tulburi lumi interioare,/ Cu ochii verzi şi reci, întredeschişi".

Sobru, statornic în convingeri, Bătrânul, imperturbabil în „acronia" sa, este „obligat, totuşi, prin pârghia/ necruţătoare a gravitaţiei,/ să rămână fixat într-un loc,/ într-un topos, în spaţiul/ de care nu-l mai leagă nimic". Întocmai ca lupul, ce ignoră ameninţările haitei, Bătrânul face abstracţie de orice provocare. Deşi „toate întind către el braţe/ reale, iluzorii". Cu superioritatea lui Hyperion din finalul *Luceafărului*, Bătrânul nu mai este interesat de „cercul strâmt" al semenilor, nu mai participă la spectacolul lumii – fie acesta „dramă, comedie sau tragi-comedie". Este „privitor ca la teatru", cum recomandă Eminescu în *Glossă*. Dar, un spectator formal, pe care nu îl mai impresionează nimic. Bătrânul nici nu mai ia în seamă întâmplările care i se perindă pe dinaintea ochilor, dimpotrivă, priveşte cu ironie frământarea vană, dezorientarea celor imposibil de diferenţiat, transpuse, în plan artistic, de metafora copacului, al cărui zbucium prelungit este lamentabil:

> „... se zbate, se/ zbate, nebuneşte, de/ zile întregi, sub ferestre,/ copacul acela tragic, ce nu/ are nici ţel, nici origine,/ care se zbuciumă doar,/ ca un simbol naturist al nonsensului".

Din păcate, nici frumuseţile efemere nu îi mai ating sufletul, care, fiind plin de nocivele iluzii sedimentate de-a lungul vremii, a devenit incapabil de orice emoţie:

> „După-amiezele Bătrânului au/ o frumusețe sfâșietoare,/ pe care el o refuză, o/ neagă, nu fiindcă și-ar/ fi propus aceasta, ci/ fiindcă frumuseţea nu mai ajunge/ la sufletul lui,/ mult prea încărcat de/ otrava faptelor moarte, mult/ prea strivit de osemintele/ atâtor şi-atâtor după-amieze/ defuncte".

Distanţarea personajului de lume este o consecinţă a cunoaşterii profunde, a imposibilităţii de a mai persista în autoamăgire. După descoperirea empirică, prin documentare, dar şi prin meditaţie, a unor adevăruri foarte puţin sau deloc accesibile mulţimii, alter-egoul Poetului trage concluzia corectă: fenomenele sunt iluzorii, deci cunoaşterea lor e o pierdere de timp:

> „Bătrânul ştie că/ nimic nu-i posibil,/ că totul e amăgire, farsă,/ ambiguitate, autoînşelare,/ Bătrânul ştie că n-a fost niciodată/ toamnă, nici iarnă, nici/ primăvară, nici vară,/ Bătrânul ştie că el nu/ a fost tânăr nicicând, că/ nu e bătrân,/ Bătrânul ştie – de unde să ştie? – că/ nu a trăit, ştie – de unde să ştie? – / că nu poate să moară".

Verbul modal *a ști*, folosit la indicativ, prefixează afirmaţiile, pentru a exprima certitudinea vorbitorului în legătură cu valabilitatea enunţurilor sale despre cunoaştere. Mai mult decât atât, valoarea epistemologică de certitudine este subliniată prin repetiţie: propoziţia principală, regentă, *Bătrânul știe*, are patru ocurenţe în text. Bătrânul a depăşit faza căutărilor, a meditaţiilor, a conflictelor şi a tânguirilor. Nu numai că toate răspunsurile sunt relative, dar un răspuns veridic este imposibil de dobândit. De aici, şi neimplicarea sa deliberată în şarada existenţială. De aici, şi liniştea sa. Atâta câtă este. Vădit inexpresivă: „stă în fotoliul său de/ cenuşă,/ impenetrabil,/ fără nicio impresie, fără/ nicio expresie". O stare de calm în aşteptarea stingerii. Imobilitatea şi impenetrabilitatea lui amintesc de sfincşii care „dorm cu facle stinse-n gură". Imaginea *sfinxului* este adusă în discuţie, la un moment dat, chiar de Bătrân. Îi este sugerată de asemănarea fabuloasei făpturi de piatră cu soarele:

> „Soarele – cu lumina lui,/ răspândită, inegal, deasupra/ oraşului –/ i se pare Bătrânului că are o/ alură de *sfinx*./ N-ar putea explica

sursa şi/ geneza acestei analogii,/ nici nu se străduieşte să le explice,/ trăieşte, pur şi simplu, imensa/ oboseală a enigmei,/ imensa povară a razelor/ întreţesute,/ imensa teroare/ a soarelui ermetic, straniu, greu,/ apăsător, inexistent..."

Poemele Bătrânului au fost traduse în spaniolă: *Poemas del Viejo*. Ele au un ecou grav în limba lui Lope de Vega. Comentând secvenţa citată, criticul literar spaniol Jaime Siles afirmă că Bătrânul are „o înfăţişare de sfinx", înainte de a se întoarce pe „tărâmul secret şi la florile lui de cenuşă". Afirmaţia nu este hazardată. Aceasta nu este susţinută de litera textului poetic, ci de spiritul întregului volum. De altfel, folosind lexemul *sfinx*, se referă şi Eugen Dorcescu la Bătrânul lui:

Trebuia să mă eliberez de Materie. Ca de o boală. Cred că şi există un vers: „... ca dintr-o boală". După aceea, a venit liniştea Sfinxului. S-ar fi putut instala ea, dacă nu era eliminată, prin revelaţie conştientizată, apăsarea iluziei, a iluziilor samsarice?

Ca personaj, Bătrânul are nu neapărat alura, cât statura unui sfinx. Încremenirea, privirea fixă („[soarele] pune în calea Bătrânului,/ pe cărare, în iarbă,/ mici harpe, melodii/ esenţiale, îl îndeamnă să treacă,/ să uite,/ să-şi mute privirea/ din privirile/ morţii"), contemplarea distantă a lumii, scrutarea orizontului sunt trăsături comportamentale pe care se poate întemeia, implicit, portretul simbolic al *Bătrânului-Sfinx*:

„… dimineaţa e o/ identitate puternică, neclintită,/ aidoma Bătrânului, care, şi el,/ stă, filiform, subţire, tăios,/ ca o nălucă,/ în centrul/ dimineţilor sale/ laconice, evanescente,/ inexistente".

Verbele prin care se exprimă predicatele asociate subiectului *Bătrânul* sunt *a sta* şi *a contempla* (eventual, *a privi*): „ar sta/ pe o bancă la ţărmul/ marelui *Râu*,/ ar sta acolo,/ în preajma apelor"; „Bătrânul stă în/ fotoliul său de scrum,/ nu face nimic/ în afara enormului, supraomenescului/ efort de-a trăi"; „dar toate acestea sunt/ pure elaborări abstracte,/ închipuiri, utopii,/ în voia cărora Bătrânul se/ lasă uneori,/ în timp ce contemplă,/ jur-împrejur,/ sub cortul itinerant prin/ spaţiu, prin timp,/ piramida prostiei,/ saltul mortal, monstruos, al/ demenţei"; „un dezgust ce nu-ţi permite/ nici să trăieşti, nici să mori,/ ci doar să tânjeşti,/ să-ţi contempli părăginirea, degradarea,/ delirul,/ să te contempli,

rezemat de/ balustrada vidului,/ respirând aerul vidului,/ privind în ochii vidului, ce/ sfredelesc, imperioşi, nemiloşi,/ oglinzile vide/ ale dimineţii/ defuncte"; „Bătrânul îi contemplă burta, guşa,/ barba, ceafa"; „el contemplă liniştit marele/ *Râu* al timpului (seamănă cu/ *Ibrul*, îşi zice)" etc. În frază, se întâlneşte combinaţia verbelor *a sta* şi *a contempla*/ *a privi*: „... el stă şi/ priveşte jocul acesta, drama/ aceasta, comedia aceasta,/ tragi-comedia aceasta". Combinaţia este frecventă în antologie, desemnând o atitudine similară a subiectului liric: „Ce poţi face? Stai şi contempli/ *Cele ce sunt*"; „Stau şi contemplu inexistentele-i valuri/ scânteietoare"; „Stau îndelung în noaptea de mai,/ contemplându-mă" etc.

Tristeţea dură a Bătrânului, angajat în lupta dintre carne şi duh, contrastează cu seninătatea pe care o afişează, de îndată ce reuşeşte să se ridice deasupra fenomenelor. Vârsta personajului este irelevantă în comparaţia cu sfinxul (Cine şi-ar pune problema vârstei unui sfinx?). Semele în baza cărora se stabileşte analogia Bătrân-Sfinx sunt imobilitatea, atitudinea faţă de lume şi perspectiva spirituală. Toate acestea l-ar putea apropia pe Bătrân şi de *păstorul mioritic*, de un erou din mitologia autohtonă. Ei se întâlnesc în această situare, la înălţime, pe verticala valorilor, departe de zbuciumul materialist al lumii comune. Amândoi au fiorul morţii apropiate. Amândoi trăiesc cu seninătate acest moment. Protagonistul baladei nu auzise, precis, de Nirvana, dar avea intuiţia integrării cosmice. Şi liniştea fiinţei în faţa eternităţii. Nu face niciun pas, nu se luptă cu nimeni, nu se revoltă împotriva destinului. Bătrânul este, categoric, un personaj mai modern, mai complex decât eroul *Mioriţei*. Pe lângă această remarcabilă seninătate, el are şi ceva din tulburarea şi din neclintirea în hotărâre ale lui Litovoi. Are şi nobleţea cavalerilor Mesei Rotunde. Şi conştiinţa superiorităţii omului de geniu din *Luceafărul*. Ba chiar şi conştiinţa zădărniciei din *Ecclesiastul*. Este profund naţional. Este, în acelaşi timp, profund universal.

> **Bătrânul, înainte de a exprima condiţia geniului, evocă, mai ales, dilema existenţială a *persoanei*, a omului ca prototip, a omului nedecăzut. El întreprinde o călătorie iniţiatică, dar nu una intergalactică, nici terestră, nici măcar în timp, ci în abisul non-spaţial şi non-temporal al Sinelui. Are această dramă, care este axa vieţii sale: îşi caută sufletul. Bătrânul este, într-adevăr, un *psihonaut*.**

Ideea o găsim în *revelarea semnificaţiei de adâncime a drumului*, care, numai la o primă vedere, este unul spre îndepărtate zări:

„pentru cine vrea/ să-nţeleagă/ pentru cine are/ urechi de-auzit şi/ ochi în stare să/ vadă/ drumul spre tenerife/ e *drumul*/ adică mişcarea eului/ în sfârşit conştientă de/ sine de propriul/ mister de/ tenebrosu-i traseu/ monocentric/ adică eul ce s-a/ descoperit în/ sfârşit/ în eterna sa ascensiune/ edenică/ adică mizeria nesfârşită/ a trupului/ incapabil să călătorească/ spre propriul duh/ adică istoria luptei/ dintre carne şi duh".

Niciun drum „pus sub paşi", oricât de minunat ar fi, oricât de seducător, oricât de chinuitor, niciun pelerinaj, nicio escaladă nu se pot compara cu călătoria de o viaţă a Bătrânului, făcută în abisurile Sinelui, pentru salvarea sufletului ameninţat de dominaţia corporalităţii.

4. Nedespărţit e tot ce se desparte

Construcţiile semantice, aparent ilogice, din poezia lui Dorcescu îşi dezvăluie întotdeauna o motivaţie puternică la a doua lectură. Astfel, sintagma „ce se desparte" trimite la sfâşierea barocă a Bătrânului în două fiinţe convive, opuse ca natură şi, de la o situaţie la alta, complementare sau contradictorii – cea trupească şi cea sufletească; cea nocturnă, războinică, autodistructivă, şi cea diurnă, solară, autopropulsoare. Scindarea nu îl demolează, îl menţine treaz, îi măreşte energia vitală. Personajul devine foarte interesant şi datorită acestei animaţii duale, care îl obligă la introspecţie. Cele două componente ale Sinelui se întrepătrund într-un flux existenţial de excepţie, rămânând, prin faptul că sunt „nedespărţite", explicaţia dintâi şi ultimă a complexităţii eului Bătrânului-Poet.

Călătoria Bătrânului are ca rezultat descoperirea că, de fapt, o Persoană este alcătuită din doi Indivizi: Omul spiritual – duhovnicesc –, pe de o parte; Omul natural – trupesc –, pe de alta. Omul trupesc îl împiedică pe cel spiritual să-şi găsească propriul spirit. Fiindcă cei doi sunt întreţesuţi. Aceştia mi se par mie a fi cei doi; nu, neapărat, *omul* şi *poetul*, ci insul mundan, pe de o parte, şi cel spiritual, pe de alta (acesta din urmă poate fi, de ce nu?, şi poet). „Fatal echivoc", cum se spune într-un poem. Sfâşierea constă în aceea că omul trupesc e tenace în ale sale, dar e docil, serviabil („l-a însoţit pe Bătrân pretutindeni..., l-a readus acasă" etc.), iar cel duhovnicesc îl detestă pe cel trupesc, însă, concomitent, i-a urmat şi îi urmează pasiunile, ataşamentele şi aversiunile. CONŞTIINŢA, ca o instanţă

situată deasupra celor doi, observă lupta lor continuă, cedarea lor continuă, şi se dezgustă.

Problema nu este atât a fragmentării fiinţei, fiindcă, până la urmă, orice întreg se alcătuieşte din părţi, şi este, la rându-i, o parte într-o structură superioară, cât a conştiinţei, istovite de divergenţele dintre componentele incompatibile: carnea şi duhul.

Punerea în scenă a celor două euri ale Bătrânului, care se comportă ca două personaje foarte diferite, poate dirija, de la o secvenţă la alta, simpatiile şi/ sau antipatiile cititorului faţă de ele. Deşi se resping, cele două caractere sunt nevoite să se şi tolereze, să-şi facă servicii reciproce, ca să poată nu doar supravieţui, ci şi convieţui în dezechilibrul funciar al Sinelui. Cu toate că nu îşi fac iluzii una în privinţa celeilalte, partea spirituală simte nevoia să îi arate celei trupeşti nu doar bunăvoinţă, ci şi recunoştinţă acum, la capăt de viaţă:

„… acesta n-a fost, nu este un/ companion prea incomod,/ l-a însoţit pe Bătrân pretutindeni, l-a/ dus în diverse locuri, l-a/ readus acasă,/ l-a ajutat să cunoască/ semeni, peisaje, să traverseze/ spaţiu şi timp,/ merită, poate, un dram de/ atenţie, un gest/ de prietenie, un/ strop de căldură".

E un sentiment apropiat de cel de frăţie, absolut înduioşător: „cu atât mai mult cu cât,/ simte Bătrânul,/ se vor despărţi, în/ curând". „În sfârşit!", îşi spune cititorul, „se vor despărţi cei ce s-au urât de moarte, sufletul se va elibera de trup". Dar Poetul şochează, ca de atâtea ori, cu finalul imprevizibil al poeziei: „spre a nu se mai/ despărţi/ niciodată". „Cum aşa? E posibil să nu se despartă sufletul de trup?!" se miră cititorul. Răspunsul ni-l dă Eugen Dorcescu într-o afirmaţie greu de contrazis:

Nu întotdeauna ceea ce nădăjduim coincide cu ceea ce credem.

Marea dramă a Bătrânului este de natură ontologică. Nu atât ruptura în „cei doi" îl macină, cât statutul lor ireconciliabil. Constituţia originară antagonică. Făcând imposibilă comunicarea dintre ei. Protagonistul exprimă această dramă, punându-se, pe rând, în locul fiecăruia:

„Bătrânul a plecat,/ fără să-şi ia/ rămas bun de la sine însuşi,/ nu neapărat fiindcă s-ar/ detesta,/ nu neapărat fiindcă ar fi/ uitat,/ ci din pricina unei nevindecabile/ înstrăinări,/ a blocării oricărei posibilităţi de/ comunicare,/ din pricina rupturii

> iniţiale/ dintre carne şi duh,/ pe care vremea a săpat-o/ într-atât de profund,/ încât zadarnic ar striga Bătrânul,/ zadarnic ar gesticula, ar întinde/ braţul,/ zadarnic ar face semne,/ celălalt nici nu-l zăreşte măcar,/ după cum nici el nu-l zăreşte,/ sunt două umbre rătăcite, în/ negura grea, lipicioasă".

Eşecul comunicaţional nu are rezolvare. Cei doi nu pot fi interlocutori, nu pot comunica prin niciun fel de semne, nici nu se văd în negura lăuntrică, „grea, lipicioasă", nu se poate stabili un contact, un canal, un context de comunicare între ei. Mesajele unuia nu ar putea fi înţelese de celălalt. Nici nu l-ar interesa în vreun fel. Amândoi sunt confuzi în bezna onto- şi gnoseologică, din care nu pot scăpa. În care totul e relativ. Numai deriva se poate accentua, în situaţia celor „două umbre care/ nici nu ştiu sigur dacă s-au/ despărţit cu adevărat/ sau dacă, nu cumva,/ dorind a fugi de sine,/ s-au întors înspre/ sine". Sensul răsturnat al finalului se înscrie în aceeaşi direcţie a ambiguizării, care deschide textul spre mai multe lecţiuni.

> **Eu scriu despre condiţia umană, despre *fiinţă*. Nu despre peisaj (poate doar în subsidiar) sau despre agitaţia de pe străzi sau despre cum se combină cuvintele. Eu scriu despre lupta dintre suflet şi trup; şi despre iubirea lor disperată. Asta fac duhul şi carnea: se iubesc cu disperare, adică se urăsc şi se iubesc la cotele cele mai de sus. Nu pot unul fără altul, dar nu pot nici unul cu celălalt. Aceasta e drama omului. Restul sunt întâmplări minore, dacă nu derivă, vreunele din ele, din marele conflict.**

Treptele ferm conturate până acum sunt cele ale unei scări cu vârful mai întâi în ceaţă, apoi în „întunericul (din ce în ce) mai adânc", în acea „lumină însăşi", în care orice este posibil. Idealul Poetului este urmărit cu determinare, cu fidelitate şi speranţă de către Bătrân. Dar nu e sigur că poate fi şi atins. Cu atât mai puţin sigur este că s-ar actualiza în varianta imaginată de el. Această reprezentare a scării, care duce în necunoscut, a avut-o Bătrânul-Poet încă din tinereţe:

> „Urc scara iar – în gând – şi nu ajung./ În ivăr mâna-mping ca-ntr-o mănuşă./ Treptele gem. Fuiorul lor prelung/ Acelaşi e şi dincolo de uşă.// Trec peste prag, dar pragul curge drept./ Alături, uşa însăşi e-o părere./ O clipă doar foşneşte lângă piept/ Şi lunecă la margini în tăcere.// Ce trepte sui? Ce poartă să deschid?/ Strigătu-ncearcă bolţile de-a rândul – / Spre calma încăpere fără zid,/ În care se-nfăşoară numai vântul".

Pentru lumea materială, tot mai inconsistentă în sus, tot mai cufundată în „adâncimi de întuneric", la Blaga, poate „în adâncimi de abur verde", la Dorcescu, şi construcţia, şi urcuşul îndelungat, şi dramaticul zbucium interior al Bătrânului sunt zadarnice. Fiinţa se reduce la o substanţă anorganică. La pământ sau la cenuşă. La sinistrele rămăşiţe trupeşti. Învinse de duh. Pentru lumea spirituală, minus-cunoaşterea multiplică perspectivele. Nirvana rămâne una dintre ele. În consecinţă, Bătrânul continuă să urce. „Scara grea/ Şi balustrada ei înaripată". Cititorul nu se poate abţine să nu-l întrebe, împreună cu Poetul: „Urci sau cobori? În urmă-i? Înainte?"

5. Havel Havalim

Bătrânul este un teatru de înfruntări între materie şi spirit. Un mănunchi de interogaţii rămase fără răspuns. Înţelepţit, îşi dă seama, în cele din urmă, că răspunsurile, dacă există, se află dincolo de cuprinderea minţii. „– Înecatul din genune/ E răspunsul ce-l dorești..." Ce pierdere! Şi ce câştig! Toată suferinţa şi toate întrebările, care l-au zbuciumat permanent, au fost şi nu au fost zadarnice. După „chinul rotitor" de-o viaţă, Bătrânul încremeneşte, mulţumindu-se să contemple, într-o *dinamică a neclintirii*, de la o mare înălţime spirituală, misterul absolut. Este senin, fiindcă a înţeles că a fost zămislit de Marele Creator pentru eternitate. În această ipostază, cu o alură, simbolică, de *sfinx*, Bătrânului-Poet nu-i rămâne decât să aştepte. Poezia sa ne asigură că aşteaptă momentul sublim al iluminării.

Nu întâmplător, *Ecclesiast* este ultima piesă din *Poemele Bătrânului*. Încă din titlu, este evocat un personaj-text biblic, de spiritul căruia Bătrânul-Poet pare a fi pătruns. Legăturile Poetului cu *Scripturile*, în general, şi cu *Ecclesiastul*, în special, sunt vechi, strânse şi valorificate în plan literar, prin influenţe clare, prin aluzii intertextuale şi, în special, prin stihuirea unor vestite cărţi poetice şi sapienţiale.

Volumele *Cronică*, *Abaddon*, *Exodul*, pe care le-am numit, într-un interviu, *cărţile infernului meu personal*, au fost elaborate în paralel cu stihuirea *Psalmilor*, a *Ecclesiastului*, a *Pildelor*, a *Rugăciunii Regelui Manase* – *cărţi ale Paradisului meu lăuntric*.

Lectura *Ecclesiastului* şi stihuirea acestei cărţi, care, la data publicării (1997), a reprezentat prima transpunere în versuri, în limba română, a celebrului text biblic – şi, după ştiinţa noastră, a rămas singura până în prezent – i-a întărit Poetului sentimentul excelenţei spirituale.

Convingerea mai veche că „toate sunt deşertăciune şi vânare de vânt" a dat sufletului, şi minţii, şi duhului meu o energie uriaşă. *Ecclesiastul*, spre exemplu, împotriva a ceea ce se afirmă în mod curent, şi dincolo de tragismul său incontestabil („toate sunt deşertăciune şi vânare de vânt"), *nu este un text pesimist*, deoarece el proclamă doar deşertăciunea lumii terestre, nu şi absurditatea ei. În plus, *Ecclesiastul* respinge ideea că nu ar exista salvare pentru spirit.

Începând cu *Poemele Bătrânului*, poezia lui Dorcescu creşte, cum părea a nu mai fi cu putinţă, în gravitate. Şi creşte, cum iarăşi era greu de crezut că ar mai fi posibil, în expresivitate. Cuvintele puţine, simple, enunţă măreţia destinului tragic al omului căzut. Care nu mai poate fi, ca fiinţă, o „eroare a creaţiei". Ci, dimpotrivă, devine o *taină a Tainei*. Profundă şi tristă:

„mă uit în ochii/ fiinţei umane/ citesc în/ adâncimile lor/ imensa disperare/ a urii/ citesc/ imensa ură ce/ stă la rădăcina/ iubirii/ descifrez/ imensa iubire/ ce justifică/ sacrificiul de/ sine/ al propriului sine/ al sinelui altora/ descifrez/ imensul sacrificiu/ de a trăi în/ zadar/ într-o viaţă/ zadarnică/ într-o lume/ zadarnică".

Bătrânul-Poet este omul de geniu, care, conştient de toate acestea, îşi acceptă sacrificiul de Sine, pentru „a fi vie Fiinţa". Nu în nume propriu, ca Meşterul Manole, sacrificându-se pentru creaţia sa, ci, printr-un gest care contribuie la eternizarea Creaţiei Lui.

Zădărnicia se adaugă de acum morţii şi absenţei, augmentând durerea de a fi. Arta poetică a treptei Bătrânului, care face relaţia cu *Ecclesiastul*, dezvoltă, din perspectiva dramei umane şi a absolutizării misterului existenţial, motivul „deşertăciunii deşertăciunilor" (*Havel Havalim*, *Vanitas vanitatum* etc.). Este o capodoperă, în fond şi în formă:

„Din nou răsare soarele-n zadar./ Şi, ca şi ieri, zadarnic va apune./ Zadarnici sori, zadarnicele lune/ Măsoară-un timp zadarnic, iar şi iar./ Zadarnic ieşi în prag. Zadarnic pleci./ Şi-apoi te-ntorci. Şi iar le faci cu schimbul./ Străbaţi în van zadarnice poteci,/ Căci spaţiu-i mai zadarnic decât timpul./ Şi tu eşti mai zadarnic decât tot./ Şi totu-i mai zadarnic decât tine./ Strivite de mesajul cosmoglot,/ Cuvintele, sărmanele, nu pot/ S-absoarbă taina tainicului cod – / Şi vin la uşa Tainei să se-ncline".

Forţa perlocuţionară a poemului nu derivă doar din profunzimea mesajului. Ea rezultă şi dintr-o strategie de rostire gravă, retorică, a unui adevăr esenţial. Bătrânul-Poet afirmă inutilitatea oricărei mecanici materialiste, care se sfârşeşte, atât la nivel macro-, cât şi microcosmic, prin anulare. În acest sens, bunăoară, mişcarea astrelor este la fel de lipsită de perspectiva veşniciei, precum mişcarea fiinţelor umane. Orice convenţie spaţio-temporală, fizică sau socială, reprezentată de un semn dual, se distruge la un moment dat. Efemeritatea înseamnă inutilitate. Spre deosebire de M. Eminescu, care, plecând de la premisa deşertăciunii universale, ne dă, în *Glossă*, o lecţie de viaţă, Eugen Dorcescu face din zădărnicie un tablou al mării Samsarei, o mare de amărăciune – de suferinţă şi de neputinţă a tuturor celor ce există. Cu valoare adverbială şi adjectivală, cuvintele din familia lexicală a radicalului *zadar* umplu, într-o aparentă monotonie expresivă, degajată din repetiţie, golurile din desemnările nominale şi verbale ale fenomenelor. În distribuţie adjectivală, cu funcţie de atribut sau de nume predicativ, lexemele *zadarnic*, *zadarnici*, *zadarnice* sunt epitete ale numelui: „zadarnici sori, zadarnicele lune", „timp zadarnic", „zadarnice poteci", „spaţiu-i mai zadarnic (decât timpul)", „tu eşti mai zadarnic (decât tot)", „totu-i mai zadarnic (decât tine)". Cu valoare adverbială, apar lexemele *zadar*, în locuţiunea adverbială „în zadar": „răsare soarele-n zadar", cu funcţia de element predicativ suplimentar, motivată semantic de proximitatea epitetului „zadarnici sori"; respectiv, *zadarnic*, plasat în inversiuni de la început de vers şi de după cezură: „Zadarnic ieşi în prag. Zadarnic pleci". În toate ocurenţele, aceste unităţi adverbiale nu descriu modalitatea de desfăşurare a acţiunii denotate de verbele determinate, având valoare de epitet. Zădărnicia zbaterii de a exista într-un timp şi într-un spaţiu limitate, aflate într-o intercondiţionare stupidă („Căci spaţiu-i mai zadarnic decât timpul"), caracterizează atât fiinţele umane, cât şi astrele, antrenate într-o comparaţie implicită.

Omul este într-o superfluă agitaţie, redată simbolic de verbe de mişcare: *a ieşi, a pleca, a (se) întoarce, a străbate*. Cel mai pregnant vers, de sinteză semiotică, este „Străbaţi în van zadarnice poteci", în care, pe prima poziţie se află o acţiune de lungă durată, cea a străbaterii; în zona mediană, locuţiunea adverbială *în van* se asociază cu adjectivul *zadarnice*, pentru ca, în corelaţia lor, de determinanţi ai acţiunii şi ai obiectului, aceşti indici ai zădărniciei, care fac parte din fenomenul iluzoriei deplasări, să îi evidenţieze şi implacabila inutilitate. De remarcat este şi selecţia lexemului *poteci*, din seria sinonimică a *drumului*, opţiune prin care se minimalizează, ca semnificaţie, rostul deplasărilor posibile, în raport cu marele drum,

care nu este accesibil decât celor foarte puţini aleşi – *to the happy few*. Pe deasupra, locul nu poate schimba fiinţa, a cărei constituţie semiotică este independentă de factorii spaţio-temporali, ca de orice alte variabile. Dovadă: zadarnicul drum spre Tenerife, care pare a fi capătul unui abis: „Nu există drum de întoarcere din Tenerife". Reflectarea în macrounivers a dramei fiinţei ocazionează surprinzătoarea imagine a „zadarnicilor sori şi a zadarnicelor lune". Sentimentul nimicniciei universale a fost exprimat, în termeni similari, de geniul tutelar al poeziei române, în *Mortua est*: „Când sorii se sting şi când stelele pică,/ Îmi vine a crede că toate-s nimică". Dorcescu se întâlneşte cu Eminescu în ipoteza că fiinţa întru moarte este redusă la nimic, dar, spre deosebire de predecesorul său, admite că mai există o salvare pentru aceasta, prin spiritul nemuritor. Speră, eventual crede, nu ştie. Ori, mai bine zis, ştie că nu se poate şti:

> „Bătrânul ştie – de unde să ştie? – că/ nu a trăit, ştie – de unde să ştie? –/ că nu poate să moară".

De aceea, Poetul nu descrie o formă viitoare de existenţă a fiinţei, ci o înfăţişează „în aşteptare", în poemul *Chipul*: „Fiinţa întru moarte nu-i nimic/ decât reminiscenţă şi-aşteptare". Aşteptarea aceasta este, aşadar, motivată de nădejde, nu de ştiinţă:

> „Nimic nou, nimic vechi între/ cer şi pământ./ Numai sufletul meu, palpitând/ nevăzut în duhovnicul vânt./ Ca şi trupul, firesc, pământesc,/ învelit în lumina către care/ tânjesc./ Şi mi-am zis că se poate…/ Dumnezeu are grijă de/ toate".

Definiţia omului? *Fiinţă întru mântuire*, aş propune eu, nu „fiinţă (existenţă) întru moarte". „Atitudinea" *fiinţei întru mântuire* nu are nimic de-a face nici cu pesimismul, nici cu optimismul, în înţelesul curent al acestor termeni, fiindcă, pe de o parte, insul duhovnicesc nu speră oricum, în maniera optimiştilor naivi, ci speră *ştiind (inclusiv că nu ştie)*; iar, pe de altă parte, spre deosebire de pesimişti, el acceptă că *există (că nu-i exclus să existe)* salvare pentru suflet.

În poemul *Ecclesiast*, cu excepţia unui viitor al indicativului, toate verbele sunt la prezent. La acel prezent etern, cu care se afirmă adevărurile imuabile. Dacă modalitatea se reduce la semul inutilităţii, temporalitatea acţiunilor este indicată de semul recurenţei, actualizat tot adverbial, prin locuţiuni: „din nou", „iar şi iar", respectiv prin

adverbul de timp „iar". Este şi acesta un semn al perenităţii adevărurilor existenţiale.

Poezia se apropie ca structură sintactică de maniera ştiinţifică de abordare a fenomenologiei. Se remarcă ponderea propoziţiilor principale, de egală importanţă, de egală dimensiune, care suportă doar două tipuri de subordonări – de cauzalitate („Căci spaţiu-i mai zadarnic decât timpul./ Şi tu eşti mai zadarnic decât tot./ Şi totu-i mai zadarnic decât tine"), pentru motivarea unui fenomen; respectiv, de finalitate („să se-ncline"), pentru precizarea scopului cu care se produce fenomenul, a efectului scontat. Aceste două raporturi sintactice corespund cuplului ştiinţific (şi principiului karmic!) *cauză-efect*. Totuşi, în organizarea textuală, în prozodie, în polisemia asociativă şi chiar în ordinea discursivă, particularităţile poeziei contrabalansează discursul. Deschiderile sintagmatice şi paradigmatice, intertextualitatea, figuralitatea, încălcarea logicii referenţiale primare (v. formele de plural *sori* şi *lune*) şi, îndeosebi, crearea unui mesaj liric în care se interferează cunoaşterea cu trăirea, realul empiric cu irealitatea idealului etc. fac din acest text un veritabil manifest poetic. Baza intertextuală este orientată spre zdruncinarea ideii că *Ecclesiastul* ar da glas unui pesimism total, care i-ar bloca fiinţei şansa la salvarea prin spirit. „Mesajul cosmoglot", prin tendinţa sa uniformizatoare, îndepărtează cuvintele de taina originară, de codul dintâi, sacru, al acelei misterioase limbi, în care Creatorul îi va fi vorbit sau îi va fi revelat chiar, lui Adam, omului creat din ţărână, miracolul cuvântului, de la care au început toate. Îndepărtate de momentul originar, obligate de globalizare la atrofiere, la declin, cuvintele pierd seva izvorului divin. Neputinţa actuală a cuvântului afectează capacitatea omului de a pătrunde taina lui *a fi*. Smerenia în faţa marii Taine, închinarea în tăcere înseamnă recunoaşterea supremaţiei Spiritului. Chiar şi cuvintele, prin materialitatea lor infimă, ar putea „ucide taina" lui Blaga, devenită, la Dorcescu, „Taina":

> „Strivite de mesajul cosmoglot,/ Cuvintele, sărmanele, nu pot/ S-absoarbă taina tainicului cod – / Şi vin la uşa Tainei să se-ncline".

Orice extremă – şi globalizarea, şi secularizarea – dezechilibrează fiinţa, îi restrânge libertatea. Or, zborul spre Nirvana trebuie să fie liber. În perpetua jubilaţie de a fi.

Treapta a opta: *Prima treaptă a cerului*

***Motto*:**
Sufletul meu/ între cădere şi zbor/ se sfâşie./
Hallelu Yah! mai apuc să/ rostesc./ Slavă Ţie!

1. ... aceasta şi atât/ a fost scurta noapte/ a vieţii tale

În *Samsara*, întemeiată, ori nu, pe păcatul protopărinţilor, unde suferinţa rămâne, însă, o certitudine, Bătrânul este „un om" care duce, cu demnitate, „o cruce". Nimeni nu poate scăpa de povara acestei cruci. Există, măcar deziderativ, măcar imaginativ, oricum foarte eficient artistic, alternativa Cerului. Singura speranţă pentru spiritele înalte. Bătrânul-Poet a urcat şapte trepte existenţiale. A împlinit un interval fatidic. Viaţa i-a fost o „scurtă noapte" şi un lung calvar. A trecut prin „pădurea simbolică", apoi prin „câmpia simbolică". Părăsit, prin moarte, de toţi cei dragi, a urmat calea destinului şi prin „pustia simbolică". Şi totuşi, a tresărit, când şi-a dat seama că este la capăt de drum:

> „sunt bătrân prea/ bătrân/ poate nici nu mai/ aparţin/ drumului/ *the years of our life/ are threescore and ten/ or even by reason/ of strength fourscore/ yet their span is but toil/ and trouble/ they are soon gone/ and we fly away*/ iată gândul lăuntric/ cel mai adânc cel/ mai ascuns/ ajunge la sine/ se descoperă se/ recunoaşte tresare şi/ în sfârşit/ înţelege/ aceasta şi atât/ a fost scurta noapte/ a vieţii tale/ aceasta şi atât a/ fost viaţa ta".

A tresărit, recunoscând, probabil, „negrul mesager", care „a venit/ şi-a lovit", de trei ori, în preajma sa. Moartea i-a intrat în sânge („În ce chip poţi plânge,/ cum poţi a deplânge/ pe cel care pleacă/ din propriu-ţi/ sânge?"), i-a invadat intimitatea căminului conjugal („Cu-adevărat/ m-ai iubit,/ de vreme ce-ai plecat într-atât,/ c-ai murit?"), aruncându-l în deznădejde („Lunec în bezna deznădejdii, ca/ un orb, ca un/ mut"). Dar nu i-a zdruncinat credinţa în Dumnezeu şi nici visul nirvanic. Dimpotrivă, după ieşirea din şocul durerii, moartea i-a întărit convingerea că este nu doar fatalitate, ci şi oportunitate. Pentru acea *cognitio Dei/ experimentalis*. Nu-l mai sperie nimic. Începe să-şi imagineze cu calm incinerarea şi, apoi, cu acelaşi sânge rece, ieşirea din lumea cunoscută:

„Copiii sunt mari, nepoţii au/ crescut,/ cumpăna se înclină încet/ spre cenuşă./ Bătrânul simte aroma/ fierbinte a/ jarului,/ îi vede ochiul roşu, de/ vasilisc, îi vede/ solzii de scrum,/ simte boarea unei noi/ înţelegeri,/ presimte/ vâltoarea, zborul,/ extazul – încă incert – al/ acelei/ *cognitio Dei/ experimentalis*.

În această din urmă privinţă, are totuşi îndoieli. Întrucât, cel de-al treilea nivel al fiinţării, cel al revelaţiei, îi este rezervat, în exclusivitate, duhului:

„Doar duhul se încumetă spre el,/ Doar *duhu*-n zboru-i liber către El,/ Şoptind, ca ucenicul: *Domnul este*!"

A opta treaptă ar putea însemna, într-o proiecţie simbolică, sugerată de progresia spirituală a operei, deschiderea unui nou ciclu existenţial, mult superior. Ar fi de dorit ca Bătrânul, care şi-a căutat fără încetare sufletul, să păşească pe această treaptă a unui alt traseu iniţiatic – „prima treaptă a cerului", pentru a-şi continua astfel ascensiunea spirituală, începută încă din copilărie. El caută acum o cale, oricât de grea, pentru a se despărţi cât mai curând şi mai radical de trupul său, care îl împiedică să facă acest pas, decisiv, eliberator, înainte:

> „Trupul meu/ e-un izvor de dezgust./ Văd cum scade, cum se usucă/ încet,/ cum evoluează spre-alură/ de-ascet, de schelet./ Nu mai dorm. Sau când somnul/ pătrunde în veghe, confuz,/ trupul meu e-un amestec de/ văz, de-amintire, de vis, de auz./ Îl zăresc abia, când şi când,/ fie-n lut dezmembrat, fie-n/ foc şi-n văzduh fluturând".

Dat fiind că în văzduh nu poate urca decât flacăra „zvâcnită din cenuşă", în avântul ei spre cer, opţiunea lui fermă este incinerarea. De îndată ce realizează că făclia este un semn vectorial, Bătrânul este nerăbdător să îşi simtă trupul devorat de flăcări. Ca şi pre-moartea, incinerarea este o experienţă graduală pentru eul liric. Mai întâi s-a incinerat, cu abnegaţie, în cuvânt („… poate să se incinereze cât vrea în/ cuvânt"); apoi şi-a privit avatarul-lup, incendiat de soarele după-amiezii („Trece/ un lup roşu, un lup în flăcări,/ aprins,/ sub orizont, la marginea sufletului"); şi-a amintit ciudata fascinaţie a caniculei citadine, punând-o în relaţie cu puterea de atracţie a focului („îi plăcea canicula, întotdeauna/ l-a fascinat,/ a vorbit uneori despre viaţa şi/ agonia caniculei,/ focul l-a fascinat întotdeauna,/ după cum apa i-a inoculat în/ vene o lentoare thanatică"); s-a imaginat murind euforic în flăcări („iese acum pe terasa cuprinsă/ de flăcări,/ simte cum arde,/ e clătinat de o ciudată beţie a/ morţii/ participative, nonsolitare"); a cochetat cu

alegerea, pentru sine, a unui crematoriu cosmic („Bătrânul priveşte, pe rând,/ cele două crematorii cosmice,/ soarele, luna./ Ce să aleagă?/ Nu se poate decide,/ fiecare din ele are/ maiestatea, farmecul său./ Soarele poate oferi o incinerare/ instantanee, fără amestec, o/ trecere iute prin focul uscat, un/ fel de uitare ce precedă/ trecerea însăşi./ Luna, dimpotrivă, e foc lichid,/ arderea e, probabil, mai lentă şi/ trecerea se contemplă trecând./ Desigur,/ totu-i o ipoteză, un joc..."); a schiţat un scenariu al „delicioaselor vâlvătăi" ale cuptorului solar („înaintează-n pustia/ toridă,/ înaintează spre gura de/ flăcări a soarelui,/ pune vârful sandalei pe/ prag,/ experimentează, cu nemărginite/ delicii,/ crucificarea, căderea în/ sorbul/ vâlvătăii/ finale"); pentru ca, în cele din urmă, în cea mai crudă realitate, să fie chiar acolo „când/ autocombustia,/ focul năvalnic şi/ mut,/ (ţ)i-a preschimbat [soţiei] într-o/ substanţă diafană/ făptura de lut". A ieşit din această ultimă experienţă „mort", dar mai motivat ca oricând să treacă el însuşi, cât mai repede, prin foc, pentru a tranşa, în favoarea sa, cu preţul arderii şi al nimicirii trupului, singura şansă de a-şi însoţi „adorata Doamnă" în starea nirvanică.

În majoritatea cazurilor, *focul* este conotat pozitiv, graţie energetismului său, multiplelor aspecte benefice ale formelor de manifestare naturale – soare, lună, stele, fulgere – , sau generate şi controlate de om – focul casnic, industrial, de agrement – , dar, mai cu seamă, datorită spiritualizării lui, prin asocierea cu numeroase divinităţi. De exemplu, Dumnezeu Însuşi este o lumină foarte puternică – i se înfăţişează lui Moise pe Muntele Sinai într-un rug aprins; îşi conduce poporul ales, din Egipt spre Ţara Făgăduinţei, la vreme de noapte, sub forma unui stâlp de foc etc. În cultura orientală, practica incinerării este uzuală. În cultura occidentală, aceasta este de dată recentă, dar în expansiune. Poetul alege să treacă prin foc spre o altă lume. Anticipează astfel, prin propriul sfârşit, în mod simbolic, *Apocalipsa*, care se va săvârşi, de data aceasta, ca o pedeapsă prin foc, după ce, în vremea Potopului, nelegiuirea umană a fost nimicită prin apă. Poetul îşi încredinţează focului trupul, de care s-a îndepărtat, fiind dezgustat de mizeria cărnii. E un gest de sterilizare şi de salvare. El s-a simţit dintotdeauna un „om de cenuşă", a preţuit volatila substanţă şi urna, ca recipient al unei materii purificate. De aceea, scrie de multe ori despre acest act final, folosind, în diverse construcţii semiotice, cuvinte din câmpul lexico-semantic al incinerării: v. *flacăra – a incinera – cenuşa* („aşteptând ca însuşi soarele, ca/ însuşi aerul, ca flacăra vremii,/ ca flacăra sângelui/ să-l devore încet, să-l incinereze/ treptat, să-l/ preschimbe în cea mai pură substanţă –/

în etern volatila cenuşă") sau *cenuşă – scrum – flăcăruie – incinerare – incendiu – a lumina:*

> „Bătrânul e atât de/ singur, încât/ nu-şi mai află loc în/ spaţiu şi timp, s-a ghemuit în/ vechiul lui faeton de/ cenuşă,/ cu vizitiu de/ cenuşă,/ cu doi cai de/ cenuşă,/ stă rezemat pe tapiţeria/ de scrum şi cenuşă,/ străbate un peisaj/ neînchipuit de pustiu,/ neînchipuit de frumos,/ operă a incinerării universale,/ străbate un peisaj peste care/ noaptea coboară definitiv,/ o singură flăcăruie, un rest/ al incendiului cosmic, îi/ luminează,/ de foarte departe,/ drumul alb,/ de cenuşă".

Nu este exclus ca această aderenţă la foc să se poată explica prin înclinaţia Poetului spre formele acvatice, în special spre *Râul* cu care se identifică, în general, simţindu-se reprezentat îndeosebi de Ibru, un râu cu sălcii şi cu nume dacic din toposul originar. Apa formează o diadă cu focul. Trupul de ape al eului liric jinduieşte după flăcări devoratoare. Cu aceeaşi curiozitate cu care ne-am dori să vedem ce se întâmplă după un eveniment important din viaţă, Bătrânul ar vrea să afle – şi nu rezistă tentaţiei de a prefigura – destinul propriei cenuşi:

> „… să afle, odată, ce-o să/ se-ntâmple când el se/ va despărţi de tot şi de/ toate, chiar şi/ de sine însuşi,/ când cenuşa va pluti, învălmăşită, spre/ poduri,/ va da ocol pilonilor, se/ va risipi, înaintând, pe apele verzi,/ către zările curate şi putrede,/ ar vrea să ştie dacă va fi cu/ putinţă să anuleze, cumva, suferinţa/ celui ce a presărat cenuşa în apă..."

Mai mult decât atât, epilogul antologiei este un testament literar, în care Poetul le cere apropiaţilor să îi respecte ultima dorinţă, şi anume aceea de a-i răsfira cenuşa pe apele unui râu cunoscut, de acasă ori de foarte departe. S-ar reface astfel unitatea semiotică primară a apei cu pământul, trecut însă prin focul purificator. O unitate spiritualizată, în curgere spre mare. Spre apele primordiale, în fond. O valorificare axiologică prin închiderea unui ciclu:

> „Atât mai vrea: Să-i presăraţi cenuşa/ Fie-ntr-un *Râu* subcarpatin, solar/ (În *Sohodol*, în *Ibru* sau *Gomnuşa*),/ Fie-ntr-un *Râu* ce curge-n alt hotar/ (Verzui ca spânzul, reavăn ca scoruşa) –/ În Gange, Mississippi, în *Isar*…"

Aşa cum, de altfel, ai observat, la începuturile ei, poezia mea a fost, precumpănitor, neptunică. Treptat, şi tot mai decis, a devenit uranică. Mai mult chiar, în ce priveşte decizia ultimă, cea a ieşirii din lume, piricul a eliminat, cu desăvârşire, dintru început, teluricul. Este o alegere obscură, individuală, non-comunicabilă. Niciunul dintre elemente nu reprezintă, în el însuşi, un avantaj metafizic. Ar fi pueril să ne închipuim altfel. Sufletul ajunge oricum la Cel care l-a dat.

Dintre materiile primordiale, *focul* este singura care transformă, vertiginos, o substanţă în alta. Toate preschimbă, desigur, organicul în anorganic. Însă numai focul este în stare să accelereze şi să menţină în *nestricăciune* şi *non-solitudine* procesul. Pe de altă parte, niciun alt element nu poate sluji, la fel de expresiv, simbolizarea iubirii. De la focul din inimă la cel din privire, la flacără, ca simbol generic al dragostei. Ontologia focului este cea a unui semn al senzualităţii nemăsurate. În relaţia originară a focului cu lemnul, de pildă. Focul se obţine prin frecare. Flacăra ce izbucneşte în acest proces îşi devoră „părinţii", primele victime fiindu-i chiar bucăţile de lemn din care s-a ivit scânteia. Leonard Cohen valorifică această paradigmă în *Joanne D'Arc*, în care îşi imaginează o nuntă a focului, îndrăgostit de eroină, cu cea care, pentru a putea fi arsă pe rug, s-a metamorfozat în lemn. Flăcările dragostei ard pătimaş. Puterea iubirii merge mână în mână cu puterea calorică a focului. Voluptatea erotică este semnul sub care îşi aşază şi Bătrânul proiecţia propriei incinerări.

Momentul ultim e un act de dragoste, consumat pe treapta cea mai înaltă a drumului dintre viaţă şi moarte. Pe scara erotică, temperatura urcă la maximum, iar focul, devorator al trupului, se feminizează, flăcările combustiei sunt cele ale pasiunii. Fără iniţiativa şi vigoarea masculină, un act erotic este de neconceput. În aceste condiţii, partener al *focului* feminin devine *vântul*. Puternic energetic, clar masculinizat prin verticalitate, acesta este menit să poarte sufletul în văzduh spre Duh, să fie mediul următor, în saltul uriaş către o altă dimensiune. Bătrânul-Poet părăseşte această lume într-o ipostază redată prin metafora împletirii pasiunii feminine cu cea masculină, pe o axă verticală, în mod clar axiologică şi vectorială, de o forţă semiotică extraordinară: „un fuior de foc,/ împletit cu/ un fuior de vânt". Ce plastică şi sonoră întrepătrundere a simbolurilor ascensionale! Arderea are teribile culori şi o muzică seducătoare. Tot contextul imagistic este de un dramatism şi de o frumuseţe irepetabile. Emoţia morţii se

intensifică până la delir. *Focul* şi *vântul* sunt personificate. Li se întrepătrund nu doar mişcările unduioase, ci şi vocile: „Flăcările i-au vorbit/ întotdeauna Bătrânului,/ tot aşa cum i-a vorbit, misterios,/ şi vântul". Contopirea lor este cea a unor fiinţe vii. Cu un erotism violent, „vehement", sub impulsul unei iubiri „totale", „flacăra destramă şi/ sfârtecă" trupul rigid, îl fluidizează, făcându-l să i se scurgă printre degetele învăpăiate, în timp ce îl înnebuneşte cu şoaptele ei de iubire veşnică, în numele căreia va şi muri: „Te iubesc, te-am/ iubit toată viaţa, voi/ muri gândindu-mă la/ tine". Declaraţia de dragoste a flăcării întrece orice închipuire. Poetul însuşi se întrece pe sine, imaginându-şi combustia ca pe o sublimare erotică şi ca pe o solidarizare în moarte. Fiindcă *focul* moare odată cu cel incinerat. Încetează a mai fi după ce îl transformă în cenuşă. Dar, înainte de asta, îl posedă cu o fervoare paroxistică. Visul morţii şi al iubirii îi aminteşte Poetului, în chiar ultimul moment petrecut în această lume, de visul celtic. De dulcea moarte. De iubirea pe dale. De moartea pe aceleaşi dale. Iubirea pură. Iubirea spirituală. Iubirea consumată cu foc.

Mediul noului urcuş spiritual este aerul, substanţa aproape dematerializată, liantul enigmatic dintre pământ şi cer. Este atât de transparent, de pur, dar şi de permeabil, încât prin el se vede raza ajungând pe pământ. Luminoasă şi caldă ziua. Luminoasă şi tainică noaptea. Doar sufletul, lămurit prin foc, salvat de toate impurităţile cu care l-a mânjit, poate, trupul, în îndelungata lor coabitare, s-ar putea ridica foarte sus, împărţind acest mediu cu razele solare sau selenare. Acel suflet reprezentat de Poet ca un *cristal/ de neant*. Acel suflet care are trăsăturile semiotice ale văzduhului: libertatea, puritatea şi, mai ales, visul zborului infinit: „liber şi pur, izbăvit,/ ca un duh – în sfârşit –/ fără trup"; „Sufletul, / nevăzutul Icar".

2. Căci totu-i mai nimic decât un vis/ Şi mult mai trecător ca o poveste

Povestea este memorabilă. Mai densă de atât nu putea fi. Este chiar excepţională. Povestea vieţii Bătrânului-Poet. În care sunt spiritualizate simbolurile primordiale: *pământul* (poiana, muntele, dealul, grota), *apa* (râul/ pârâul, izvorul, estuarul, marea, oceanul, lacul, laguna, ploaia), *lemnul* (pădurea, livada, vişinul), *focul* (flacăra, lumina, soarele, luna, făclia, lumânarea, incinerarea, cenuşa) şi *aerul* (cerul, văzduhul, duhul, vântul). Întrucât se nasc din voinţa Spiritului, este firesc ca toate formele materiale, în cele din urmă, să se întoarcă la El. Din aceste materii, spiritualizate, activate pe rând, revizitate periodic şi combinate în numeroase imagini artistice, s-a ivit şi iubirea. În reprezentări rezumate la bucuria şi

durerea de a fi „etern, într-o eternă noapte-zi". La căderе şi la înălţare. La trupul infernal şi la zborul edenic al duhului. Care i-au dat vieţii o mulţime de sensuri superficiale şi fiorul adânc al nimicniciei. Sfârşitul nu îl găseşte nepregătit pe Poet: „Viaţa întreagă/ nu te-ai gândit la nimic altceva:/ Numai la moarte". Încă de la pierderea tatălui, de aceeaşi fiinţă cu el, pregătirea pentru acest eveniment inevitabil i-a arătat Poetului că faptul în sine e doar o rememorare şi o confirmare a previziunilor sale, spulberându-i însă categoric ideea că o moarte nu schimbă nimic între Cer şi Pământ. Poetul înţelege că lumea întreagă devine altceva după dispariţia tatălui:

> „În eternitate,/ în istorie,/ în familie, în/ solitudine,/ între tenebrele/ munţilor sau în/ nisipuri,/ oricând şi/ oriunde,/ moartea tatălui/ pune capăt la/ toate./ Existenţa de/ dinainte este/ existenţă./ Existenţa de/ după e/ inerţie".

Proporţiile acestei reacţii faţă de moarte se înscriu în drama imensă a făpturii sensibile, a cărei expresie nu lasă loc contrazicerilor: „fiul nu mai poate călca/ în acest univers/ destrămat şi/ urât". Melancolia şi neliniştile îl covârşesc pe Poet după moartea celor dragi: „Unde sunt toate cele ce-au/ fost, unde sunt toate *Cele/ ce sunt*?" Inerţia unei supravieţuiri minimale, dictată mai mult de legile non-eului decât de dorinţa eului, îl face pe Bătrânul-Poet tot mai greu de observat, de luat în considerare şi chiar de „ţinut minte":

> „Fiicele Bătrânului nu/ l-au uitat, deşi, de fapt,/ nu-l mai ţin minte./ El nu le-nvinovăţeşte, el nu/ învinovăţeşte niciodată pe/ nimeni (poate tocmai de-aceea/ nu-l mai ţin minte),/ el contemplă liniştit marele/ *Râu* al timpului (seamănă cu/ *Ibrul*, îşi zice),/ aşteaptă clipa când îşi/ va îmbrăţişa mesagerul de/ flăcări,/ când va intra şi se va/ face nevăzut în familia/ focului,/ când fiicele focului,/ nepoţii focului vor/ deveni/ propria sa/ familie".

Înstrăinarea de cei foarte apropiaţi, „de un sânge" cu el, nu se petrece pe orizontală, ci pe verticală. Bătrânul este deasupra tuturor, la un nivel de la care nu mai poate comunica. Ceea ce i se arată lui e incredibil, de neconceput. Aşadar, incomunicabil. El vede „marea trecere". Îşi vede viaţa într-un „*Râu* al timpului", care seamănă cu *Ibrul*, simbolul prim al fiinţei lui. Ca un *sfinx*, contemplă şi aşteaptă. Îşi doreşte mai mult ca orice o îmbrăţişare caldă. Care

să compenseze răceala din solitudinea sa cvasiabsolută. Să-i recompenseze răbdarea. Şi curajul. Numai *focul* i-o mai poate da. Bătrânul se vede topindu-se în braţele mesagerului de flăcări. Se simte ca într-o familie. Într-una efemeră, simbolică, metafizică, în stare să-i dăruiască acea căldură, care atât de mult îi lipseşte, după pierderea propriei familii. Şi în acest gând Poetul se întâlneşte cu Leonard Cohen. Focul, care o ia în braţe pe Joanne D'Arc, devine soţul ei până la moarte. Cele două personaje se contopesc într-o familie. Bătrânul are însă o altă reprezentare. El îşi caută în foc fiicele şi nepoţii. Soţia şi părinţii sunt pierduţi pentru totdeauna. Până şi în imaginaţie. În aceasta constă premoniţia Poetului. Eul liric s-a imaginat singur în clipa morţii. Adică aşa cum a devenit eul biografic după scrierea *Poemelor Bătrânului*.

În altă ordine de idei, gândul la tinereţe este dătător de aripi pentru inerentul zbor al duhului de după multaşteptatul exitus. Bătrânul simte nevoia să fie mereu la un început de drum. Şi să fie frumos. Foarte tonică, într-un context existenţial la limita dintre dramă şi tragedie, este proiecţia tinereţilor sale viitoare. În nenumăratele timpuri infinite ale „eternităţii veşnic eterne". Tabloul dinamic al Bătrânului prins între tinereţi multiple, reflectat ca atare de oglinzile din calea lui, este de o remarcabilă vigoare. Mesajul acestui text nu izvorăşte, neapărat, din visul omenirii la tinereţea fără bătrâneţe, ci traduce artistic sentimentul de învingător al Bătrânului, trecut de faza morţii, intrat în ceea ce s-ar numi eternitatea fiinţei:

> „Pare de necrezut, dar/ Bătrânul a fost tânăr/ cândva,/ pare de necrezut, dar va/ fi din nou tânăr,/ va fi flacără tânără,/ lumină tânără, izvorâtă din/ flacără,/ fum tânăr, plutind peste/ apele *Râului*,/ va fi lacrimă tânără, în/ pleoapele celui ce priveşte/ flacăra, fumul,/ va fi cenuşă tânără,/ presărată în apele străvechi, în/ apele verzi şi bătrâne,/ care curg spre zări bătrâne,/ eterne,/ va fi suflet tânăr,/ eliberat/ de zgura memoriei carnale,/ trupeşti,/ va licări printre turle,/ urcând/ treptele veşnic tinere, ale/ eternităţii/ veşnic eterne".

Dezvoltata repetiţie a epitetului *tânăr* aminteşte de alte poeme axate pe repetiţia unor lexeme, precum *cenuşă*, *zadarnic, părăsit, pustiu* etc. După referinţele pesimiste ale acestora din urmă, insistenţa asupra posibilelor extensii figurate ale adjectivului *tânăr*, este o necesară oază de optimism, o modalitate surprinzătoare de a se ieşi din monotonia depresivă a unor poeme ale senectuţii. A se observa că Bătrânul nu are nostalgia tinereţii pierdute, nu doreşte să

redevină tânăr, ci se imaginează astfel, în diverse situaţii virtuale. Nu este exclus ca gândul la tinereţe să-i fi fost inoculat de fascinaţia *vântului*, care pune infinituri „în mişcare", învingând opoziţii incredibile, din nevoia sa de libertate:

> „Aud, după-amiază, prin somn, vântul/ cum se zbate, cum bate,/ el, ce mi-a trezit totdeauna în suflet/ un tremur adânc, de tinereţe/ şi libertate./ Vântul ce umple cu mari zigzaguri/ văzduhul,/ vântul, asemuit în *Scriptură*/ cu Duhul".

Această asemănare merge până la identificare în două dintre limbile în care ne-au parvenit *Scripturile*. În limba greacă, *pneuma* desemnează şi *vântul*, şi *duhul*; întocmai ca ebraicul *ruah*. Pe această ambiguitate se întemeiază imaginea metaforică a infiltrării spiritelor celor morţi în mişcarea curenţilor de aer:

> „Adierile zefirului/ sunt înşişi/ morţii,/ ce ne prind, cu/ sfială,/ de mână".

Vântul poate dinamiza orice lucru, indiferent de dimensiuni sau de natură. Şi sufletul, deci:

> „Sub zbaterea-i/ liberă, fără-nceput şi/ sfârşit,/ ce vie-i uitarea!/ Şi amintirea, ce/ vie-i!/ Sufletul, care dormita, imobíl,/ s-a trezit./ Aidoma vântului ce/ galopează-nsorit/ prin delirul/ câmpiei".

De aceea, vântul este şi cel mai eficient psihopomp pentru „sufletul tânăr" al Bătrânului, reprezentat ca un „fuior de vânt". Cu puterea gândului şi cu ajutorul vântului, se poate ieşi din lumea aceasta de jos, zburând până dincolo de infinit „cu aripi străvezii,/ Precum lumina în lumină".

> **Acronic, deşi trăitor, metafizic, deşi implicat în istorie, Bătrânul nu priveşte cu nostalgie spre trecut, nici cu încredere spre viitor; concomitent, tratează lucid, compasiv şi distant prezentul. Pe el nu-l interesează *anecdotica umană*, pasageră, iluzorie, deşartă, ci *condiţia umană*, *enigma condiţiei umane*, pe care n-o vede, din câte aş presupune eu, nici tragică, nici de dorit, ci, în cel mai fericit caz, incomprehensibilă. Oricum, impresia pe care o lasă spusele sale ar sugera că el ştie, că el a aflat, că lui i s-a descoperit ceva, o taină, poate, la care nu ne face,**

însă, părtaşi, niciodată, şi pe care, eventual, va trebui să încercăm a o descifra, pe cont propriu, ascultându-l, şi re-ascultându-l.

M-au răscolit şi m-au împovărat *Poemele Bătrânului*. Dar nu numai că m-au adus în starea aceasta. Ci m-au convins de faptul că valoarea lor artistică, spiritul inovator şi, totuşi, clasic, rafinata retorică îl situează pe Eugen Dorcescu deasupra tuturor poeţilor cunoscuţi mie. O poezie grea, pătrunzătoare, cruntă şi, în acelaşi timp, suavă. Formidabil personaj este Bătrânul!

Treapta a noua: *Nirvana – impresie şi expresie*

Motto:

În rana/ de-nsângerat azur tresare geana/ acelui ochi de dincolo: Nirvana.

1. Voi, ochi! Profunzi şi tandri ca veninul

Thanatica oglindă din *Culegătorul de alge* este o chintesenţă a ideilor şi formelor poetice dorcesciene. O mostră de unitate şi fluiditate expresivă. De viziune şi stil. De lirism. Modern. Valoros.

> „Cobor, tremurător, în labirint,/ când răsăritul – sabie de-argint –/ despică zidul cerului. În rana/ de-nsângerat azur tresare geana/ acelui ochi de dincolo: *Nirvana.*/ Se rup din infinit, se scurg pe-aproape/ şi străzi pustii, şi nori prelungi, şi ape/ şi, rând pe rând, culorile se-mbină./ O, verde indicibil! Grea lumină/ în negrul râu, în sumbrele portaluri!/ Voi, sălcii verzi, din sălcii verzi, din valuri!/ Voi, ochi! O hierofantică privire/ înfige turnu-n gol (A nemurire!),/ deasupra dimineţii pieritoare…/ Cum să pătrund în grotele solare?/ Cum să vă tulbur apele, preaplinul?/ Voi, ochi! Profunzi şi tandri ca veninul".

Textele poetice formează o comunitate. Stau unele lângă altele în acea bibliotecă virtuală infinită, prin care Borges îşi reprezenta Raiul. Şi tot aşa, ca într-o minibibliotecă, cele citite, cele adesea memorate, fac parte din fiinţa noastră. Comunică unele cu altele în noi. Ne surprind asemănările dintre ele, locurile lor de întâlnire, punerea lor în relaţie. De pildă, versul „Voi, ochi! Profunzi şi tandri ca veninul" mi-a amintit de „Pământul albastru ca o portocală", adevăratul manifest al liricii moderne. Fascinanţi ochi, fascinantă planetă, fascinante culori! Superbe ilogisme la prima vedere! Al căror înţeles se iveşte în interstiţiile structurilor de adâncime. Sigur că pământul nu are culoarea, ci forma portocalei. Dar toată lumea ştie asta, aşa că Paul Éluard nu mai dă o informaţie banală: „Pământul e albastru [şi rotund] ca o portocală". Se produce la nivelul expresiei artistice o aparentă ruptură logică. Infirmată în plan deductiv. Tot inferenţele ne ajută în interpretarea frapantului vers: „Voi, ochi! Profunzi şi tandri ca veninul". Informaţia cromatică ne-o furnizează Poetul de câteva ori în pre-text: „O,

verde indicibil!", „Voi sălcii verzi, din sălcii verzi, din valuri". Ar fi fost redundant să ne amintească în final de ochii verzi ca veninul. Alte trăsături ale ochilor îl ademenesc: profunzimea şi tandreţea lor. Nu le mai repetă culoarea, ci le-o sugerează printr-o comparaţie: „ca veninul". În acest enunţ eliptic, indicaţia cromatică este prezentă în subtext, pentru că, în niciun caz, profunzimea şi tandreţea nu puteau fi asociate cu veninul. Procedând astfel, Poetul ne aminteşte de metoda lui Éluard. Care vorbeşte despre virtuozităţi stilistice moderne. Despre acele „chei ale modernităţii", aflate la îndemâna Poetului. „Voi, ochi!... Voi, sălcii verzi!..." sunt paralelisme sintactice, care ţin laolaltă discursul poetic. Al unui suflet liric. Aflat într-un labirint. Contemplând lumea. Cerul zorilor unei altfel de lumi. Expresia artistică taie orice respiraţie. Metaforele decurg una din cealaltă. Se filează un sens nou din revărsarea sensurilor deja revelate. „Sabia de argint" a răsăritului „despică" „zidul cerului". Trei metafore, dintre care una verbală. Efectul? Se conturează pe cer, cu dârele de sânge prelinse de pe sabie, imaginea unui ochi în „însângeratul azur". Trezită brusc din somn, „tresare geana". Metafora verbală „tresare", specifică liricii lui Dorcescu, redă surpriza întrevederii unei alte lumi. Sinecdoca „geana" devine un cvasianatomic *pars pro toto*. Metafora cea mai bine pusă în relief este „ochiul de dincolo: *Nirvana*". O metaforă *in praesentia*, care nu lasă loc de echivoc. Numai cel ce a întrezărit Nirvana, numai cel ce a fost sedus de geana ochiului ei, şi-o doreşte cu ardoare. Chiar dacă este o stare de dincolo. Din lumea de dincolo. În care nu se ajunge decât cu preţul vieţii. Face din ea un ideal. În plan uman. Dar, mai ales, în plan artistic. Şi iar intertextualitatea mă trimite la Eminescu, ca de atâtea ori în analiza poeziei lui Dorcescu. Marele poet romantic vorbea despre „ochiul lumii cei antice". Tot despre o fabuloasă lume sintetizată în sinecdocă, în metaforă simbol. O lume scoasă la iveală de romantici. E atât de plină de forţă imaginea „acelui ochi de dincolo: *Nirvana*" şi atât de bine plasată în contextul plastic şi filosofic creat de Poet, încât parcă ne ajută să restabilim şi valoarea înţelesurilor „ochiului lumii cei antice". Pentru poezie nu are importanţă cronologia. Poeţii pot fi citiţi unul prin celălalt. Iar această interlectură e un fenomen foarte onorant pentru spiritele înalte.

În ce priveşte *ochiul Nirvanei*, perspectiva spirituală absoarbe şi erotica înviată din reminiscenţe, retrăită până la acea extaziere a strălfulgerării nirvanice. Gustul repetat al „dulcii morţi" creează dependenţa şi fidelitatea faţă de ideal. Dragostea şi onoarea. Trecutul, prezentul şi viitorul. Acestea sunt reperele căutărilor

idealului absolut. Poetul are *vocaţia vectorială a Nirvanei*. Care i se înfăţişează periodic. Pe care o invocă tenace. Pentru a menţine legătura. Chiar şi prin ochii iubitei, care îl absorb, precum „tulburele halou" al *Nirvanei*: „Tremură, departe,/ Un clopot răsfirat ca un ecou – / Mă voi topi în ochii tăi din nou/ (În al *Nirvanei* tulbure halou),/ Gustând – a câta oară? – dulcea moarte". Metafora dorcesciană are o limpezime a vacuităţii. Care aspiră cititorul. Îl smulge dintr-ale sale şi îl transpune în creaţie. Îl integrează. Pe drumul spre *Nirvana*. Cine citeşte *Nirvana* lui Dorcescu începe să facă parte din ea. Într-atât de surprinzător este Poetul. Într-atât de persuasiv. Într-atât de fascinant. De artist.

2. Sublimul rămâne/ întotdeauna/ sublim/ chiar dacă/ oamenii/ nu-l mai/ observă

Eugen Dorcescu a scris o poezie amplă. Cu foarte multe părţi. Într-o desăvârşită coerenţă. Într-o succesiune în care partea anterioară o generează pe următoarea. Plasând-o de fiecare dată pe o treaptă superioară. Pe o scară valorică. Urcând de la *Pax magna* până la *Nirvana*. Într-un stil inconfundabil. Cu o remarcabilă sintaxă personală. Cu o admirabilă figuralitate. În cea mai curată şi mai elegantă limbă română. Cum e greu de crezut că se mai poate găsi la un poet în secolul al XXI - lea. Puţine cuvinte. Multă expresivitate. Nimic forţat. Nimic exagerat. Şi chiar nimic căutat. O poezie scrisă cu naturaleţea celui ce ştie că acesta este talantul său. Darul de har. Scrisă cu o dedicaţie absolută. Cu o dragoste absolută. Într-o ierarhie a iubirilor Poetului, care începe cu El Shaddai, poezia este situată în imediata-I apropiere. Eugen Dorcescu şi-a concentrat puterea de creaţie – atât cât i-a fost cu putinţă în cinci decenii – asupra condiţiei umane. Asupra acelei *Human Nature* a lui William Blake.

Cartea aceasta, cum ai remarcat, concomitent cu diversitatea, cu varietatea mijloacelor, e unitară prin arhitemă, e unitară compoziţional, structural, stilistic. Fiindcă *Nirvana. Cea mai frumoasă poezie* este O EPOPEE LIRICĂ DEDICATĂ CONDIŢIEI UMANE. Totul se subsumează acestui statut. Adică temele fundamentale: Dragostea, Moartea, Lăuntricitatea, Dumnezeu. Şi, în egală măsură, arhitectonica, imaginea, sintaxa, prozodia.

Unitatea semantică a liricii dorcesciene provine din înmănuncherea unor interogaţii asupra naturii fiinţei şi a provocărilor cu care se confruntă aceasta. După cum am exemplificat în treptele

anterioare, din antologarea poemelor lui Eugen Dorcescu a rezultat o singură poezie – compactă, omogenizată în jurul unui ax ideologic: *lupta dintre carne şi duh*:

> „cea mai grea şi/ mai înzăuată luptă/ pe care am cunoscut-o/ de-a lungul/ întregii mele vieţi/ cea mai cumplită/ luptă la care/ asist neputincios/ deşi se poartă/ cu necruţare în/ mine însumi/ mi-a mărturisit eremitul/ ca un ecou al propriului/ meu gând/ seara târziu/ la masa de lemn a/ vechiului han/ stând eu/ cu privirile aţintite în/ oglinda neagră/ a ferestrei/ este lupta sălbatică/ dintre carne şi duh/ un război ce nu/ s-a oprit nicio/ clipă/ de atâtea şi atâtea/ decenii/ şi care dintre cele două/ forţe are şanse/ să-nvingă?/ niciuna devastat/ sunt doar eu/ locul înfruntării lor/ crude nepotolite/ priveşte-mă bine şi/ te cutremură/ eu sunt un duh/ pătat cu limfă şi/ sânge/ şi tot eu sunt/ un trup ucigaş/ în care duhul veghează/ fără odihnă/ cu spada alături".

Problematizarea acestei constituţii ontologice face din motivul central o permanentă sursă de tensiune lirică. Până şi în volumul ultim, intitulat *Nirvana*, într-un dialog cu soţia, trecută în „eterna noapte-zi" „de dincolo", Poetul se defineşte, din cauza incapacităţii de a-şi decide propriul destin, prin această fatalitate:

> „Deşi ştii/ ce sunt eu:/ nimic altceva decât/ o ireductibilă/ luptă/ între carne şi/ duh".

Pe această subiacentă interogaţie asupra fiinţei, Eugen Dorcescu scrie o poezie intens spirituală. Care nu este în niciun caz, cum s-a spus de mai multe ori despre ea, religioasă, din moment ce recurge adeseori la un sincretism mistic, eventual mistico-religios. Nu este nici preponderent metafizică, deşi aşa cred unii exegeţi spanioli, foarte receptivi, de altfel, la poezia lui Eugen Dorcescu (Coriolano González Montañez, M. Cinta Montagut, între mulţi alţii). Ea este, mai degrabă, *existenţială*, fiind orientată spre cunoaşterea sensibilă, prin aproprierea lumilor reale şi imaginare ale fiinţei, prin trăirea visului – celtic, nirvanic – , nicidecum spre asimilarea ori demonstrarea vreunor teorii, care să îi obtureze abuziv perspectiva artistică. Nici Poetul nu agreează includerea creaţiei sale într-o formulă literară:

> **Poezia mea nu e peisagistică, deşi are foarte plastice „descrieri" de natură. Nu e religioasă, deşi îl are în centru**

pe El Shaddai. Nu e thanatică, deşi vorbeşte mereu despre moarte. Nu e erotică, deşi e plină de aluzii la iubirea sufletească şi trupească. Poezia mea nu e nimic din toate acestea, şi, de fapt, este toate acestea. Dacă arhitema ei este *fiinţa*, adică „sinteza de nepătruns dintre viaţă şi moarte", atunci e firesc să acopere, pe cât posibil, tot spaţiul şi timpul în care se manifestă *fiinţa*, precum şi toate soluţiile propuse de filosofii, de religii etc., la această interogaţie.

Coerenţa a dictat structura acestei cărţi. Succesiunea textelor a fost determinată de relaţii logice, în stare să articuleze un mesaj unitar. Stilul lui Eugen Dorcescu întregeşte valoarea operei. Particularităţile enunţării îi conferă discursului liric o frumuseţe şi o eleganţă specifice marii poezii.

Expresia viziunii asupra fiinţei – gramatica, pragmatica, punctuaţia, prozodia, fonetica, retorica – este o veritabilă *ars dicendi*. A filologului. A eruditului. A editorului. A traducătorului de poezie. A stihuitorului de texte biblice. A Poetului, care este toate acestea. Antologia, în ansamblu, şi fiecare poem, în parte, o dovedesc cu prisosinţă. Şi mai arată ceva: *salvarea arheului trubadur*. A codului onoarei. A poeziei dedicate. Care, prin vocea lui Eugen Dorcescu, se exprimă încă. Într-o limbă romanică. Frumoasă precum provensala. Şi vie, cum, din păcate, provensala nu mai este. Nu întâlneşti nicio disfonie în versurile dorcesciene. Numai armonie. Numai rafinament liric. În excelenţa limbii române. Care poate vorbi despre visul celtic. Româna este şi o limbă indoeuropeană, precum sanscrita, vechea indiană laică, în care s-au exprimat primele gânduri filosofice, literare şi lingvistice. Limba *Gramaticii* lui Panini, neîntrecută până astăzi. De acolo ne parvine *Nirvana*. Cu sonorităţi străvechi. Pe care o cunoaştem însă, în accepţiunea lui Eugen Dorcescu, exprimată în poezia şi comentariile sale. Foarte îndepărtate rădăcini are visul nirvanic. Şi foarte modernă îi este expresia actuală. Poetul cultivă stilul înalt. De aici, unitatea armonică a ideii şi a expresiei. Într-o dinamică a neclintirii. Dorcescu face din *Nirvana. Cea mai frumoasă poezie* un obiect cultural. Tratând materia poeziei cu aceeaşi răspundere cu care i-a creat acesteia profunzimea de fond. *Spiritualizându-i forma*. Dincolo de frumuseţe. Până la sublim.

Apartenenţa la comunitatea lingvistică, dar şi studierea lingvisticii, confirmată de doctoratul în domeniu, obţinut cu teza intitulată *Metafora poetică* (1975), l-au convins de marea lui şansă de a scrie în limba română.

Limba română e aidoma unei păduri bătrâne, bogate, impenetrabile, infinite, şi totuşi primitoare, prietenoase, fără alei turistice, bătătorite, dar cu multe, nenumărate cărări, cu arbori măreţi, scorburoşi, cu izvoare, râuri şi poieni, cu cetăţi tăinuite, cu năluci ceţoase, binevoitoare, cu zâne albe, aidoma Guenievrei, fiindcă e străveche, găzduieşte arhetipuri dacice, romane, celtice, protoromâne etc., etc.

Eugen Dorcescu este mereu corect, sobru, elegant, imprevizibil şi fermecător în poezia sa. Aspectele ei formale derivă din inspirate şi ingenioase strategii de construcţie textuală. Ele susţin coeziunea sintactică, în interdependenţă cu coerenţa logică. Acestea, în productiva lor relaţie, creează şi modelează estetic interfaţa poetică. Decid felul în care se realizează întâlnirea dintre gândul şi emoţia enunţiatorului liric, pe de o parte, şi receptivitatea destinatarului acestora, pe de alta. Toate procedurile formale sunt factori de coeziune, aşa cum toate perspectivele asupra fiinţei, generatoare de teme şi subteme poetice, sunt factori de coerenţă. Argumente, mai mult sau mai puţin eficiente, ale valorii sale. Numai criticii şi istoricii literari, stilisticienii – adică lectorii avizaţi, experţi, au nevoie de evidenţierea acestora. Cititorul obişnuit reacţionează afectiv. Emoţia textului, care rămâne inanalizabilă, îl atrage sau îl respinge. Lui îi place sau nu poezia. Nu o aprobă sau o dezaprobă. În condiţiile în care antologia se adresează unui public larg, nu vom insista asupra mijloacelor prin care opera Poetului atinge un nivel atât de înalt de expresivitate. Ne vom rezuma la menţionarea şi ilustrarea lor, urmând să consacrăm un studiu special, cel mai probabil o carte, acestei problematici: *limbajul poetic dorcescian*.

În general, Poetul respectă maximele comunicării, spunând exact ce, cât şi cum trebuie pentru a transmite un mesaj liric. Chiar şi atunci când unii s-ar gândi că exagerează, în plus sau în minus, prin adaos ori elipsă. De altfel, limitele extreme ale rostirii sunt conştientizate de Poet: „Adăugare doar, adăugare…"; „Tăcerea fără capăt, doar tăcerea…" Există o greutate a rostirii. În acord cu gravitatea gândului sau cu profunzimea trăirii. Pe care Poetul o învinge, găsind în fiecare context soluţia potrivită pentru echilibrul dintre latura de conţinut şi cea de expresie. Având întotdeauna o motivaţie pentru felul cum procedează. Depăşind, prin intenţia de comunicare, ceea ce ar putea părea un exces. Referindu-se la *Poemele Bătrânului* (*Poemas del Viejo*), Jaime Siles observă frecventele acumulări de lexeme într-o imagine şi le consideră „sufocante", o marcă a

„barocului" în creaţia dorcesciană. Ceea ce nu ar fi neapărat rău, fiindcă aceste poeme vorbesc despre „sfâşierea" Bătrânului, despre drama Sinelui scindat între carne şi duh. Iar *sfâşierea* este o temă barocă.

Acumularea lexematică, întocmai ca toate celelalte tehnici formale, este o trăsătură a întregii opere a lui Eugen Dorcescu. Această procedură se aplică tuturor claselor lexico-gramaticale cu capacitate noţională. Poetul valorifică toate posibilităţile sistemului. În antologie, apar patru tipuri de construcţii morfologice, corespunzătoare părţilor de vorbire cardinale: substantivale şi adjectivale (care descriu static lumea de referinţă); verbale şi adverbiale (care o descriu dinamic şi circumstanţial). De exemplu, construcţiile nominale compun variate tablouri tematice: ***al oraşului degradat***, strivit de cupiditate: „În *piaţă*, *lume*-buluc, *cerşetori*, *mărţişoare*,/ *câini* vagabonzi, *copii* vagabonzi,/ sub *tirania* aceluiaşi *soare*./ *Sens* nimicit. *Tipărituri. Vorbărie*./ *Greve. Un accident* de *tramvai*./ *Stol* de *bancnote* de-o *mie*"; ***al rememorării vieţii***, în imagini preponderent vizuale, înregistrate succesiv pe retina afectivă: „*Poiana*-n *soare*,/ *Pârâul* ce tresaltă şi tresare,/ *Bunici, părinţi, arome* de *livadă*,/ *Lupi*, răsărind ca *florile*-n *zăpadă*,/ *Păduri* şi *mări*, *călătorii*, *oraşe*,/ *Reviste, cărţi, decenii* ucigaşe,/ *Petreceri, cozi* la *pâine, râs*, *sudalme*,/ *Frunziş* de *toamnă*, răsfirat în *palme*,/ *Discursuri* nebuneşti, *idolatrie*,/ *Împuşcături*, *politici, sărăcie*,/ Mari *bolmojeli* în preajmă, *artă* fadă,/ *Derută, câini, bătrâni, copii* de *stradă*,/ *Eclipse* şi *cutremure* – menite/ A se uni cu-*orbiri* şi *meningite*,/ *Puhoaie, inundaţie*, *torente*,/ *Învestituri* hilare sau demente,/ *Război, democraţie, crime, bombe*...": ***al angoasei***: „Nici *năvala*,/ nici *zvonul*/ de *moarte*, nici *boala*,/ nici *bomba* căzută sub/ *geamuri*,/ nici *gura* de *tun*,/ umplând de *fiori* şi de/ *sânge*/ *trupuri* mici de *copii* şi/ făcându-le *pulbere şcoala*,/ nimic,/ nici *tigrul*, nici *leul*,/ lansaţi spre *gâtlej*, în/ *avânt*,/ nici *cuţitul*,/ scăldând în *salivă* şi-n/ *lacrimi* cel din urmă/ *cuvânt*,/ nici *securea*, nici/ *rânjetul coasei*,/ oprit în *obraz* şi pe/ *dinţi* lunecând,/ nimic din acestea,/ fii sigur că nu,/ nimic nu se-aseamănă cu/ *atacul* subit al *angoasei*"; şi, mai ales, ***al suferinţei samsarice***, absolut infernale, în condiţiile bolii fără leac a soţiei:

> „*Suferinţa* o poţi defini/ foarte uşor./ E *rana*, desenată, în/ zigzag, pe *picior*,/ e *stativul, perfuzia*,/ *spasmul* ce scutură *fiinţa*/ în *clipa injecţiei*/ intravenoase,/ e *carnea*, ea însăşi spasmodică,/ subţiată, de-atâta *durere*, pe/ *oase*,/ *suferinţa*-i *delirul*/ dintre *anestezie* şi/ *veghe*,/ e *atacul de panică*, e/ *singurătatea* de *gheaţă*/ a *eului*,/ învelită în *trupul* strivit,/ chinuit, ca într-o/ tot mai străină

> şi/ mai potrivnică *zeghe*./ *Suferinţa*-i, pare-se, *limfa*/ acelui primordial,/ genezic *eşec*,/ *suferinţa* are, se zice, un metafizic/ *temei*./ Ci iat-o: E-aici, e alături, e/ *tresărirea* inconştientă/ a *mâinilor* şi a/ *pleoapelor* ***ei.***/ Mi se scurge, prin gânduri, ca/ un negru *culbec*./ E *privirea*/ care mă-ntâmpină/ când intru pe *uşa*/ *salonului* 3,/ e *privirea* ce mă-nsoţeşte,/ imensă,/ când plec".

A se observa că acumulările sunt tot mai extinse pe măsură ce tema devine mai complexă şi percepţia realităţii afectează tot mai mult eul poetic. În tabloul Samsarei, bunăoară, intervin determinările adjectivale cu rol de epitet, care măresc expresivitatea imaginilor. Construcţiile adjectivale sunt de dimensiuni mai reduse. Statutul de element subordonat al adjectivului face ca acesta să umple un gol semantic, în enumerări – cu trei elemente („Prezenţa/ era un vector *uniformizator*, *inhibant*,/ *rectiliniu*"; „în centrul/ dimineţilor sale/ *laconice*, *evanescente*,/ *inexistente*"; „cuvântul tău de/ atunci,/ *sugrumat*,/ *îndepărtat*,/ *împăcat*") sau cu cinci elemente ("imensa teroare/ a soarelui *ermetic*, *straniu*, *greu*,/ *apăsător, inexistent*"; „într-un spaţiu *verde*,/ *proaspăt*, *răcoros, infantil*,/ *acoperit* de cenuşă"). O dovadă de meşteşug artistic este enumerarea adjectivală în cazul elementului predicativ suplimentar („aidoma Bătrânului, care, şi el,/ stă, *filiform, subţire*, *tăios*,/ ca o nălucă"; „Şi legăturile semnului/ (tentacule ale conştiinţei ce sunt)/ se întorc (*flămânde, libere, devoratoare*),/ căutându-mă"; „Ziua începe *sângerie, morbidă, infectă*"). În această situaţie, funcţia epitetului este dublă, fiindcă descrierea obiectului/ persoanei şi indicarea modalităţii acţiunii se suprapun. Asemenea „noduri" sunt frecvente, ilustrând inteligente manevre de expresie.

Tablourile constituite din verbe şi adverbe sunt mai puţine şi mult mai restrânse. Dorcescu nu operează cu multe verbe pentru a ilustra o lume în acţiune, ci exploatează, cum am mai arătat, potenţialul expresiv al unor verbe de mişcare, precum *a trece, a curge, a străbate, a urca, a coborî, a zbura* etc. Enumerarea verbală se poate identifica fie *în scurte naraţiuni*: „*Călătoream*, îmi *zâmbeai*,/ îţi *smulgeai*, pe furiş,/ din colţul gurii, algele sumbre"; „În unghiul cald, oprit sub baldachin,/ Mă-*ntorc* spre zid. Sub streaşină, căldura/ *Rodeşte* tainic. Bolta *curge* lin./ Mă-*ntorc* spre zid şi-mi *scot* încet armura.// În urmă *cad* creneluri…"; fie *în caracterizări indirecte*, în care însuşirile personajelor reies din acţiunile săvârşite: „Doar el, doar lupul singur, *stă* deoparte,/ *Nu poate juca* dublu, *nu se-mparte*,/ *N-amestecă* viaţă şi cu moarte"; „Bătrânul *nu ştie să*/ *se descurce* în labirintul/ vieţii acesteia,/ *nu linguşeşte*, *nu dă deoparte*, *nu*/ *cere*, *nu* s-*a îmbogăţit*,/ îi *ajung* o bucată de/ pâine şi-o cană cu ceai,/ slava deşartă îl

oboseşte,/ ar vrea/ să plece de-aici, *să/ locuiască* departe...”; sau din acţiunile suportate de subiect: „trupul lui e himeric, *a/ fost exilat*, *expulzat*, *renegat*/ de eul/ profund”. Verbele de acţiune, asociate morţii, o animă, într-o imagine plastică, de un dramatic dinamism: „moartea însăşi *simplifică*/ totul,/ *clarifică, elimină, şterge,/ dezleagă*,/ cu dinţii ei galbeni,/ ghemul insuportabil al/ vieţii”. Știința de a mânui materialul verbal se remarcă îndeosebi în obținerea de efecte stilistice din juxtapunerea informaţiilor modale şi temporale: participiu – două gerunzii – trei indicative prezent – un gerunziu reluat („Din noapte *smuls*, *dorind, iubind,*/ Te-*aştept,* te *caut,* te *colind,*/ *Călătorind, călătorind*...”); indicativ prezent – indicativ viitor – imperativ: („*Voi reveni. Vei reveni? Răspunde!*”); prezentul – perfectul compus – imperfectul aceluiaşi verb („O lume-n care *sunt, am fost, eram*”). Enumerările adverbiale sunt cele mai rare. Totuşi, nu lipsite de expresivitate. Adverbele de mod apar în construcţii variate: - în care adverbe diferite determină verbe diferite („vede *mai*/ *limpede*, aude *mai clar*,/ înţelege *mai exact*”); - în care adverbe diferite modifică direct şi la distanţă acelaşi verb („*Cât de teribil* mă-ncerci, Tu,/ Dumnezeul meu preaslăvit!/ *Cât de amarnic*, *de greu*!”); - în enunţuri eliptice de predicat, corelându-se cu semantica verbului dedus din context („E oare cu putinţă:/ *Niciodată?*/ *Niciunde?* Şi/ *nicicum*?/ Şi *nicăieri*?”).

Repetiţia este un alt factor de coeziune textuală, cu frecvenţă notabilă în lirica dorcesciană. O figură de stil, în care sunt reluate unităţi lingvistice noţionale, cu finalităţi variate. Repetiția care se va lega întotdeauna de numele lui Eugen Dorcescu este cea a formulei pregnante şi penetrante ***Adâncul. Nimicirea. Abaddon,*** cu indiscutabil rol de liant discursiv. Pentru repetiţii, se apelează din nou la întregul sistem. Astfel, sunt selectate: ***forme nominale***: – *substantive* („Singur mă aflu,/ sorbind *marea* de-amar,/ *marea Samsarei*,/ *marea*/ amară şi rea”; „O *zi* măcar să uit, atât: o *zi*,/ Vorbind domol cu tata şi cu mama”; „să te contempli, rezemat de/ balustrada *vidului*,/ respirând aerul *vidului*,/ privind în ochii *vidului*”); – *adjective* („Bătrânul îşi duce zilele, nopţile,/ pe umeri, fluierând, prin/ pădurea *simbolică*,/ prin câmpia *simbolică*,/ prin pustia *simbolică*”; „va fi flacără *tânără,*/ lumină *tânără*, izvorâtă din/ flacără,/ fum *tânăr*, plutind peste/ apele ***Râului***,/ va fi lacrimă *tânără*, în/ pleoapele celui ce priveşte/ flacăra, fumul,/ va fi cenuşă *tânără*”); – *pronume* („Ce liniște! Ce/ pustiu! Ce tăceri!/ *Nimeni. Nimeni. Nimeni*”); – *numerale*, cu valoare adjectivală („*două* ore în care *două*/ lumi au devenit una/ singură”); ***forme verbale***: – *verbe* („Bătrânul *nu iubeşte* bătrânii,/ *nu iubeşte* adulţii, *nu*/ *iubeşte* tinerii,/ *nu se iubeşte* pe sine”; „preacuviosul

preot Mihai,/care – ca într-o/ nevăzută levitaţie –/ *mijlocea,/ mijlocea*,/ *mijlocea*,/ pentru noi toţi, desigur,/ dar, evident, mai ales/ pentru ea"); – *adverbe* („*zadarnic* ar striga Bătrânul,/ *zadarnic* ar gesticula, ar întinde/ braţul,/ *zadarnic* ar face semne"; „el vede *altfel*, aude *altfel*, înţelege/ *altfel*"); cât şi ***propoziţii întregi*** („Ce poate fi mai firesc şi/ mai simplu de-aşa?/ *Cele ce sunt,/ Cele ce sunt,/ Cele ce sunt*/ i-au chemat/ a-i chema"; „*Bătrânul e tot mai/ străin* de oraşul unde/ locuieşte de patru decenii,/ *Bătrânul e tot mai/ străin* de localitatea-i/ natală,/ *Bătrânul e tot mai/ străin*/ de obiecte, fiinţe, gânduri,/ coşmaruri"). Din exemplele date, reies câteva aspecte importante pentru regimul repetiţiei. În primul rând, se observă că figurează în structuri repetitive toate unităţile morfosintactice capabile să aibă un conţinut semantic. În al doilea rând, reţinem că prin redundanţa semantică nu se dublează neapărat o formulă semică, ci se redimensionează pletora de sens. Nu în ultimul rând, în interferenţă cu alte fenomene gramaticale şi stilistice, repetiţia se dovedeşte a fi o sursă de îmbogăţire a altor tipuri de construcţii textuale – participă la realizarea paralelismului sintactic („timpul, criminal nevăzut,/ *adânc împlântat*/ în inima spaţiului, *adânc*/ *împlântat* în trupul/ Bătrânului"; „*Aşa îl absorb* frunzele, apele./ *Aşa îl absorb*/ sufletul, gândul"; „*Bătrânul a*/ *iubit* marea şi apoi/ *a uitat*-o;/ *a iubit* muntele şi apoi/ l-*a uitat*"); – se regăseşte în structura epitetelor, comparaţiilor, metaforelor, personificărilor etc. („treci pe-alături, mila, şi/ groaza, şi greaţa/ rămân *singure - singure*"; „acum, nemaifiind, el/ străbate mari împărăţii/ *părăsite*,/ calcă, neauzit, pe străzi/ *părăsite*,/ trece pe lângă edificii de-azur/ *părăsite*,/ se zăreşte chiar şi pe sine,/ într-o ***Poiană*** *părăsită*,/ în preajma unui ***Râu*** *părăsit*,/ în proximitatea fostelor, importantelor/ irealităţi/ ale unei vieţi/ *părăsite*"; „s-a ghemuit în/ vechiul lui faeton de/ *cenuşă*,/ cu vizitiu de/ *cenuşă*,/ cu doi cai de/ *cenuşă*,/ stă rezemat pe tapiţeria/ de scrum şi *cenuşă*,/ [...] străbate un peisaj peste care/ noaptea coboară definitiv,/ o singură flăcăruie, un rest/ al incendiului cosmic, îi/ luminează,/ de foarte departe,/ drumul alb,/ de *cenuşă*"; „aşteaptă clipa când îşi/ va îmbrăţişa mesagerul de/ flăcări,/ când va intra şi se va/ face nevăzut în familia/ *focului*,/ când fiicele *focului*,/ nepoţii *focului* vor/ deveni/ propria sa/ familie"). Mai surprinzătoare este integrarea într-o repetiţie a cuvântului de bază şi a unui alt component al familiei lexicale, fie ***obţinut prin conversiune***: adverbul *zadarnic,* provenit din adjectivul *zadarnic* („*Zadarnici* sori, *zadarnicele* lune/ Măsoară-un timp *zadarnic*, iar şi iar./ *Zadarnic* ieşi în prag. *Zadarnic* pleci"); substantivul *existent,* provenit din adjectivul *existent* („Cel mai subtil, mai/ nobil element,/ *mai existent* ca orice/ *existent*"); fie ***obţinut prin derivare***, precum participiile

de la forma de infinitiv a verbului: *chemat* – (a) *chema* („*Cele ce sunt,/ Cele ce sunt,/ Cele ce sunt*/ i-au ***chemat/*** a-i ***chema***"); sau, pur şi simplu, forme diferite ale aceluiaşi cuvânt, cum sunt modurile diferite ale verbelor *a tresări* şi *a pluti* („Şi palma ei, la fel ca-n/ prima zi,/ *tresare* şi acum *a tresări*"; „O vedeam cum *plutea/ a pluti*,/ deasupra Pustiei"). Un procedeu care poartă, de asemenea, amprenta dorcesciană, datorită celor câteva ocurenţe notabile, este repetiţia realizată după o pauză interioară, marcată de punct în structura versului. Cuvântul ultim din propoziţia anterioară persistă în memorie. Şi este imediat reluat în propoziţia succedentă. Fenomenul se manifestă în interiorul unor versuri lungi, în zona cezurii, pauza de respiraţie concurând la producerea efectului de surpriză. În ultimele volume, deoarece versurile sunt mai scurte, acest tip de repetiţie apare în două versuri succesive. Dar are aceleaşi caracteristici. Cele repetate se văd ca într-o dublă oglindă, fiecare pe o altă parte a acesteia. Procedura reflectă o preocupare constantă a Poetului pentru situaţia specială a dublului în unitate (V. *sufletul dublu*, *urnele gemene*): „E frig *sub bolţi*. *Sub bolţi* în valuri ninge"; „Rămâi *la geam*. *La geam*, în umbră stai"; „Şi, deodată, întreg universu-i/ *un drum*./ *Un drum* alb, şerpuit,/ între *Râul* de-atunci şi/ *Râul* de-acum"; „regret şi acum,/ că n-am surprins-o,/ aşa cum stătea, în/ dimineaţa de-atunci,/ în transparenţa ferestrei,/ că n-am păstrat-o/ *într-o fotografie./ Într-o fotografie/* obiectivă, realistă,/ diferită de cele/ ce se suprapun, se/ confruntă, se developează şi/ se voalează,/ la nesfârşit,/ în camera obscură/ a memoriei mele"; „eu m-am străduit să-ţi ofer,/ de-a lungul vremii,/ în fiecare an,/ *o lună de miere./ O lună de miere* în toată/ decenţa..." După cum este lesne de observat, în toate exemplele selectate, reluarea este facultativă. Ea putea lipsi, fără ca mesajul enunţului şi forma lui sintactică să aibă de suferit. Repetiţia este un caz tipic de justificare estetică şi retorică a figurii.

Punctul interior, care desparte, aparent inutil, elementele unei propoziţii, strâns legate semantic, dar mai libere din punct de vedere sintactic, rupe în mai multe părţi un enunţ. Fragmentarea textuală este un semn de modernitate. Prin spontaneitate şi arbitrar, se salvează textul de monotonie, imprimându-i-se, în schimb, o anumită vioiciune şi elasticitate formală. Punctul interior nu este o invenţie, dar semnalează o particularitate a poeziei noi, mult mai puţin convenţionale. Identificabilă, în mod firesc, la Poetul care posedă „cheile modernităţii": „Verdeaţă-n jur. Copaci. Şi flori. Şi-un cer/ În care urbea-ntreagă se topea./ Sorbeam adânc. Eram. Şi El era"; „Şi totuşi, în străvechea primăvară,/ Mă pierd. Şi-s fericit. Un

altul sunt"; „Simţim pământ în gură şi pe mâini./ Pământ şi fum. Şi-un gust defunct şi fad:/ Nu spre Eden cădem. Ci către Iad"; „Râul nu curge. Ziua nu trece. Frunza nu/ moare./ Nici noi nu scădem. Nici noi nu/ pierim./ Ni se pare". De remarcat că fenomenul fragmentării se menţine şi în ultimele volume, unde versurile poemelor, foarte scurte, nu l-ar mai justifica: „M-am deprins. Nu/ există timp şi spaţiu/ pustiu./ M-am deprins. Nu există/ a remuşcării/ povară"; „Totu-i la fel. Totu-i/ altfél. Desăvârşit./ Eternitate. Desăvârşire./ Doar, când şi când,/ ca un fulger din vid,/ ca un blitz din zenit,/ o imensă uimire:/ Chiar aţi murit?"; „Murisem. Şi-n văzduhul pur/ Al celor care nu există,/ Pluteam: un fluture de-azur,/ Fără esenţă şi contur"; „Şi sufletul mi-e vraişte, deschis./ Mai vino când şi când. Măcar în vis…"

În prima etapă de creaţie, punctul interior apare aproximativ la mijloc de vers, unde, în numeroase situaţii de ingambament, se încheie comunicarea. Practic, anumite versuri încep în zona unei cezuri şi se încheie la următoarea cezură. „Un lup pierdut, o dungă cenuşie,/ punctează visul. Noaptea se repede/ în calea lui. Prea limpede se vede/ curbatul salt al timpului. Coboară/ zăpada peste vreme. Te măsoară/ subtilele-i trasoare – ca o gheară"; „Înaintam în negură. Eram/ Fiinţa care-mi seamănă. Şi care/ Se recunoaşte-n sine. Cum un ram/ Îşi recunoaşte umbra plutitoare"; „Se schimbă veacul. Teascul vremii stoarce/ Materia ce suntem. Într-un veac,/ Vom şti de-a fost bogat, de-a fost sărac/ Confuzul grup al bietei noastre arce"; „Copitele, pe drumul de pământ,/ Se-aud distinct, ca inima. Şi-n gene/ Port toată mierea dulcilor poiene"; „Şi-naintez sub coama foşnitoare/ A negrilor stejari. Spre tine vin,/ Frumoasa mea, de vis, de vreme plin –/ În codrii fără capăt, verdea zare..."

Paralelismul sintactic constă în repetarea unor scheme sintactice, în condiţiile în care o parte din elementele versului sunt diferite. În linii mari, termenul de *paralelism sintactic* desemnează o cvasirepetiţie, pentru că presupune, pe lângă reluarea unor structuri sintactice, şi diferenţiere lexicală: „Îmi spui că stai sub zarea/ Celui Sfânt./ Îmi spui că eşti de duh,/ nu de pământ.// *Tu ai trăit ca eu/ să fiu ce sunt.// Tu ai murit ca eu/ să fiu ce sunt*"; „*În locul fervorii – un rictus./ În locul privirii – un ornic/ zdrobit. În locul glasului –/ glasul...*"; „*Degeaba-ntrebi: răspunde, nu răspunde./ Degeaba speri: ţi-arată, nu ţi-arată…*"; „O, tu cuplu de lut, pământiu!/ *Mi-e cu neputinţă să/ cred că eşti mort./ Mi-e cu neputinţă să cred/ că eşti viu*".

Prin paralelismul sintactic se poate capacita memoria cititorului, tentat să reţină, mai ales, unitatea formală în diversitate. Multe

poeme care atestă măiestria lui Dorcescu de a pune în formă simplă idei foarte profunde se axează pe tehnica paralelismului sintactic:

> „*Lăudat să fii*, Doamne,/ *pentru* lumină şi soare,/ *lăudat pentru* alba ninsoare,/ *lăudat pentru* ploi, pentru grâne,/ *lăudat pentru* luna şi stelele ce/ clipesc primăvara în ***Râu*** şi-n fântâne./ *Lăudat pentru* bucata de pâine/ şi pentru paharul de apă, date mie ieri,/ date azi, date mâine./ *Lăudat că* eşti Duh. Că-mi vorbeşti/ fie-n vis, fie-n suferinţă, fie-n gând./ ***Fiindcă eşti./*** *Lăudat pentru-*nmiresmatele ierburi. Pentru/ frunze şi flori.// ***Lăudat că-n final/ mă omori***…"

Stihuitorul *Psalmilor* a adus la lumină toată capacitatea sa creativă, atunci când şi-a scris propriul cântec de slavă. În privinţa soluţiilor formale, paralelismul sintactic – *Lăudat să fii... pentru, lăudat pentru..., lăudat că*… – asigură un cadru perfect expunerii de motive pentru slăvirea Domnului. Aceasta este concepută, structural, ca o scală de emoţii generate de incontestabile argumente evocative. Porneşte de la argumentul mai slab, continuă cu altele, din ce în ce mai puternice, şi culminează cu enunţarea argumentului forte în final. Conectorii logici (*pentru*, *că, fiindcă*) sunt ei înşişi indici ai raportului argumentativ. Acumulările nominale descriu Creaţia sublimă a Atotputernicului, care se cere contemplată şi admirată (*lumină şi soare, alba ninsoare, ploi, grâne, luna şi stelele „ce/ clipesc primăvara în* ***Râu*** *şi-n fântâne", bucata de pâine, paharul de apă, -nmiresmatele ierburi, frunze şi flori*); construcţiile adverbiale (*date mie* ***ieri****,/ date* ***azi***, *date* ***mâine***) subliniază, simbolic, veşnicia grijii Creatorului faţă de fiinţa creată, iar verbele probează acţiuni prin care Cel ce este (*Fiindcă eşti*) menţine legătura (*vorbeşti, omori*) cu făptura sublimă şi tragică, de El creată: *Lăudat că-n final/ mă omori*. Poetul este un slujitor plin de dragoste al Marelui Creator, a cărui Operă o venerează, chiar dacă ştie că este o victimă. Cunoaşterea sensibilă îi conferă liniştea acceptării destinului. Pe care o exprimă, în altă parte, într-un poem de tinereţe, tot printr-un paralelism sintactic: „*Tot mai aproape stelele apun –/ Tot mai departe soarele răsare*".

Atât din punct de vedere tematic, cât şi formal, se pot face oricâte permutări între poemele lui Eugen Dorcescu, fără a se afecta fundamentele antologiei *Nirvana. Cea mai frumoasă poezie*. În toate secţiunile sale, primează iubirea, care începe cu iubirea de Dumnezeu, devoţiunea şi onoarea, dar şi rafinamentul expresiv al unui nobil, necondiţionat şi nesfârşit, cântec de laudă. Cum este acest psalm.

În ebraică numele *Psalmilor* este *Tehillim* (pluralul de la *Tehillah*), adică *Laudele*. Psalmul – creaţie sublimă, nepieritoare, metafizică, relaţie între fiinţă şi Fiinţă. Am eu o frază undeva: „Fiinţa noastră ne depăşeşte pe noi înşine, fiindcă aparţine Fiinţei".

Indiferent ce-şi închipuie unul şi altul, acesta este adevărul: în sens axial, fundamental, decisiv, nici nu există altă carte în afară de *Scriptură*. Cine nu ştie *Scripturile*, indiferent ce ar şti altceva, nu ştie nimic. *Fiindcă îi scapă esenţa*. Şi mă refer aici la *Biblie*, în primul rând, dar, în fond, la orice fel de *Scripturi*, inclusiv la cele hinduse, budiste, taoiste, confucianiste etc. La cărţile ce vorbesc, adânc, despre Duh. Cei ce nu au luat un contact profund şi prelungit cu Marile Texte ale Înţelepciunii omeneşti, de inspiraţie spirituală, nici nu-şi dau seama de situaţia în care se află, de compasiunea pe care o trezesc celor ce au avut şansa, şi curajul, şi stăruinţa de a o face.

Apoziţia este o altă sursă de expresivitate. Gramatica textuală o consideră factor de coeziune. Sintaxa actuală o recunoaşte drept funcţie sintactică independentă, reprezentând un raport sintactic special, de apozare/ echivalenţă, care se realizează între unităţi cu acelaşi referent. Stilistica se interesează de apoziţie din perspectiva structurilor de actualizare a metaforei *in praesentia*. Gândirea analogică a Poetului se serveşte frecvent de această structură de tip aditiv, în care adaosul nu înseamnă însă, ca în vorbirea uzuală, doar echivalare. Eugen Dorcescu este conştient de oportunitatea creativă oferită de o asemenea structură cu două componente, ca talerele unei balanţe. El revine asupra primei imagini printr-o figură de stil. Printr-o imagine neapărat superioară celei de dinainte. Prin inedit, prin impact emoţional, prin forţă persuasivă. Rareori, imaginea apozată este mai extinsă, dar, şi atunci, prin efectul de surpriză al conţinutului, cea de-a doua imagine are o forţă perlocuţionară mai mare: „într-o lume/ la capătul căreia îl/ aştepta/ personajul cel mai ambiguu,/ cel mai ermetic,/ cel mai detestat dintre toate:/ *el însuşi*".

Dacă prin repetiţie semnul este dublat, putem spune că prin apozare, un anumit semn este echivalat cu un altul, printr-un alt fel de reprezentare a referentului. Între cei doi termeni se face o pauză, marcată prin orice semn de punctuaţie cu rol de delimitare. Folosindu-se de potenţialul expresiv al structurii apozitive, Poetul operează în mod creativ şi cu durata variabilă a tăcerilor. În versurile: „Totu-i să fii în stare să-L găseşti/ Pe-Acela care e.

Pe-Acela care/ E dincolo de cruguri, de poveşti,/ De curgere, rotire şi uitare…", cele două părţi ale apoziţiei sunt despărţite de punctul interior, plasat între elementele unei repetiţii, la jumătatea unui vers. Ele sunt echivalente numai în plan referenţial. E clar că, pentru fiecare dintre ele, referentul este Dumnezeu. Până la un punct: „Acela care e/... Acela care/ E...", avem de-a face, într-adevăr, cu o repetiţie. După care, cea de-a doua imagine, mai amplă, se nuanţează metaforic, sugerând aspecte ale finalităţii cunoaşterii sensibile. Care vizează transcendenţa, absolutul, unitatea tuturor celor cunoscute sau imaginate în şi întru Fiinţă.

De foarte multe ori, ambii termeni ai apoziţiei sunt rodul unei creaţii. Poetul îi echivalează, prin trimiteri metaforice paralele la acelaşi referent. În acest mod, sunt evocate: **grota** – „Tu, *cale de-ntuneric*! ***Précipice***"; **avatarul** – „Încearcă să cuprindă/ *Ecoul unui chip* (*Un himeneu/ Pierdut într-o thanatică oglindă*"; **seducţia** – „În rana/ de-azur însângerat, tresare geana/ acelui *ochi de dincolo*: ***Nirvana***".

Când termenul apozat se foloseşte cu sens propriu, echivalarea acestuia se face tot printr-o metaforă, care augmentează, în colocaţie, atât valoarea reprezentării, cât şi cea a evocării. Apoziţia devine în acest caz o structură de actualizare a metaforei *in praesentia*: „Roua – *darul cel mai de preţ/ al Cerului* – nu ne/ mai soseşte aici, în decăzuta genune"; „Calc, rar, pe ţărm. Te-ntorci. Şi ochii tăi – / *Două cărări de negură* – mă cheamă"; „soarele/ – *harnic paracliser* –/ aprindea candele, stingea/ lumânări"; „soarele – *uriaş crematoriu* – va/ nimici/ mumifiatul său trup,/ va volatiliza, în sfârşit,/ sinistrul torţionar numit/ conştiinţă".

Eugen Dorcescu excelează în metafora cu aspect de definiţie, care juxtapune cei doi termeni ai comparaţiei, după elidarea copulei. Elipsa situează această „definiţie metaforică" fie în vecinătatea unei structuri apozitive, fie în cadrul apoziţiei, în funcţie de inferenţele pe care le face cititorul: „*Lumina* –/ ***substanţă/ a eternităţii***"; „Duhul – *ax de-argint şi/ oţel,/ traversând/ universul*"; „Acesta e duhul, acesta/ e vântul,/ *pneuma, ruah:*/ ***infinit în mişcare***". Printr-o figură retorică, precum inversiunea, Poetul avansează uneori imaginea metaforică, o scoate în relief printr-o topică mai favorabilă: „Bătrânul priveşte, pe rând,/ cele două *crematorii cosmice*,/ soarele, luna"; „*eroarea creaţiei* – omul".

Cel mai frecvent, termenul apozat este substantiv („Orice se-ntâmplă-i numai pentru a/ Te desena mai clar. E numai pentru/ A decupa în vid **făptura** ta:/ *Un cerc sporind întruna către centru*"; „**Veac** lung, monstruos, în/ sinistra lui glorie:/ *Cel mai crunt asasin*, *între*/ *semenii săi asasini*, *din*/ *istorie*"); pronume, de diverse

tipuri – pronume personal: „(**Tu**, *cel* ce vei pieri întâia oară)"; „Şi-n mijloc – **tu**, *căsuţă de la ţară*,/ Strămoş defunct, care-a uitat să moară"); pronume nehotărât („teamă de ei înşişi, de/ ceea ce ascund în ei înşişi,/ de acel **ceva** care creşte, zi de zi, în/ ei înşişi, *de nufărul morţii, adică*"; „E ritmic **totul**: *pulsul*, *răsuflarea*…/ Cadenţele mă năruie. Altfél,/ N-aş şti de timp, de spaţiu şi de ţel/ Şi-aş vieţui ca frunza şi ca floarea"); pronume demonstrativ („**Aceasta**-i cheia fericirii:/ *să ştii/ a întâmpina/ cu-ncredinţarea şi/ inocenţa/ unui prunc de o zi/ tot ce binevoieşte/ a-ţi da/ – că-s suferinţe, că-s/ bucurii –/ Cel ce a fost,/ Cel ce e,/ Cel ce, de-a pururi,/ va fi*"; „**Acesta**-i felul tău de-a exista:/ *Întreaga lume e absenţa ta*"); adjective de diverse tipuri: adjectiv propriu-zis („Dezlegarea mirării/ e **dezarmant de/ uşoară**:/ *Eu nu-ncetez a/ fi viu./ Mama nu-ncetează/ să moară*"); adjectiv pronominal posesiv („Grădina din care culegem, din/ care prânzim./ Grădina sădită cu minunile **Tale,**/ *Yah Elohim*"); adverb („**Aşa** ne prinde soarele-n amurg,/ Ca-ntr-o imensă cameră obscură:/ *Noi doi pe stânci. În urmă, negrul burg./ Şi pescăruşi ce dorm cu alge-n gură*"). Rareori, termenul apozat, nefiind precizat, se poate deduce din context („Acelaşi soare tânăr îşi aşterne/ Pe chipul nostru umbrele şi azi –/ *Vechi citadini, hieratici şi nomazi,/ Pe străzile cetăţilor moderne*").

Cum, în principiu, rostul termenului apozant este acela de a reveni, altfel decât prin repetiţie, la referent, funcţia sa semantică este cea de echivalare. Principalele variante ale echivalării ar fi: ilustrarea („o clipă, măcar o clipă, să/ iasă din acest fatal echivoc, din/ acest paradox, din acest supliciu:/ *cu sufletul se află pretutindeni/ şi-oricând,/ cu trupul nu-i nicicând şi/ niciunde*"); explicarea („dedesubt, o criptă – *o lume de/ lut* – ,/ unde-ntunericul/ e însăşi substanţa/ şi neagra transparenţă/ a luminii"); identificarea („Şi-am văzut-o atunci/ pe soţia mea, *pe îngerul/ meu*,/ trebăluind şi ea,/ harnic, tăcut"; „– Suflet, *lac într-o pădure*,/ *Lac ascuns, întunecat,/ Legănând un înecat/ În adâncurile-ţi pure*") şi calificarea („Tablou-i nul. Nu-i nicio tragedie/ În suferinţă, cât ar fi de dură./ Nici comedie nu-i în impostură./ Ci totu-i jalnic. Jalnica stihie/ A unei lumi intrate-n fundătură:// *Apocalipsă de periferie*").

Proformele reprezintă expresii lingvistice, substitute ale substantivului – pronume şi, rareori, numerale, care precedă sau reiau un substantiv, dintr-o secvenţă mai apropiată sau mai îndepărtată a discursului poetic. Ele sunt tot un fenomen de coeziune textuală – de tip anticipativ, cu funcţie cataforică, sau de tip repetitiv, cu funcţie anaforică. Atât catafora, cât şi anafora se realizează la mică distanţă, cu tentă emfatică: „Păstrează prea-

himerica-i cetate,/ În care **el**, *viteazul, trubadurul*,/ În care el şi eu vom fi de-a pururi,/ Cu bărbătească-ne singurătate"; „Doar **el**, doar *lupul* singur, stă deoparte,/ Nu poate juca dublu, nu se-mparte"; respectiv: „Oglindă-i *cerul*, tulbure-n chenar:/ **Îl** vezi pe prund şi-**l** simţi cum se scufundă"; „De fapt, în lumea ternă şi murdară,/ Ce rost ar mai avea ceţoasa *fiară*?/ **Ea**, care, nicăieri şi niciodată,/ Nu s-a lăsat învinsă şi dresată?"; dar şi la mai mare distanţă, solicitând o memorie textuală pentru identificarea termenului anticipat sau reluat: „îi aminteşte **ceva** de neamintit,/ de nenumit,/ **ceva** profund, şi tulbure, şi/ dureros,/ **ceva** situat la limita dintre/ viaţă şi moarte,/ *un limb* pe care vremea/ ucide durata,/ sugrumând-o, diminuând-o,/ împingând-o în nemărginitul/ ocean al/ nemărginitelor/ ceţuri";

> „***Casa/*** a murit şi **ea/** odată cu tatăl./ Acum îşi supravieţuieşte,/ contemplând,/ cu ferestrele-**i** reci,/ pline de negură,/ peisajele/ vieţii *sale* apuse./ Uneori, poate, amintirea/ e atât de intensă, încât/ tatăl acceptă să vină,/ pentru o clipă,/ pentru o noapte,/ pentru o zi,/ acceptă să vină,/ să-i spună/ de ce şi pentru cine-a/ plecat,/ de ce şi pentru cine/ a părăsit-**o**".

În acest din urmă text, substantivul *casa* anunţă tema poeziei într-un prim vers, echivalent cu un cuvânt, iar proforma -***o*** încheie poemul. Pentru asigurarea conexiunilor textuale, dar poate şi pentru ajutarea memoriei cititorului, pe parcursul poemului intervin şi alte forme substitutive: ***ea, -i,*** adică tot pronume personale, cu indicaţie de gen – feminin, corespunzător genului substantivului reluat. Foarte rar, funcţionează ca proforme – în limbajul comun şi, mult mai puţin chiar, în cel poetic – numeralele. Cu toate acestea, le întâlnim în poezia lui Dorcescu, ca anafore: „a văzut, deci, un/ grup de foarte elogiaţi noo - piteci,/ *mamă, tată, fiu*, toţi **trei** de/ acelaşi sex"; sau catafore: „Dintre toate-amintirile,/ **una/** îmi răsare, acum, în/ plină conştiinţă:/ *luna* – /semn heraldic de moarte,/ semn astral de/ fiinţă". Fenomenul proformelor este însă foarte bine reprezentat în varianta pronominală. În distribuţie cataforică figurează, cel mai frecvent, *pronumele personale*: de persoana a II - a: „În solitudinea/ vagă şi limpede – **tu**:/ *reper* fantomatic,/ ***thanato-gyne***…" şi de persoana a III - a, la ambele genuri şi numere, forme accentuate şi neaccentuate: „E-un lanţ de fum de-aici până la **ea**,/ La tulburea *cetate*"; „deşi cu **el** începe/ probabil agonia/ deşi prin **el** se/ împlineşte probabil/ exodul/ *drumul* spre tenerife nu/ e nicidecum/ ultimul drum"; „O, candidă-ntocmire! Cât de pal/ Sclipirea **lor**, a *treptelor*, se-adună!"; „Şi iată-**l**, *îmbătatul* în văpăi!"; „Iată-**le**: *febrilitatea*, *emoţia*,/ *negura*/ ultimului

semnal,/ ale ultimei borne…"; „Nu pot şi nu încerc să **le** despic/ *Cerul* de cer şi *soarele* de soare,/ *Marea* de mări, *uitarea* de uitare". Într-o situaţie aparte se află pronumele de persoana a III-a, masculin, singular, forma atonă, simbol al numelui divin sau al unei proforme a acestuia: „Din când în când, în mine însumi, eu/ Mi-**L** amintesc, subit, pe *Dumnezeu*"; „Totu-i să fii în stare să-**L** găseşti/ **Pe-Acela** care e. **Pe-Acela** care/ E dincolo de cruguri, de poveşti,/ De curgere, rotire şi uitare…"

Au valoare cataforică şi alte tipuri semantice de pronume, precum *pronumele nehotărâte*: „Cele vechi/ rămăseseră **toate**:/ *sicriu, lumânări, cer* şi/ *pământ*,/ *oameni* şi/ *case*..."; „Uitasem **totul**:/ *codrii*, lungul *drum*,/ *Cetatea*, *podul*, *gustul* gurii tale..."; „Fiinţă laşă şi rea,/ omul a găsit explicaţii/ la **toate**./ Inclusiv la *micimea* şi/ *mizeria* sa"; sau *pronumele demonstrative*: „**Acestea** au fost/ – către mine –/ ultimele mamei *cuvinte*"; „de fapt **acesta** e/ *drumul*/ de la trup către/ suflet/ de la suflet spre/ duh/ şi de la duh/ către Duhul". Se remarcă preferinţa lui Eugen Dorcescu pentru o structură sintactică mai amplă, în care catafora, realizată printr-un pronume demonstrativ cu valoare neutră, este urmată de un substantiv dintr-o apoziţie dezvoltată: „**Aceasta**-i *pedeapsa*. **Acesta**-i/ *canonul*:/ Ca un vas ce s-a smuls, dar îşi simte şi-acum/ şi-şi regretă/ otgonul…"; „Căci **acesta**-i *secretul*: nu noi dispărem,/ ci lumea dispare"; „**Aceasta**-i *rânduiala*: Va urca/ Ins după ins, la rând, Golgota sa…"; „**Acesta** e-*nţelesul*: Nu te ştiu,/ Nu te cunosc, nici nu exişti"; „**Aceasta** e *desăvârşirea*/ Nimicului:/ Tatăl poate exista/ fără lume./ Dar lumea/ nu poate/ exista/ fără Tatăl"; „**Acesta**-i *tabloul*, pe/ care-l priveşti,/ cât e cerul de-nalt,/ cât e zarea de largă:/ duhul, legat în lanţuri/ trupeşti,/ trupul şi-l duce, către/ cenuşă,/ pe a razelor targă" etc. Indicele de distribuţie foarte ridicat face din această structură cu inserţie cataforică o marcă a expresivităţii dorcesciene. Nu în ultimul rând, se cuvine menţionată aici funcţia cataforică a pronumelui demonstrativ *Acel,* a cărui iniţială majusculă anunţă ocurenţa unei forme de evocare a Divinităţii: „Ceva în noi de multă vreme-i mort/ Şi nimeni nu-i în stare să-l învie.// Decât **Acel** care-şi cunoaşte lutul/ Şi-l face şi-l desface după plac./ *Olar* divin, în veci şi-n veac de veac:/ *Yah Elohim* – sfârşitul şi-nceputul".

Reflectând inechitatea cantitativă dintre cele două forme de actualizare a pronominalizării în limbajul comun şi artistic, anafora este mai bine ilustrată, din punct de vedere statistic, în antologie. Apar cu rol anaforic aceleaşi clase de pronume, începând cu cele *personale*: de persoana a III - a, la ambele genuri şi numere, forme accentuate şi neaccentuate: „*Mama* e mult/ prea puternică/ pentru

a-i rezista/ cineva./ **Ea** pândeşte,/ aşteaptă, dezbină,/ se torturează,/ **ea** doreşte supunere/ oarbă, totală,/ **ea** iubeşte atât de/ intens, încât/ se urăşte/ pe sine"; „Aici e-o *apă* calmă şi adâncă.// S-**o** treci înot. S-**o**-ntuneci dedesubt/ Şi spuma **ei** de piept să ţi se prindă"; „Ce straniu-i *burgul*! Pântecele **lui/** Din piatră vineţie amuţeşte"; „*Întregul* nu-i. Şi **el** e doar o parte"; „Dar *veghea* şi *visul* te strivesc/ deopotrivă./ Între **ele** încerci să pluteşti, oscilând,/ ca o navă-n derivă"; „Călătoream, de mult, către apus,/ Când drumul m-a adus într-o *câmpie*/ Greu adâncită-n umbra viorie/ A codrilor ce-**o** străjuiau de sus"; „ţi-am mângâiat,/ peste sticla sicriului,/ *chipul* de ceară şi/ miere./ **L-**am mângâiat şi-am/ rostit:/ 'Adio, iubito! La/ cerească vedere!' "; „Plutind pe străzi, vibrăm necontenit,/ Ca două *ramuri* oglindite-n apă.// Priveşte-**le**: se-apropie şi iar/ Se depărtează. Ritmic **le** desprinde/ Şi **le** uneşte-n clarele-i oglinde/ Un val ameţitor, tentacular"; „Un *munte*, un ***Râu***, o câmpie,/ o *noapte* cu lună,/ o *zi*... *Cuvinte* şi *lucruri*./ Atât de concrete, încât/ nici nu poţi să **le/** numeri"; „În miezul lor sunt *oamenii*. O ceaţă/ Difuză, inumană, un coşmar./ Se duşmănesc, se sfâşie. Şi par/ Mai singuri şi mai trişti ca niciodată./ Cu cât mai tare strigă, cu atât/ **Îi** simţi cuprinşi de vid şi disperare". Interesantă este situaţia prezenţei a două substantive, reluate prin forme pronominale în aceeaşi imagine. Din particularităţile proformelor reiese clar care este sustantivul substituit de ele, chiar şi atunci când referinţele sunt încrucişate: „*Potăile* au încolţit un *lup*./ **Le**-aude hămăind tot mai aproape./ Fac cerc în jurul ***lui,*** să nu **le** scape,/ Se bucură că-**l** latră şi că-**l** rup.// Iar **el** stă neclintit în luminiş..."; „*Fiicele Bătrânului* nu/ **l**-au uitat, deşi, de fapt,/ nu-**l** mai ţin minte./ El nu **le**-nvinovăţeşte, **el** nu/ învinovăţeşte niciodată pe/ nimeni (poate tocmai de-aceea/ nu-**l** mai ţin minte)". Remarcabilă este ocurenţa formei neutre **le**, cu rol rezumativ: „Zadarnic *ieşi în prag*. Zadarnic pleci./ Şi-apoi te-ntorci. Şi iar **le** faci cu schimbul"; „Semne-au fost, semne sunt, semne vin./ Un condei, un scalpel/ **le** înscriu, **le** disecă apoi, în defuncta **lor/** carte". Şi în cazul anaforei realizate prin pronume personal face o notă aparte ecoul gramatical al ocurenţei substantivelor care denumesc Divinitatea: „Un unic trup clădim în *Dumnezeu*.// *În lume, deci, suntém doar eu şi* ***El***'.

Pronumele nehotărâte sunt mai numeroase în varianta anaforică decât în cea cataforică: „Nu mă disting de propriul *arbeu*./ De *lup*, de *cavaler* şi de *cetate*,/ De ***Râu***, de *trubadur*... Acestea **toate**/ Şi **altele** asemenea sunt eu"; „O sală cu *maimuţe* năzdrăvane/ Îmbârligate-n staluri şi balcoane./ [...] De la o vreme, publicul de-afară/ Ar vrea să le alunge, să dispară,/ Că **toate**-n

bloc şi-n parte **fiecare/** Sunt numai laşitate şi trădare"; „Întâlnim, aşadar, pretutindeni,/ aceiaşi străvechi idolatri,/ deghizaţi sub un proaspăt veşmânt,/ întâlnim zei citadini şi/ zeiţe agreste…/ *Toate* aceste-*ntrupări* iluzorii/ îi dau primăverii un aer/ dement şi-un zadarnic avânt./ **Toate** înoată, absente, în/ golul imens. **Toate** par că nu/ sunt… Şi ai zice că sunt…" În foarte multe circumstanţe, sensul generalizator, de sinteză, al pronumelui **toate** este exploatat în locul rezervat unei concluzii: „în suflet adică,/ fiindcă acolo se află o *bulboană*/ străveche,/ un străvechi *chip* al/ lunii,/ *o privire* străveche – a Bătrânului,/ a tatălui său, a bunicului său – ,/ **toate** concentrate, ca-ntr-un cristal de/ diamant..."; „*Munţii*, *colinele*,/ ***Poiana***, *izvorul*,/ **toate**-şi clamează/ în limbajul luminii,/ nerăbdarea şi/ dorul"; „trece/ peste astrale/ *păduri*,/ peste *crânguri* şi/ *vii*, peste/ *drumuri*, peste *cetăţi*,/ peste *sate*,/ trece, ca un/ vultur de-azur,/ şi le absoarbe, în/ oglinda-i planată,/ pe **toate**". Rămâne valabilă diferenţierea formală pentru deosebirea termenului reluat atunci când în acelaşi context apar două structuri anaforice: „Nu-mi trebuie *semeni*, nu/ mai vreau să citesc nicio *carte*./ Căci, şi **unii,** şi **altele** nu-nseamnă decât/ minciună, şi ură, şi moarte". Ocazional, au funcţie anaforică şi *pronumele negative*: „Dintr-o zare în/ alta,/ zac, în apele/ somnului,/ *oameni* uzi, de pământ./ Nu tresare/ **niciunul**. Nu/ învie/ **niciunii**". Totuşi, prin frecvenţă şi prin implicaţii stilistice, se disting, şi în structurile cataforice, *pronumele demonstrative*. Se observă, astfel, dincolo de distribuţia uzuală: „îi e de-ajuns *ziua* de azi, îi/ e de-ajuns *clipa* de-acum,/ **acestea** îi sunt cu atât mai necesare, cu/ cât/ nici nu le ia în seamă", ocurenţa pronumelui demonstrativ cu vizibile efecte stilistice: - *cu valoare stilistică neutră*: „După-amiezele Bătrânului au/ o frumuseţe sfâşietoare,/ pe care el o refuză, o/ neagă, nu fiindcă şi-ar/ fi propus **aceasta,** ci/ fiindcă frumuseţea nu mai ajunge/ la sufletul lui"; - *cu valoare metaforică*: „Mi-aduc aminte-*un deal*: **acela**-s eu! (din strofa: „Mi-aduc aminte-*un deal*: urcat cu greu,/ Pustiu şi pârjolit, plin de crevase./ Cumplitul foc ceresc îl devastase./ Mi-aduc aminte-*un deal*: **acela**-s eu!") – pronumele demonstrativ *acela* face parte dintr-o structură metaforică, în care, pe lângă funcţia de proformă a substantivului „deal", îndeplineşte şi rol de expresie indicială. Ca deixis, trimite la ideea de depărtare, dar nu numai spaţială, ci şi temporală. Ca să nu mai vorbim de statutul său de termen apozant, cu valoare de identificare, realizând relaţia analogică dintre eul liric şi dealul evocat; - *ca semn de ingeniozitate prozodică*: „Şi, dintr-odată,/ din mers, cu/ voce senină şi clară,/ a şoptit câteva *versuri***/** din Eminescu,/ **acele/** în care geniul însuşi,/ cel arhetipal,/ vorbeşte de frunzele nucului,/ ce ne zburau

împrejur,/ de vii îmbrumate, de/ rândunele,/ de cineva, oare cine?,/ aşteptat, invocat, care/ încă nu vine...” Forma trunchiată *acele,* reclamată de rima cu substantivul *rândunele*, este memorabilă. Accentul pus asupra proformei este dovedit de plasamentul special, între pauzele de demarcaţie ale unui vers, cu sonorităţi şi... arome arhaice, care se deduc din sensurile colocaţiilor şi care sporesc, laolaltă, senzaţia de nostalgie, forţa sentimentului de dor-doliu, definitoriu pentru afectivitatea Poetului.

La polul opus procedurilor de acumulare, se află cele de reducere a materialului poetic.

Elipsa este tehnica prin care omisiunile – mai cu seamă cele verbale – rezolvă probleme de construcţie textuală. Şi elipsa este un factor de coeziune, fiindcă nu se omit decât unităţi lingvistice, preponderent verbe, care se subînţeleg, tocmai pentru că au fost enunţate în secvenţa anterioară („Te-ntâmpină colinele. Şi vezi/ În fiecare zare doar o pată/ De negură. Doar antice livezi/ Şi-n adâncimi – cetatea ferecată” [vezi]; „Pe casa de-alături e/ desenată o cruce./ Pe cealaltă, la fel” [e desenată]; „Cât de teribil mă-ncerci, Tu,/ Dumnezeul meu preaslăvit!/ Cât de amarnic, de greu!” [mă încerci]). Absenţa unui element se marchează în text prin virgulă („Colinele sunt – iată – sânii tăi/ Şi eu, curbatul râu ce le străbate”; „Şi cărţile, şi semenii nu sunt/ Decât frunziş, cenuşă şi pământ –/ Iar viaţa, o ermetică poveste”); sau prin linie de pauză („În faţă – marea. Zidurile – sus”; „Doar spre-nţelesul ultim – niciun drum!”), prin puncte de suspensie: „Străbat/ o amintire de ieri (mineralizată,/ străveche)./ Străbat... Te străbat”. Sau rămâne nemarcată („Astfel, călătoresc odată cu/ vidul, cu fantomatica fiinţă/ ce eşti. Odată cu/ voluptatea ororii”; „Acolo suntem noi. Acolo-n urmă”; „Oraş lepros, cu şanţuri şi gunoaie,/ Cu-njurături, borfaşi, cu nunţi de câini!”).

Poetul recurge la elipsă, nu doar pentru că preferă concizia şi mizează pe expresivitatea sensurilor implicite. Ci, mai ales, deoarece este fascinat de absenţă, de vid, de incertitudini. Elipsa este şi o tehnică de incitare. De sporire a misterului. Elidarea semnului poate fi privită ca formă de sugerare a vacuităţii. Bunăoară, în enunţul eliptic de predicat, care este cel mai răspândit, semnul există, dar nu se manifestă integral. Îi este ascunsă reprezentarea materială. Nu are cum să nu existe, căci fără suportul conţinutului predicativ, nu s-ar constitui un enunţ. Operând cu elipsa, Dorcescu respectă maxima cantităţii, nu creează ambiguităţi, sincope, ci tăceri care semnifică. De pildă, „zbaterea, sfărâmarea” („De-o parte şi de alta – valul rupt./ Şi tu, şi val,

răsfrânți ca-ntr-o oglindă"); „durerea pierderii" („Nimeni. Nimeni. Nimeni"; „E cu putință oare? Niciodată?/ Niciunde?/ Și/ nicicum?/ Și nicăieri?"); „hotărârea de nestrămutat de a iubi/ de a sluji o singură femeie" („Drept care, ea. Doar/ ea./ Și numai ea") etc. Este atât de firească elipsa în structura versului dorcescian, încât, uneori, nici nu-i observăm prezența: „Nimeni pe străzi. La ferestre – doar vântul./ Din când în când, un tramvai, gol și el,/ clătinându-și avântul"; „Nici noi nu scădem. Nici noi nu/ pierim./ Ni se pare"; „De ce m-a zămislit/ așa/ Cel Sfânt?/ Un strop de duh și-un/ munte de/ pământ…"; „Să simt regret, teroare, vină,/ Disarmonie, armonii.../ Nimic din toate-acestea. Ci/ O fericire genuină".

Alteori, sugerând falii de tăcere apăsătoare, elipsa crește dramatismul unor enunțuri, care, prin conținuturile exprimate, erau îndeajuns de tulburătoare: „Lui, glonțul, poate. Celorlalți – disprețul"; „cuvântul tău de/ atunci,/ sugrumat,/ îndepărtat,/ împăcat:/ 'Nu pot./ Nu mai pot. S-a/ terminat…' "; „Mila,/ dezgustul: ce desfătare amară!/ Câtă liniște-n jur!"; „E-o glumă, o butadă alchimistă,/ Un fals, o aparență, o părere…/ De-aici, numai iluzii și durere,/ Antipatii, amoruri inutile,/ Stupide fragmentări în nopți și zile,/ Căderi, ambiții, glorii, vanitate"; „În solitudinea/ vagă și limpede – tu:/ reper fantomatic,/ *thanato-gyne*…" etc.

Cea mai frecventă eliziune este aceea a verbului *a fi:* „Spitalu-i arhiplin. În hol, pe scară,/ Bolnavi și rubedenii. Zeci de vraci"; „Și dincolo – un soare rece, gri,/ Lumina mării, cerul… Sărbătoare/ A celui pur și liber. O, splendoare/ De-a nu simți, de-a fi, de-a nu dori!"; „Câte trupuri și case,/ tot atâtea ruine" etc. Sensurile sale predicative, sau numai cele diminuate, ale unei copule, se deduc, fără dificultate, din context. Este ridicată frecvența enunțurilor eliptice, care presupun un predicat exprimabil prin verbul *a fi* în construcțiile nominale („O, vremea! O, zăpada călătoare!/ Adăugare doar, adăugare…"; „Mă-ntorc, în ziua clară, spre cetate./ Păduri în zare. Albe drumuri. Calme/ Pășuni ce țin amiaza-ntreagă-n palme./ Și moartea, ce ne mână-ncet din spate"; „Sub norii limpeziți, același sur/ Păienjeniș de valuri și catarge – / Sângele tău îmi tremură-mprejur,/ Ca o pădure rumenă de alge") și în enunțurile schematice, strâns legate de contextul în care se produc, prin expresii deictice („Înainte – cuvinte;/ în urmă – cuvinte"; „În față – marea./ Zidurile – sus"; „Și dincolo – un soare rece, gri,/ Lumina mării, cerul..."; „De-o parte – tatăl,/ cu ochii săi îngrozitor de închiși./ De cealaltă – casa, încăperea și/ tatăl..."; „Și-n mijloc – tu, căsuță de la țară,/ Strămoș defunct, care-a uitat să moară"; „De-o parte, *Râul*. De cealaltă,/ *Râul*…"; „la vest – lunca și/ *Râul*; la est –

pădurea,/ acoperită de ceţuri în/ zori./ În mijloc, iarbă înaltă,/ copaci, văzduh/ semănat cu păsări şi/ flori./ Şi, la sud,/ la baza unei coloane de/ soare,/ mormântul tatălui,/ din care izvorăsc/ toate acestea"). În toate variantele, elipsa pare a fi consecinţa menajării cuvântului aflat în dificultate: „Cuvântul e atât de plin,/ Încât a hotărât să tacă".

Prozodia este ultimul aspect de natură formală asupra căruia zăbovim, dar nu pentru că ar fi de mai mică importanţă, dimpotrivă. Tehnica de versificare generează o anumită formă poetică, de cele mai multe ori decisivă pentru modul în care cititorul percepe textul. Înainte de a aprecia tema sau stilul poeziei, receptorul ia act de sonoritatea versurilor. Eminescu mărturisea că a muncit foarte mult la forma primului vers al unui poem, căutând să pună cât mai eficient de acord materialul lexical cu succesiunea silabelor accentuate şi neaccentuate, care să imprime cel mai potrivit ritm poemului. Şi Eugen Dorcescu se dovedeşte interesat de eufonie, de ţinuta muzicală a versurilor, de stabilirea unui pattern sonor, în care să se organizeze cât mai expresiv materia poeziei. Poetul, care a reactivat un arheu trubadur, nu putea neglija muzicalitatea – o condiţie definitorie pentru expresivitatea liricii medievale, în care poezia şi muzica se îngemănau, în mod efectiv, în rostire. Chiar dacă poezia dorcesciană are finalităţi mult mai numeroase, prin care depăşeşte orizonturile liricii medievale, muzicalitatea aparte, în general, simplă şi gravă, este o reminiscenţă deloc neglijabilă. Şi, în acelaşi timp, o particularitate a rafinamentului poetic, a stilului înalt, caracteristic lui Eugen Dorcescu. În ceea ce priveşte prozodia, se remarcă două preocupări constante: cea pentru *ritm* şi cea pentru *rimă*. Nici după ce se eliberează de constrângerile organizării strofice sau de presiunea sonorităţilor rimei, Poetul nu renunţă la controlul asupra ritmului. Radu Vancu spunea că orice poezie vie are un „ritm cardiac". Iar Poetul scrie numai poezii vii. Al căror ritm are o naturaleţe debordantă. Silabele accentuate alternează cu cele neaccentuate, fără abateri care să afecteze ritmul poemelor. Structurile prozodice nu puteau să se delimiteze de tendinţele din poezia ultimei jumătăţi de veac. Observăm, tocmai de aceea, o evoluţie ponderată a formelor de versificaţie. Dar şi o predilecţie pentru cultivarea ritmului clasic, pentru tulburătoarele sonorităţi ale iambului, de exemplu. De la primele poeme: „În albe nopţi, când mesele se-ntind,/ Când sfincşii dorm cu facle stinse-n gură,/ Stau faţă-n faţă: El călătorind/ În jilţu-nalt, cu flăcări pe armură"; „Aşa ne prinde soarele-n amurg,/ Ca-ntr-o imensă cameră obscură:/

Noi doi pe stânci. În urmă, negrul burg./ Şi pescăruşi ce dorm cu alge-n gură" şi până la arta poetică, *Nirvana*, scrisă la sfârşitul anului 2014: „Vom sta alături, uşă/ lângă uşă./ În două urne/ gemene-n mormânt./ Cu mâna ta firavă, de/ cenuşă,/ vei bate-ncet, mă/ vei chema plângând,/ şi-ţi voi răspunde/ că acolo sunt..." Deşi dispoziţia versurilor este modernă, numărul de silabe este substanţial redus, ritmul şi rima sunt încă foarte bine reprezentate. De altfel, Poetul nu a renunţat nici la organizarea strofică, pe care o găsim în variaţie cu desfăşurarea liberă a materialului poetic. Putem vorbi, deci, de o alternanţă a formelor clasice cu cele moderne de structurare textuală în toată antologia. Cu precizarea că în poezia de tinereţe predomină prozodia clasică, abandonată treptat, dar nu complet, iar, în poezia de maturitate, libertatea de expresie face greu de încadrat într-o formulă organizarea formală a textelor.

În privinţa rimei, creativitatea Poetului surprinde prin îndrăzneală şi nonşalanţă. Dacă în poezia structurată clasic, sunt exersate toate tipurile consacrate de rimă, în versul desprins de presiunile formale, inventivitatea şi spontaneitatea ies foarte clar în evidenţă, mai cu seamă în realizarea rimelor rare, de o expresivitate fantastică. Vom exemplifica, într-o ordine aleatorie. Figurează în poziţie de rimă: un substantiv comun, în formă populară, şi un substantiv propriu compus, numele unei personalităţi: „zicea, acu'-i **anu'/** (sau poate mai mult),/ iubitul meu prieten, mutat la Domnul,/ **Mircea Ciobanu"**; un pronume personal, formă neaccentuată, legată de un verb la imperativ, într-o rimă la distanţă cu un substantiv articulat enclitic: „**Strânge-le!**"**/** Şi le strâng, şi le pierd,/ şi le pierd, şi le strâng,/ odată cu vinul înnebunitor, înspumat,/ cum e **sângele"**; un substantiv provenit prin conversiune dintr-un pronume nehotărât, cu sens peiorativ, şi un pronume personal, care, prin simbolizare, are ca referent Divinitatea: „Era mult, mult mai bine/ să rămân un grăunte de vid, un/ grăunte de duh ne-ntrupat, un ***necine*.*/*** Numai atunci aş fi fost ce/ nu sunt,/ numai atunci aş fi fost doar cu **Tine**"; un verb şi un substantiv propriu, nume al Divinităţii: „Grădina din care culegem, din/ care **prânzim**./ Grădina sădită cu minunile Tale,/ **Yah Elohim**"; o interjecţie onomatopeică, cu un pronume personal, care, prin simbolizare, evocă Divinitatea: „fânul/ răsfirat de/ zefirul **hai-hui**,/ fânul pur, ne-nceput,/ pe al cărui covor/ mi s-a părut/ a zări,/ când şi când,/ urma **Lui**"; o prepoziţie cu o formă pronominală, respectiv o prepoziţie cu un substantiv, în rimă încrucişată: „Orice se-ntâmplă-i numai pentru **a/** Te desena mai clar. E numai **pentru/** A decupa în vid făptura **ta**:/ Un cerc sporind întruna către **centru";** un pronume personal şi un

numeral: „Ci iat-o: E-aici, e alături, e/ tresărirea inconştientă/ a mâinilor şi a/ pleoapelor ***ei***./ Mi se scurge, prin gânduri, ca/ un negru culbec./ E privirea/ care mă-ntâmpină/ când intru pe uşa/ salonului **3**" etc. Monorima este la fel de neconvenţională. De exemplu, în Poemul 12 din *Sfârşit de veac*, la final de vers întâlnim lexeme terminate în - *or*: mai întâi, trei substantive, apoi trei verbe. În cel de-al şaptelea vers, fragmentat, la cezură apare substantivul *flori*, cu un -***i*** final, nesilabic, care cheamă, prin aliteraţia grupului consonantic iniţial - *fl*, dar şi prin asemănarea formală, în poziţie de rimă, substantivul *fluor*, al cărui sens explodează ca o bombă, aruncând în aer şi reconfigurând semantica textuală:

> „Îmbătrânind, constat că îmi e **dor**/ de casă, de ogradă, de **pridvor**,/ de cerul submontan, **multicolor**./ Aproprii simţământul şi-l **devor**,/ are un gust dulceag, **ucigător**,/ cobor în timp, şi urc, şi iar **cobor** –/ Parfum de **flori** respir. Parfum de ***fluor***…"

Şi versul alb apare adeseori în poezia de factură modernă a Poetului: „lătrând condescendent,/ chiar zâmbind,/semnând hârtii, trimiţând la/ munci, la războaie,/ interpretând trecutul, fasonând prezentul,/ decizând viitorul,/ umplându-ne/ de bale destinul". Materialul poetic este din ce în ce mai comprimat în ultimele volume, predomină versurile de mici dimensiuni, de multe ori echivalente cu un cuvânt, într-o bine conturată direcţie a sporirii densităţii expresive: „Aici era, pe vremuri,/ un nuc,/ aici un tei,/ iar aici, o fântână./ Aici înflorea liliacul, aici/ era via, aici,/ un piersic şi-un prun,/ aici crescuseră/ vişini,/ o adevărată alee"; „răsar, pe sumbrul ecran/ lăuntric,/ fragmente din existenţa ta/ uitată, din/ lumea uitată, din/ fiinţa ta, ce nu te-a/ uitat,/ din fiinţa ta – din fiinţarea/ ta –/ pe care-ai/ uitat-o"; „Încât, uneori,/ strivită de-atâta/ frustrare,/ inima îl generează/ brusc,/ îl închipuie-ntreg,/ ca pe-un arc voltaic lichid,/ devastat,/ între suflet şi/ gene". Principiul silabic este abandonat. *Măsura* versurilor nu mai contează. Versurile lungi sunt succedate de unele scurte şi foarte scurte: „două ore în care două/ lumi au devenit una/ singură/ o singură lume sfâşiată/ teribilă/ plângând fericită/ peste cadavrul/ invizibil al/ drumului". Uneori, o strofă are măsura unui vers clasic: „E vorba doar/ de/ intensitatea/ fiinţei,/ a fiinţării./ Şi, invers,/ e vorba/ doar/ de intensitatea/ nefiinţei, a/ nonfiinţării"; „apoi coboară,/ lin, tot mai/ lin,/ spre a reînvia,/ în urna lui/ de cenuşă". O intensificare a expresiei. O esenţializare a rostirii. Până la versul-cuvânt-silabă. Amintind de celebrul simbol: *Aum* (*Om*).

Diversitatea formulelor prozodice nu afectează unitatea expresivă a antologiei, în care se combină, în proporţii diferite, dar sistematic, clasicul cu modernul.

3. Greşeală nu-i. Cuvintele nu mint (Paul Éluard, traducere: Virgil Teodorescu)

Nu-i nicio greşeală în *Nirvana. Cea mai frumoasă poezie*. Poetul nu greşeşte. Poetul exprimă. „El vede idei". El simte emoţii. Şi le dă formă poetică. Şocând. Pentru a te trezi la poezie. „Fiicele Bătrânului *nu/ l-au uitat*, deşi, de fapt,/ *nu-l mai ţin minte*". Cum aşa? *A nu uita* înseamnă „a nu ţine minte". Sunt sinonime. Unde-i atunci concesia? Parafraza adversativă: Fiicele Bătrânului nu-l mai ţin minte, dar nu l-au uitat. Absurd. Sau e o ironie? E mai mult decât atât. Expresia îndepărtării. A înstrăinării. Îngheţul solitudinii. „Fiicele Bătrânului nu/ l-au uitat", adică ştiu că au un tată, îl pot identifica printr-un nume. „Nu-l mai ţin minte", fiindcă, probabil, de atâta vreme nu l-au văzut, nu l-au căutat, încât „l-au uitat", nu-l mai pot identifica şi printr-o înfăţişare. Dorcescu creează mereu contextul în care alăturările de lexeme (fie ele identice, sau sinonime, antonime ori derivate de la aceeaşi bază) să fie justificate. Durerea solitudinii într-o familie, răceala ce o resimte din partea fiicelor îl fac pe Bătrânul-Poet să-şi dorească îmbrăţişarea caldă a focului, prin care va trece în altă lume. Ba chiar să-şi imagineze că flăcările focului vor fi fiicele şi nepoţii lui, că „familia focului" îi va da, în cel din urmă moment, sentimentul că nu este singur. Sentimentul că este iubit. Lingvistica tradiţională, ca şi cea generativă-transformaţională, în care gramatica este controlată de un lexicon, ar respinge un enunţ profund precum „Fiicele Bătrânului nu/ l-au uitat, deşi, de fapt,/ nu-l mai ţin minte" (Vezi şi situaţia similară a sinonimelor din versurile: „nu-i nici drum/ şi nici cale-i"; „Nonsensul şi absurdul sunt la fel"). L-ar considera ilogic. Incorect. Pragmatica însă l-ar salva, interpretându-l în contextul poeziei. Unde Eugen Dorcescu este maestrul aparentelor ilogisme. Care nu sunt, totuşi, paradoxuri. Nici jocuri de cuvinte. Care au gravitatea expresiei sale poetice. Nu numai că poartă amprenta Poetului, dar ele devin semnul său distinctiv. Fără a fi doar o chestiune de limbaj, ilogismele dorcesciene sunt un act de creaţie. Un exemplu, caracteristic, pentru libertatea de exprimare a oricărei viziuni cu ajutorul limbajului existent. O mostră de aplicare a principiului exprimabilităţii în limba română.

„În locul *glasului* – / *glasul*. (Dar al celui ce sunt. *Doar*/ al celui ce sunt)" este un context lingvistic în care, într-un raport de

opoziţie, clar marcat de locuţiunea prepoziţională „în locul" şi ilustrat de actualizarea opoziţiilor precedente, reflectând schimbarea în rău: „În locul fervorii – un rictus,/ în locul privirii – un ornic/ zdrobit", în a treia structură opozitivă, „ne trezim" că se anihilează opoziţia, printr-o reluare a substantivului *glasul*, care nu-i nici repetiţie, nici tautologie, dar nici o aberaţie logică (De altfel, nu este un caz izolat. Vezi şi: „Împăcat, fericit/, lansat într-o singurătate/ multiplă./ De-o parte, *Râul*. De cealaltă,/ *Râul*"; „Şi umbra mea singură călătoreşte în/ *negură*, asemenea *negurii*..."; „*întunericul* e/ mai greu, mai/ adânc/ decât *întunericul*"; „Stârneşte invidii, competiţii, dispute,/pe *cel nefericit* împotriva *celui nefericit*/ îl asmute"). Poetul presimte deruta receptorului şi încearcă să o reducă prin explicaţia dintre paranteze. Adversitatea semnalată de *dar,* precum şi sublinierea restrictivului *Doar,* adică a elementelor care prefaţează propoziţia „al celui ce sunt", restrâng posibilităţile de interpretare a construcţiei „în locul *glasului* – / *glasul*", printr-o aluzie clară la fraza biblică, prin care Dumnezeu îşi afirmă unicitatea, veşnicia şi imuabilitatea: „Eu sunt Cel ce sunt". În locul glasului divin (cum poate fi şi glasul Poetului, căci Poezia este un dram de Dumnezeire) nu poate apărea niciodată altceva. El va rămâne mereu neschimbat. Deci, nici aici Eugen Dorcescu nu greşeşte în plan logic. Însă nu oricine îşi dă seama de asta. Poetul îşi scoate din inerţie publicul. Un public instruit, educat, cu un destul de bogat orizont cultural. Care nu se va opri, în decodarea unui mesaj poetic, la structura de suprafaţă a textului, ci va căuta sensul în structurile lui de adâncime.

În versurile: „urcând/ treptele veşnic tinere ale/ eternităţii/ veşnic eterne", adjectivul *eterne* este, din punct de vedere lingvistic, implicat în două pleonasme: „ale eternităţii... eterne" şi „veşnic eterne". În primul caz, ambele unităţi fac parte din aceeaşi familie lexicală, iar adiţionarea de sens este excesivă. Şi asocierea componentelor unei familii lexicale, în imagini prea puţin comode, particularizează limbajul dorcescian. Procedând astfel, Poetul forţează de fiecare dată norma lingvistică. (V.: „şi-l *incinerează*,/ şi-l *reincinerează*,/ tăcut,/ în fiece/ seară"; „scrie monografia pasajului,/ monografia pre-existenţei,/ despre care nimeni nu ştie/ nimic,/ dar care ştie totul despre/ *nimicnicia nimicului*"; „Bătrânul a văzut, de curând,/ – în vis? în închipuire? în cea mai/ *suprarealistă*/ *supra-realitate*?"; „Eşti sufletul meu dublu,/ nevăzut,/ cel mai subtil, mai/ nobil element./ *Mai existent* ca orice/ *existent*"). Dar ce ar mai însemna, altfel, devierea stilistică? Sau libertatea de expresie? Licenţa poetică? Nu voi încerca să acopăr faptul că „eternitatea veşnic eternă" este o greşeală lexicală. Ci să îi recuperez forţa

ilocuționară, să presupun intenția cu care enunțiatorul implică mesajul în comunicarea poetică. Așadar, „eternitatea veşnic eternă" este un enunţ pleonastic, în structura de suprafaţă, precum celebrele „Cobori în jos, luceafăr blând…" (M. Eminescu) sau „... măreşte şi mai tare taina nopţii" (L. Blaga). Dar, ca şi acestea, este un enunţ reprezentativ pentru autorul său. Imaginea are o amplitudine colosală. Eternitatea este concepută ca o scară infinită, în care fiece treaptă are calitatea de a fi eternă. Etern devine un atribut definitoriu. Constitutiv. Dar nu şi exclusiv. Pentru o reprezentare a Scării Raiului, de exemplu. A scării nirvanice, desfăşurate înaintea Bătrânului, care îi întrezăreşte treapta dintâi. „Prima treaptă a cerului". O treaptă tânără pentru cel ce jinduieşte după o viitoare tinereţe. Intervine, deci, un al doilea atribut al treptelor eternităţii: tinereţea. Acesta este visul umanităţii: o veşnicie tânără – cu frumuseţea, puterea şi elanul tinereţii. Bătrânul-Poet, imaginându-se „urcând/ treptele veşnic tinere ale/ eternităţii/ veşnic eterne", exprimă cel mai frumos vis omenesc. Care, pentru el, este un ideal absolut. El vrea să fiinţeze în şi întru eternitatea Fiinţei. De aceea, urcă, treaptă cu treaptă, spre Nirvana. De aceea, nu face, „de la început până la sfârşit" şi „de la sfârşit până la început" nicio greşeală de logică în *Nirvana. Cea mai frumoasă poezie*. Cuvintele spun adevărurile Poetului. Care nu face greşeli nici atunci când afirmă că: „Locul şarpelui e chiar/ în Eden, locul/ Infernului e-n Paradis,/ precum bine se ştie"; sau: „Tenerife/ pumnul lui Dumnezeu/ strângând laolaltă/ ţinând împreună/ Infernul şi/ Paradisul". Dimpotrivă, convinge. Explicaţiile lui Eugen Dorcescu sunt plauzibile şi pe înţelesul oricui:

> **„Şarpele cel de demult", „balaurul cel mare", cum scrie în *Apocalipsă*, s-a ivit în Eden, chiar la început, spre a o ademeni pe Eva. Deci, el, aparţinător al Infernului, se strecurase, atunci, în Paradis. Tenerife, *Isla de los Bienaventurados*, un fel de Paradis terestru, o reminiscenţă a Edenului, are în Centru un vulcan magnific, Teide, numit, cândva, de aborigeni (los guanches) *Echeyde* („Infierno"). Acesta a împodobit plajele, cu splendida şi ciudata sa lavă neagră. Atotputernicul ţine, aşadar, în sfântul Său pumn de azur, şi Paradisul, şi Infernul.**

De cele mai multe ori, expresiile aparent absurde, după regulile lingvisticii, dobândesc o referinţă logică în contextul de ocurenţă. De exemplu, expresia „În livada de-altădată/ nu-i nimeni", din poemul:

„Livada de-altădată e/ plină/ de lume străină./ Îi ştiu pe toţi cei/ prezenţi, unii/ chiar îmi sunt/ rude./ Mă întreabă,/ răspund,/ dar inima mea nu-i/ aude./ Stăm pe banca-nsorită/ eu şi cutare,/ însă el n-are/ nici contur, nici/ culoare./ Îl privesc, îi/ zâmbesc, mă/ priveşte,/ dar inima mea/ nici măcar nu-l/ zăreşte./ Mângâi pe creştet/copii,/ strâng mâna/ părinţilor,/ sorb, împreună cu ei,/ la masă,/ sub vişin, la fel ca/ pe vremuri,/ cafeaua fierbinte./ Dar tactilitatea inimii/ mele/ din toate aceste multiple/ atingeri/ nimica nu simte./ E ca într-un vis./ E doar un coşmar, un/ sumbru vertij. E/ semidelirul/ unui rău de-nălţime./ În livada de-altădată/ nu-i nimeni".

La o primă vedere, referinţa semnului *nimeni*, pronume negativ referitor la absenţa oricărei persoane, face din cele două versuri finale un enunţ aberant, fiindcă în partea anterioară a textului se vorbeşte despre o mulţime de persoane, aflate în livada „plină de lume". De „lume străină", e adevărat. Însă aceasta nu se poate desemna corect prin pronumele negativ *nimeni*. Expunerea de fapte – descriptivă, narativă – încurajează o lectură în sfera dezinteresului pentru cei prezenţi, în relaţia cu care eul liric se implică formal, dar pasiv, non-participativ. „Nu-i nimeni" duce cu gândul la felul în care Ilie Moromete îl privea pe vecinul său, Tudor Bălosu, „aşa, ca şi când Bălosu nici nu ar fi fost". Totuşi, pre-textul acestui enunţ („Dar tactilitatea inimii/ mele/ din toate aceste multiple/ atingeri/ nimica nu simte./ E ca într-un vis./ E doar un coşmar, un/ sumbru vertij. E/ semidelirul/ unui rău de-nălţime"), cât şi locul lui într-un volum de elegii, succesiv morţii mamei, ne conduc spre o altă semnificaţie, într-o altă situaţie de discurs – pomana de după înmormântare. La o asemenea întrunire, sentimentul absenţei generate de moarte prevalează asupra oricărei alte prezenţe. Nimeni nu poate umple golul lăsat de plecarea definitivă a mamei, după plecarea definitivă a tatălui din „livada de-altădată". Prin urmare, nu numai că enunţul „În livada de-altădată/ nu-i nimeni" nu este aberant, ci devine singura concluzie posibilă, din punct de vedere logic, în contextul în care apare. Când moartea părinţilor a transformat „livada de-altădată" într-un loc incredibil de pustiu. Care anticipează pustietatea din propria casă, de după moartea soţiei, exprimată printr-un enunţ eliptic, axat pe repetarea, după punct, a aceluiaşi pronume negativ: „Nimeni. Nimeni. Nimeni".

Aşa-zisele paradoxuri dorcesciene, pe care Poetul nu le recunoaşte („desfid paradoxul"), se clădesc, în cea mai mare parte, pe neutralizarea opoziţiei dintre antonime. Antonimia este relaţia

care oglindeşte cel mai bine tensiunea existenţială, conflictele generate de contrarietatea şi contradicţia dintr-o lume care şi-a pierdut unitatea iniţială, dar care, în acelaşi timp, şi-o mai poate recupera:

> „iată golul, iată cutremurul,/ iată-te,/ singur, strigându-Mă, sprijinit pe/ banca de lemn,/ înfiorat până-n măduvă,/ deasupra negurii *ultime*,/ deasupra negurii/ *primordiale*".

Semasiologia şi onomasiologia au dovedit că, din punct de vedere structural, semnificatele antonimelor se suprapun în cea mai mare măsură, diferenţa dintre ele rezumându-se la un singur sem: cel de opoziţie. Cu alte cuvinte, deşi se resping în cadrul unităţii din care fac parte, aceste semne au prima şansă de a reface unitatea semantică pierdută. Observaţia se extrapolează, fără probleme, fiind valabilă şi pentru simbolurile dintr-o diadă, între care, cu toată opoziţia, se stabilesc cele mai profunde relaţii organice, „în negarea lui Da,/ în afirmarea lui Nu".

> **Este realitatea imediată, aparenţa, unde există dihotomii, conflicte, tensiuni, fiindcă există dorinţa fiecărei identităţi de a se separa. Identitatea are dorinţe, antipatii, simpatii, are egou. Dorinţa de a fi şi dorinţa de a se desfăta. Ambele eşuează în suferinţă. Nasc suferinţă. Şi există realitatea adevărată, Sub-stanţa („În afară de Dumnezeu nu poate nici să existe, nici să fie concepută o altă substanţă" – Spinoza, prop. XIV), unde domină non-eul – unitatea tuturor – , non-eul subiectiv, şi non-eul obiectiv. Teritoriul tuturor posibilităţilor încă nedefinite. Acolo diferenţele artificiale, menite a ţine în funcţie suferinţa, dispar, fiindcă sunt simple închipuiri ale egoului.**

Aşa cum şi-a imaginat Paradisul şi Infernul laolaltă „în pumnul lui Dumnezeu", lumea situată „la distanţă egală/ între viaţă şi moarte", cuprinzându-le pe amândouă, Poetul aduce contrariile în unitatea lor fundamentală, mirându-se de inabilitatea celor ce nu realizează firescul unui asemenea concept („Nedespărţit e tot ce se desparte"), dătător de *Pax magna*, ci aderă la „farsa sinistră,/ potrivit căreia/ aici, pe pământ,/ n-am avea parte/ de-o moarte ce-i viaţă/ şi de-o viaţă ce-i/ moarte". Într-o altă lume decât cea samsarică, unde s-ar conştientiza consubstanţialitatea tuturor entităţilor, suspendarea diferenţelor ar aduce liniştea deplină a unităţii, manifestată în forme superioare de fiinţare: „E vorba doar/ de/ intensitatea/ fiinţei,/ a

fiinţării./ ... e vorba/ doar/ de intensitatea/ nefiinţei, a/ nonfiinţării./ Cele două/ intensităţi/ reunite/ sunt arhi-fiinţa de/ astăzi a/ tatălui"; „Două lumi,/ două dimensiuni/ se-ntretaie/ în acea clipă,/ în acel loc:/ deasupra, o lume – o criptă/ de-azur – ,/ unde lumina-i totuna/ cu întunericul;/ dedesubt, o criptă – o lume de/ lut – ,/ unde-ntunericul/ e însăşi substanţa/ şi neagra transparenţă/ a luminii".

E vorba de confruntarea celor două entităţi, postulate a fi contrare, dar care, uitându-se una în ochii celeilalte, îşi recunosc identitatea metafizică, şi se unesc, spre a ipostazia adevărul. E, oarecum, ca în „dulcea moarte". Confruntarea, coliziunea contrariilor, a antonimelor, nu duce, ca în exprimarea plată, la arhi-comoda negaţie, la argumentul previzibil, ci la imensa surpriză şi bucurie a recunoaşterii.

Greşeala lexicală *contradictio in adiecto,* constând în alăturarea unor expresii aflate într-o relaţie de disjuncţie logică, devine adeseori o tehnică dorcesciană de surprindere a cititorului şi de provocare a unui proces inferenţial, în care ies la iveală ascunse, dar certe legături semice, de obicei cu ajutorul imaginilor auxiliare: „Răvăşit cum mi-e chipul, când,/ fără să vreau, îl surprind/ în oglinzile ochilor mei tresărind./ În oglinzile *Râului* mort şi-ngropat/ în nisip./ În oglinzile ochilor unui *chip*/ *fără chip*" (imagini auxiliare: #eul liric se identifică cu râul#, #râul a secat#, #chipul râului nu se mai vede#, #râul e îngropat în nisip#, #căutând fostele oglinzi ale râului, eul liric descoperă stranietatea oglinzilor unui chip fără chip#); „*chipul meu neschimbat*/ *chipul meu întru totul*/ *schimbat*/ se descompune limpid şi/ aseptic/ dezvelind armătura nevăzută/ a duhului" (imagini auxiliare: #bătrânul nu mai poate îmbătrâni#, #în această etapă, a bătrâneţii, înfăţişarea îi rămâne aceeaşi#, #dar, dacă această înfăţişare este raportată la chipul de demult, din tinereţe, de exemplu#, #este evidentă schimbarea accentuată a chipului#). În situaţiile ilustrate, cea de-a doua expresie nu o neagă, de fapt, pe cea anterioară, iar coerenţa textuală nu este perturbată. Atâta doar că se ajunge mai greu la semnificaţia imaginilor ambigue. Abia în urma stabilirii unor punţi logice între unităţile discursive. Punţi care anulează ipoteza paradoxului. Prin asemenea construcţii semantico-sintactice, Poetul urmăreşte să producă un efect de surpriză, pe fondul unei aşteptări înşelate – care se explică prin inerţia receptorului de a beneficia, din partea sa, de utilizări corecte ale semnelor. De pildă, el încalcă deliberat regula de non-succesiune a semnelor cu sensuri contrare/ contradictorii sau

incompatibile. Avem de-a face însă cu o încălcare întotdeauna motivată în contextul creaţiei: „Mama, dormitând într-o/ lacrimă,/ vorbeşte în *mute cuvinte*,/ vorbeşte, în/ duh,/ despre tatăl" (mute=minus sonor; cuvinte=plus sonor; combinaţia este posibilă numai în contextul „vorbire interioară"); „toate întind către el braţe/ *reale, iluzorii*" (Adjectivele se definesc unul prin negarea celuilalt: reale=non-iluzorii; iluzorii=non-reale; opoziţia se anihilează în contextul „fenomenologia ca iluzie").

Eugen Dorcescu nu este un autor clasic, cu un discurs previzibil. Modernitatea sa este asigurată de recurenţa unor strategii discursive cu valoare perlocuţionară. De pildă, nu de puţine ori, o întorsătură subită reconfigurează semantica textuală, înşelând sau nu, în funcţie de cititor, aşteptările acestuia. Asemenea schimbări bruşte de centru de interes sunt variantele de transmitere a inefabilei senzaţii legate de verbul-amprentă „a tresări". Iată cum sunt redate, în zona mediană sau spre finalul unor poeme, reacţii care nu erau prefigurate de conţinutul secvenţelor discursive anterioare, dar care devin manifeste, chiar incontrolabile, în momentul în care eul liric simte împunsătura unui suflet ancestral: „Când trupul meu se-apleacă peste unde,/ Cel din adânc tresare şi se-ascunde"; „Mă recunosc în mine însumi. Sunt/ Cel ce purtase-o tulbure armură,/ Cel ce ascultă-n dimineaţa pură/ Copitele pe drumul de pământ"; „Spre orice punct, aceeaşi depărtare./ Jur-împrejur, o singură fiinţă –/ Îmi amintesc (E, oare, cu putinţă?),/ Îmi amintesc de tine cu oroare"; „Şi-am tresărit simţindu-mă. În trup/ Eram cu mine însumi împreună..."

Plăcerea scenariilor imprevizibile se remarcă mai ales în finalurile poeziilor, unde crescendo-ul emoţional se împleteşte cu efectul de surpriză, asemănător unei lovituri de teatru: „Sunt fericit. Sunt singur. Eu sunt, iată!/ În negrul burg e loc doar pentru mine"; „(Când m-am trezit, alăturea un lup/ Se oglindea în *Râul* alb şi-n lună)"; „Privesc şi înainte, şi-napoi/ În lumea mai pustie ca oricând./ Acum, când nesfârşit de singur sunt,/ Mi se arată, clar, că suntem doi"; „Că-n marile mulţimi ce-au fost şi sunt/ O să rămâi şi tu. Cum pe-o sanda/ Un strop abia vizibil de pământ"; „i s-a făcut atât de/ lehamite de sine însuşi, de/ propria-i viaţă,/ încât, întors acasă,/ şi-a şters, cu/ un gest decis, decisiv,/ şi-a şters, de pe/ pânza goală a zilei,/ statura, umbra/ şi urmele –/ atât înapoi, cât şi/ înainte"; „Din tot ce a/ fost,/ numai vidul/ acela,/ din zidul/ de nord,/ numai el nu/ acceptă să piară,/ numai el nu renunţă/ să fie"; „Însuţi fără moarte eşti?/ De ce taci întruna? Spune!// – Înecatul din genune/ E răspunsul ce-l doreşti…"; „Urci treptele celestului mormânt/ Şi Domnu-nchide uşa după tine"; „Semne-au

fost, semne sunt, semne vin./ Un condei, un scalpel/ le înscriu, le disecă apoi, în defuncta lor/ carte" etc.

Cel mai direct şi, poate şi cel mai expresiv „enunţ dorcescian" este cel generat de antologia de faţă din cele mai frecvente lexeme, aparţinând părţilor de vorbire fundamentale: substantivul *sânge*, adjectivul *negru*, verbul *a tresări* şi adverbul *zadarnic*. În această succesiune, în topică firească, se obţin două grupuri sintactice egale numeric: grupul nominal *sânge negru* şi grupul verbal *a tresări zadarnic*. După aplicarea regulilor gramaticale şi a transformărilor morfematice, postulate de gramatica generativă-transformaţională, se ajunge la propoziţia: *Sângele negru tresare zadarnic*. Un enunţ corect din punct de vedere sintactic. Invalidat însă de gramatica generativă-transformaţională, care impune un control logic al amalgamărilor semantice. Niciun dicţionar nu ar recunoaşte, în momentul actual, combinaţiile din acest enunţ. Fiindcă nu s-a scris încă un dicţionar al poeziei. Pare şi imposibil de realizat un asemenea instrument de lucru. Deşi Olimpia-Octavia Berca, soţia Poetului, a făcut un important pas cu dicţionarul său de rime, unic în ţară. Mai sunt însă mulţi paşi de făcut în această direcţie. Dar să revenim la enunţul pe care l-am construit din datele statisticii textuale: *Sângele negru tresare zadarnic*. Noam Chomsky a ilustrat o situaţie de acest gen, considerată intolerabilă, cu enunţul: *Ideile verzi incolore dorm cu furie*. Îl citez an de an la cursul de lingvistică generală. Şi tot an de an le atrag atenţia studenţilor asupra frumuseţii „versului chomskian". Dintr-o poezie care, din păcate, nu s-a mai scris. Noam Chomsky nu a avut în vedere poezia. Eugen Dorcescu însă, da. Noam Chomsky a părăsit şi lingvistica. Eugen Dorescu însă, nu. Acest „enunţ reprezentativ", care nu este un vers, ci o concluzie hermeneutică foarte concentrată, mai admite o transformare: introducerea unei incidenţe, rezervate „semnăturii" Poetului: *Sângele negru tresare (a tresări) zadarnic*. Artificial construită, această propoziţie, cu caracter interpretativ, sintetizează suferinţa şi zădărnicia samsarică, dar face loc, în chiar nucleul semantic al predicatului, şi firavei licăriri nirvanice. Nenumărate structuri de adâncime şi de suprafaţă ale liricii dorcesciene susţin valabilitatea semiotică a acestui enunţ hermeneutic.

Dacă este citit după regulile semanticii sistemice, Eugen Dorcescu şochează prin abundenţa devierilor de la norma lingvistică de referenţialitate. Dar, în acelaşi timp, impresionează prin nevăzutele şi ingenioasele contexte subiacente. Contexte ale unei logici nu paralele, ci intrinseci. Specifice unei poezii veritabile. Care nu se înţelege de la prima lectură. Care cucereşte încetul cu încetul. S-ar putea să pară pe alocuri austeră. Sau, pe alte segmente,

distorsionată. Ori halucinantă. Încărcată de iluziile Nirvanei, ale dragostei eterne, ale frumuseţii florilor de sânge şi „de cenuşă". Nu este aşa. Este o poezie în adevăratul sens al cuvântului... poetic. Şi Eugen Dorcescu este Poetul lucid, raţional, cult, realist, care operează cu regulile dintotdeauna ale Poeziei, pe „tărâmul lui secret", dar... public.

Eseul meu are un final aşteptat. Deloc surprinzător. Eu nu surprind. Sunt previzibilă. Rememorez. Confirm. Rezum. În concluzie,... Aceasta este Poezie. Adică Viaţă. Acesta este Poetul. Cornel Ungureanu se întreba dacă să-l încadreze, cu metoda geografiei literare, între poeţii olteni sau între poeţii bănăţeni. Mi se pare complet irelevant. Robayna se întreba dacă nu ar trebui să-l privim ca pe un *poet european*. Cum altfel să-l evaluăm pe Poetul care şi-a salvat arheul trubadur, modernizându-i lirismul iubirii şi al onoarei în modul cel mai rafinat cu putinţă? Parafrazându-i un vers forte din *Antropos ergon I*, mă întreb doar dacă e „chip sau arhetip". Şi încerc un răspuns: Eugen Dorcescu este tot atâta chip, cât arhetip. Şi, dacă tot are un tată, devenit, ca personaj, tatăl, şi, dacă tot şi-a creat un alter-ego bătrân, devenit, ca personaj, Bătrânul, voi spune iar, cu toată convingerea, ca de fiecare dată în acest eseu, că Eugen Dorcescu este POETUL.

Mirela - Ioana Borchin

* Textele culese cu bold îi aparţin lui Eugen Dorcescu. Ele au fost reţinute din conversaţiile care au însoţit elaborarea eseului şi sunt integrate cu acceptul Poetului.

CUPRINS

EUGEN DORCESCU, SCHIŢĂ BIOBIBLIOGRAFICĂ (M.-I. B.) 7
NOTĂ ASUPRA EDIŢIEI (M.-I. B.) 21

NIRVANA. Ars poetica 25

PAX MAGNA (**1972**) 27
Logica frumosului 29
Aniversare 30
Sufletul liniştii 31
Vechi cântec de călătorie 32

DESEN ÎN GALBEN (**1978**) 33
1-10 35

ARHITECTURA VISULUI (**1982**) 41
Grotă 43
Perla 43
Zbor 44
Scara 44
Tablou 45
Colină 45
Cristal 46
Lacul 46
Cerc 47
Clopot 47
Geometrie 48

Oglinzi 48
Amurg 49
Reflux 49
Anthropos-ergon I 50

CULEGĂTORUL DE ALGE (**1985**) 51
Prolog 53
Thanatica oglindă (1-16) 54
Trubadurul din vis (1-9) 63

EPISTOLE (**1990**) 69
În codrii fără capăt 71
Avatar I 72
Epistolă I 73
Poarta 74
Epistolă II 75
Răspunsul 76
Marea 77
Strigătul 78
Ca o plantă cețoasă 79
Epistolă III 80
Cornii sălbatici 81
Desen 82
Alte cuvinte 83
Luna de platină 84
Negura lacului 85
Dialogul 86
Limita numelui 87
Luna 88
Deasupra lagunei 89
Octombrie 90
Râul 91
Epistolă IV 92
Între veghe şi somn 93
O fereastră deschisă 94
Ploaie de vară 95
Reveria 96
În adâncul pădurii 97
Eu sunt o forţă antientropică 98
Cuvinte şi lucruri 99
Frunzele 100
Călătoria 101
Vei veni 102

Avatar II 103
Perfecţiunea informă 104
Păduroasa cetate 105
Alchimie 106
Răsuflarea prăfoasă 107
Antimateria 108
Spasm sideral 109
Epistolă V 110
Un amurg romanesc 111
Frunze şi fum 112
Thanato-gyne 113
Anthropos-ergon II 114
Semioză 115
De rerum natura 116
În iarba înflorită 117
Revers 118

CRONICĂ (**1993**) 119
1-43 121

ABADDON (**1995**) 147
1-30 149
EXODUL (**2001**) 173
Prolog 175
Sfârşit de veac (1-19) 176
2000 (1-8) 187
Hallelu Yah (1-8) 192
Omul de cenuşă (1-6) 197
Chipul 201
El hombre de cenizas 203

POEMELE BĂTRÂNULUI (**ELEGII**) (**2003**) 205
1-60 207

MOARTEA TATĂLUI – O cântare a treptelor (**2005**) 259
Treapta întâi (1-7) 261
Treapta a doua (1-7) 267
Treapta a treia (1-7) 272
Treapta a patra (1-7) 278
Treapta a cincea (1-7) 284
Treapta a şasea (1-7) 290
Treapta a şaptea (1-7) 296
Epilog 302

PIAȚA CENTRALĂ (**2007**) 303
Prolog 305
Omul din oglindă (1-19).....306
Sub cerul Genezei (1-16).....322
Vulturul nopții (1-7).....335
Numai Tatăl nu este 341
Añoranza 343
Cuvântul 344
Maya 345

DRUMUL SPRE TENERIFE (**2009**) 347
prolog 349
1-30 350
epilog 388

ELEGIILE DE LA BAD HOFGASTEIN (**2010**) 389
Prolog (Absenţa) 391
1-28 392
Heiligenblut 420
Epilog (Adam) 421

NIRVANA (**2014**) 423
Prolog 425
Samsara 426
1-30 427
Dorul 453
Postbiografie 455
Lanțul cu ghioagă.....456
Psalmul 22/23 457
Epilog 458

ESEU HERMENEUTIC
Eugen Dorcescu sau vocaţia vectorială a Nirvanei
(M.-I. B.) 459
Poetica treptelor 462
Treapta întâi: *Visele apelor* 465
1. Mereu îl caut în mine însumi pe cel ce-am fost. Pe cei ce-am fost 465
2. ... într-o thanatică oglindă 466
3. Când m-am trezit, alături a un lup/ Se oglindea în Râul alb şi-n lună 469
4. Când te-ntâlneai cu Domnul în pridvor 471
5. Domnul arată celor/ aleşi/ un mic Paradis,/ înainte de stingere 473
Treapta a doua: *Visul celtic* 478

Treapta a treia: *Dulcea moarte* 484
1. ... ascult şoapta armurii, aud/ un pas volatil ce se-apropie 484
2. O, splendoare/ De-a nu simţi, ***de-a fi****, de-a nu dori!* 487
3. Vai, una suntem,/ ne unim/ dinspre moarte!... 489
Treapta a patra: ***Adâncul. Nimicirea. Abaddon*** 493
1. Lupta dintre carne şi duh 493
2. Ruină? E mai mult decât atât./ E-mpărăţia marelui urât 497
2.1. Peste tot ce/ există,/ se prăbuşeşte, în/ noapte,/ ploaia sinistră 499
2.2. O, Domnul meu, de s-ar sfârşi odată! 501
3. În mlaştina Samsarei, infinită 505
Treapta a cincea: ***Thanatos*** 509
1. Vulturul negru al/ morţii 509
2. ... două statui de bun-simţ 512
3. ... lanţul cu ghioagă, în avântul izbirii 519
4. Şi cel care trăieşte nu sunt eu 524
Treapta a şasea: ***Absenţa*** 527
1. Se risipeşte drogul/ privirii de-altădată 527
2. Îmi strâng în palme propria absenţă:/ Acolo suntem noi. Acolo-n urmă 530
Treapta a şaptea: *Bătrânul* 536
1. În lumea mai pustie ca oricând./ Acum, când nesfârşit de singur sunt,/ Mi se arată, clar, că suntem doi 536
2. Cineva în carne şi duh te desparte 542
3. ... alura de sfinx 547
4. Nedespărţit e tot ce se desparte 551
5. Havel Havalim 554
Treapta a opta: *Prima treaptă a cerului* 559
1. ... aceasta şi atât/ a fost scurta noapte/ a vieţii tale 559
2. Căci totu-i mai nimic decât un vis/ Şi mult mai trecător ca o poveste 564
Treapta a noua: *Nirvana – impresie şi expresie* 569
1. Voi, ochi! Profunzi şi tandri ca veninul 569
2. Sublimul rămâne/ întotdeauna/ sublim/ chiar dacă/ oamenii/ nu-l mai/ observă 571
Acumularea lexematică 575
Repetiţia 577
Punctul interior 579
Paralelismul sintactic 580
Apoziţia 582
Proformele 584
Elipsa 589
Prozodia 591
3. Greşeală nu-i. Cuvintele nu mint (Paul Éluard, traducere: Virgil Teodorescu) 594